

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי

עם הסירוש
דרך אמת

ועם הביאורים הגמלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם. אחת בלי פירוש. ומחוץ לאותם המקומות החל מהענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר. העוסקים בחכמת הקבלה. הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:
אותם המקומות, שצדיכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי
הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים.
מביא כל השינויים שישנם בדפוסים
הקודמים משנת שני"א עד הנה.

מסורת הזהר

לוח השואת הדפים

משה הדפים בתקוני זהר; זהר חדש ותקניח של דפוסים שונים, להדפיס שב"מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות
שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר
פתיחה לחכמת הקבלה

חלק ז

פרשיות: שמות - וארא - בא - בשלח

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעזרה"ב: בעולם הבא. בעזרה"ז: בעולם הזה. בעזרה"ד: בעונותינו הרבים. בעזרה"ח: בעץ החיים. בע"כ: בעל כרחו. בע"מ: בעל מנת. בע"ש: בערב שבת. בעש"ק: בערב שבת קודש. בע"ת: בעל תשובה. ב"פ: ב' פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ברהמ"ז: ברכת המזון. בר"ת: בראשי תיבות. ב"ש: ב' שלישים. בשכמל"ו: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת: בתפארת.

ג

ג"א: גירסא אחרינא (גרסא אחרת נוסח אחר); ג' אלפים; ג' אמצעיות. גו"ע: גולגלתא ועינים. גי': גימטריה (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קד"ע פ"ח: (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר גאק, פקחון דעינין, חוטמא, ג"ע: גן עדן; גלוי עריות. ג"ע אח"פ: גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ: ג' פעמים. ג"ר: ג' ראשונות. ג"ש: גורה שוה. ג"ת: ג' תחתונות.

ד

ד': דף. ד"א: דבר אחר; דרך אמת. ד"ה: דברי הימים; דבור המתחיל. דהו"ג: דהוד וגבורה. דר"ג: דבר ונוקבא. דו"ק: התבונן היטב; דייק. ד"ו: דפוס וזלצבך. דחו"ל: דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ד: דט' ראשונות. דכ"ז: דכל זה. דלפ"ז: דלפי זה. ד"מ: דפוס מנוחבא; דרך משל; דיני ממונות. דבר מצוה. דנת"א: דנקודות, תנין, אותיות. דע"כ: דעל כן; דעל כרחך. דע"ס: דעשר ספירות. דעסמ"ב: דעיב סיג מיה בין דפו"י. דפיס' ישן. דצח"מ: דזממ, צומח, חי, מדבר. ד"ק: דפוס קרימונה. ד"ש: דרכי שלום. ד"ת: דברי תורה, דין תורה. דת"י: דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע: השם ירחם עליו. האד"י: האלקי רבינו יצחק. ה"ג: ה' גבורות. ה"ה: הוא הדין; הרי הוא; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד: הדא הוא דכתיב. ה"ח: ה' חסדים. ה"י: היה. ה"י"ם: הוה, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל: הוי ליה למימר. ה"מ: ה' מקיפים; הגי מילי. ה"נ: הכא נמי. ה"ז: הנזכר. ה"ז"ל: הנזכר לעיל; הנזכר למעלה. ה"ס: הוא סוד. ה"פ: הכי פשיטו; ה' פעמים; ה' טרצופין; הכי פירושו. ה"ק: הקדוש. ה"ק: הכי קאמר; ה' קצוות. הקב"ה: הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז: הקדמת ספר הוהר. ה"ר: ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק: האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת: השם יתברך. ה"ת: ה' תתאה. ה' תולונות. התפ"א: התפשטות א'. התפ"ב: התפשטות ב'.

א"א: אברהם אבינו; אי אפשר; אריך אנפין; ארך אפים. אב"א: אחר באחר. אב"ג: אנא בכח גדולת. אבי"ע: אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג: אין גורסים; ארבע גלויות. א"ד: אינו דומה; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ד: אדם הראשון. אדל"ג: אפשר ולא גרסינן. א"ה, א"ו, א"ה, אוה"ע: אמות העולם. אה"ל: אור הלבנה. או"א: אבא ואמא; אחד ואחד. או"ח: אור חוזה. או"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל. או"מ: אור מקיף. או"נ: אריך ונוקבא. או"פ: אור פנימי. אהב"פ: אחר בפנים. אח"ז: אחר זה. אחז"ל: אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ: אחר כך; אחרי כן. אח"פ: און חוטם פה. א"כ: אם כן; אינו כדאי; אין כאן. אכמ"ל: אין כאן מקומו להאריך. א"ל: אמר ליה. אל"ה: ג' אותיות משם אלהים. אמ"ד: אור מים רקיע. אנ"כ: אורות נצוצין כלים. א"ס: אין סיף. אע"ג: אף על גב. אע"פ: אף על פי. אעפ"כ: אף על פי כן. א"צ: אינו צריך. אצ"ל: אין צריך לומר. א"ק: אדם קדמון (שם עולם); אין קץ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו: אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ד: אמר רב; אל רחום. ארגמ"ן: אוריא, רפאל, גבריאל, מיכאל, גוריאל (שמות מלאכים). אדמ"ע: אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י: אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת: אם תאמר; אל תאמר; אל תקרא; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש: אחד מצדופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל: אם תמצא לומר. אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת: אתערותא דלתתא.

ב

ב"א: בראשית א'; בן אדם; בנין אב; ברוך אתה. בא"ד: באמצע הכור. באבי"ע: באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ד: באורא רבא. באדר"ז: באורא זוטא. בא"י: ברוך אתה ה'. ב"ב: בראשית ב'. בג"ד: בנין דא. בג"ה: בינה גבורה, הוד. בג"כ: בנין כך. ב"ד: בית דין. בד"א: כמה דברים אמורים; בדרך אחרת. בדו"ר: בדחילו ורחימו. ב"ה: בית המקדש; בין השמשות. בהכ"נ: בית הכנסת. ביהמ"ק: בית המקדש. בוצד"ק: בוציא דקרדנותא. בחי': בחינה. בחי"א: בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד: בחינה ב' ג' ד'. בי"ע: בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ: בכל מקום; בכמה מקומות. במ"א: במקום אחר. במ"ר: במדרש רבה. ב"ג: בר נש. ב"ן: מספר (שם הויה במילוי ההי"ן) בס' : בספר. בס"ד: בספרא דצניעותא; בסיעתא דשמיא. בסו"ה: בסוד הכתוב. ב"ע: בריאות עולם. בע"א: בענף א'. בע"ה:

מאננים עקרב קשת גדי דלי דיגם ט"ת : ט'
תחתונות

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו
אל. י"א"י : ישוב ארץ ישראל. י"א"ל : יש אם למקרא ;
יש אם למסורת ; יוכרם אלהים לטובה. י"ג : יש
גורסים ; יין גפן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה :
(ב' אותיות הראשונות משם הויה). י"ה"א : ג' מלואים
של שם הוי"ה יודין ההין אלפינ. י"ה"כ, י"ה"כ"פ : יום
הכפורים. י"ה"ד : יהי רצון. י"כ : יום כסור. י"ש :
ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש.
י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. י"ט"ט : יום
טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמו
על יחוד הוי"ה ואדוני. י"י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק :
יום כסור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מטרשים ;
יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש
ספרים ; יש סוברים. י"ס"ג : יש ספרים גורסים.
יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א :
ימין, שמאל, אמצע. יש"סו"ת : ישראל סבא ותבונה.
ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב
אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כ"א"א"א :
כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ל : כל אומה
ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה.
כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי
דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ;
כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמרנו. כ"ה : כתוב
הבא. כ"ה"א : כן הוא אומר. כ"ה"ג : כהן גדול ;
כהאי גוונא. כ"ה"מ"ג : כל המוסיף גורע. כ"ה"נ : כן
היא נוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כ"ו' וכו' : וכולה ;
(לאמוד : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר,
שהובא רק חלק ממנו). כ"ו"כ : כך וכך. כ"ו"פ : כלל
ופרט. כ"ו"פ"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל
זמן ; כף זכות ; כלי זימן. כ"ח : כלי חיצון ; כתר
חכמה. כ"ח"ב : כתר, חכמה, בינה. כ"ח"ב"ד : כתר,
חכמה, בינה, דעת. כ"ח"ב"ת"מ : כתר, חכמה, בינה,
תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן
ידברו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כ"ל"ז :
כלי זימן. כ"ל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ;
כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכת. כ"מ"ד"א :
כמה דאת אמרת. כ"מ"ש : כמו שכתוב. כ"מ"ש"א :
כמו שאתה אומר. כ"מ"ש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ :
כן נאמר ; כן נראה. כ"נ"ה"ג : כנסת הגדולה. כ"נו" :
כנוכר. כ"נ"י : כנסת ישראל. כ"נ"ל : כנוכר לעיל ;
כן נראה לי. כ"נלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי.
כ"ס"ה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר
עליון. כ"פ : כלי נגימי ; כל נגינס ; כך פרשו.
כ"צ"ל : כן צדיק לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי
קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד
שבת. כ"ש"ד : כללו של דבר. כ"ש"כ : כל שכן.
כ"ש"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כ"ש"ט :

לא"כ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום
להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך.
זבעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשעה. וגו' :
וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן הטב,
לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין.
ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין.
וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן
הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן
להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין
סומו נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה
לפי עניות דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ז : ועל דרך
זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצחת.
זש"ג : ושם נסמך. ו"ת : ו' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנטין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל :
זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל
זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה.
זה"ז : זמן הנה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר
וגוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה. זל"ז : זה
לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז :
זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים.
זמ"ז : זה מזה. זמ"ן בק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ;
זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה
סור. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז :
זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה.
ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר.
ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חרש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ;
חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. ח"ב"ד : חכמה,
בינה, דעת. ח"בת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות.
ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. ח"ד"ר :
חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. ח"ה"ש :
חלול השם. ח"ה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד
ואו ; חס ושלום. ח"ו"ג : חסדים וגבורות. ח"ו"מ"מ : חול
המועד. ח"וה"מ"ס : חול המועד סוכות. ח"וה"מ"פ : חול
המועד ססת. ח"ר"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז' ;
חדש זה. ח"ז"ל : חכמינו זכרם לברכה. ח"ח"ן : חכמה
חסד נצח. ח"כ"א : חכמים אומרים. ח"ל"ה : חלק לעולם
הבא. ח"נ"ה : חנוכת הבית. ח"נב"ל ש"צ"ם : שבעה
כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק,
מאדים. ח"ס : חכמה תמימה. ח"ע : חיי עולם.
ח"ע"ה : חיי עולם הבא. ח"ש"ח : חולמ, שורק, היריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. ט"ר"ר : טוב ורע. ט"מ :
טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א :
טעמים, נקודות תגין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות.
ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, טא"ב, מע"ק, גד"ד :
ט"ב המלות ; טלה, שור, תאומים, סרסן, אריה, בתולה.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב גתיכות החכמה. ל"ג : לא גרסינו. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הסטיר ; למען השם. לה"פ : לתם הפנים. לר"ל : לפני ולפנים. ל"ו : לשון זכר. לועי"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"ז : לא כתוב ; לא בן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לעי"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמ"ש"ה : לפני עניות דעת. לר"ן. לפ"ע : לפי עינינו. לפע"ד : לפי עניות דעת. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנו ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר היה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה היה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מו"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוציא יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ו : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרורין : שם מלאך. מ"י : בי אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; פסיוח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מחיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. מ"מ"ה : מלך מלכי המלכים. מ"מ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת טוים ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסח"ז : מסורת הוהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנוא. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נב"ע, ר"ע : נבילים, גבורים, ענקים, רסאים, עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נ"נ : נע וגד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : נחיה, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדין ; נוחו עדין. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינת נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הוי"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס"י : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סבגת נמשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"ע"מ : צור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. עד"ו : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הבריים ; עם הארץ ; עין הרע ; עכד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ד : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אליהם. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ו : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיר"ט : ערב יום טוב. עיר"כ : ערב יום כפור. עי"ו : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה. מוחין. עיקת"ו : עיר קרשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עכד כנעני.

ד"ן. ר"ג: ריש גלותא. רדל"א: רישא דלא אחידע.
 ר"ה: ראש השנה. רה"י: רשות היחיד. רה"ק:
 רוח הקודש. רה"ר: רשות הרבים. ר"ח: ראש חודש.
 רח"ו: ר' חיים היטאל. ר"י: רבי יהודה; רבי יצחק;
 רבי יוסי. רי"ו: מספר. ר"ל: רחמנא לשיב;
 רחמנא ליצלן; ראיא לדבר; רצוני לומר. ר"מ: ראש
 מתיבתא; רעיא מהימנא; ריש מתיבתא. רמ"ח:
 מספר. רמ"ק: ר' משה קורדובירו. רע"מ: רעיא
 מהימנא. רפ"ח: מספר. רשב"י: ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד: ראיא, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת:
 ראשי תיבות. רת"ס: ראש, תוך, סוף.

ש

ש': שורה, שעה. ש"א: שמואל א'; שליש אמצעי;
 שליש א'. ש"ב: שמואל ב'; שער ב'. שבי"ב:
 שבירת כלים. ש"ג: שער ג'; שיעור ג'. שג"ע: של
 גן עדן. שה"ש: שיר השירים. שר"ט: ששון
 ושמחה. שו"ת: שאלות ותשובות. ש"ח: שנת
 חנם; שבת חנוכה. שי"ל: שיש לאמר; שיש לברך.
 ש"כ: מספר. שכ"א: שכל אחד. שכא"א: שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י: שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"נ: שם נסמן. שנגל"ה: שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן: (די חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה: מספר. ש"ע: שליש
 עליון; שמנה עשרה; שמיני עצרת. ש"צ: שליח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל: (ז' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר: שלוש רגלים;
 שם רע. ש"ש: שם שמים. ש"ת: שמחת תורה;
 שליש תחתון.

ת

ת"א: תרגום אונקלוס; תרוץ אחד. תא"מ: תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד: תיקונא דיקנא. תה"ד: תפלת
 הדרך. תה"ר: תהומא רבא. תה"ש: תפלת השחר.
 ת"ו: תם ונשלם. תובב"א: תבנה ותכונן במהרה
 בימינו אמן. תובי"ל: תם ונשלם בדרך ה' לעולם.
 תוה"ק: תורתנו הקדושה. תו"מ: תפארת ומלכות;
 תרומות ומעשרות; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע: תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ: תורה שבכתב.
 תשבוע"ם: תורה שבעל פה. ת"ז: תקוני זהר.
 ת"ח: תא חזי; תקונים חדשים; תלמיד חכם.
 תצה"מ: תחית המתים. תכ"ב: תלת כלילן בתלת.
 תכ"ד: תוך כדי דבור. תכ"ה: תורת כהנים. ת"ל:
 תלמוד לומר; תרי לישני (שתי נוסחאות); תהלה לאל.
 ת"מ: תפלת מנחה. תע"ס: תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע: תפלת ערבית. תרי"ג: (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח: תקונים חדשים. ת"ש: תפילין של יד.
 תש"ר: תפילין של ראש. ת"ת: תפארת.

עכא"א: על כל אחד ואחד; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד: עד כאן דבריו. עכ"ז: עד כל זה. עכו"ם:
 עבודת כוכבים. עכ"ל: עד כאן לשונו. עכ"פ: על
 כל פנים. ע"ל: עין לעיל. ע"מ: על מנת; על
 משקל; עשר מאמרות; על מה; על מחצה; עשר
 מכות. עמוד"א: עמודא דאמצעיתא. עמ"ש: עין מה
 שכתבתי; עד מאה שנים; עול מלכות שמים. ענ"ב:
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס: עשר ספירות; על
 סמך. עמס"ב: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. עע"ז: עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם: עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ: על פי. עצה"ד: עץ הדעת. עצה"ט: על
 צד היותר טוב. ע"ק: עתיקא קדישא. ע"ר: ערב רב.
 ער"ה: ערב ראש השנה. ער"ח: ערב ראש חודש.
 ע"ש: עין שם; ערב שבת; על שלחן. עש"א: עד
 שיבוא אליהו. עש"ה: עין שם היטב. עש"מ: על
 שום מה. ע"ת: ערוב תחומים; על תנאי.

פ

פ"א: פרק א'; פעם אחת; פירוש אחר. פא"פ:
 פנים אל פנים; פה אל פה; פעם אחר פעם. פ"ב:
 פרק ב'. פב"א: פנים באחור. פב"פ: פנים בפנים.
 פ"ג: פרק ג'. פ"ד: פסק דין; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב: פדיון הבן. פו"א: פנים ואחור. פו"ח:
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ: פרט וכלל. פו"ר: פריה
 ורביה. פי': פירוש. פי": פשעי ישראל; סועל
 יוצא. פלו': פלוני. פלח"ק: פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפה"ס: פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א: פנים
 מאירות. פמ"ס: פנים מסבירות. פ"נ: פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד: פסק דין. פ"ס: פתחון פה.
 פ"ק: פרק קמא; פורים קטן; פרט קטן. פר"א:
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס: פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל: צריך אתה לדעת. צ"ג: ציון ג'; צום גדליה.
 צ"ד: ציון ד' וכדומה. צח"מ: צומה, חי, מדבר.
 צ"ל: צריך לומר; צריך להיות. צ"ע: צריך עיון.
 צעב"ח: צער בעלי חיים. צע"ג: צריך עיון גדול.

ק

ק': קדוש; קמא; קהל; קטן. ק"א: קונטרס
 אחרון. קב"ה: קודשא בריך הוא. קבו"ש: קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ: קריאת המגילה. קה"ק:
 קדש הקדשים. קה"ת: קריאת התורה. ק"ו: קל
 וחומר. קו"ח: קל וחומר. קוש"י: קוצו של יוד.
 קכ"ד: קדם כל דבר. קלי': קליפות. קמ"ל: קא
 משמע לן. ק"פ: קרבן נסח. ק"ק: קדש קדשים;
 קדשים קלים. קק"ק: קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש:
 קריאת שמע; קבלת שבת.

ר

ר"א: רבי אבא; רבי אלעזר. ראב"ד: ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים הסליחות מדיים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה
שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורהך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה, על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למדינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו
ושיהנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם חכמתם חכמת אבותם וחכמת תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.“ כי ה'
יתן חכמה מסיו דעת ותבונה. יהיו לרצון אמרי פי הגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

פרשת שמות

(א) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו, והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד והמשכילים: א אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא. ב יזהירו: נהירין, ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה. כזהר: נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן. ודא איהו רזא סתימא, דאקרי ג רקיע. ביה קיימין כוכביא ומזלי שמשא וסיהרא, וכל אינון בוצינין ד דנהורא.

מסורת הזהר
 (א) ח"ב ב ג ד ה יד. סו. ב) (דניאלי"ב) ב"א ד צ"א. א אלין אינון מארן דמארין דמסתלולו ברזא דחכמתא (הרמ"ק) ב ל"ג יזהירו; יזהירו ונצצין ברזא דחכמתא ג הרקיע. ד דנהורא. דרך אמת אן סי יסוד.

חלופי גרסאות

ד"ה והענין עש"ה) שבחזרתה לראש א"א נעשתה לחכמה (כמ"ש ש שם בדף ט"ז ד"ה ואגליף ע"ש כל ההמשך) וחכמה זו שבה נבחנת רק לזיו החכמה כנ"ל, וע"כ נאמר עליה **כזהר**, שהיא לשון זיו כנ"ל.

ודא איהו רזא וכר: וזה הוא סוד הסתום שנקרא **רקיע**, שה"ס המסך של צמצום ב' המוציא את הבינה לחוץ מראש דא"א, ע"י עלייתו למקומה, וכן מחזירה לראש דא"א ע"י חזרתו למטה למקום המלכות דראש א"א (כמ"ש בהקסה"ז דף ט"ז ד"ה ואגליף ע"ש). ושה"כ **כזהר הרקיע**, היינו הכלים והמוחין המתגלים ע"י הרקיע, כי בו נמצאים הכוכבים, שהם ג"ד דמוחין, והמזלות שה"ס ו"ק דמוחין, **שמשא**, שהוא ז"א, וסיהרא, שהיא הנקבא, וכל אלו נרות המאירים, שהם כל האורות שבבי"ע, כי כל האורות שבד' עולמות אבי"ע הם יוצאים על המסך דצמצום ב' שנקרא רקיע. (ע"י לעיל בראשית א' דף ז' ד"ה והמשכילים).

זהר

הסולם

(א) ואלה שמות בני ישראל וגו': הוקשה לו, שהכתוב מתחיל בישראל וגומר ביעקב, וכן מה ענין גלות מצרים בפנימיות. ועל זה מביא הכתוב, והמשכילים יזהירו וגו', שעם ביאור הכתוב הזה יוכנו השאלות הנ"ל. **המשכילים יזהירו כזהר הרקיע** וגו': והמשכילים, הם אותם המסתכלים בסוד החכמה, כלומר, אותם שהשיגו סוד החכמה, כי חכמה מכונה אור העינים, והשגתה מכונה הסתכלות. יזהירו, הוקשה לו למה לא כתוב יאירו. ואומר, שפירושו, שמאירים ומתנוצצים **בזיוה של החכמה העליונה**. כי עצם חכמה עליונה, אינם יכולים להשיג, אלא רק מבינה שחזרה להיות חכמה, על ידי חזרתה לראש א"א, שזה נחשב רק לזיו חכמה העליונה, שנבחן רק לזוהר, ולא עצם אור החכמה. וע"כ נאמר **יזהירו**, ולא נאמר יאירו. **כזהר**, פירושו, הארה והתנוצצות של הנהר היוצא מעדן, שה"ס בינה הנ"ל, שיצאה מראש דא"א שהוא חכמה הנקראת עדן (כמ"ש בהקסה"ז דף ט"ז (יפרי וף ב' ע"א)

(ב) זהר דהאי רקיע נהיר בנהירו על גנתא. ה ואילנא דחיי קיים במציעות גנתא. ו דענפוי חפיין ז על כל אינון דיוקנין ואילנין ובוסמין ח דבגנתא, במאנין דכשרון. ט ותטללין תחותיה כל חיות ברא. וכל צפרי שמיא ידורון תחות אינון ענפין.

(ג) זהר איבא ב דאילנא, י יהיב חיינ לכלא. קיומיה לעלם ולעלמי עלמין סטרא אחרא לא שריא ביה, אלא סטרא דקדושה. זכאה חולקיהון אינון דטעמין מניה, כ אינון קיימין לעלם ולעלמי עלמין. ל אליון אקרון משכילים, וזכאן חיינ בהאי עלמא, וחיים בעלמא דאתי.

(ד) זהר אילנא דא, זקפא לעילא לעילא. חמש מאה פרסי הלוכיה. שתינ ג רבוא איהו, בפשיטותיה. בהאי אילנא, קיימא חד ט זהרא, ז כל גוונין קיימין ביה אינון גוונין סלקין ונחתין, לא מתישבי בדוכתא אחרא בר בהוא אילנא. ה) כד נפקי מניה לאתחזאה בגו זהר דלא נהרא, מתישבון ולא מתישבון, קיימן ולא קיימן, בגין דלא מתישבון באתר אחרא. מאילנא דא ט נפקי תריסר שבטין. דמתחמן ביה, ואינון נחתו ט בהאי זהר דלא נהרא, לגו גלותא דמצרים, בכמה משיריין עלאין, הה"ד ואלה שמות בני ישראל וגו'.

חלופי גרסאות

ה ל"ג ואילנא דחיי קיים במציעות גנתא; אילנא דגנתא ענפוי. ו ענפוי. ז עליה; ועליה; אליה. ח ל"ג דבגנתא ט ומטללין. י יהיבן. כ קיימין אינון. ל אליון אקרון חיים להאי עלמא וחיים לעלמא דאתי וליב משכילים וזכאן ט וזהרא. נ מוסיף זהר כל; הוא זהר כל. ס נפקו; דאינון י"ב שבטים דבני ישראל סבא דהו נהתינ עמיה בכמה חילין ומשיריין הה"ד את יעקב. ע הוא.

דרך אמת ב הוי"ה. ג ר קצות. ד עי לעיל ריש ט' לך לך מזה ובדף כ"ו ע"ב בס' וירא עיין שם.

ואלה שמות

ה ס ו ל ב

מאמר

ולמעלה לאו"א כשמתנשא לישטו"ת, שהם בינה, חמש מאות פרסאות הלוכה, כי מקבל חג"ת נ"ה מבינה שספירותיה בטוד מאות אבל יסוד אין לה. כי אמא עד הוד אתפשטותה. וכשמתנשא לאו"א שמאיר בהם הארת עתיק, הוא ששים רבוא בהתפשטותו, שמתפשט בו היסוד ומקבל חג"ת נה"י מהארת עתיק, שספירותיו כל אחת מאה אלף. וע"כ הוא ששים רבוא. באילן הזה, נמצאת הארה אחת, שהיא מלכות שבגופו, שכל הצבעים לבן אדום ירוק, שה"ס אורות חג"ת, נמצאים בה. אלו הצבעים עולים באו"י ויורדים באו"ח, ואינם מתישבים במקום אחר חוץ מבאילן הזה. מטעם שה"ס קו אמצעי. ה) כד נפקי מניה וכר': כשהאורות יוצאים ממנו מן האילן, להראות בתוך הזהר שאינו מאיר, שהוא מלכות הכוללת, שמבחינת מחוה ולמטה דז"א, שבה עצמה יש זו"ל, שהם זו"ן הקטנים הנקראים יעקב ורחל. האורות פעם מתישבים, נפעם אינם מתישבים בה, נמצאים ואינם נמצאים, משום שאינם מתישבים במקום אחר, חוץ מבאילן הזה, שהוא מבחינת מחוה ומעלה דז"א, הנקרא ישראל. מאילן הזה

(ב) זהר דהאי רקיע וכר': הזהר של רקיע הזה, מאיר בהארתו על הגן, שהוא מלכות, ועץ החיים, שהוא ת"ת, עומד באמצע הגן, דהיינו בקו האמצעי, וענפיו, דהיינו ספירותיו, מכסים על כל הצורות שהם הנפשות, ואילנות, שהם הרוחות, ובשמים, שהם הנשמות, שבגן, בכלים ישרים, כלומר שמתוקנים בג' הקיין ימין שמאל ואמצע. ובצלו מסתופפים כל חיות השדה, שהם מלאכים החיצונים. וכל עוף השמים, דהיינו מלאכים הפנימיים, ישבו תחת ענפיו. ג) זהר איבא דאילנא וכר': זהר הפירות של האילן, שהם הנשמות הנוולדות מחנו, נותן חיים לכל. קיומו הוא לעולם ולעולמי עולמים. צד האחר של הטומאה אינו שורה בו, כלומר שאין לס"א שום יניקה בעץ החיים, שהוא ז"א בגדלות, אלא צד הקדושה בלבד. אשרי חלקם של הטועמים ממנו, שהם חיים לעולם ולעולמי עולמים. כמ"ש, ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. הם נקראים משכילים, וזוכים בחיים בעולם הזה ובעולם הבא. ד) זהר אילנא דא וכר': זהר אילן הזה, שהוא ז"א, מתנשא למעלה לישטו"ת (רמזי דף ב' ע"א)

(ו) רבי שמעון פתח, (א) היה היה דבר ה', (ה) היה היה תרי (ז) זמני אמאי. ותו אית לשאלה, אי יחזקאל נביאה מהימנא הוה, אמאי גלי כל מה דחמא, מאן דמלכא (ז) אעיל ליה בהיכליה אית ליה לגלאה רזין דחמי. אלא דאי יחזקאל נביאה מהימנא הוה, וכל מה דחמא במהימנותא איהו, וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי, וכלא אצטריך.

(ז) אמר ר"ש, מאן ז דרגיל למסבל צערא אע"ג דאתי לפום ז שעתא צערא, סביל מטלנוי, ולא חייש, אבל מאן דלא ר רגיל ז בצער, ת הוה כל יומי בתפנוקין ועידונין, ואתי ליה צערא, דא איהו צערא שלים, ועל דא אצטריך למבכי.

(ח) כך ישראל, כד נחתו למצרים, רגילין ב בצערא הוה, דהא כל יומי דהוהא זכאה אבוהון בצערא ג הוה, ועל דא סבלו גלותא כדקא יאות. אבל גלותא דבבל הוה צערא שלים, ההוא הוה צערא דעלאין ותתאין בכאן עליה.

(ט) עלאין: דכתיב, (ד) הן אראלם צעקו חוצה וגו'. תתאין: דכתיב, (ה) על נהרות בבל שם ישבנו וגו' ז כלהון בכו על גלותא דבבל. מ"ט. בגין דהוה בתפנוקי מלכין דכתיב (ו) בני ציון היקרים וגו'.

מסורת הזהר
 (ג) (יחזקאל א') לך ס"ט צ"א. (ד) (ישעיה ל"ג) נח י"ח
 (ז) (תהלים קל"ז) ח"ב קצה: ח"ג ר"ג: (ו) (איכה
 (ד) ח"ג לו. קצה:
 חלוסי גרסאות
 פ ואמר, וח"ת. צ דארגיל בצערא וליג למסבל. ק ל"ג
 שעתא. ר ארגיל. ש בצערא. ת חו"י. א ל"ג כך. ב הו
 בצערא. ג הוה. ד כלא.
 דרך אמת (ה) לקמן ה' א' ס"ב א' לך לך ס"ה ע"א ויצא קמ"ח ע"א. (ו) בתמיה.

מאמר הסולם היה היה דבר ה'

להיכלו יש לו גלות מה שראה, ומשיב, אלא דאי יחזקאל נביא נאמן היה, וכל מה שראה הוא באמונה, וברשותו של הקב"ה גלה כל מה שגלה, והכל צריך.

(ז) אמר ר' שמעון וכר: אר"ש, מי שרגיל לסבול צער, אע"פ שבא לו צער לפי שעה, הוא סובל העול שלו, ואינו דואג, אבל מי שאינו מורגל לסבול צער, וכל ימיו היו בתענוגים ומעדנים, ובא לו צער, זה הוא צער שלם, ועל זה צריכים לבכות.

(ח) כך ישראל וכר: כך ישראל, כאשר ירדו למצרים היו רגילים בצער, שהרי כל ימיו של אותו צדיק אביהם היה בצער, ועל כן סבלו את הגלות כראוי, ולא דאגו ביותר. אבל גלות בבל הוא היה צער שלם, הוא היה צער שעליונים ותחתונים בוכים עליו.

(ט) עלאין דכתיב, וכר: בכו עליו העליונים, שכתוב הן אראלים צעקו חוצה וגו', בכו עליו התחתונים, שכתוב, על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו'. כולם בכו על גלות בבל, מה הטעם משום שהיו מקודם בתענוגי מלכים, שכתוב, בני ציון היקרים וגו'.
 דתנן

הזה יוצאים י"ב שבטים שתחומיהם בו, שה"ס י"ב אורות המכונים י"ב גבולי אלכסון, המבוארים היטב לעיל (לך דף ח' ד"ה ומכה. ובפרשת ויחי דף ר"ו ד"ה ת"ח ע"ש) והם ירדו בזהר הזה שאינו מאיר, לתוך גלות מצרים בכמה מחנות עליונים. ז"ש ואלה שמות וגו'. כי עכשיו מובן היטב, מה שהכתוב מתחיל ב"ישראל, דהיינו ואלה שמות בני ישראל. שהוא משום ששורש אורות של י"ב השבטים באים מן האילן הנקרא ישראל, דהיינו מחזה ולמעלה דו"א, וכן מה שגומר ביעקב, שאומר, הבאים מצרימה את יעקב, כי עברו מבחי ישראל, לבחינת יעקב שמחזה ולמטה דו"א, ששם י"ב אורות של השבטים אינם יכולים להתישב כמ"ש לעיל, וזהו הבאים מצרימה, שהוא לשון מצר, וע"כ שלטו בהם המצרים. (ועי' מ"ש לך מ"ד ד"ה ויהי) ששם נתבאר עצם הצורך של גלות מצרים.

מאמר היה היה דבר ה'
 (ו) ר' שמעון פתח וכר: רש"ם, היה היה דבר ה'. ושואל, היה היה ב' פעמים למה לי, ועד יש לשאול, אם יחזקאל היה נביא נאמן, למה גלה כל מה שראה, מי שהמלך הכניסו (דפו"י דף ב' ע"א *) דף ב' ע"ב)

(י) ה דתנן אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (ז) על ההרים אשא בכי ונהי. אלא, אלין אינון טוריא רמיא דעלמין. ומאן אינון טוריא רמיא, אינון, בני ציון היקרים המסולאים בפז והשתא הוו נחתין ו בגלותא, בריחיא על קדליהון וידיהון מהדקן (ז) לאחורא. וכד ז עאלו בגלותא ה בבבל, חשיבו דהא לית להו ס קיומא לעלמין, דהא קב"ה שביק לון, כ ולא ישגח בהון לעלמין.

(יא) ותנינן, ז אמר רבי שמעון, מ בההיא שעתא קרא קודשא בריך הוא לכל פמליא דיליה, נ וכל רתיכין קדישין, וכל חיליה ומשרייתיה, ורברבנוי, וכל חילא דשמיא, ואמר לון, ס מה אתון עבדין הכא, ומה בני ע רחימאי בגלותא דבבל, ואתון הכא, קמו חותו כלכון פ לבבל, ואנא עמכון. הדא הוא דכתיב, (ח) כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה וגו'. למענכם שלחתי בבלה, דא קודשא בריך הוא. והורדתי בריחים כולם, אלין כל רתיכין ומשריין עלאין.

(יב) כד ז נחתו לבבל, אתפתחו שמיא, ושראת רוח פ נבואה קדישא על יחזקאל, וחמא כל מה דחמא, ר ואמר לון לישראל, הא מאריכון הכא, ס וכל חילי שמיא ה ורתיכו, דאתו למידר ביניכון. לא הימנוהו, עד דאצטריך לגלאה כל מה אדחמא, וארא ב כך, וארא ג כך. ואי גלי יתיר, ז מה דגלי ה כלא אצטריך. כיון דחמו ישראל כך, חדו. וכד שמעו מלין מפומיה דיחזקאל, לא חישו על גלותהון כלל, דהא ידעו דקב"ה לא שביק לון. וכל מה דגלי ברשותא גלי.

(יג) ו ותנינן בכל אתר ז דישראל גלו, תמן שכינתא ה גלתה עמהון, והכא בגלותא דמצרים מה כתיב, ואלה שמות בני ישראל וגו'. כיון דכתיב בני ישראל,

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

(ז) (ירמיה ט"ו) ו' איכה צ"ב ט"ג שמו"ו (ח) (ישעיהמ"ג) ה ל"ג מן דתנן עד ההכתא, ו בגלותא, ו מוסיף הווי. ה ל"ג בבבל. פ קיימא. י והא. כ ל"ג ולא ישגח בהון ל ל"ג אמר ר' שמעון. ס בההוא. נ ל"ג מן וכל עד ואמר. ס ל"ג מן מה עד ומת. ע ל"ג רחימאי. פ ל"ג לבבל. צ בההוא שעתא אתגלי קב"ה ול"ג מן כד עד על יחזקאל. ק ל"ג נבואה. ר אמר. ש ל"ג מן וכל עד לא הימנוהו ת ורתיכו. א דגלי. ב ל"ג כך. ג ל"ג כך. ד ל"ג מה דגלי. ה וכלא. ו ואמר ר' שמעון בה שעתא חזו ישראל חדותא שלימתא בסיעתא דמריהון דהוה עמהון וכל חד מנייהו אצ"ל רעותא דלביה ברחימותא סגיא למימטר. (למיטר) נפשיה על קדושתא דמאריהון ובגין כך גלי יחזקאל כל מה דגלי. ז דגלו ישראל ח אתגליא; גלתא. דרך אמת (ז) פ"י קשורים

מאמר

ה ס ו ל ם

היה היה דבר ה'

(י) הקב"ה. והורדתי בריחים כולם, אלו הם כל המרכבות והמחנות העליונים.

(יב) כד נחתו לבבל וכר: כשירדו לבבל נפתחו השמים, ורוח נבואה הקדושה שרתה על יחזקאל, וראה כל מה שראה ואמר להם לישראל, הרי אדוניכם כאן, וכל צבאות השמים והמרכבות, שבאו לדור עמכם. לא האמינוהו, עד שנצרך לגלות כל מה שראה: וארא כך, וארא כך. ואם גלה ביותר, כל מה שגלה נצרך כולו. כיון שראו ישראל את זה, וכששמעו הדברים מפי יחזקאל, לא פחדו על גלותם כלל, כי ידעו שהקב"ה לא יעזוב אותם. וכל מה שגלה גלה ברשות.

(יג) ותנינן בכל אתר וכר: ולמדנו, בכל מקום שגלו ישראל, גלתה עמהם השכינה.

(י) דתנן, אמר ר' יצחק וכר: שלמדנו, אר"י, מהו שכתוב, על ההרים אשא בכי ונהי. אלא הם אלו ההרים הרמים שבעולם. ומי הם אלו הרים הרמים, הם, בני ציון היקרים המסולאים בפז. ועתה הם יורדים בגלות, וריחים על ערפם, וידיהם קשורים לאחור. וכשבאו לגלות בבבל, חשבו שאין להם קיום לעולם, כי הקב"ה כזב אותם ולא ישגיח עוד בהם לעולם.

(יא) ותנינן, אמר ר' ש וכר: ולמדנו, אר"ש, באותה שעה קרא הקב"ה לכל החבורה שלו, וכל המרכבות, והמחנות, ושריו, וכל צבאות השמים, ואמר להם, מה אתם עושים כאן, ומה בני אהובי בגלות בכל ואתם כאן, קומו רדו כלכם לבבל ואני עמכם. זהו שכתוב, כה אמר ה' וגו', למענכם שלחתי בבלה, זהו

מהו את יעקב, הבאים אתו אצטריך למימר. אלא, אלה שמות בני ישראל אינון רתיכין ומשריין עלאין, דנחתו עם יעקב, בהדי שכינתא, בגלותא דמצרים.

(יד) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו. רבי חייא פתח (י) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים. האי קרא על כנסת ישראל אתמר, בשעתא דנפקו ישראל ממצרים, וקריבו לטורא דסיני לקבלא אורייתא, אמר לה קודשא בריך הוא, אתי מלבנון: מן ההוא עדונא עלאה קא אתאת. כלה: שלימתא, כהאי סיהרא * דאשתלימת מן שמשא בכל נהורא ונציצו, * אתי מלבנון תבואי, בגין לקבלא בניך אורייתא.

(טו) תשורי מראש אמנה, תשורי: כד"א, (כ) ותשורה אין להביא. תקביל תקרובתא על בניך. מראש אמנה: מראשיתא דעאלו במהימנותא עלאה, ואמרו (ז) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, והווי במתקלא (ח) חדא כמלאכין עלאין, דהכי כתיב בהו, (ט) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. כדון קבילת כנסת ישראל תשורה.

(טז) מראש שניר וחרמון: דא טורא דסיני, דקריבו לגביה, ואתעתדו תחותיה. דכתיב, (ז) ויתיצבו בתחתית ההר. ממעונות אריות: אלין בני שעיר דקביה זמין לון באורייתא, ולא בעו לקבלה, מהררי נמרים: אלין בני ישמעאל,

חלופי גרסאות
* דאשתלימא ו תקביל.

(שמות י"ט) ח"ב מב: ר"ז ח"ג קכת.

מסורת הוזהר

(ט) לעל דף א' ציון א' י (שה"ש ד') חיי שרה נ"ו צ"ב

(כ) (ש"א ט') ויחי רמ"א צ"ב ל' (שמות כ"ד) לך ע"ד

צ"א ט' (תהלים ק"ג) הקסח"ו קס"ו צ"ד. ג' (שמות י"ט) ח"ב מב: ר"ז ח"ג קכת.

דרך אמת י"ז ס"י והיו במשקל אחד במדריגת אחת.

אתי מלבנון כלה

ה ס ו ל מ

מאמר

לבנון, לא יוכלו ישראל לקבל התורה, מחמת שחסרים ג"ר.

(טו) תשורי, כד"א וכר': תשורי, פירושו כמו שאתה אומר ותשורה אין להביא, כן תשורי, פירושן, תקבל מתנה בשביל בניך. מראש אמנה, פירושן, מראשית שבאו באמונה עליונה, ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, והיו במשקל אחד עם מלאכים העליונים, שכן כתוב בהם, ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. אז קבלה כנסת ישראל מתנה. שעליה נאמר תשורי מראש אמנה, כנ"ל, שפירושן תוספת מוחין.

(טז) מראש שניר וחרמון: זהו הר סיני, שקרבו אליו, ונועדו מתחתיו, שכתוב, ויתיצבו בתחתית ההר. ממעונות אריות, אל: הם בני שעיר, שהקביה הזמין אותם לקבל התורה, ולא רצו לקבלה. מהררי נמרים, אל: הם בני ישמעאל, שכתוב, ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתא מרכבות קדש. ופארן הם בני ישמעאל.

מאי

וכאן בגלות מצרים מה כתוב, ואלה שמות בני ישראל וגו', ושואל, כיון שכתוב, בני ישראל, למה כתוב את יעקב, היה צריך לומר, הבאים אתו. ומשיב, אלא, אלה שמות בני ישראל, הם המרכבות ומחנות עליונים, שירדו עם יעקב ביחד עם השכינה בגלות מצרים. ובוה מיושב מ"ש היה היה ב' פעמים, כי היה הא' הוא, בגלות מצרים, והיה ב' בגלות בבל.

מאמר אתי מלבנון כלה

(יד) ואלה שמות וגו': ר' חייא פתח, אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי וגו'. מקרא זה על כנסת ישראל נאמר, שהיא המלכות, בשעה שיצאו ישראל ממצרים, וקרבו אל הר סיני לקבל התורה, אמד לה הקביה, אתי מלבנון, שפירושן, מן עדן העליון ההוא, שהוא חכמה, הנקראת לבנון, היא באה. כלה, פירושן שלמה, כלבנה זו הנשלמת מן השמש בכל האור וההתנוצצות, שהם אור ישר ואור חוזר. אתי מלבנון תבואי, כדי שבניך יקבלו התורה. כי מטרם שהמלכות מקבלת החכמה הנקראת

(רמ"י דף ב' ע"ב *) דף ג' ע"א

דכתיב (ז) ה' מסיני בא ורח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתא מרבבות קדש.

(יז) מאי ואתא מרבבות קדש. דתנינן, כד בעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל, אתו משריין דמלאכין עלאין, פתחו ואמרו, (ט) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים, בעאן דיתיהיב לון אורייתא. (יח) אמר לון קב"ה, וכי אית בכוון מותא, דכתיב, (ט) אדם כי ימות באהל. (י) וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת. חטא אית בינייכו, כ וכי אתון בעאן לדינין. אית בנייכו גזל, או גנבה, דכתיב, (י) לא תגנוב. אית בנייכו נשין דכתיב, (י) לא תנאף. אית בנייכו שקרא, דכתיב, (י) לא תענה ברעך עד שקר. אית בנייכו חמדה, דכתיב, (י) לא תחמד. מה אתון בעאן אורייתא. מיד פתחו ואמרו, ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתיב. וע"ד ואתא מרבבות קדש, כדן מימינו אש דת למו.

(יט) ר' יוסי אוקים להאי קרא, כד נחתא שכינתא בגלותא דמצרים. ור"ש אמר, האי קרא, על רזא דיחודא דמהימנותא אתמר, אתי מלבנון כלה, קול אמר לדבור אתי, בגין דהא קול אתי לדבור. ודמדבר לה בהדיה, למהוי כחדא בלא פרודא כלל. בגין דקול איהו כלל, דבור איהו פרט. וע"ד כלל

חלוסי גרסאות

כ דאתון וליג וכי. ל נחתת. מ ומדברא ליה במדיה כחדא וליג למתוי.

מסורת הזהר

(ז) (דברים ל"ג) ויצא ג' צ"ה. ע) (תהלים ח') הקסתי יד צ"ב ז"ח מיו ט"ג שמיד. ט"א מיד ש"ו. ט) (במדבר י"ט) ח"א רס. ח"ב קיו: קנה: ח"ג כט. צח. קנט. רעט. ת"ז חכ"א סג. תס"ו צ"ח. ז"ח צ"ו מיד ש"ח. צ) (דברים כ"א) ח"ג ג. ק) (שמות כ') ח"ב סד. צ. צג. ח"ג יב. פד. ז"ח כ"ו ט"ג ש"יב. ר) (שם) עם המים מלבד ח"ב סד. ת"ז תכ"ו עב. תל"ו עה: ז"ח כ"ו ט"ב ש"ט מיד ט"ב ט"ג ק"ו ט"ב ש"ו. ש) (שם) עם המים ת"ז תג"ט צ"ג. ז"ח ט"ג ש"ט. מ"ד ט"ג ש"ט מיד ט"ד ש"ו. ש"ג. ת) (שם) עם המים ח"ג עה: ז"ח ט"ג ש"ד. מ"ד ט"ג ש"ט. מ"ד ט"ד ש"ב.

הסולם

אתי מלבנון כלה

מאמר

שעיר וישמעאל לא רצו לקבלה עליהם, והמלאכים לא יכלו לקבלה, מפני שאין בהם דין. (יט) ר' יוסי אוקים וכו': ר"י מפרש את הכתוב הזה, בעת שירדה השכינה בגלות מצרים. והיינו משום קושית ר' אבא (להלן אות ט"ג) שהקשה וכי מלבנון אתת, והלא ללבנון עולה. ע"ש. והיה צריך לומר אתי ללבנון תעלה. וע"כ מפרש לה בעת שירדה השכינה ממקום לבנון. שהוא בינה שחזרה להיות חכמה, אל גלות מצרים, וע"כ כתוב, מלבנון תבואי.

ור"ש אמר וכו': ור"ש אמר, לישוב את הקושיא הנ"ל, למה אינו אומר, ללבנון תעלה. מקרא זה על סוד יחוד האמונה, שהיא המלכות, נאמר, אתי מלבנון כלה. קול, שהוא ז"א, אמר לדבור, שהוא מלכות, אתי, משום שהקול בא לדבור ומנהיגו עמו, להיות כאחד בלי פריד כלל. משום שהקול הוא כלל, כי הוא אור חסדים שישנו בכל המדרגות, דבור הוא פרט, שהוא אור החכמה שבקו שמאל דבינה, שאינו

אלא

(יז) מאי ואתא מרבבות קדש: למדנו, כאשר רצה הקב"ה לתת התורה לישראל, באו מחנות מלאכים העליונים, פתחו ואמרו ה' אדונינו וגו' אשר תנה הודך על השמים. ובקשו שינתן להם התורה ולא לישראל.

(יח) אמר לון קב"ה וכו': אמר להם הקב"ה, וכי יש בכס מות, שכתוב בתורה, אדם כי ימות באהל. וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת. יש בכס חטא, שאתם צריכים לדינים. יש בכס גזל או גנבה, שכתוב לא תגנוב. יש בכס נשים, שכתוב, לא תנאף. יש בכס שקר, שכתוב לא תענה ברעך עד שקר. יש בכס חמדה, שכתוב, לא תחמד. למה אתם מבקשים התורה. מיד פתחו ואמרו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתוב. וע"כ נאמר, ואתא מרבבות קדש. דהיינו שבא ממשא ומתן עם המלאכים. אז נאמר, מימינו אש דת למו, שהוא התורה, ונמשלה לאש מפני הדין שבה, שמשום זה,

(דפריי דף ג' ע"א)

אצטריך לפרט, ופרט אצטריך לכלל. דהא לית קול בלא דבור, ולית דבור בלא קול. וע"ד אתי מלבנון כלה וגו', דעקרא דתרוייהו מלבנון קא אתיין. (כ) תשורי מראש אמנה: דא איהו גרון, דמתמן נפקא רוחא לאשלמא, כלא, מרזא דלבנון סתים וגניז. מראש שניר וחרמון: דא איהי לישנא רישא ואמצעיתא, ס דמחתכא לדבור. ממעונות אריות: אלין אינון שינים. מהררי נמרים: אלין אינון שפון, שלימו דאשתלים בהו דבור. (כא) ואלה שמות בני ישראל. רבי חייא פתח, א אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו. אל תלחם את לחם רע עין, בגין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי רע עין, לאו איהו כדאי למיכל ולהתהני מניה. דאי כד נחתו ישראל למצרים, לא יטעמון נהמא דמצראי, לא אשתבקו בגלותא, ולא יעיקון לון מצראי.

(כב) אמר ליה רבי יצחק, והא גזרא אתגזר. א"ל, כלא איהו כדקא יאות, דהא לא אתגזר ע במצרים דווקא, דהא לא כתיב א כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים, אלא בארץ לא להם, ואפילו בארעא אחרא. (כג) אמר ר' יצחק, מאן דאיהו בעל נפש, דמיכליה יתיר משאר בני נשא, או מאן דהוא אזיל בתר מעוי, אי אערע ז בההוא רע עין, יכוס ס גרמיה ולא ייכול מנהמא דיליה, דלית נהמא בישא בעלמא, בר מההוא ק לחם רע עין, מה כתיב

מסורת זוהר
(א) (משלי כ"ג) תולדות ע' צ"ו. (ב) (בראשית ט"ו) וישב
נ ט צ"ב. ז"ח לא ט"א שי"ד.
חלוסי גרסאות
נ כלה. ס דמתחכא; דמתחכא. ע ל"ג במצרים דווקא
ס מוסיף לא ייכול עם ב"דמיכיליה. צ בהו; בהו. ק ל"ג לחם.
דרך אמת ס' ט"י ישחוט.

מאמר הסולם אל תלחם את לחם רע עין

נמרים, אלו הם שפתיים, שהם מלכות. וכל אלו הספירות שהם של ז"א, הם השלמות שנשלם בהן הדבור. שהיא מלכות הנקבא דז"א.

מאמר אל תלחם את לחם רע עין

(כא) ואלה שמות בני וגו': ר' חייא פתח, אל תלחם את לחם רע עין ואל וגו'. אל תלחם את לחם רע עין, משום שהלחם או ההנאה מאותו בן אדם שהוא רע עין, אינו כדאי לאכול ולהנות ממנו. ואם כשירדו ישראל למצרים, לא היו טועמים את לחם המצרים, לא היו נעזבים בגלות במצרים ולא היו יכולים להרע להם.

(כב) אמר ליה רבי יצחק וכי: א"ל ר"י, והרי גזירה נגזר על ישראל להיות בגלות, שהיה מוכרח להתקיים אפילו לא אכלו את לחמם. אמר לו הכל נכון הוא, שהרי לא נגזר הגלות במצרים בדיוק, כי לא כתוב, גר יהיה זרעך בארץ מצרים, אלא בארץ לא להם. ויכול להיות אפילו בארץ אחרת.

(כג) אמר ר' יצחק וכי: אר"י, מי שהוא בעל נפש, שאוכל יותר משאר בני אדם,

אלא במלכות לבדה. (כנ"ל בראשית ב' דף קמ"ו ד"ה ומהכא ובפ' תולדות דף פ' אות קפ"ד) ועל כן כלל צריך לפרט, כי אין לז"א ג"ר זולת אור חכמה שבמלכות, ופרט צריך לכלל, כי אור החכמה שבמלכות אינו מאיר זולת בהתלבשותו באור החסדים שמקבל מן הז"א שהוא כלל. כי אין הקול שלם בלי דבור ואין הדבור שלם בלי קול. ועל כן אתי מלבנון כלה, כי עיקרם של שניהם באים מלבנון, שהוא בינה, ושיעור הכתוב, אתי מלבנון תבראי, היינו שתבא אליו לחבור וליחוד, ובוה מיושב הקושיא, שאמר הכתוב, מלבנון תבואי, ולא אמר, ללבנון תעלי.

(כ) תשורי מראש אמנה: זה הוא גרון, שהוא בינה המקבלת מחיך שה"ס חכמה שמשם יוצא הרוח, שהוא ז"א, להשלים הכל, מסוד הלבנון הסתום והגנוז, שז"א פותח אותה בסוד קו האמצעי, (כנ"ל ב"א דף רפ"ו ד"ה תלת) מראש שניר וחרמון, זהו ראשו ואמצעייתו של הלשון, שה"ס ת"ת, וראשו ה"ס דעת, המחתיכים את הדבור. ממעונות אריות, אלו הם שינים, שהם נצח והוד. מהררי

ג כי לא יוכלון המצרים לאכל את העברים לחם כי תועבה היא למצרים, הא לך
 ו לחם רע עין.

כד) תלתא אינון דדחיין שכינתא מעלמא, וגרמין, דדיריה דקודשא
 בריך הוא לא הוי בעלמא, ובני נשא צווחין ולא אשתמע קליהון. ואלין אינון
 ט מאן * דשכיב בנדה, בגין דלית מסאבו תקיף בעלמא בר מסאבו דנדה.
 ח מסאבו דנדה קשיא מכל מסאבו דעלמא, אסתאב איהו, וכל א דמתקרבין
 בהדיה יסתאבון עמיה, בכל אתר דאזלין אתדחייא שכינתא מן קמייהו.
 כה) ולא עוד, אלא דגרים מרעין בישין על גרמיה, ועל ההוא זרעא
 דיוליד, דכיון דיקרב ב"נ לגבי נדה, ההוא מסאבו דליג עלוי, ג וישתאר בכל
 שייפין דיליה, זרעא דיוליד בההוא ג שעתא, משכין עלוי רוח מסאבו. וכל
 יומי יהא במסאבו, דהא בנינא ויסודא דיליה איהו במסאבו רב ותקיף מכל
 ז מסאבא דעלמא, דמיד דקריב ב"נ לגבי נדה, ההוא מסאבו דליג עלוי, דכתיב,
 ז ותהי נדתה עליו.

כו) ה מאן דשכיב בבת אל נכר, דאעיל ברית קודש ו ואת קיימא ברשו
 אחרא, דכתיב, ח ובעל בת אל נכר. ותנינו, לית קנאה קמי קב"ה, בר קנאה
 דברית קדישא, דאיהו קיימא דשמא קדישא, ורוזא דמהימנותא. מה כתיב ט ויחל
 העם לזנות אל בנות מואב מיד ויחר אף ה' בישראל.

כז) רישי עמא ז דיצעו ולא מחו בידיהו, אתענשו בקדמיתא, דכתיב,
 ז קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש. רבי אבא אמר, מאי

מסורת הזהר
 ג) (בראשית מ"ג, ד) (ויקרא ט"ו, ה) (מלאכי ב) הוי
 שרה ט"ו צ"ג, ז) (במדבר כ"ה, ז) (שם) ח"ג ר"ו. רלה
 ז"ח ל ד ט"א ש"ל.
 חלופי גרסאות
 ר ליג לחם. ש מוסיף ראשונה מאן, ת מסאבי. א דמקרבין
 ב ויסתאב. ג מוסיף שעתא מסאבו. ד מסאבו. ה מוסיף
 חגיגא מאן. ו ואתקיימא. ז וידעי.

מאמר הסולם ג' אינון דדחיין שכינתא

כיון שהארם קרב אל הנדה, טומאה ההיא
 קופצת עליו, ונשארת קבועה בכל האיברים
 שלו, הורע שמוליד בשעה ההיא מושך רוח
 הטומאה. וכל ימיו יהיה בטומאה, משום שהבנין
 והיסוד שלו, של הנולד, גדול וחזק מכל טומאות
 העולם. ומיד שהארם קרב אל הנדה טומאה
 ההיא קופצת עליו, שכתוב, ותהי נדתה עליו.

כו) מאן דשכיב וכר: ב) מי ששוכב עם
 בת אל נכר, דהיינו גויה, שמכניס ברית קדש
 ואות הברית ברשות אחרת, שכתוב, ובעל בת אל
 נכר, ולמדנו שאין קנאה לפני הקב"ה זולת קנאת
 הברית, שהוא ברית של השם הקדוש וסוד
 האמונה. מה כתוב, ויחל העם לזנות אל בנות
 מואב, מיד, ויחר אף ה' בישראל.

כז) רישי עמא דיצעו וכר: ראשי העם,
 שיודעים זה ואינם מוחים בהם, נענשו תחילה,
 שכתוב, קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה'
 נגד השמש. רבי אבא אמר, מהו נגד השמש,
 היינו נגד הברית שנקרא שמש, ועליו נאמר כי
 שמש

או מי שהולך אחר מעיו, דהיינו שדרכו למלאות
 בטנו בתענוגים, אם פגש באותו רע עין, ישחוט
 עצמו ולא יאכל מלחמו, כי אין לחם רע בעולם
 זולת הלחם של רע עין. מה כתוב, כי לא יוכלון
 המצרים לאכל את העברים לחם כי תועבה
 היא למצרים. כלומר, שלא יכלו לראות
 כשהעברים אוכלים. הנה לך לחם רע עין.

מאמר הלחם אינון דדחיין שכינתא
 כד) תלתא אינון דדחיין וכר: שלשה
 הם הדוחים את השכינה מן העולם, וגורמים,
 שדירתו של הקב"ה לא יהיה בעולם, ובני אדם
 זועקים בתפלה ולא נשמע קולם. ואלו הם,
 מי ששוכב עם נדה, שאין טומאה חזקה בעולם
 זולת טומאת הנדה. טומאת הנדה קשה מכל
 טומאות העולם, הוא, השוכב, נטמא, וכל
 הקרבים אליו נטמאים עמו. בכל מקום שהולכים
 נדחית השכינה מפניהם.

כה) ולא עוד וכר: ולא עוד אלא שגורם
 מחלות רעות על עצמו ועל הזרע שיוליד, כי
 (דמ"י דף ג' ע"א *) דף ג' ע"ב)

נגד השמש. נגד הברית דאקרי שמש, ה' ועליה אתמר (ח) כי שמש ומגן ה' אלהים. [שמש ומגן: דא ברית קדישא. מה שמש זרח ואנהיר על עלמא, אוף הכי ברית קדישא זרח ואנהיר גופא דב"נ. מגן: מה מגן איהו לאגנא עליה דב"נ, אוף הכי ברית קדישא מגן עליה דב"נ, ומאן דנטיר ליה, לית נוקא בעלמא, דיכיל למקרב בהדיה ודא הוא נגד השמש.

(כח) רישי עמא, יתפסון בכל דרא ודרא בחובא דא, אי ידעין. ולא מקנאין ליה. בגין דחובא דא עלייהו, לקנאה ליה לקב"ה בהאי ברית, מאן דאעיל קדושה דא ברשותא אחרא, עליה כתיב (ט) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלהיך אל קנא וכלא קנאה חדא. וע"ד אתדחייא שכינתא מקמיה. מאן דמשקר בברית קדישא דחתים בבשריה דב"נ, כאילו משקר בשמא דקב"ה, מאן דמשקר כ חותמא דמלכא, משקר ביה במלכא, לית ליה חולקא באלהא דישראל, אי לא בחילא דתיובתא כ תדיר. (כט) ר' יוסי פתח ואמר, (י) וישכחו את ה' אלהיהם וגו', ויעזבו את ה'. מאי נ' וישכחו ויעזבו. דדחו מנייהו ברית קיימא קדישא, הו' גזרין ולא פרעין, עד דאתת דבורה ונדיבת בהאי לכל ישראל כמה דכתיב, (יא) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'.

(ל) מאן ט' דקטיל בנוי, ההוא ט' עוברא דמתעברא אתתיה, וגרים לקטלא ליה במעהא, דסתיר בנינא דקב"ה ואומנותא דיליה. אית מאן דקטיל ב"נ, והאי קטיל בנוי.

מסורת הזוהר
(ח) (תהלים פ"ד) ח"ב קטו: רכז: רל. ח"ג יב. כב: ח ועלייהו; ועלה. ט' מוסיף אלקים צבאות. י' ל"ג ולא רנ. רפא: ת"ז בהקדמה ט. ת-ה. כ. תמ"ד ט"ב: ת"ה בהשטות קמב. ז"ח ק"א ט"א י"ב. ט' (שמות כ) ויחי קצ"ג צ"ב ז"ח כ"ז ט"ג ט"ג ט"ד ט"ב שט"ו. ע"ה ט"ג ש"א ט"ד ש"ו. י' (ש"א י"ב) ח"ג מב: כ' (שופטים ה') לך ק"ל צ"א.
דרך אמת [ז' צ"ע פקודי רכ"ד ב' ומגן דא רזא דשמא קדישא דאיקרי אלהים. ובס"א מציינו וז"ל וז"ל שצ"ל שמא קדישא.

מאמר הסוּבֵּה ג' אינון דדחיינ שכינתא

מפניו. מי שמשקר בברית הקדוש החתום בבשרו של אדם הוא כאלו משקר בשם הקדוש, כי מי שמשקר בחותם המלך שהוא ברית הקדוש משקר במלך עצמו, וע"כ אין לו חלק באלקי ישראל, אם לא בכח תשובה תמידית. (כט) ר' יוסי פתח וכו': רי"פ ואמר, וישכחו את ה' אלקיהם וגו' ויעזבו את ה'. ושואל, מהו וישכחו ויעזבו. ומשיב, שדחו מעצמם את ברית קדוש, שהיו מלים ולא פרעים, עד שבאה דבורה, והתנדבה בזה, דהיינו שהנהיגה הפריעה בכל ישראל. כמו שכתוב, בפרוע פרעות בישראל בהתנדב וגו'.

(ל) מאן דקטיל בנוי וגו': (ג) מי שהורג את בנוי, דהיינו לאותו עובר שאשתו נתעברה בו, כי בא עליה ביום צ' לעבורו, שאו ממית העובר

שמש ומגן ה' אלקים, שמש ומגן, זהו ברית הקדוש, מה השמש זרח ומאיר על העולם אף ברית הקדוש זרח ומאיר גופו של אדם. ונקרא מגן מה המגן הוא להגן על האדם, אף ברית הקדוש מגין על האדם. ומי ששומר אותו אין לו נזק בעולם שיוכל לקרב אליו. וזהו נגד השמש. (כח) רישי עמא יתפסון וכו': ראשי העם נתפסים בכל דור ודור בשביל חטא הזה, אם יודעים ואינם מקנאים אותו. משום שחוב זה מוטל עליהם לקנאות, בשביל הקב"ה בברית הזה, את כל מי שמביא קדושה זו ברשות אחר, עליו כתוב, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלקיך אל קנא. והכל קנאה אחת, הן הבא על הגויה, והן העובד עבודה זרה, וע"כ נדחתה השכינה (רפ"י דף ג' ע"ב) 13

לא) תלתא בישין עביד דכל עלמא לא יכיל למסבל, ועל דא עלמא מתמוגגא זעיר זעיר, ולא ידיע, וקב"ה אסתלק מעלמא, וחרבא וכפנא ומותנא א אתיין על עלמא. ואלין אינון: קטיל בנוי, סתיר בניינא דמלכא. ז דחיא פ שכינתא, דאולא ומשטטא בעלמא, ולא אשכח נייחא. ועל ר אלין, ש רוחא דקודשא ה בכיה. ועלמא אתדן בכל הני דינין. ווי להווא ב"ג, ווי ליה, טב ליה דלא יתברי בעלמא.

לב) זכאין אינון ישראל, דאע"ג דהוו בגלותא דמצרים, אסתמרו ט מכל הני תלתא, מנדה, ומבת אל נכר, א ומקטול זרעא, ואשתדלו ב בפרהסיא בפריה ורביה. דאף על גב דגזרה אתגורת ז כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, לא אשתכח ביניהון ג מאן דקטיל עוברא במעהא דאתתא, כ"ש לבתר. ובזכותא דא נפקו ז ישראל מן גלותא.

לג) מנדה: דתני רבי חייא מאי * דכתיב ט ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות הצובאות. מפני מה זכו נשין להאי, בגין דאסתמרו גרמיהו בגלותא ה דמצרים, דלבתר דאתדכיין הוו אתיין מתקשטן ומסתכלן במראה בבעליהון, ומעוררן לון בפריה ורביה.

לד) מבת אל נכר, דכתיב ט יצאו כל צבאות ה' וגו'. וכתבי ט שבטי יה עדות לישראל. עדות לישראל ודאי. ואלה שמות בני ישראל. שבטי בני ישראל. דבר אל בני ישראל.

מסורת הזוהר
 (שמות א') ח"ג קנב: תק"ח צ"ה ט"ב שליז.
 (שמות ל"ח). (ג) (שמות י"ב). (ט) (תהלים קכ"ב)
 ויצא צ"ו צ"ה.
 חלוסי גרסאות
 פ אחייא. צ רמיא. ק נשמחא. ר דא. ש רחין. ת מוסיף
 עביד בכיה א ל"ג ומקטול זרעא. ב ל"ג בפרהסיא. ג ל"ג
 מאן. ד ל"ג ישראל. ח מוסיף דמצרים מנדה.

דרך אמת כז פ"י היו שומרים עצמם במצרים מכל אלו שלשה.

מאמר הסולם ג' אינון דדחיין שכינתא

העובר וגורם להרוג אותו במעיה או שעושה איזה פעולה הגורמת שתפיל העובר. שסותר בנינו של הקב"ה ואומנותו. יש מי שהורג אדם, וזה הורג בניו.
 (לא) תלתא בישין וכר: ג' רעות עשה (כחו שמפרש להלן), שהעולם כולו אינו יכול לסבל, וע"כ העולם מתמוטט מעט מעט, ולא ידוע למה הוא, והקב"ה מסתלק מן העולם, והרב ורעב ומות באים על העולם. ואלו הם ג' רעות שעשה, הורג בניו, סותר בנין המלך, דהיינו וטמבטל העיבור, שהוא בנין הקב"ה, ודוחה את השכינה, שהולכת ומשוטטת בעולם ואינה מוצאת מנוחה. ועל אלו, רוח הקודש בוכה. והעולם נידון בכל אלו הדינים. או לאותו האדם, או לו, מיטב לו שלא היה נברא בעולם.

לב) זכאין אינון ישראל וכר: אשרי הם ישראל, שאע"פ שהיו בגלות מצרים, נשמרו מכל ג' אלו, מנדה ומבת אל נכר, ומלהרוג את

הבנים, והשתדלו במעשים בפרהסיא לעורר הפריה ורביה, כמו שאומר להלן, ואע"פ שנגזרה גזרה, כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, לא נמצא ביניהם איש שיהרוג עובר במעי אשה, ומכל שכן לאחר שנולד, ובזכות זה יצאו ישראל מן הגלות.
 לג) מנדה, דתני וכר: נשמרו במצרים מנדה, כי ר' חייא למד, מהו שכתוב, ויעש וגו' במראות הצובאות, מפני מה זכו הנשים לכר, להביא את מראות הצובאות למשכן, הוא משום ששמרו את עצמן בגלות מצרים, שלאחר שנטהרו מנדתן היו באות ומתקשטות ומסתכלות במראה בבעליהן ומעוררות אותם בפריה ורביה. הרי שנשמרו מנדה בגלות מצרים.
 לד) מבת אל נכר: נשמרו במצרים מבת אל נכר דהיינו מנשים נכריות. שכתוב, יצאו כל צבאות ה'. וכתוב, שבטי יה עדות לישראל

(דס"י דף ג' ע"ב *) דף ד' ע"א

(לה) ו ואי תימא והא כתיב והוא בן איש מצרי. הא ודאי חד הוה, ופרסמו קרא, דכתיב, (ט) והוא בן איש מצרי וגו' ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. פריה ורביה דכתיב (ט) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וגו'. ומכל הני אסתמרו ישראל. בני ישראל עאלו, בני ישראל נפקו, הה"ד ואלה שמות בני ישראל וגו'.

(לו) ואלה שמות בני ישראל. רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי באורחא, עד דהוו אזלי, אמר רבי אלעזר לרבי יוסי, אפתח פומך, ז וינהרון מילך אמר ליה ניחא קמיה דמר, דאשאל מלה חדא דקשיא לי, הא שמענא [ז] מבוצינא קדישא, דהוה אמר, ואלה שמות בני ישראל, ישראל סבא. כל אינון חילין ומשריין דהוו נחתין לגלותא בהדי יעקב, דכתיב, את יעקב. מהו דכתיב איש וביתו באו. אמר ליה, ודאי הכי הוא. אלא הא תנינן, כל דמקבל מאחרא, איהו ביתא מההוא דיהיב, ועל דא איש וביתו באו.

(לז) פתח רבי אלעזר ואמר, (ז) ויהי ככלות שלמה לבנות אח בית ה' ואת בית המלך וגו'. וכי כיון ח דאמר את בית ה', מהו ואת בית המלך, אי בגין שלמה אתמר, לאו הכי, אלא את בית ה' דא בית המקדש, ואת בית המלך דא קדש הקדשים.

(לח) בית ה' דאיהו בית המקדש כגון: עזרות ולשכות ובית האולם

מסורת הזהר
 (ע) (ויקרא כ"ד) ח"ג קה: (ס) (שמות א') ויחי ר"ז צ"ד. ז ל"ב מן ואי תימא עד ודאי. ז ונהרון מלך. ח דאחבה
 (ז) (מ"א ט').
 דרך אמת לז ט"י מרשב"י שנקרא כו וייל ניצון קדוש.

איש וביתו באו

ה ס ו ל ם

מאמר

הקדוש, שהיה אומר, ואלה שמות בני ישראל, פירושן, ישראל סבא. הבאים מצרימה פירושן, כל אלו הצבאות ומחנות מלאכים שהיו יורדים לגלות עם יעקב, שכתוב, את יעקב. ולפ"ז קשה, מהו דכתיב, איש וביתו באו. הא במלאכים אינו נוהג בית. אמר לי, ודאי שכן הוא. שהמלאכים באו איש וביתו. כי כך למדנו, כל המקבל מאחר נחשב לבית אל הנותן, ונמצא איש וביתו פירושן, נותן ומקבל. הנוהג גם במלאכים.

(לז) פתח ר' אלעזר וכו': פר"א ואמר, ויהי ככלות שלמה לבנות בית ה' ואת בית המלך וגו', שואל וכי כיון שאמר את בית ה' מהו בית המלך, ואם תאמר שבשביל שלמה נאמר בית המלך. אינו כן. אלא בית ה', זהו בית המקדש, ואת בית המלך זהו קדש הקדשים.

לישראל, ודאי, שאין בהם תערובת מאומה נכריה. וכתוב, אלה שמות בני ישראל. שבטי בני ישראל. דבר אל בני ישראל. שכל זה יורה, שאין בהם תערובת נכריות.

(לה) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, הרי כתוב, והוא בן איש מצרי. ומשיב, הנה ודאי אחד היה ופרסמו הכתוב, שכתוב, והוא בן איש מצרי וגו'. נשמרו במצרים לקיים פריה ורביה, שכתוב, ובני ישראל פרו וישרצו וגו'. הרי שמכל אלו, מנדה, מבת אל נכר, ומלהרג הבנים, נשמרו ישראל במצרים, וע"כ באו בני ישראל למצרים ויצאו בני ישראל לחירות, ז"ש ואלה שמות בני ישראל הבאים וגו'. כי באו משמע, שלא להשתקע, אלא שיצאו משם, והיינו בזכות שמירת ג' דברים הנ"ל.

מאמר איש וביתו באו

(לח) בית ה' דאיהו וכו': ומפרש דבריו, בית ה', שהוא בית המקדש. דהיינו עזרות ולשכות בית האולם והדביר, זהו בית המקדש, דהיינו המלכות. ודאי שנקרא בית ה'. בית המלך, זהו קדש הקדשים שהוא פנימי

(לו) ואלה שמות וגו': ר' אלעזר ור' יוסי היו הולכים בדרך. בעוד שהיו הולכים אמר ר' אלעזר לר' יוסי, פתח פיך ויאירו דבריך. אמר לו, אם טוב לפני אדוני, שאשאל לו דבר אחד שקשה לי, הנה שמעתי מן המאור (רש"י וף ד' ע"א)

והדביר, דא בית המקדש, ם ודאי אקרי בית ה'. בית המלך: דא קדש הקדשים, דאיהו פנימאה דכלא, המלך סתם. ך מלך: דא, אע"ג דאיהו מלך עלאה, איהו נוקבא לגבי נקודה עלאה, סתימא דכלא. ואע"ג דאיהו נוקבא, איהו דכורא לגבי מלך דלתתא, ובגין כך כלא כגוונא דא ועל דא, תתאי, ברזא דא כתיב בהו, איש וביתו באו.

(לט) ואלה שמות, רבי ם יוסי פתח ואמר, ן גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. גן נעול: דא כנסת ישראל שהיא גן נעול. דאמר רבי אלעזר, מה הגן ן הזה צריך ם לשמור, לעדור, ולהשקות, ן ולזמור. כך כנסת ישראל, צריכה לעדור, ולשמור, ולהשקות, ן ולזמור, ונקראת גן, ונקראת כרם, מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור ולחפור, כך ישראל, הדא הוא דכתיב, ן כי כרם ה' צבאות בית ישראל וכתיב, ן ויעזקה ויסקלהו וגו'.

תוספתא

(מ) מתניתין: אמר רבי שמעון, אנו פתחין עיננא חמאן, גלגלי רתיכתא קדישתא נטלין ן במטלנוי, וקל שירתא בסימא ן לאודנין, יאה ללבא, סלקא

מסורת הזור (ק) (שה"ש ד') ביא ר"א צ"א. ר' (ישעיה ו') ח"ב קכ ם דא, ך דא מלך. ל מוסיף דא עלאה. ם אלעזר ת"ז חסיט קר. ת"ו בהשמטות קמד. ז"ח עי ט"ב שליו. ן ל"ג הות. ם ל"ג לשמור. ע ל"ג ולזמור. ם ל"ג ולזמור (ש) (שק) לך קמו. דרך אמת ן מי נוסעים במסעיהם.

איש וביתו באו

הסולם

מאמר

לעדור להשקות ולזמור, כך ישראל, כלומר, בית ישראל, שהיא הנוקבא, זהו שכתוב, כי כרם ה' צבאות בית ישראל, וכתוב ויעזקהו ויסקלהו וגו'.

תוספתא

מאמר גלגלי רתיכתא קדישא

(מ) מתניתין אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, אנו פותחים עינינו, רואים, גלגלי מרכבה הקדושה נוסעים במסעיהם, וקול שירה מתוק לאזנינו, שהן בינה, יפה ללב, שהוא מלכות, העולה ויורד והולך ואינו נוסע. מזדעזעים אלף אלפים, היינו סדר המשכת חכמה, ומשום שנמשכת ע"י קו שמאל ששם דינים נבחן כמזדעזעים. והחכמה ספירותיה באלפים וכשנכללים זמ"ן, הם אלף אלפים. ורבוז רבבן, הם חסדים שמקורם מעתיק שספירותיו בסוד רבוא. ופותחים בשירת החכמה ממטה למעלה, פירוש. הבינה ה"ס המרכבה, הגלגלים שלה, ה"ס ג' קוין, שה"ס חג"ת וגלגל רביעי ה"ס המלכות שמחזה ולמעלה המקבלת מהם, וכשנכללים הגלגלים זה בזה, יש בכל אחד מהם ג' קוין, שהם י"ב. שעל ידי קוין הללו, רוכב מלך העליון שהוא חכמה במרכבתו שהוא הבינה. (כמ"ש לעיל ק"א דף רמ"ג ד"ה ושוי רתיכו) ונסיעה, פירושו הארת הקוין בנה אחר

פנימי מכל, דהיינו הבינה, שנקראת מלך סתם. מלך זה, אע"פ שהוא מלך עליון הוא נוקבא כלפי נקודה העליונה הסתומה מכל, שהיא חכמה, ואע"פ שהיא נוקבא, מכל מקום היא זכר כלפי המלך שלמטה, שהוא ז"א, כלומר שמדרגה עליונה נחשבת תמיד לזכר אל התחתונה, והתחתונה לנקבה, ועם זה כלפי התחתונה של התחתונה נחשבת גם התחתונה לזכר. וכן תמיד. וע"כ הכל הוא כעין זה. ועל כן התחתונים דהיינו המלאכים שבאו עם יעקב למצרים (כנ"ל באות ל"ו). כתוב בהם איש וביתו באו, אע"פ שאין בית נוהג בהם, כי איש וביתו פירושו, זכר ונקבה, שכל מדרגה עליונה שבהם נחשבת לזכר כלפי התחתונה, וכל מדרגה תחתונה נחשבת לנקבה כלפי עליונה, וזכר כלפי התחתונה שלה.

(לט) ואלה שמות וגו': ר' יוסי פתח ואמר, גן נעול אחותי כלה וגו'. גן נעול, זה היא כנסת ישראל, דהיינו הנוקבא, שאמר ר' אלעזר, מה הגן הזה צריך לשמור לעדור להשקות ולזמור כך כנסת ישראל צריכה לעדור לשמור להשקות ולזמור, דהיינו עבודת הצדיקים, להעלות מ"ן ולזמור כל הקליפות הסובבים את הנוקבא. וע"כ היא נקראת גן, וכן נקראת כרם, כי מה הכרם הזה צריך (ופ"י דף ד' ע"א)

ונחתא, אולא ק ולא נטלא, מזדעזעין אלף אלפין, ורבוא רבכו ופתחין שירתא מלרע לעילא.

(מא) לקל נעימותא ההוא, קיימין ר מאן דקיימין, ומתכנפין בכנופיא לסטרא דימינא, ארבע ט מאה וחמשין אלפין מארי דעיינין. חמאן ולא חמאן, קיימין בקיומיהון. תרין סטרין אחרנין ט אתחוררו בגיניהון. ולסטרא דשמאלא מאתן וחמשין אלפין.

חלופי גרסאות ק ונטלא וליג ולא. ר ליג מאן. ש ליג מאת. ת אתחוררו; אתחוררו; אתחוררו.

מאמר הסולם גלגלי רתיכתא קדישא נטלין

ומתצה, שהם חצי ת"ת התחתון ונצח והוד, שהם ר"ג, הם מחזה ולמטה. והארת קו ימין להיותה חסדים בעיקרה, מאירה גם מחזה ולמטה, עד חצי הספירה התחתונה שהיא הוד, כי להיותה בחינת מלכות, כנודע, כחג"ת נ"ה הם בחינת כח"ב תר"מ, ע"כ אינה מאירה רק ממטה למעלה, דהיינו מחזה ולמעלה, וע"כ נמצא הארת קו הימין תופשת ארבע ספירות וחצי, שהם תג"ת ונצח וחצי הוד, שהם ארבע מאות וחמשים. וזה נתבאר היטב לעיל (בראשית ב' אות רס"ט ע"ש בכל ההמשך) אמנם הארת קו השמאל אינה מאיר כלל ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה כמ"ש בדבור הסמוך, ופותחין שירתא מלרע לעילא. שפירושו מחזה ולמעלה. ונמצא שאינה מאירה רק ב' ספירות וחצי, שהם חסד וגבורה וחצי ת"ת, שהם מאתים וחמשים בלבד.

וזה אמרו לסטרא דימינא, ארבע מאה וחמשין אלפין מארי דעיינין, כי להיותם בעיקר אור החסדים הם מאירים גם מלמעלה למטה, דהיינו עד חצי ספירת ההוד, שהם ארבע ספירות תג"ת ונצח וחצי ספירת ההוד עד החזה כנ"ל, ולהיותם מבינה, שספירותיה בסוד מאות, הן ארבע מאות וחמשים. ולהיותם ממשיכים החכמה אל קו השמאל, שספירת החכמה הוא בסוד אלפים, הם ת"נ אלפין, וגם משום זה נכונים, מארי דעיינין, כי החכמה נקראת עינים כנודע. אמנם, אע"פ שהם משפיעים חכמה אל קו השמאל, הימין לעצמו, אינו מקבל חכמה, וע"כ אומר, חמאן ולא חמאן, כי שתי הבחינות נבחנו בהם, כי מצד שמשיעיים חכמה לשמאל, מכונים חמאן, כי ראייה ה"ס חכמה, ומצד שאינם מקבלים לעצמם חכמה, כי הם בסו"ה כי תפץ חסד הוא, ע"כ נבחנו, ולא חמאן, שאין בהם חכמה, אלא חסדים. ונודע שב' קרין שמאל ואמצע, מתלבשת החכמה שבהם בחסדים של הימין וז"ש תרין סטרין אחרנין אתחוררו בגיניהון, דהיינו סחמת שמקבלים החסדים מן הימין הוה, והוסר האודם שבהם, שה"ס הדינים, ונעשו לבן.

וזה

אחר זה כסדר יציאתם בסוד חולם שורק חירק (כנ"ל ויחי דף קנ"ט ד"ה קל גלגלא). והשגת הארת החכמה מכונה פתיחת עינים, וזה אמרו. אנן פתחין עינא, היינו בעת שמשיגים הארת חכמה, המכונה פתיחת עינים חמאן גלגלי רתיכתא קדישא נטלין במטלנוי, דהיינו ע"ד הגלגלים של הבינה שהם תג"ת ומלכות, כנ"ל, והחכמה מושגת רק במטלנוי, בדרך נסיעה מקו לקו בסוד ג' הנקודות חלם שורק חירק כנ"ל. ואז קל שירתא בסימא לאודנין, שנשמע הארת החכמה לאזנים, שהן בינה, בעיקר, ע"י קו אמצעי שהוא ת"ת הנקרא קול. וממנו מושפעת אל הלב, הוא המלכות, וז"ש יאה ללבא, וכשמקבלת הארת החכמה המושפעת רק ממטה למעלה היא סלקא, וכשמקבלת אור החסדים המושפע ממעלה למטה, היא נחתא. ונתבאר לעיל סוד הנסיעה, שהיא הארת ג' הקוין בזה אחר זה וכן חזור חלילה. אבל במלכות אין נסיעה, כי היא רק מקבלת מן נסיעת ג' קוין, וז"ש, אולא ולא נטלא, כי היא אינה משתתפת עם ג' הקוין בפעולת ההארה אלא מקבלת מהם בלבד. ונמצא שאינה נוסעת עמהם. וז"ש, ופותחין שירתא מלרע לעילא, כי השירה שה"ס החכמה אינה מאירה ממעלה למטה, כנ"ל (בראשית ב' נ"ח ד"ה עמודא ע"ש).

(מא) לקל נעימותא ההוא וכר: לקול נעימות ההיא, מנסיעת הגלגלים כנ"ל, עומדים, מי שעומדים, ומתקבצים בקבוצה אחת, לצד ימין, ארבע מאות וחמשים אלף בעלי עינים. רואים ואינם רואים, ונמצאים בכל הקיום שלהם. שני הצדדים האחרים, שהם שמאל ואמצע, מתלבנים, בשבילם, כלומר שדיניהם, שה"ס אדום, נעברים, מחמת שחוקבלים חסדים מקו ימין, ולצד שמאל מאתים וחמשים אלף. פירוש. בכל קו יש חמש ספירות, תג"ת נ"ה, ולהיותם מבינה, שספירותיה בסוד מאות, הם חמש מאות, ומתחלקים במקום החזה, ב' ספירות ומתצה שהם ר"ג דהיינו חסד וגבורה וחצי ת"ת הם מחזה ולמעלה, וב' ספירות

(דפו י דף ד' ע א)

(מג) סחרן מארי דעיינין דלסטרא ימינא, ועמהון * תמניסר אלפין אחרנין תקעין, ג ולא מיבבין ד ולא מיללין פתחין שירתא, מזדעזעו מאתו וחמשינ אלפין מארי דיבבא.

(מד) תקע תניינות ה ולא ו מיבבין נטיל פטרונא, ו מההוא כורסייא ויתיב בכורסייא דותרנותא. ביה זמנא ז הוא מדכר שמא קדישא עלאה רבא, דבההוא שמא חיים לכלא.

(מה) פתח ואמר זמנא ח חדא יו"ד ה"א ו וא"ו ה"א כד"א ח ויקרא בשם יהוה. פתחין ו כקדמיתא מארי גלגלי קדישין. ואלף אלפין, ורבוא רבבו, ואמרי שירתא, משבחין ואמרי, בריך יקרא דה' מאתר בית שכינתיה.

(מו) אתיא ההוא גנתא, דאיהי טמירא במאתו ו וחמשינ ל עלמין, הוא

מסורת הוזהר
(ח שמות ל"ד) ח"ג נט.

חלופי גרסאות
ג לא מיללין ולא מיבבין, ד ל"ג ולא מיללין, ה מוסיף
ולא מיבבין ולא מיללין, ו מיללין, ו הוה, ח קמאה.
ט וי"ו: וי"ו, י דהות, כ ושבעין ל עלאין.

דרך אמת ג סי נוסע האב הקב"ה מכסא דין לכסא רחמים שכן תרגום של אב פטרונא.

ה ס ו ל מ

מאמר

גלגלי רתיכתא קדישא נטלין

אמצע הכלולים בו"א. והא אחרונה, היא הנוקבא המקבלת מהם. כמש"א, ויקרא בשם הויה, פותחים כבתחילה בעלי הגלגלים הקדושים שבמרכבה, ואלף אלפים, שה"ס חכמה, ורבוא רבבות, שה"ס החסדים המלבישים אותם, ואמרים שירה (כמ"ש לעיל אות מ' ע"ש) משבחים המלאכים ואומרים, ברוך כבוד ה' ממקום שכינתו. שהשכינה תתברך מז"א, ותקבל ממנו חכמה מלובשת בחסדים.

(מו) אתיא ההוא גנתא וכו': אז בא אותו הגן, היינו השכינה, שהוא חבוי במאתים וחמשים עלמין, דהיינו בלמעלה מחוה דז"א, ששם ב' ספירות, חסד וגבורה דז"א וחצי ספירת ת"ת דז"א, שלהיותם נמשכים מבינה הן בסוד מאות, והם מאתים וחמשים, ונקראים עלמין מפני שהחכמה שבהם מתלבשת ונעלמת בחסדים, היא השכינה היקרה, בזיו החכמה שלה, היוצא מזיו החכמה ומתלבש ונעלם בזיו החסדים. והזיו נמשך ממנה לך הרוחות חו"ג תו"מ, שהם ד' ראשים כדי לקיים אותם במוחין. דהיינו בסו"ה ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים וגו'. והזיו נמשך ממנה לכל התחתונים, והיא הנקראת גן עדן.

ומה שאומר, שהיא חבוייה ברין עלמין, שפירושו למעלה מחוה דז"א כנ"ל, הענין הוא מפני שאין שם מקומה האמתי, כי היא מתחלת רק מחוה ולמטה דז"א, אלא כדי שתוכל לקבל חכמה עלתה למעלה מחוה, ולפיכך היא צריכה להיות שמה חבוייה, כדי שלא יקטרגו עליה החיצונים, שאז לא היתה אפשרות שתקבל

(מג) סחרן מארי דעיינין וכו': כאן מבאר ב' הפעולות שבקו ימין, ואומר, מסבכים בעלי העינים מצד ימין, שעמהם שמונה עשר אלף אחרים, דהיינו המסך דחירק שביסוד ז"א הנקרא ח"י, שהוא בגי' שמונה עשר, ולהיותו הגורם להמשיך חסדים שבתוכם מאיר החכמה, ע"כ, נקרא ח"י אלפין, כי החכמה מכונה אלפין, כנ"ל בדיבור הסמוך. תוקעים, דהיינו המשכת חסדים המכונה תקיעה, קול פשוט. ואז לא מיבבים ולא מיללים, אלו המקבלים חכמה מקו ימין. פותחים בשירה, דהיינו בהמשכת חכמה, מזדעזעים ר"ג אלף בעלי היבבא. פירוש, שגם ר"ג אלף שבקו שמאל המכונים מארי דיבבא, מקבלים עתה גם הם הארת החכמה, ואע"פ שכבר נפסקה היבבא והיללה מכל מקום הם עוד מזדעזעים מאימת הדין שקרה להם לפני שקבלו החסדים מקו הימין.

(מד) תקע תניינות וכו': תקע והמשיך חסדים בפעם השניה, דהיינו פעולה השניה שבקו ימין, שאין שם יבבא, כנ"ל, נוסע הפטרון, דהיינו ז"א, בזמן גילוי החסדים שבמסך כנ"ל, מכסא ההוא של דין ויושב בכסא הרחמים. להמשיך חסדים מרובים, בו בזמן הוא, דהיינו הז"א, מזכיר שם הקדוש הגדול העליון, שהוא שם הויה במילוי מ"ה, יוד הא ואו הא. כמ"ש לפנינו. שבשם הזה נמשך חיים לכל.

(מה) פתח ואמר זמנא וכו': כאן מבאר ב' הפעולות שבקו אמצעי, פתח ואמר, ז"א, שהוא קו האמצעי פעם אחת, יוד הא ואו הא, שיוד הא ואו ה"ס ג' הקוין, ימין שמאל.

(דמו"י דף ר' ע"א *) דף ד' ע"ב

שכינתא יקרא מ בזיוה, דנפיק מזיוא לזיוא, נ וזיוה נגיד מניה, לד' סטרין רישין, ס לקיימא, מההוא זיוא ע אתמשך לכלהו דאינון לתתא, פ וההיא אקרי גנתא דעדן.

(מז) פתח תניינות ההוא סבא, פטרונא דכלא ומדכר שמיה יר'ד ה"א וא"ר ה"א, וכלהו פתחי בתליסר מכילן דרחמי. מאן חמי כל אלן ס תקיפין, ראמין דראמין, תקיפין דתקיפין, רתיכין קדישין, צ ושמיא, וכל חילהון, מזדעועין ומתחלחלן באימתא פ סגיא, משבחן שמא קדישא, ואמרין שירתא. זכאין אינון נשמתהון דצדיקייא, דאינון בההוא עדונא, וידעין דא, על האי ר איתמר (א) מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'. (ע"כ תוספתא)

(מח) אמר רבי שמעון, כד ה נחתת שכינתא למצרים, ה נחתת חיה חדא, דשמה ישראל, בדיוקנא דההוא סבא, וארבעין ותרין שמשין א קדישין עמיה, וכל חד וחד את קדישא עמיה, משמא ב קדישא, וכלהו ג נחתן עם יעקב למצרים, הדא הוא דכתיב, ע ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב. א"ר יצחק, ד ממשמע דקאמר בני ישראל, ואחר כך את יעקב, ולא נאמר אתו. (מט) שאל רבי יהודה לרבי אלעזר בר"ש, ה כיון דשמעת מאבוך, פרשת

חלוסי גרסאות

מסורת זוהר

(א) (ירמיה י') הקסה"ו קלא צ"א ז"ח א' ס"ב ש"ב ס בזיוא. ג ליג וזיוה. ס לקדמאי. ע נפק. פ וההוא צ מוסיף ושמיא דלתתא. ק סגיאן ר אתקרי. ש נחתא. ת נחתא. א עמיה קדישין. ב מוסיף עלאה קדישא. ג נחתו. ד ממשע. ה מוסיף איל כיון.

דרך אמת ס תוקף של כל תוקפים וחוזק של כל חזוקים: (ע) (סעם לשם מ"ב כאן שיש בסופו זה מ"ד. אתיית והם שכינתא ועקב ומ"ב שמשין ושמא דא חליק ולא נחית עיין קל"ב בן גב ואלה עולה מ"ב).

גלגלי רתיכתא קדישא נטלין

ה ס ו ל מ

מאמר

אותו סבא הנ"ל בדבור הסמוך, שהוא ז"א, ומ"ב משמשים קדושים עמה, דהיינו מ"ב מלאכים, וכל אחד ואחד מהם היה אות קדוש עמו מן השם הקדוש מ"ב. כלומר, שמלאכים אלו המשמשים את החיה ששמה ישראל מכונים בני ישראל ונמשכים מן השם מ"ב שה"ס הג"ר שבאותה החיה. וכולם ירדו עם יעקב למצרים, וזהו שכתוב, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב, אמר ר' יצחק, שזה משמע, כי אמר בני ישראל, ואח"כ את יעקב, ואינו אומר, אתו. פירוש. שהיה צריך לומר הבאים מצרימה אתו, ולא להכפיל את השם יעקב, אלא בהכרת, שהשם ישראל אינו השם של יעקב, אלא של החיה העליונה שבמרכבה, ששמה ישראל, ובני ישראל, הם מ"ב משמשים שלה, כמבואר.

(מט) שאל ר' יהודה וכו': שאל ר"י את ר' אלעזר בן ר' שמעון, כיון ששמעת מאביך, פרשת ואלה שמות שפירש אותה בסוד העליון, דהיינו שבני ישראל הם מ"ב מלאכים קדושים כנ"ל בסמוך, וא"כ מהו שאומר, איש וביתו באו, הרי במלאכים אינו נוהג בני

חכמה. ונתבאר פעולה הראשונה שבקו האמצעי, שהוא להמשכת החכמה.

(מז) פתח תניינות ההוא וכו': פתח

שנית אותו הסבא, דהיינו ז"א, שאחר שעלה לא"א נקרא סבא כמוהו. וזהו פעולה השניה של קו אמצעי דהיינו ז"א. המגין על הכל, דהיינו הן להמשכת החכמה, והן להמשכת החסדים (כמ"ש לעיל אות מ"ב ע"ש) ומזכיר שמו יוד הא ואו הא, וכולם פותחים בהמשכת האורות מי"ג מדות ה'רחמים, שנמשכים אז מי"ג תיקונים שבדיקנא דא"א. (כמ"ש לעיל אות מ"ב ע"ש) מי ראה כל אלו אורות העזים רמים שברמים, עזים שבעזים, ממרכבות הקדושות, ושמים וכל צבאם מזדעזעים ומתחלחלים באימה גדולה, ומשבחים את השם הקדוש ואומרים שירה. אשרי הם הנשמות של הצדיקים, שהם נמצאים בעדון הזה, ויודעים זה. על זה נאמר, מי לא ייראך מלך הגוים כי לך אתה וגו'. (ע"כ התוספתא).

(מח) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, כשירדה השכינה למצרים ירדה חיה אחת, מ"ד חיות שבמרכבה ששמה ישראל, בצורתו של

(רפ"י דף ד' ע"ב)

ואלה שמות ברזא עלאה, מאי קאמר איש וביתו באו. אמר ליה, ההוא מלה דהוה אמר אבא, אינון הוו מלאכין עלאין, דאינון לעילא על תתאי מנהון, היינו דכתיב איש וביתו באו, והכי אמר אבא, כל אינון מלאכין דבדרגא עלאה, ו. אקרון גוברין ז דוכרין, ואינון דבדרגא תתאה מנהון, אתקרון ״ נוקבתא ״ בית, דאתתא נוקבא דמקבלא מן דכורא.

(ג) רבי יצחק הוה קאים קמיה דרבי אלעזר . בר רבי שמעון, אמר ליה כ שכינתא נחתת למצרים ; עם יעקב. א"ל ולא, והא ״ כתיב ״ אנכי ארד עמך. אמר ליה תא חזי, שכינתא נחתת למצרים את יעקב ושית מאה אלפין רתיכין קדישין ״ עמה, והיינו דכתיב כשש מאות אלף רגלי, ״ תנינו שית מאה אלפין רתיכין קדישין נחתו עם יעקב למצרים, וכלהו סליקו מתמן, כד נפקו ישראל ממצרים. הדא הוא דכתיב, ״ ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו'. שש מאות לא נאמר, אלא כשש מאות, כגוונא דנפקו אלין, כד נפקו אלין.

(גא) ותא חזי רזא דמלה, בעדנא דנפקו אלין רתיכין ״ קדישין, משירייתא ז קדישתא, חמו ישראל וידעו, דהו ״ מתעכבין בגיניהון, וכלהו בהילו דעבדו ישראל, בגיניהון הוה, והיינו דכתיב ״ ולא יכלו להתמהמה, הוה ליה למימר ולא רצו להתמהמה אבל לא כתיב אלא ולא יכלו. ״ ואתיידעו ממש, ״ דכלהו בני ישראל, הוה בני ישראל דרקייעא, והיינו דכתיב, בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב, ועל ״ דא לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו.

מסורת הזהר חלופי גרסאות

(ב) (בראשית 11:1) ויהי ל"ט צ"ב (ג) (שמות 11:1) א"ל רסב. ו אתקרון. ז דוכרין. ח ל"ג נוקבתא. ט ל"ג בית דאמחא רסג. ת"ו תייח לת: ״ (ד) (שמות 11:1) ח"ב מ: ח"ג רנז: נוקבתא דמקבלא מן דכורא. י בן ערף. כ ל"ג מן שכינתא עז ולא. ל דכתיב וליג מן עם עד כתיב. ״ דכתיב ז ירה. ״ אתרנין ע דתנין. ״ ל"ג קדישין. צ קדישא. ק מעכבין. ר ואתיידע; ואתיידע. ש כלהו. ת כן.

מאמר הסולם את יעקב איש וביתו באו

ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו', שש מאות לא נאמר, אלא כשש מאות, זהו רומז, כעין שיצאו אלו שש מאות אלף שלמטה כך יצאו אלו שש מאות אלף מרכבות קדושות שלמעלה שהיו עמהם. (גא) ותא חזי רזא וכר: ובוא וראה סוד הדבר, בעת שיצאו אלו המרכבות הקדושות והמתנות הקדושים, ראו ישראל וידעו, שהם מתעכבים מלצאת בשבילם מחמת שהם אינם יוצאים, וכל החפזון שעשו ישראל היה בשבילם, היינו שכתוב, ולא יכלו להתמהמה, שהיה לו לומר, ולא רצו להתמהמה, אבל לא כתוב אלא ולא יכלו, שהוא בהכרח משום מחנות המלאכים שהיו מתעכבים בשבילם. ונודע ממש מכאן, שבני ישראל שכתוב, כולם בני ישראל של הרקיע, היינו מלאכים, והיינו שכתוב, בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב, ולא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו, אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

בית. אמר לו ר' אלעזר, הדבר שאמר אבי פירושן, מלאכים עליונים, שהם גבוהים מן התחתונים שבהם, והיינו שכתוב איש וביתו באו, אשר מלאך העליון נקרא איש והתחתון לו נקרא ביתו, וכך אמר אבי כל אלו המלאכים שבמדרגה העליונה נקראים גברים זכרים, ואלו שבמדרגה התחתונה מהם, נקראים נקבות, ונקראים בית, שאשה נקבה מקבלת מן הזכר והיא כמו בית אליו.

(ג) ר' יצחק הוה וכר: ר' יצחק היה עומד לפני ר' אלעזר בר"ש, אמר לו, וכי השכינה ירדה למצרים עם יעקב, אמר לו, ולא, כלומר, התוכל לומר שלא ירדה, והרי כתוב, אנכי ארד עמך. אמר לו, בוא וראה, השכינה ירדה למצרים את יעקב, ושש מאות אלף מרכבות קדושות עמה. והיינו שכתוב, כשש מאות אלף רגלי, ולמדנו שש מאות אלף מרכבות קדושות ירדו עם יעקב למצרים, וכולם עלו משם כשישראל יצאו ממצרים. זהו שכתוב,

אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב, הבאים מצרימה בקדמיתא ועם מי, את יעקב.

(נב) א א"ר יהודה, ק"ו, ומה נ כד אשתזיב יעקב מלבן, כתיב, ה ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ג כד ז נחת בגלותא, וקודשא ב"ה אמר, ה אנכי ארד עמך מצרימה, * ו לאו דינא, הואיל ופטרונא נחתא דייחתון שמשו עמיה, פ היינו דכתיב הבאים מצרימה את יעקב. רבי יעקב דכפר חנו אמר משמיה דר' אבא, מאן אינון בני ישראל דהכא. אינון דאתקרון בני ישראל ממש. (נג) ר' אבא פתח ואמר, ו לכו חזו מפעלות יי' אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות. אלא שמות. ואזלא הא כהא דאמר ר' חייא, כגוונא דרקיעא, עבד קב"ה בארעא ברקיע אית שמהן קדישין, בארעא ז אית שמהן קדישין. (נד) אמר ה רבי יהודה ט בההוא יומא דנחת יעקב למצרים, נחתו עמיה שתין רבוא דמלאכי עלאי. ר' יהודה ו פתח, צ ז הנה מטתו שלשלמה ששים

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ה) (בראשית ל"ב) וירא קניז צ"ג ויצא קמ"ח צ"א. א א"ר יצחק; א"ר יוסי. ב כשנצול. ג כשירד לצאת (תהלים מ"ו) ב"ב רכ"ג צ"ד. ז (שה"ש ג') ב"א ו אינו דין. ז ל"ג אית. ח ר' יוסי ט בו ביום שירד מלאכי השרת. י מוסיף סתח ואמר. יעקב למצרים ירדו עמו ששים רבוא של

דרך אמת טו שמות יו ע"א. צו ויחי רכה ב.

את יעקב איש וביתו באו

הסולם

מאמר

מפתח, המפתחות מסובבים במקומו של המנעול. המנעולים הם בספירה השביעית שהיא מלכות, והם חקוקים בספירה הששית, שהיא יסוד. וזהו שכתוב, ששים גבורים סביב לה. קוזמיטין, פירושו לפי הענין, מנעולים קלדיטא, פירושו מפתח, מלשון כל אקלידי מכר וכו' (גיטין כו). פירוש הדברים. תמצא לעיל בהקדמת ספר הוזהר, (במאמר מנעולא ומפתחא דף מ"ז אות מ"ד ובהסולם שם בכל ההמשך). ונתבאר שם שהמלכות עצמה אין בה אלא חג"ת נה"י ומסתיימת ביסוד שנקרא מפתחא וחסרה ממלכות דמלכות, וז"ש כאן, קוזמיטין דגליפא בקלדיטא, המנעולים שהם מלכות החקוקים בהתאם למפתח, סחרן בדוכתיה הם מסבבים במקומו של המפתח, שהוא יסוד. קוזמיטין בשביעאה, אע"פ שעצם המנעול הוא מלכות הכלולה מו' ספירות חג"ת נה"י, שלפי"ז היה צריך לומר שמטתו שלשלמה, שהיא המלכות, שבעים גבורים סביב לה, שהם ז' ספירות שכל אחת כלולה מעשר, אמנם הם גליפין בשתיאתא, דהיינו שמסתיימים ביסוד המכונה מפתחא, ואין בה אלא חג"ת נה"י, שהם ששה ספירות שכל אחת כלולה מעשר, שהם ששים. וז"ש, ששים גבורים סביב לה, ולא שבעים.

את יעקב, שפירושו, הבאים מצרימה מתחילה דהיינו המלאכים כנ"ל, ועם מי באו, את יעקב. (נב) א"ר יהודה ק"ו וכו': אר"י, קל וחומר הוא. ומה בשעה שנצל יעקב מלבן, כתוב, ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים, וכשירד למצרים אמר הקב"ה, אנכי ארד עמך מצרימה, ואם הארון ירד אינו דין, כלומר כל שכן הוא, שירדו משמשו עמו, היינו שכתוב הבאים מצרימה את יעקב, ולא כתוב, אתו. ר' יעקב מכפר חנו אמר, בשם ר' אבא, מי חס בני ישראל שבכאן, ואמר, אלו הם שנקראים בניישראל ממש. דהיינו השבטים. (נג) ר' אבא פתח וכו': ר"א פתח ואמר, שמביא ראה לדבריו, לכו חזו וגו' אשר שם שמות בארץ, אל תקרי שמות, בש' פתוחה, אלא שמות בש' צרויה. וזה הולך כמו שאמר ר' חייא, כעין שעשה הקב"ה ברקיע, כן עשה בארץ, שיש שמות הקדושים ברקיע, ויש שמות הקדושים בארץ. דהיינו שמות השבטים, שעליהם נאמר ואלה שמות בני ישראל וגו'.

(נד) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, ביום ההוא שירד יעקב למצרים, ירדו עמו ששים רבוא מלאכים עליונים ר' יהודה פתח, להביא ראה לדבריו, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב וגו': מנעולים החקוקים לקבל

גבורים סביב וגר' ט כ קוזמיטין דגליפין ל בקלדיטא, ט סחרן : בדוכתיה קוזמיטין בשביעאה, גליפין בשתינתא. הה"ד, ששים גבורים סביב לה. (נה) ט הנה מטתו : דא איהי שכינתא. שלשלמה : מלכא דשלמא דיליה. ששים גבורים סביב לה : אלין אינון שתין רבוא דמלאכי עלאי, דאינון מחילא דשכינתא, דנחתת עם יעקב למצרים. מגבורי ישראל : ישראל דלעילא, הה"ד ואלה שמות בני ישראל וגר', איש וביהו באו : אינון ונימוסיהו.

(נו) ר' חייא הוה אזיל מאושא ללוד. והוה רכיב ע על חמרא. והוה ר' יוסי עמיה. נחית ר' חייא, ושקליה בידוי לר' יוסי, א"ל, אי בני עלמא ידעין יקרא סגיאה דיעקב. בשעתא דא"ל קב"ה, אנכי ארד עמך מצרימה. הוה מלחכי עפרא, תלת פרסי פ קריב לקבריה, דהכי מפרשי מרנא רברבי עלמא, מאריהו דמתניתא, כתיב ט ויצא משה לקראת חותנו, אהרן ז חמא למשה דנפק, ונפק עמיה, ואלעזר ונשיאי וסבי נפקו עמיה, ראשי אבהו, ומערעי כנשתא, וכל ישראל נפקו עמהו, אשתכחו דכל ישראל כלהו, נפקו לקבליה דיתרו, מאן חמא למשה דנפיק ולא יפוק, לאהרן ולרברבי דנפקי, ולא יפוק. אשתכת.

מסורת הזהר

(ח) (שמות י"ח).

חלופי גרסאות

כ קוזמיטין ל בקלדיטא. ט סחרן. נ בדוכתיהו; בתוכיה

ט טוסיף ד"א הנה; ד"א חנה פסחו שלשלמה חנה

זו היא השכינה שלשלמה המלך שהשלום שלו ששים גבורים סביב לה אלו ששים רבוא של מלאכי השרת שהם מחיל השכינה שירדו עם יעקב למצרים. ע בחמרא ור' יוסי. פ ליג קריב. ז חמ' : ראה למשה יוצא ואלעזר והנשיאים והזקנים יצאו עמו ראשי האבות קראי העדה ושאר כל ישראל יצאו אחריהם נמצאו כל ישראל כלם שיצאו לקראת יתרו מי ראה למשה יוצא ואינו יוצא לאהרן ונשיאים ואינו יוצא נמצאו שבשביל משה יצאו כלם ומה אם בשביל משה כך בשביל קב"ה כשאמר אנכי ארד עמך מצרימה עאכו"כ.

דרך אמת ט שרים שלימים שכן בביר רדף אחר ד מלכים קוזמיטורין ואמר כאן שהשרים החקוקים בקלדיטא שחאו העיגלום והם טובבים במקומם סביב וחקוקים בשתינתא והיינו ששה אורות חקוקים בעיגל אחר סביב השבעה קוזמיטין ומאלו הששה מתנהרין ששים גבורים.

הסולם

מאמר

(נה) הנה מטתו : ומחשיך עם הנ"ל לבאר כל המקרא ואומר, הנה מטתו, זו היא השכינה הנקראת מטה שלשלמה, המלך שהשלום שלו שהוא ז"א, הקו האמצעי, העושה שלום בין ימין לשמאל. ששים גבורים סביב לה, אלו הם ששים רבוא מלאכים עליונים שהם מצבא השכינה שירדה עם יעקב למצרים. והטעם שהם במספר ששים הוא מפני שהשכינה רשומה במפתחא (כנ"ל ב"א דף רט"ז, ד"ה מניה) מגבורי ישראל, היינו ישראל של מעלה, שהוא ז"א, שהגבורה נמשכת אליהם ממנו. ז"ש, ואלה שמות בני ישראל וגר', איש וביתו באו פירוש, הם ודרכיהם. כי ביתו פירושו מנהגיו ודרכיו. כי לכל מלאך יש פעולה מיוחדת שעל שמה נקרא כנודע.

(נו) ר' חייא הוה וכו' : ר"ח היה הולך מאושא ללוד, והיה רוכב על חמור, ור' יוסי היה עמו. ירד ר' חייא ונענע בידיו לר' יוסי, ואמר לו, אם בני העולם היו יודעים הכבוד (דטו"י דף ה' ע"א)

את יעקב איש וביהו באו

הגדול של יעקב, בשעה שאמר לו הקב"ה, אנכי ארד עמך מצרימה, היו מלכים העפר שבג' פרסאות הקרב לקברו, שכך מפרשים מוריניו גדולי העולם, בעלי המשנה, כתוב ויצא משה לקראת חותנו, ופרשו, שאהרן ראה שיצא משה ויצא עמו, וראשי האבות וקראי והזקנים, יצאו עמו, וראשי האבות וקראי העדה וכל ישראל יצאו עמהם, ונמצא שכל ישראל כולם יצאו לקראת יתרו, כי מי ראה את משה שיצא ולא יצא עמו, ומי ראה את אהרן והנשיאים שיצאו ולא יצא, נמצא, שבשביל משה יצאו כולם, ומה, אם בשביל משה היה כך, בשביל הקב"ה כאשר אמר, אנכי ארד עמך מצרימה, על אחת כמה וכמה. שירדו עמו כל הפמליא של מעלה. ומישוב בזה מה שבתחילה אמר הקב"ה אנכי ארד עמך מצרימה שמשמע הוא לבדו, ואח"כ ואלה שמות בני ישראל וגר', שפירושו כל הפמליא של מעלה כנ"ל. שכן במשה כתוב ויצא משה, וכל ישראל יצאו עמו.

דבגין משה נפקו כולהון. ומה, אי בגין משה כך, בגין קב"ה, כד אמר אנכי ארד עמך מצרימה, עאכ"ו.

נו) עד דהו אולי, פגע בהו ר' אבא. א"ר יוסי, הא שכינתא הכא, דחד ממאריהון ^ר דמתניתין עמנא. אמר ר' אבא, במאי עסקיתו. א"ר יוסי, בהאי קרא, דכתיב אנכי ארד מצרימה וגו'. ^ו כד נחת יעקב למצרים, דכתיב, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה, ^ט את אוליף, דכלהו נחתו עם יעקב למצרים. נח) א"ל ר' אבא, ודא לחוד הות. פתח ואמר ^ט היה היה דבר יי אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר. תלת פלוגתן ^ח הכא. חדא, דתנינן, אין שכינה שורה בחוצה לארץ. וחדא, דלא הוה מהימן כמשה, דכתיב ביה, ^י בכל ביתי נאמן הוא, והוא, גלי ופרסם כל גנזיאי דמלכא. וחדא, דאתחזי כמאן דלא שלים בדעתיה.

נט) אלא הכי אסיקנא במתניתא דילן, ח"ו דהא יחזקאל נביאה שלימא הוה, ^א וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי. וכלהו אצטריך ^ב דיגלי ^ה ג ופרסם, ^ד על חד תרין ממה דגלי, דהכי תנן, מאן דרגיל למסבל ^ה צערא וכו'. ^ו וכלא

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ס) (יחזקאל א') לעיל ג' צ"ג. ו) (במדבר י"ב) וירא ^ק דמתניתא. ר' ל"ג מן כד עד את. ש מלמד שכלם ירדו עם יעקב במצרים. ת היו. א ברשותא. ב דגלי. ג ופרסם; ויפרסי; ופרסא. ד ל"ג על. ה צערא ומאן דלא רגיל למסבל צערא

ואתי צערא לתרווייהו ממאן צערא שלימתא יתיר הוי אומר ממאן ולא רגיל למסבל צערא כך כשירדו ישראל למצרים הו רגילין בצערא כל יומיהון ולפיכך נסאו עול הגלות אבל הצער הגדול לא היה לישראל כמו גלות בבל דכתיב בוז בני ציון היקרים המסולאים במו נתנן איר יצחק על ההרים אשא בכי ונחי מאי על ההרים אלו הן ההרים ורמיס שבכולם ומי הם ההרים הרמים ותי אומר בני ציון היקרים והו אחיין ברחוקין (נ"א ברחוקין) על צואריהון וידיהון מהרקן לאחוריהון כד עאלו לבבל חשיבו דהא לא יקומן לעלמין דהא קב"ה שביק לון ולא ישגח לון לעלמין תניא אמר ר"ש ביה שעתא קרא קב"ה לכל פמליא דייליה וכל רתיכין קדישין וכל חיליה וכל רברבנוהי וכל חילא דשמייא אמר להון מה אתון עבדין הכא ומה בני רחימי בגלותא דחקין ואתון הכא קומו חותו כלכון לבבל ואנא עמכון ה"ד כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה והוררתי בריחים כלם כד נתתו אתפתחו שמייא ושראת רוח הקדש ביחזקאל אמר לתו לישראל הא מאריכון הכא וכל חיילי שמייא ורתיכויו דאתו לפיחד ביניכון לא היפנוה עד דאמר כך מה דחמא וארא כך ואמר ר"ש ביה שעתא חרו ישראל חדותא שלימתא בסיעתא דמאריהון דוחה עמוון וכלק חד מנייהו רעותא עאל בלביה ברחימותא סגיאה למיסר נפשיהון על קדושה דמאריהון ובגין כך גלי יחזקאל כל פת דגלי. ו דלא דרך אמת ^ה ויגלה כפליים ממה שהיה לו לגלות להם.

השתה דבר ה'

הכולם

מאמר

נו) עד דהו אולו וכו': בעוד שהיו הולכים, פגש אותם ר' אבא. א"ר יוסי, הנה השכינה כאן, כי אחד מבעלי המשנה עמנו. א"ר אבא, במה אתם עוסקים. אמר ר' יוסי, במקרא הזה, שכתוב, אנכי ארד עמך מצרימה וגו'. כשירד יעקב למצרים, שכתוב, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו', אתה למד, שכולם ירדו עם יעקב למצרים. משמע שכל המרכבות והצבאות ירדו עם יעקב למצרים ולא הקב"ה לבדו כמו שמשמע מהכתוב אנכי ארד עמך מצרימה וגו'.

נח) א"ל ר' אבא וכו': א"ל ר' אבא, וזה לבד היה. פתח ואמר, היה היה דבר ה' אל יחזקאל וגו'. ג' קושיות כאן. אחת, שלמדנו, אין שכינה שורה בחוץ לארץ. ונבואתו של יחזקאל היה בארץ כשדים. ואחת, שלא היה נאמן כמשה, שכתוב בו, בכל ביתי נאמן הוא. והוא, יחזקאל, גילה ופרסם כל אוצרות המלך, יותר ממשה. ואחת, שנראה שלא היה שלם בדעתו. שאם היה שלם בדעתו לא היה מגלה כל כך.

נט) אלא הכי אסיקנא וכו': ומשיב.

אלא

(דפריי דף ה' ע"א)

ויקם מלך חדש על מצרים, ויקם: קימה היה לון, דאתתקף וקם ההוא ממנא שולטנא דמצרים, ואתייהיב ליה תוקפא ושלטנותא. ⁹ על כל ממנן דשאר עמין דהא בקדמיתא אית שולטנותא לההוא ממנא דלעילא, ולבחר לעמא ⁹ דיליה (* דלתתא. ובגין כך, ויקם מלך חדש על מצרים, דא הוא ממנא זלהון, חדש הוה, דעד יומא הדין לא הוה ליה שולטנא על שאר עמין, והשתא אתקם לשלטאה על כל שאר עמין דעלמא, וכדין אתקיים ¹⁰ תחת שלש רגזא ארץ תחת עבד כי ימלך.

(עח) ר' חייא אמר, תלתין יומין עד לא ייתי תוקפא לעמא בארעא, או עד לא תיתי תבירו לעמא בארעא, מכרזי בעלמא ההוא מלה, ולזמנן דאתמסר ההוא מלה בפומא דרבייא, ולזימנן ¹¹ לאינון בני נשא דלית בהו דעתא ולזמנן דההוא מלה אתמסר בפומא ¹² דעופי ומכריזי בעלמא, ולית מאן דישגח ¹³ בהו. כד עמא זכאין, אתמסר ההוא מלה לאינון רישין זכאין דעלמא, בגין ¹⁴ דיודיעו לון, ויתובון למאריהון, וכד לאו אינון זכאין, ¹⁵ הוי כדקאמרן.
(עט) ר' אלעזר, הוה יתיב יומא חד אתרעא דלוד, והוה יתיב עמיה רבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי. א"ר יוסי אימא לכו, מה דחמית יומא דא ¹⁶ בצפרא

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

⁹ על כל שאר עמין. ¹⁰ ז ליג דילית. ¹¹ ק באינון. ¹² ר בה.
¹³ ש דיודע: דנימא לון לעלמא. ¹⁴ ת ליג הוי. ¹⁵ א ר אלעזר

(1) (משלי ל) ביא ר"ל צ"ב.

ור' חייא ור' יצחק ור' יוסי וכו' קיימי יומא חד אבבא התרעא דלוד א"ר יוסי. ב ליג בצפרא.

דרך אמת א' ויחי ר"ל ע"ב.

ויקם מלך חדש

הסולם

מאמר

מי שיקשיב אליהם. וכשהעם צדיקים, נמסר דבר ההוא אל הראשים צדיקי העולם, כדי שיודיעו לעם וישוכו לאדונם. ואם העם אינם צדיקים, הוא כמו שאמרנו.
(עט) ר' אלעזר הוה וכר: ר"א היה יושב ביום אחד בשער העיר לוד, והיה יושב עמו ר' אבא ור' יהודה ור' יוסי. אמר ר' יוסי, אומר לכם מה שראיתי ביום הזה בבוקר, קמתי לאור היום, ראיתי עוף אחד, היינו מלאך, שהיה מעופף, הרים את עצמו למעלה שלש פעמים, והשפיל עצמו למטה פעם אחת. והיה אומר עליונים עליונים, ביום הזה פורחים רקיעים, דהיינו שהמדרגות משיגים הג"ר שלהן ע"י פריחת הרקיע, בסוד מגדל הפורח באויר, (כנ"ל ב"א דף מ"ד ד"ה אור) שלשה ממונים זקופים, מושלים על הארץ, ואחד יושב ואינו יושב, שגם הוא רוצה לעמוד ולא לשבת, העבירו אותו באש דולק, מעבירים את קיומו ומעבירים ממשלתו. ושלשה עמודים מושלים עליונים עומדים על העולם.
ביאר הדברים. עופא, ה"ס מלאך המשמש לזווג זרין, בסו"ה, ועוף השמים יוליך את הקול וגר

כל העמים שבעולם. מהו הטעם, משום שישראל בלבדם הם כנגד כל העמים שבעולם. כשנכנסו ישראל בגלות מצרים, מיד היתה קימה למצרים, ונתחזקה ממשלתם למעלה מכל העמים, שכתוב ויקם מלך חדש על מצרים. ויקם. פירושו קימה היתה להם, שנתחזק וקם אותו מלאך הממונה לממשלת מצרים, וניתן לו תוקף וממשלה על כל הממונים של שאר העמים. כי מתחילה ניתן ממשלה לאותו הממונה של מעלה, ואחר כך לעם שלו של מטה. ומשום זה אומר הכתוב, ויקם מלך חדש על מצרים, זהו הממונה שלהם, חדש היה, כי עד היום הזה לא היה לו ממשלה על שאר העמים, ועתה הוקם למשול על כל העמים שבעולם. ואז נתקיים תחת שלש רגזא ארץ תחת עבד כי ימלך. כי המצרים היו עבדים (כנ"ל באות ע"ו).

(עח) ר' חייא אמר וכר: רח"א, שלשים יום טרם שבא תוקף לעם בארץ, או מטרם שבא משבר לעם בארץ, מכרזים דבר זה בעולם, ולפעמים נמסר הדבר בפי הילד, ולפעמים נמסר לאנשים האלו שאין בהם דעת, ולפעמים נמסר הדבר בפי העופות והם מכרזים בעולם, ואין (דפוי דף ר' ע"א *) דף ו' ע"ב

ב] קמית בנהורא, ג חמית חד עופא, ז דהוה טאים ה זקף לעילא תלת זמני, ומאיך חד, והוה אמר, ו עלאי עלאי, ז ביומא דא ג] ח טסי ס רקייעין . תלת כ ממנן זקפין שלטנין על ארעא, ט] חד יתיב דלא יתיב, אעברו ליה בנורא דדליק, מעברין קיימיה, מעברין שלטניה, תלת סמכין ז שליטין עלאין, קיימין על עלמא.

פ] ה] רמינא להווא עופא קלא. אמינא ליה עופא עופא. אימא לי ס תלת דקיימין ממנן, וחד דמעברין שלטניה, מאן אינון. רמא לי ג תלת ס גירין אלין מגדפא ע ימינא, פ ודין ז חד משמאלא, ולא ידענא מאי ק רמיזא. פא] ו נסיב להו רבי אלעזר, נחית להו לנחירוי, נפק דמא מנחירוי.

חלופי גרסאות

ג וחמית. ד טסא. ה ליג מן זקף עד והוה ו עלאין עלאין. ז ליג ביומא דא. ח טאסי. ט דיקיין; דיקים י מוסיף לימינא תלת; ליג מן תלת עד חד. כ זקפין ממנן. ל שלטין. ס ההוא מעברין קימיה ואינון שולטנין דקיימי על עלמא מאן אינון. נ מגדפא [מגדפא] דימינא תלת גדפין אלין ומגדפי שמאלא חד. ס ליג גירין ע לימינא; דימינא. ס ומגדפא שמאלא חד. ז ליג חד. ק איהו. ר נטיל לוןר אלעזר וארח בהו ארח בהווא חד אמר שלטנא דמצרים אעדיאו ארח באינון אחרנין ואמר תלת שלטנין ממנן קיסרין קיימין על עלמא ואינון לסטר רומאי וזמינן למעבר גזרין בישיין לישראל בכה ר אלעזר עד דהו יתיב עברו תלת ינוקי פתח חד ואמר ואבדה חכמת מצרים פתח איךך ואמר וארץ מצרים תהיה שממה פתח תליתאה ואמר והיתה ארץ מצרים לשמה נאם ה' א"ר אלעזר האי דעופא והאי דדרדקי כלא איהו חכמתא שלים ובעא קב"ה לגלאה רזין סתימין לבני נשא ודאי שלטנותא דמצרים אעדיאו וזמין חד מלכא מאינון תלת דקאמרן למשלט בח וסתיר בה בנין ובני בנין א"ר יוסי כלא איהו חכמתא וחכמתא דר אלעזר יחיר מכלתו ובעא קב"ה לגלאה לון רזין סתימן לבני נשא דאיתו עביד דכתיב כי לא יעשה ה' אליקים דבר כי אם גלה טודו אל עבדיו הנביאים חכם עדיף מנביא דהא נביא שארי עליה רוח קדשא לסום שענתא וחכם לא אערי מניה רוח קודשא לעלמין.

דרך אמת ג] פי עמדתו לאור היום. ג] עליונים שמעופפים תחת הרקיע. ד] אחד ישב ואחד אינו יושב בשרירות אותו מעבירים עתה באש אוכלת והיינו שר אומה אחת כמ"ש בסמוך שחורר מנדולתו למעלה ובמקומו מקימים ג' עמודים שלטונים בעולם. ה] גערתי בעוף הווא ואמרחי עופא עופא וכר.

ויקם מלך חדש

הסולם

מאמר

שהיא שמאל, ועל כן, תלת ממנן זקפין שולטנין על ארעא. רק ג' ממונים הנמשכים מחג"ת הם שולטים על הארץ, וממונה אחד, הנמשך מבחינת עצם הנוקבא, דהיינו השמאל, הוא צריך לישב, דהיינו למעט קומתו בדרך משל אל אדם היושב הממעט שליש קומתו, דהיינו הג"ר שלא ימשיך אותם ממעלה למטה, וכיון שהוא, יתיב דלא יתיב, כלומר שאינו רוצה לשבת, אלא להקים קומת הג"ר שלו הנמשכת ממעלה למטה, ע"כ, אעברו ליה בנורא דדליק, ועל ידי זה נעבר קיומו ונעבר ממשלתו, ונמצא שרק תלת סמכין שליטין עלאין קיימין על עלמא, דהיינו רק הנמשכין מחג"ת בלבד.

פ] רמינא להווא עופא וכר: השלכתי גוש עפר לאותו העוף, ואמרתיו לו, עוף עוף, אמור לי, שלשה הנמצאים ממונים והאחד שהעבירו ממשלתו מי הם. השליך לי שלשה חצים אלו מכנף הימני, שה"ס ז"א, ואחד הזה משמאל שה"ס הנוקבא, ואיני יודע למה הוא רומז. כלומר, איני יודע החידוש שרצה ללמדני. פא] נסיב להו וכר: לקח אותם, החצים,

וגר' (כמ"ש היטב בפרשת לך דף קכ"א ד"ה הרי ע"ש). וקומת הזווג שנמשך מזרין, אינו אלא בסוד ג' קוין, שנקראים חג"ת דז"א, שה"ס ימיה, וגם הנוקבא מקבלת חג"ת הללו מז"א בסוד הזווג, אבל בחינתה עצמה שה"ס שמאל, שדרכו להאיר ממעלה למטה, הוא חשך ואינו מאיר כלום (כמ"ש כל זה בפרשת לך קכ"א עש"ה) שז"ס שהנוקבא אין לה מעצמה כלום רק מה שנותן לה בעלה ז"א.

וזה אמרו קמית בנהורא, שקבל האור מז"א שנק' בוקר ואור היום. וז"ש, חמית חד עופא דהוה טאים, דהיינו המלאך המשמש לזווג ז"א ונוקביה, זקף לעילא ג' זמני ומאיך חד, דהיינו שרמו לו שרק ג' קוין דז"א הנק' חג"ת המה המאירים בהארת חכמה, מפני שז"א הוא בחינת הימין. אבל קו שמאל שבנוקבא שדרכו להאיר ממעלה למטה הוא שפל שאינו מאיר, ואחר כך פירש לו את הרמו ואמר, עלאי עלאי, ביומא דא, דהיינו באור ז"א שנקרא יום, טסי רקייעין, הרקיעים מגלים הארת החכמה בסוד הפריחה באויר (כנ"ל אות א') ולא בבחינת הנוקבא

אמר, ודאי תלת שלטני עממין קיימין **ו** ברומי בארעא, וזמינין למעבד גזרין בישיין לישראל, **ה** מסטרא דרומאי. נסיב ההוא **א** גירא **ב** דמגדפא שמאלא, ארת. ונפק אשתא אוכמא מניה, אמר שלטנא דמצראי אעדיאו, וזמין חד מלכא **ג** דרומאי, לאעברא בכל ארעא **ד** דמצרים, ולמנאה **ה** במצרים רברבי תריסין, וסתיר בנין, ובני **ו** סתירין. רמא לון **ר** אלעזר לארעא, נפלו אלין תלת על חד **ז** דמסטרא שמאלא.

פב עד **ח** דהו יתבי, אעבר חד ינוקא, והוה קארי **ט** משא מצרים הנה **ה'** רוכב על עב קל ובא מצרים. אעבר תניינא חבריה, ואמר, וארץ מצרים תהיה שממה. אעבר תליתאה חבריה, ואמר, ואבדה חכמת מצרים. חמו ההוא גירא דגדפא שמאלא דאתוקד, ותלת אחרנין דהו עליה לא אתוקדן.
פג א"ר אלעזר, האי דעופא, והאי דדרדקי, כלא **ס** הוא חד, וכלא נבואה עלאה הוא, ובעא קב"ה לאחזאה לן, סתרי עלאי דהוא עביד, הה"ד, **ז** כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

הלופי גרסאות

ש ל"ג ברומי. ח ל"ג מסטרא דרומאי; מסטרא רומא א ל"ג גירא. ב דבגדפא. ג ל"ג דרומאי; במצרים, מאינון תלת דקאמרן למשלט בה וסתיר בה בנינא ובני בה בנינא. ד ל"ג דמצרים. ח ל"ג במצרים; ו בנין; סתירין בנין; בנין סתירין (ד"א). ו דלסטר. ח דהוה. פ ל"ג

מסרת הזהר

(ישעיה י"ט) ח"א רסו. ח"ב ה ז. מג. ח"ג קע ת"ו חכ"ב סו. תניח צב: תק"ח צ"ו ט"ד שכ"ד. קייג ט"ב ש"ג. קכ"א ט"א שמ"ד. (ל) (עמוס ב') וירא ג"ה צ"א.

הוא חד וכלא; איהו ברוא דחכמא; איהו חכמתא שלים.

ויקם מלך חדש

הסולם

מאמר

החצים שמצד ימין נתקיימו, כמ"ש לפנינו. כי הארת הימין אג"ש להמשיכו ממעלה למטה (כנ"ל אות ע"ט) ועשה זה כדי שיבחנו באמיתיות רמזי העוף הנ"ל.

פב עד דהו וכו': בעוד שהיו יושבים עבר ילד אחד והיה קורא משא מצרים הנה **ה'** רוכב על עב קל ובא מצרים. עבר השני חברו, ואמר, וארץ מצרים תהיה שממה. עבר השלישי חברו ואמר ואבדה חכמת מצרים. ראו את ההיץ שמכנף השמאל, כי הוא נשרף, ושלשה חצים האחרים שהיו עליו לא נשרפו.

פג אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, זה של העוף, וזה של הילדים הכל דבר אחד הם, שגם הילדים בפסוקים שלהם אמרו, שמצרים, שהוא קו שמאל המאיר ממעלה למטה, עתיד להיות שממה ועתיד להאבד. הכול נבואה עליונה היא, שניתנה לעופות ולילדים, ורצה הקב"ה להראות אותנו סתרים העליונים שהוא עושה, שלחם אלינו, זהו שכתוב, כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

ר' אלעזר, והורידם אל נהיריו. ויצא דם מנחיריו, הרומו לדתים בגוון אדום, אמר, ודאי שלשה שליטים בעמים, עומדים בעיר רומי בארץ, משום שנמשכים מחג"ת דז"א, ועתידים לגזור גזירות רעות על ישראל. מצד הרומיים. כלומר, מצד הפגם שישראל פגמו בחג"ת, ונתנו כח אל הרומיים לחרוב את ביהמ"ק ולגזור גזירות רעות. לקח אותו החץ, שהעוף השליך מכנף השמאלי, הריח בו, ויצא אש שחור ממנו, שהוא צבע השמאל המיוחד לנוקבא, שאינו נכלל בג' גווני הקשת, לבן אדום ירוק הבאים מג' הקוין חג"ת, ואין בהם שחור. אמר, שהסירו את ממשלת המצרים, הממשיכים אור השמאל ממעלה למטה. ועתיד מלך אחד רומי לעבור בכל ארץ מצרים, ולמנות במצרים שרים ובעלי מלחמה, והורס בנינים שנבנו ונמשכו מצד השמאל, ובונה הריסות, שנהרסו מטעם שהם מימין שאין למצרים חפץ בהם. זרק ר' אלעזר אותם החצים לארץ, היינו שהמשיך את הארתם ממעלה למטה. נפלו ג' החצים על האחד שמצד השמאל. ואותו שמצד שמאל נשרף, (מטעם הנ"ל אות ע"ט) וג'

פד) וחכימי עדיפי מנביאי . בכל זמן, דהא לנביאי לזמנין שרת עלייהו רוח קודשא, ולזמנין לא, וחכימין לא אעדי מנהון רוח קודשא אפילו רגעא חדא, כ דידעין מה די לעילא ותתא, ולא בעו לגלאה. א"ר : יוסי כלא חכמתא, וחכמתא דר' אלעזר יתיר מכלהו. רבי ׀ אבא אמר, אלמלא לא הוּו חכימין, לא הוּו ידעין בני נשא, מהו אורייתא, ומה פקודי דמארי עלמא, ולא אתפרשא רוחא דבני נשא, מרוחא דבעירא.

פה) א"ר יצחק, כד אייתי קב"ה דינא על עמא, בקדמיתא עביד דינא, בההוא ממנא דממנא עלייהו לעילא, דכתיב ׀ יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

פו) במאי דינא אתדן ההוא ממנא דלעילא. אעברו ליה בההוא ׀ נהר דינור דנגיד ונפיק, וכדין אעדיו ההוא שולטנותא דיליה, ומיד מכריזי עליה ברקיעא, שולטנותא דממנא פלניא אעדיו מניה, * עד דמטי ההוא קלא בכל אינון רקיעין עד דמטי באינון דשלטין בהאי עלמא, ונפיק קלא ואכריזי בכל עלמא, עד דמטי לעופי ולינוקי, ולאינון טפשין דבני נשא דלא ידעין.

פז) ויקם מלך חדש. רבי חייא אמר, מלך חדש, ׀ חדש ממש ׀ הוה. רבי יוסי אמר דהוה מחדש גזירין, דלא חדש מלכא אחרא מקדמת דנא. אשר לא ידע את יוסף. כל ההוא טיבו, דעבד יוסף בארעא דמצרים, דכתיב, ׀ ויבא יוסף את כל הכסף ביתה פרעה. וקיים לון בשני כפנא, כל האי לא דכיר, ועבד גרמיה דלא ידע ביה.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

מ (ישעיה כ"ד) נח ע"ה צ"ב ג) (בראשית מ"ז) מקץ כ"ג י בכלא וליג זמן. כ מוסיף חדא ועיר. ל יהודה. כ אבהו. ג מאי. ס ליג חדש. ע ליג הוה ר' יוסי אמר.

דרך אמת ׀ בשלה מס: נב: ופקודי רלס: ורמו: ורנב:

מאמר

הסולם

ויקם מלך חדש

פו) במאי דינא אתדן וכר: שואל, באיזה דין נידון הממונה שלמעלה, ומשיב, מעבירים אותו בנהר דינור הנמשך ויוצא מלפני ה' ואז הוסרה הממשלה שלו, ומיד מכריזים עליו בדקיע, הממשלה של פלוני הממונה הוסרה ממנו, עד שמגיע קול ההוא בכל הרקיעים, ועד שמגיע לאלו המושלים בעולם הזה, התלוים באותו הממונה, ויוצא הקול ומכריז בכל העולם עד שמגיע לעופות ולילדים, ולאלו הכסילים שבבני אדם, שאינם יודעים מה שאומרים.

פז) ויקם מלך חדש וכר: ר' חייא אמר מלך חדש, פירושן, חדש ממש היה, דהיינו כפשוטו. ר' יוסי אמר, שפירושן, שהיה מחדש גזירות, שלא חדש מלך אחר מקודם לכן. אשר לא ידע את יוסף, פירושן, שלא ידע כל טוב ההוא שעשה יוסף בארץ מצרים, שכתוב, ויבא

פד) וחכימי עדיפי מנביאי וכר: חכמים, חשובים יותר מנביאים בכל זמן, כי נביאים, פעמים שודה עליהם רוח הקודש ופעמים לא, וחכמים לא הוסר מהם רוח הקודש אף רגע אחד, והם יודעים מה שהוא למעלה ולמטה ואינם צריכים לגלות. אמר ר' יוסי, הכל הוא חכמה, וחכמת ר' אלעזר עולה על כולם. ר' אבא אמר, אם לא חכמים לא ידעו אנשים תורה מה היא, ומה הן המצות של רבון העולם, ולא היה הפרש מדוחו של האדם אל רוח הבהמה.

פה) אמר ר' יצחק וכר: אריג, כשמביא הקב"ה דין על עם, מתחלה עושה דין בממונה הממונה עליהם למעלה. שכתוב, יפקד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. תחלה בצבא המרום דהיינו על מלאך הממונה, ואח"כ על מלכי האדמה.

פח) רבי יוסי ורבי יהודה, הוּו יתבי ולעאן באורייתא קמיה דר"ש, אמר רבי יהודה, האי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים, ותנינו, דאיהו קם מגרמיה, מה דהוה שפל פ קם, ולא אתחזי למלכא, ובעותרא קם. אמר רבי שמעון, כלא הכי הוא, כגוונא דאחשורוש דלא אתחזי למלכא, וקם מגרמיה, וקם בעותרא, ובעא לאובדא לישראל מעלמא, אוף הכא, האי לא אתחזי למלכא, וקם מגרמיה, ובעא לאובדא לישראל מעלמא, דכתיב ויאמר אל עמו וגו', הבה נתחכמה לו וגו', וכד הוה קם מלכא לעילא, קם מלכא לתתא.

פט) רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי, הוּו אזלי מטבריא לצפורי, עד דהוּו אזלי, פגע בהוּו חז יודאי, פתח ואמר, (ט) משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו. ת"ח, כל מלכין דעלמא, וכל עמין דעלמא, לא חשיבי כלום קמי קב"ה, דכתיב, (ט) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצביה עביד בחיל שמיא. והכא במצרים, אף על גב דכל אינון גבוראן, ודרעא מרממא גלי קודשא ב"ה במצרים, מה כתיב הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים. מאי שנא, בכל עמין דעלמא, דלא הוה הכי, דהא קב"ה גזר גזרה ואתעביד, והכא איהו אתא, דכתיב ובא מצרים. וכתיב, (ט) ועברתי בארץ מצרים וגו' אני ה'.

צ) אלא, בגין דמלכא הוה אתי, לאפקא למטרוניתא דהוות תמן. ובגין יקרא דמטרוניתא הוה אתי. ועל דא הוה קב"ה בעי ביקרה, ואתי לגבה לאקמא

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה י"ט) לעיל אות פ"ב (ע) (ויאל ד') מקץ פ קם. צולעותרא. ק דהוה אחשורוש. ד ל"ג וקם י"ב צ"ח (ט) (שמות י"ב) וירא ל"ג צ"ב בעותרא. ש ל"ג מן רבי אלעזר עד פתח ואמר. ת הוהו.

מאמר

הסולם

משא מצרים

ור"א ור"י יוסי, היו הולכים מטבריא לצפורי. בעוד שהיו הולכים פגש אותם יהודי אחד, פתח ואמר, משא מצרים, הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים וגו'. בוא וראה, כל המלכים שבעולם וכל העמים שבעולם, אינם חשובים כלום לפני הקב"ה, שכתוב, וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצביה עביד בחיל שמיא. וכאן במצרים, אעפ"י שכל אלו הגבורות, ויד הרוממה שגלה הקב"ה במצרים, מה כתוב, הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים, מה השינוי שבכל העמים שבעולם לא היה כן, אלא שהקב"ה גזר גזירה והיא נעשית, וכאן במצרים הוא עצמו בא, לעשות שפטים בהם, שכתוב, ובא מצרים. וכתיב ועברתי בארץ מצרים וגו' אני ה'.

צ) אלא בגין דמלכא וכו': ומשיב, אלא משום שהמלך היה בא להוציא את המטרוניתא שהיתה שם, ומשום כבודה של המטרוניתא, שהיא השכינה שירדה עמהם בגלות, היה בא. ועל זה שהיה רוצה הקב"ה בכבודה, בא אליה להקים

ויבא יוסף את כל הכסף ביתה פרעה, והחיה אותם בשני הרעב, כל זה לא זכר, ועשה עצמו כאלו לא ידע את כל זה.

פח) ר' יוסי ור' יהודה וכו': ר"י ור"י, היו יושבים ועוסקים בתורה לפני ר' שמעון. אמר ר' יהודה, זה שכתוב, ויקם מלך חדש על מצרים, ולמדנו שהיה קם מעצמו, מי שהיה שפל קם למלך, אעפ"י שלא היה ראוי למלוכה, ובכח העשירות קם. אמר ר' שמעון, הכל כן הוא, כעין אחשורוש, שלא היה ראוי למלוכה, וקם למלך מעצמו, וקם בכח העשירות, ורצה להאביד את ישראל מן העולם. אף כאן בפרעה, לא היה ראוי זה למלך מן העולם, מעצמו, ורצה להאביד את ישראל מן העולם. שכתוב, ויאמר אל עמו וגו' וכשקם מלך למעלה, זיהינן מלאך הממונה, קם מלך למטה.

מאמר משא מצרים

פט) ר' אלעזר ור' אבא וכו': ר"א (דפו"י דף ז' ע"א)

לה, ולמיהב לה ידא, א ולזקפא לה, כמה דומין קב"ה למעבד בסוף גלותא דאדום.

צא) אמר רבי ייסא, אי הכי, דבגין דמטרוניתא הוה, הא בגלותא דבבל. מטרוניתא תמן ב הות, אמאי לא הוה כך. אמר ליה, הא תנינן, דחטאה גרם, דנטלו נשים נכריות, ואעילו ברית קיימא קדישא ברשותא אחרא. ובגין כך אתאבידו מנהון נסין, ג ואתוון, דאתחזי למעבד להו, מה דלא הוה הכי בגלותא דמצרים, דכלהו הוו שבטי יה, בני ישראל עאלו בני ישראל נפקו.

צב) בגלותא דאדום, בעי קב"ה לאתיקרא בעלמא, ולמיתי איהו לאקמא למטרוניתא, ולנערא לה מעפרא. ווי למאן דיערע תמן קמיה, בשעתא דיימא צ) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים התפתחי מוסרי צוארך. מאן הוא מלכא ועמא דייקום קמיה.

צג) ונעו אלילי מצרים מפניו, אלילי מצרים, לאו על אבנין ואעין אתמר, אלא על כל אינון דרגין ממנו עלאין, ועל אינון פולחנין תתאין דלהון. ובכל אתר דגלו ישראל, קודשא בריך הוא בעי עלייהו, ואתקביל מאינון עמיו.

צד) ת"ח, מה כתיב, ה) כה אמר ה' מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו, תורעמא דאתרעם קודשא בריך הוא על אשור, ואמר, חמו מה עבד לי אשור, דהא מצרים דאנא עבדית בהו כל אינון דינין, ו ועמי ה נחתו תמן. לדיירא ביניהון, וקבלום מצראי ביניהון, ויהבון לון שפר ארעא ארץ

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

צ) (ישעיה נ"ב) תולדות י"ז צ"ח. ק) (ישעיה י"ט) א ל"ג ולזקפא לת ב הוה. ג אחיין. ד עמי. לעיל אות ע"ב. ו) (ישעיה נ"ב) ה אינון נחתו.

מאמר

הסולם

משא מצרים

על האבנים ועצים, שעשו מהם אלילים, אלא על כל אלו מדדגות הממונים העליונים, ועל עבודות התחתונים אליהם. הם נעים ונענשים. ובכל מקום שגלו ישראל, הקב"ה מבקש אותם ומתקבלים מאלו העמים.

צד) ת"ח מה כתיב וכו': בוא ודאה מה כתוב, כה אמר ה' מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו. זהו תרעומת שהתרעם הקב"ה על אשור, ואמר, דאו מה עשה לי אשור. שהרי מצרים, שעשיתי בהם כל אלו הדינין, ועמי ירד שם לגור ביניהם, והמצרים קבלו אותם ביניהם, ונתנו להם מיטב הארץ שהוא ארץ גושן, ואע"פ שענו אותם בגלות, לא הסירו הארץ מהם, שכתוב רק בארץ גושן וגו'. ומיטב ארץ מצרים היתה, שכתוב, במיטב הארץ בארץ דעמסס שהיחה בגושן. ועוד שלא החסירו מהם כלום, שכתוב וממקנה בני ישראל וגו'. הרי שלא גזלו את המקנה שלהם. ועם כל זה נדונו בכמה דינים.

להקים אותה ולתת לה יד לזקוף אותה, כמו שעתירי הקב"ה לעשות בסוף גלות אדום.

צא) אמר ר' ייסא וכו': אמר ר"י, אם כן, שבשביל המטרוניתא היה בא הקב"ה למצרים, הרי בגלות בבל המטרוניתא היתה שם, למה לא היה כן. אמר לו הרי למדנו, שהחטא גרם, כי נטלו נשים נכריות, והכניסו ברית הקדוש ברשות אחר, ומשום זה נאכרו מהם הנסים ואותות שהיה ראוי לעשות להם. מה שלא היה כן בגלות מצרים, שכולם היו שבטי יה. בני ישראל באו לגלות, ובני ישראל יצאו מגלות, כלומר, בלי חטא.

צב) בגלותא דאדום וכו': בגלות אדום רוצה הקב"ה להתכבד בעולם, ולכא בעצמו להקים את המטרוניתא ולנערה מעפרה. אי למי שיהיה שם לפניו, בשעה שיאמר התנערי מעפר קומי שבי ירושלים התפתחי מוסרי צוארך מי הוא המלך והעם שיקום לפניו.

צג) ונעו אלילי וכו': כתוב ונעו אלילי מצרים מפניו. אלילי מצרים, אינו נאמר

גושן, ואע"ג דאעיקו לון בגלותא, לא אעדו ארעא מנהון, דכתיב, (ט) רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל וגו'. ומיטב ארעא דמצרים הוה, דכתיב (ח) במיטב הארץ בארץ רעמסס. ותו, דלא אעדו מדלהון כלום, דכתיב (ק) וממקנה בני ישראל וגו'. ועכ"ד אתדנו בכמה דינין.

צה) אבל אשור באפס עשקו, אטיל * לון בארעא דסייפי עלמא, ונטל לון ארעא דלהון. ומה מצראי, דעבדי כל הני טבאן ו לישראל, אתדנו בכל אינון דינין. אשור ואדום ושאר עמין, דמעיקין לון, וקטלין לון, ונטלין לון ממונייהון, עאכ"ו דקב"ה בעי ליקרא שמיה עלייהו, דכתיב א והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי. התם במצרים במלכא חד, והכא בכל מלכין דעלמא.

צו) רבי שמעון זקף ידיו ובכה, ואמר, ווי מאן דיוזמן בההוא זמנא, וזכאה חולקיה מאן דיוזמן וישתכח בההוא זמנא, ווי מאן דיוזמן בההוא זמנא, בגין דכד ייתי קודשא בריך הוא לפקדא לאיילתא, יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה, בכל אינון דמשתכחי עמה, בכל עובדוי דכל חד וחד, ולא ישתכח זכאי. דכתיב, (י) ואביט ואין עוזר. וכמה עקתין על עקתין ה לישראל.

צז) זכאה מאן דיוזמן וישתכח בההוא זמנא, בגין דההוא דיתקיים ה בההוא זמנא במהימנותא, יזכה לההוא נהירו דחדוה דמלכא. ועל ההוא זמנא כתיב, (ז) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו'.

צח) לבתר דאינון עקתין מתערי על ישראל, וכל עמין ומלכיהון יתייעטון כחדא עלייהו, ומתערי כמה גזירין בישין, כלהו סלקי בעיטא חדא

מסורת הזהר

(ש) (שמות ט') (ה) (בראשית ט"ו). (א) (שמות ט'). ו בישראל. ז עאכ"כ וקטלין לון ונטלין לון ממונייהון (ב) (יחזקאל ל"ח) ח"ב נו. קעו. רע. ג) (ישעיה ט"ג) דקב"ה ח לשנאיהון דישראל. ט ל"ג בההוא זמנא. (ד) (זכריה י"ג) תולדות לי צ"ב. ו לי"ג סלקי; סלקן.

ביאת המשיח

הסולם

מאמר

שהיא השכינה, יסתכל מי הם העומדים עמה, ובכל אלו הנמצאים עמה, ויסתכל בכל המעשים של כל אחד ואחד, ולא יהיה נמצא צדיק, שכתוב, ואביט ואין עוזר. וכמה צרות על צרות יהיו לישראל.

צז) זכאה מאן דיוזמן וכר: אשרי מי שיקרה וימצא באותו זמן, משום שאותו שיתקיים בזמן ההוא באמונה, יזכה לאור ההוא של שמחת המלך: ועל זמן ההוא כתוב, וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו'.

צח) לבתר דאינון עקתין וכר: אחר שהצרות האלו מתעוררות על ישראל, וכל העמים ומלכיהם יתיעצו יחד עליהם ומעוררים כמה גזירות רעות, וכולם בעצה אחת באים עליהם, ותבאנה צרות על צרות, והאחרונת משכחת את הראשונה. או יתראה עמוד האש עומד

צה) אבל, אשור באפס עשקו: שהשליך אותם בארץ שבסוף העולם, ולקח את הארץ שלהם. ומה המצרים שעשו כל אלו טובות לישראל נדונו בכל אלו הדינין, אשור ואדום ושאר העמים המצירים להם והורגים אותם ולוקחים את כספיהם, על אחת כמה וכמה; שהקב"ה ירצה לכבד את שמו עליהם, שכתוב והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי. שם במצרים היה זה במלך אחד, וכאן בגאולה השלמה העתידה, יהיה זה בכל המלכים שבעולם.

מאמר ביאת המשיח

צו) רבי שמעון וכר: ר"ש נשא את ידיו ובכה, ואמר אוי למי שיקרה באותו זמן, ואשרי חלקו של מי שיקרה ויזכר להמצא באותו זמן. ומפרש, אוי למי שיקרה באותו זמן, הוא, משום כשיבא הקב"ה לפקוד את האילה, (דפ"י דף ז' ע"א * דף ז' ע"ב)

עליהו, כ וייתן עקתא על עקתא, בתרייתא משכחן קמייתא. כדין יתחזי חד עמודא דאשא, קאים מעילא לתתא, ארבעין יומין, וכל עמין דעלמא חמאן ליה. צט) בההוא זמנא, יתער מלכא משיחא, ׀ לנפקא מגו גנתא דעדן. מההוא אתר דאתקרי ק"ן צפור, ויתער בארעא דגליל, וההוא יומא דיפוק לתמן, יתרגז כל עלמא, וכל בני עלמא מתחבאין גו מערתי וטנרי, דלא יחשבון לאשתזבא. ועל ההוא זמנא כתיב, ׀ ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ.

ק) מפני פחד ה', דא ההוא רגיוזו דכל עלמא. ומהדר גאונו דא משיח. בקומו לערוץ הארץ, כד יקום ויתגלי בארעא דגליל, בגין דאיהו הוא אתר קדמאה ׀ דאתחרבא בארעא קדישא, ובג"כ, יתגלי תמן קדמאה לכל אתר, ומתמן יתער קרבין לכל עלמא.

קא) לבתר ארבעין יומין, דעמודא יקום מארעא לשמיא, לעיניהון דכל עלמא, ומשיח יתגלי, יקום מסטר מזרח, חד כוכבא מלהטא בכל גוונין, ושבעה כוכבין אחרנין דסחרן לההוא כוכבא, ויגיחון ׀ ביה קרבא ׀ בכל סטרין, תלת זמנין ביומא, עד ׀ שבעין יומין, וכל בני עלמא חמאן.

קב) וההוא כוכבא, יגיח בהו קרבא, ׀ בטיסין דנורא, מלהטין מנצצין ׀ לכל עבר, ובטש בהו, עד דבלע לון, בכל רמשא ורמשא, וביומא אפיק לון, ויגיחון קרבא לעיניהון דכל עלמא, וכן בכל יומא, עד שבעין יומין. לבתר שבעין יומין, יתגניז ההוא כוכבא, ויתגניז משיח, עד תריסר ירחין, ויתהדר ההוא עמודא דאשא כמלקדמין, וביה יתגניז משיח, וההוא עמודא לא יתחזי.

מסורת הזוהר

(א) (ישעיה ב) וירא קכ"א צ"ג.

חלוסי גרסאות

כ ייתון. ל יומא. ׀ דנפקא. ׀ לחרבא. ׀ בת. ע לכל
׀ שבעת. צ בכל.

דרך אמת ז' בנצוצי אש ורשב סי' ולטידים בוערים.

מאמר

הסולם

כ"אית המשיח

הקודש ע"י אשור, שמשום זה יתגלה שם תחילה לכל מקום, ומשם יעורר מלחמות על כל העולם. קא) לבתר ארבעין וכ"ו: ואחר ארבעים יום שהעמוד יקום מארץ לשמים לעיני כל העולם והמשיח יתגלה, יקום מצד מזרח כוכב אחד המלהט בכל הצבעים, ו' כוכבים אחרים מסבבים לכוכב ההוא, ויעשו עמו מלחמה בכל הצדדים ג' פעמים ביום עד שבעים יום וכל בני העולם רואים.

קב) וההוא כוכבא יגיח וכ"ו: ואותו כוכב יעשה עמהם מלחמה בלפיד אש הלוהטים ומנצצים לכל צד, ומכה בהם עד שבולע אותם בכל ערב וערב, וביום חוזר ומוציא אותם, והם עושים מלחמה לעיני כל העולם. וכן בכל יום ויום, עד שבעים יום. לאחר שבעים יום, יתגנו ככב ההוא, ויתגנו משיח עד י"ב חודש ויחזור

עומד ממעלה למטה ארבעים יום. וכל העמים שבעולם יראו אותו.

צט) בההוא זמנא יתער וכ"ו: בזמן ההוא יתעורר מלך המשיח לצאת מן גן העדן, ממקום ההוא שנקרא ק"ן צפור, ויתגלה בארץ הגליל. וביום ההוא שהמשיח יצא לשם, יתרגז כל העולם, וכל בני העולם יתחבאו בתוך מערות ובבקעות שבאבנים, ולא יחשבו להנצל. ועל זמן ההוא כתוב, ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ.

ק) מפני פחד ה': ומפרש. מפני פחד ה', זה הוא הרגזה של כל העולם. ומהדר גאונו, זהו משיח. בקומו לערוץ הארץ הוא כאשר יקום המשיח, ויתגלה בארץ הגליל, ששום, שהוא מקום הראשון שנחרב בארץ (דמ"ו ה' ד' ע"ב)

קג) לבתר תריסר ירחין, יסלקון ליה למשית, בההוא עמודא, לגו רקייעא, ותמן יקבל תוקפא ועטרא דמלכותא. וכד נחית, יתחזי ההוא עמודא דאשא כמלקדמיו, לעיניהון דכל עלמא, ויתגלי לבתר משיח, ויתכנשון לגביה עמין סגיאין, ויתער קרבין בכל עלמא. ובההוא זמנא יתער קודשא בריך הוא גבורתיה לכל עמין דעלמא, ומלכא משיחא יתידע בכל עלמא, וכל מלכין דעלמא יתערון לאתחברא לאגחא קרבא ביה.

קד) וכמה מפריצי יהודאין יתהפכו לאהדרא לגבייהו, וייתון עמהו, לאגחא קרבא על מלכא משיחא. כדין יתחשך כל עלמא חמש עשרה יומין, וסגיאין מעמא דישראל יהון מתין בההוא חשוכא. וועל דא כתיב, כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים.

קה) פתח ואמר כי * יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רובצת וגו', שלח תשלח את האם וגו', האי קרא אוקימנא ליה, ואיהו חד מפקודי אורייתא ש גניזין, ואנן אית לן ת ביה רזי דאורייתא גניזין, שבילין וארחין ידיעו * לחברייא, באינון תלתין ותריין שבילין דאורייתא.

קו) אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, אלעזר, בזמנא דיתער מלכא משיחא, כמה אתין ונסין אחרנין יתערון בעלמא. תא חזי, בגנתא דעדן ב דלתתא, אית אתר חד גניזי וטמיר דלא אתידע, ואיהו מרקמא בכמה גוונים, וביה גניזין אלף היכלין דכסופין. ולית מאן דעייל בהו, בר משיח, דאיהו קאים תדיר בגנתא דעדן.

קז) וכל גנתא מטחרא ג ברתוכין סגיאין דצדיקיא, ומשיח קאים

חלופי גרסאות

מסרת זוהר

ז) (ישעיה ס) ויחי סיו צב. ז"ח ס-ט ס"ד ש"ב ק מוסיף וכמה עמין. ר ל-ג מן ועל דא עד פתח. ש ל-ג גניזין. ת גורכיסי אורייתא. א גורכרייא ב לתתא. ג בסתריין. ו) (דברים כ"ב) ויצא ציו צ"ט.

הסולם

מאמר

ישראל ימותו בחשך הזה. ועל זה כתוב, הנה החשך יכסה ארץ וגו'.

ויחזור עמוד האש כמקודם לכן, ובו יתגנו המשיח, ועמוד ההוא אינו נראה.

קה) פתח ואמר וכו': פתח ואמר, כי יקרא קן צפור לפניך וגו'. מקרא זה בארנו אותו, והוא אחד ממצות התורה הגנוזים, ואנו יש לנו בו סודות התורה גנוזים, שבילים וארחים הידועים לחברים באלו ל"ב שבילים של התורה.

קג) לבתר תריסר ירחין וכו': לאחר י"ב חדשים, יעלו את המשיח בתוך עמוד ההוא, הנ"ל, אל הרקייע, ושם יקבל תוקף ועטרת המלכות. וכשירד לארץ, יתראה שוב אותו עמוד האש, כמקודם לכן, לעיני כל העולם. ואחר כך יתגלה המשיח, ויקבצו אליו עמים רבים, ויעשה מלחמות בכל העולם. ובזמן ההוא יתעורר הקב"ה בגבורתו לכל עמי העולם, ומלך המשיח יהיה נודע בכל העולם וכל מלכי העולם יתעוררו להתחבר יחד לעשות עמו מלחמה.

קו) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש לר' אלעזר בנו, אלעזר, בזמן שיתעורר מלך המשיח, כמה אותות ונסים אחרים יתעוררו בעולם. בוא וראה, בגן עדן התחתון, יש מקום אחד גנוז ונעלם שלא נודע והוא מרוקם בכמה גוונים, ובו גנוזים אלף היכלות נתמדים, ואין מי שיכנס בהם מלבד המשיח, שהוא עומד תמיד בגן העדן.

קד) וכמה מפריצי יהודאין וכו': וכמה מפריצי ישראל יתהפכו לחזור אל הגוים ויבואו עמהם לעשות מלחמה על מלך המשיח. אז יחשך כל העולם חמשה עשר יום. ור"פ מ"ט

קז) וכל גנתא מטחרא וכו': וכל הגן מסובב ממרכבות רבות של הצדיקים, ומשיח

עליהו, ועל כמה חילין ומשיריין דנשמתיין דצדיקיא ה תמן, ו ובראשי ירחי, ובזמני, ובשבת, משיח עאל בהוא אתר לאשתעשעא בכל אינון היכלין. קח) לגו לגו מכל אינון היכלין, אית אתר אחרא טמיר וגניז דלא אתידע כלל, ואקרי עדן. ולית מאן דיכיל למנדע ביה, ומשיח ו אגניז לבר, סחרניה דהוא אתר, עד דאתגלי ליה חד אתר, דאקרי קן צפור, ואיהו אתר דכריז עליה ההוא צפור, דאתער בגנתא דעדן בכל יומא.

קט) ובהוא אתר, מרקמן דיוקנין דכל שאר עמין, דאתכנשו עלייהו דישראל לאבאשא לון. עאל בהוא אתר, זקיף עינוי, וחזי אבהו, דעאלין בחרבו בית אלהא, עד דחמי לרחל ה דדמעהא באנפהא, וקודשא בריך הוא מנחם לה, ולא צביאת לקבלא תנחומין, כמה דאת אמר, מאנה להנחם על בניה, כדין. משיח ארים קליה ובכי, ואודעזע כל גנתא דעדן, וכל אינון צדיקיא דתמן געו ובכו ה עמיה.

קי) געי ובכי זמנא תניינא, ואודעזע ההוא רקיע דעל גבי גנתא, אלף וחמש מאה רבוא משריין עלאין, עד דמטי לגו כרסייא עלאה, כדין, קודשא בריך

חלופי גרסאות

ר על כמה וליב עלייהו, ה ליב תמן, ו ליב ובראשי ירחי, ו אתגלי, ה דמעהא, ו ליב עמיה געי ו

מאמד

ה ס ל ב

ביאת המשיח

משיח עומד עליהם, ועל כמה צבאות ומחנות של נשמות הצדיקים אשר שם, ובראשי חדשים ובימים טובים ובשבתות נכנס המשיח במקום ההוא, שבו אלף היכלין דכסופין, להשתעשע בכל היכלות האלו.

קח) לגו לגו מכל וכר: לפני ולפנים מכל אלו, אלף היכלות דכסופין, יש מקום אחד נעלם וגניז שאינו נודע כלל, ונקרא עדן, ואין מי שיכול להשיג אותו, והמשיח נגנו בחוץ, סביב לאותו מקום, עד שנגלה לו מקום אחד שנקרא קן צפור, והוא מקום שמכריו עליו צפור הזוה, המתעוררת בגן בכל יום, פירוש, ג' חכמות הן, א) ה"ס חכמה

נקרא קן צפור, צפור, היא שם החכמה שבמלכות, וקן, היא המקום שמשם נגלה החכמה, וי"ש, דאתגלי ליה חד אתר דאקרי קן צפור, ואיהו אתר דכריז עליה ההוא צפור דאתער בגנתא דעדן בכל יומא, השפעת החכמה ביחוד, נקרא כרוז ולא דבור, משום הדינין הנמשכים ממנה, כי החכמה אינה מתגלית אלא בבחינת גזרא דדינא, כנ"ל (פ' וירא דף ס"ה ד"ה פירוש ע"ש) וכשמתלבשת בחסדים מתגלה החכמה לצדיקים שבגן עדן בכל יום, וי"ש דאתער בגנתא דעדן בכל יומא.

קט) ובהוא אתר מרקמן וכר: ובמקום ההוא, שנק' קן צפור, מרוקמים בבגד המכונה פורפירא דמלכא, (כנ"ל ב"ב דף ל"ו ד"ה היכלא רביעאה ע"ש) צורות שלכל העמים שנאספו על ישראל להדע להם, נכנס המשיח במקום ההוא, ונושא עיניו ורואה את האבות שנכנסו בבית אלקים החדר, עד שרואה את רחל שרמעתה על לחיה, הקבי"ה מנחם אותה ואינה רוצה לקבל תנחומים, כמש"א מאנה להנחם על בניה, או המשיח, מדים קולו ובוכה ומודעזע כל גן העדן, וכל אלו הצדיקים שהם שם, גועים ובוכים עמו.

קי) געי ובכי זמנא וכר: געה ובכה פעם שנית, ונודעזע הרקיע שעל הגן, ואלף וחמש מאות רבוא מחנות מלאכים עליונים.

עליונה דאור ישר, שחכמה זו נסתמה מששת ימי בראשית, וע"כ אין בה שום ידיעה ומושג, ועליה אומד כאן, אית אתר אחרא טמיר וגניז וכר ומשיח אגניז לבר סחרניה דהוא אתר, כי במקום זה אין שום מושג אסילו למשיח, ב) ה"ס בינה שחזרה ונעשה חכמה, שמתחמה זו נמשכים כל המוחין, ובה עצמה אין השגה, רק למשיח בלבד, ועליה אומר כאן (אות ק"ו), אית אתר חד גניז וטמיר וכר, וביה גניזין אלף היכלין דכסופין ולית מאן דעייל בהו, בר משיח, ג) הוא חכמה שבמלכות, וחכמה זו בלבדה היא המושגת אל הצדיקים הגדולים שבעולם, והיינו רק מכללות ג' קוין שבה וקו שמאל שבה, שהוא שורש כל החכמה שבה,

הוא · רמיו לההוא צפרא, ועאל כ לההוא קן דילה, ויתבא לגבי משיח, וקרי מה דקרי, ואתער מה דאתער.

קיא) עד דמגו כרסייא קדישא, אתקרי תלת זמנין ההוא קן צפור, ומשיח, וכלא סלקין לעילא, ואומי לון קודשא בריך הוא, לאעברא מלכו · חיבא מן עלמא, על ידא דמשיח, ולנקמא נקמין דישראל. וכל אינון טבוון, דזמין קודשא בריך הוא למעבד לעמיה. ותב ההוא קן צפור ומשיח ׀ לדוכתיה. ׀ ותב משיח ואתגניז גו ההוא אתר כמלקדמין.

קיב) ובזמנא דיתער קודשא בריך הוא לאתקנא ׀ עלמין, ואתנהירו אתוון דשמיה בשלימו, י״ד בה״א, ׀ וא״ו בה״א, למהוי כלא בשלימו חד. כדין יתער חד ככבא ׀ דחילא, באמצע רקיעא, כגון ארגוונא, להיט ונציץ ביממא לעיניהון דכל עלמא.

חלופי גרסאות

יפכרין. כ בההת. ל אחרא. ׀ מוסיף ביה לדוכתיה. ג וסף; ושב; ושוני. ׀ ליג עלמין ואתנהירו. ׀ מוסיף לאתקנא וא״ו. ׀ ליג דחילא.

ביאת המשיח

הסולם

מאמר

פעמים היינו ג' הקוין בזה אחר זה, אותו קן צפור והמשיח, וכולם עולים למעלה, לבינה. והקב"ה משיב אותם, להעביר מלכות הרשעה מן העולם על ידי המשיח, ולנקום נקמת ישראל, ולהמשיך כל הטוב שעתידי הקב"ה לעשות לעמו. וחוזרים אותו קן צפור והמשיח למקומם. וחוזר המשיח ונגנז בתוך מקום ההוא, קן צפור, כמקודם.

ועד עתה ביאר ר' שמעון בחינת המשיח בזמן הגלות. ואומר שורשו הוא מסביבת הערן ששם נגנז תחילה, וכשנתקנו העולמות והקן צפור, שהוא המלכות מבחינת החכמה ומבחינת הגורא דדינא כנ"ל, נגנז המשיח בו, ובשבתות וי"ט, עולה המשיח עם קן צפור אל הבינה, ומקבלים ג' קוין דבינה וכו' ומכאן ואילך מתחיל לבאר סדר התגלות המשיח כשבא לגאול את ישראל. כי אינו ראוי לגאול את ישראל בטדם שימשיך הג"ר דג"ר, החסרים בקן צפור וחסרים לעצמו, המכונות נשמה חיה יחידה, שמתוך שישראל אינם כדאים לגאולה, נמשכים לעולם, בכל פעם שימשיך הקו שמאל, דינים קשים ומרים, כי אין לך אור שלא יהיה נמשך בג' קוין, כנודע. ועתה מתחיל לבאר סדר הגילוי של אור נשמה מג"ר דג"ר, ומאות קט"ו ואילך מבאר סדר הגילוי של אור החיה. ומאות קכ"א ואילך סדר הגילוי של אור היהידה. ואח"כ מבאר סדר התגלות המשיח תחתונים.

קיב) ובזמנא דיתער קב"ה וכו': ובזמן שיתעורר הקב"ה לתקן העולמות, שיאירו אותיות השם בשלימות, י"ד של השם, שהוא חכמה, תאיר בה' שהיא בינה, ואו של השם

עד שמגיע המשיח לכסא העליון, אז רומז הקב"ה לאותו צפור, ונכנסת אל הקן שלה, ויושבת אצל המשיח וקוראת מר שקוראת, ונעור מה שנעור.

פירוש. כי יש ב' מיני קול, א) מבחינת המסך דמלכות, שאינו ממותק בבינה וזה שאומר כאן, משיח ארים קליה ובכי וכיון שהוא ממדת הדין ע"כ אומר, ואזדעזע כל גנתא דעדן, דהיינו אפילו בקו ימין שבג"ע. ב) שכבר מסך המלכות ממותק בבינה, שאז יוצא הסיוע החדש דצמצום ב', הנקרא רקיע, (וב' קולות הללו מבוארים לעיל פ' נח דף צ"ג ד"ה ביאור ע"ש). והוא בכיה השניה שאומר, געי ובכי זמנא תנינא, וע"כ לא נודעזע כאן כל הגן אלא קו שמאל, וחצי השמאלי דקו האמצעי לבד המכונה אלף, וחמש מאות רבוא כנ"ל (אות נ' ע"ש) אלף נקראים מטעם היותם חכמה, ורבוא להיותם מלובשים בהסדים. ואז עולה משיח אל הבינה, ויש עד דמטי לגו כורסיא עלאה, שהיא בינה, כדין קב"ה רמיו לההוא צפרא ועאל לההיא קן דיליה, כלומר שהקב"ה ממשיך לה הארת החכמה הנבחן שהצפור, שהוא מוהין דחכמה חוזרת אל הקן שלה, ויתבא לגבי משיח, כדי להשפיע בו החכמה, ואז וקרי מה דקרי כדי להמשיך החכמה, דהיינו בקול דבינה, ואתער מה דאתער דהיינו שנעורו המוחין דחכמה.

קיא) עד דמגו כרסייא וכו': עד שמתוך כסא הקדוש, שהוא בינה נקרא ג' (דפריי דף ח' ע"א)

קיג) ויקום חד שלהובא דאשא מסטרא דצפון, גו רקיעא, ויקום דא לקבל דא ארבעין יומין ויתבהלון כל בני עלמא. לסוף ארבעין יומין, יגחון קרבא, ככבא ושללהובא, לעיניהון דכלא, ויתפשט ההוא שלהובא ביקידו דאשא, מסטרא דצפון, גו רקיעא, ויחשוב למבלע ההוא ככבא, וכמה שליטין ומלכין ואומיא ועממיא, יתבהלון מהאי.

קיד) כדן יסתלק ההוא ככבא לסטר דרום, וישלוט על ההוא שלהובא, וההוא שלהובא יתבלע זעיר זעיר ברקיעא, מקמי ההוא ככבא, עד ז דלא יתחזי כלל. כדן, ההוא ככבא יעביד אורחין ברקיע. ק בתריסר תחומין. וקיימין אינון נהורין ברקיעא תריסר יומין.

קטו) לבתר תריסר יומין יזדעזעון כל בני עלמא, ויתחשך שמשא בפלגות יומא, כמה דאתחשך יומא דאתחרב בי מקדשא, עד דלא יתחזון שמיא וארעא. ויתער חד קלא ברעם וזיקין, ואתחלחלא ארעא מההוא קלא. וכמה חילין ומשיריין ימותון מניה.

קטז) וההוא ת יומא, יתער בקרתא א דרומי רבתא, חד שלהובא דאשא,

חלופי גרסאות

ז לא. ק ל"ג מן בתריסר עד תריסר. ר מוציף יומין אחרנין. ש מוסיף יומין אחרנין. ת מוסיף יומא מסש. א ל"ג דרומי.

ביאת המשיח

הסולם

מאמר

כנ"ל. וכמה שליטים ומלכים ואומות ועמים יבהלו מזה. דהיינו מהתגברות השלהבת. קיד) כדן יסתלק ההוא וכי: אז יעלה הככב לצד דרום, שהוא קו ימין ואור החסד, ויחזרו החסדים להאיר בעולם, שבוה וישלוט על השלהבת, והשלהבת תהיה נבלע מעט מעט ברקיע, מפני הככב, עד שלא תהיה נראה כלל. אז יעשה הככב אורחות ברקיע בייב גבולים, דהיינו שימתיק המסך במדת הרחמים שנקרא אורח. (כנ"ל בראשית א' רנ"א ד"ה נחית ע"ש), וכשג' קוין שבו יכללו בכל אחת מחו"ב תו"מ, הנה ג' פעם ארבע הוא ייב אורחין, ויעמדו אלו האורות ברקיע ייב יום. כי אפילו המלכות עצמה אינה מאירה רק בג' קוין חג"ת, אבל מלכות שבה אינה מאירה, וע"כ אינם אלא ייב אורות. ובה נשתלם המשיח בנשמה דג"ר.

קטו) לבתר תריסר יומין וכי: כשירצה להמשיך הארתם לאחר י"ב יום, דהיינו לבחינת המלכות (כנ"ל בדבור הסומך) יתרוך כל בני העולם ממדת הדין שבמלכות, ויחשך השמש בחצי היום, כמו שנחשך ביום שנחרב בית המקדש, עד שלא יהיו נראים שמים וארץ, ויתעורר קול אחד ברעם וזיקים, דהיינו קול ממדת הדין שבמלכות, ותתחלחל הארץ מאותי הקול, וכמה צבאית ומחנות ימותו מחמתו. קטז) וההוא יומא וכי: ויום ההוא שהוא

שהוא ת"ת, יאיר בה' אחרונה שהיא מלכות, ויהיה י"ה בשלמות אחד עם ו"ה. כלומר, יתעורר כוכב אחד נורא דהיינו ת"ת המכונה נורא, בסוד המסך דחירק שבו, באמצע הרקיע, שהוא להיותו קו אמצעי כעין ארגמן, שכולל כל הצבעים כן הוא כולל כל ג' הקוין, להט ונוצץ ביום דהיינו באור החסדים הנקרא יום, לעיניהם של כל העולם, דהיינו גם באור החכמה המכונה עינים.

קיג) ויקום חד שלהובא וכי: ויקום שלהבת אש אחת מצד צפון, דהיינו מקו שמאל, שבשעה שממשיך החכמה מלמעלה למטה נהפך אורו לשלהבת אש. בתוך הרקיע ויעמדו זה כנגד זה ארבעים יום, כי השלהבת שהיא מקו שמאל מפריד עצמו מכל אחת שבחו"ב תו"מ, שבקו האמצעי. שכל אחת כלולה מע"ם, והם ארבעים. ויבהלו כל בני העולם. לסוף ארבעים יום, דהיינו בספירה הסופית מהם שהיא מלכות דמלכות, יעשו מלחמה ר"כב והשלהבת לעיני כל, ותתפשט השלהבת בשרפת אש בתוך הרקיע מצד צפון, כלומר, שתתפשט להמשיך חכמה מקו שמאל גם במלכות דמלכות שעוד לא נמתקה במדת הרחמים, שמשם מקבל הקו האמצעי, שהוא הככב, את המסך דנקודת החירק שלו. וננצא בזה שחושבת לבלוע את הככב לגמרי. דהיינו שתבטל את המסך שלו ויתבטל הקו האמצעי

בהוא קלא דיתער בכל * עלמא. ויוקיד כמה מגדלין, וכמה היכלין, וכמה מגדלין יפלון, וכמה הן פרדשכי ורברבי יפלון בהוא ב יומא וכלהו, ג יתכנשוו עלה לביש. וכל בני עלמא לא ד יכלין לאשתזבא.

קיו) מההוא יומא, עד תריסר ירחין, יתיעטון כל מלכיא, ויגדרון כמה ה גזרות, וכמה שמדות על ישראל, ויצלחון ו בהון, כמה דאתמר זכאה איהו מאן דיערע תמו, וזכאה איהו מאן דלא יערע תמן וכל עלמא יהא בערבוביא סגיא. קיח) לסוף תריסר ירחי, יקום שבט מישראל, דא מלכא משיחא, דיתער גו גנתא דעדן. וכל אינון צדיקיא יעטרון ליה תמו, ויחגרון ליה מאני זיינא, באתוון רשימן דמאני דשמא קדישא.

קיט) וקלא יתפוצץ בענפי אילנין דגנתא, קרי בחיל, ואמר, אתערו קדישי עליונין, קומו מקמי משיחא, הא עדנא לאתחברא ז איתתא בבעלה, ובעלה בעי לנקמא לה נוקמין דעלמא, ולאקמא לה, ה ולאנערה לה מעפרא.

קכ) כדין יקומון כלהו, ויחגרון ליה כמלקדמין מאני זייניה, אברהם מימיניה, יצחק משמאליה, יעקב קמיה, משה רעיא מוזימנא, על כל אליון צדיקיא, אזיל ורקיד גו גנתא דעדן.

קכא) כיון ט דאתקן משיח, על ידא דצדיקיא בגנתא דעדן. יעול בההוא דוכתא דאקרי ק"ן צפור"ר כמלקדמין, וחמי תמן ההוא דיוקנא דחרבו בית מקדשא,

חלופי גרסאות

ב מוסיף זמנא ויומא. ג יתנבאון. ד יחשבון. ה ל"ג גזרות וכמה. ו בית. ז אילתא. ח ל"ג ולאנערה לה; ולאנערה ול-ג לאקמא. ט דאתחון.

דרך אמת ה טי שרים.

ביאת המשיח

הסולם

מאמר

י"ב חדש, דהיינו אחר שיתוקנו י"ב האורות במלכות (כנ"ל באות קי"ד) יקום שבט מישראל, שזוהו מלך המשיח שיתעורר בתוך הגן עדן, וכל הצדיקים יעטרו אותו שם, ויתגירו אותו כלי זיין באותיות רשומות של כלי השם הקדוש.

קיט) וקלא יתפוצץ וכר: וקול יתפוצץ בענפי העצים שבגן, וקורא בכח ואמר, התעוררו קדושים עליונים, קומו מפני המשיח, הגה הזמן להתחבר אשה בבעלה, דהיינו ת"ת ומלכות, ובעלה ת"ת, רוצה לנקום בשבילה נקמות בעולם, ולהקים אותה ולנער אותה מעפר.

קכ) כדין יקומון כלהו: אז יקומו כולם ויתגירו אותו כלי זיינו כמקודם, אברהם מימינו, יצחק משמאלו, יעקב מלפניו, משה רועה הנאמן, מעל כל אלו הצדיקים, הולך ורוקד בגן עדן. ובוה נשתלם המשיח באור החיה דג"ר.

קכא) כיון דאתקן משיח וכר: כיון שהמשיח נתתקן על ידי הצדיקים בגן עדן, יכנס כמקודם במקום זה שנקרא קן צפור, ורואה

שהוא מלכות כנ"ל, יגרום שיתעורר בעיר רומי הגדולה שה"ס בינה דקליפות, שלהבת אש שהיא מדינין דשמאל, בקול ההוא שיתעורר בכל העולם, שהוא ממתד הדין שבמלכות, כלומר, שאלו ב' מיני דינים יתחברו יחד. וישרוף הרבה מגדלים והרבה היכלות וכמה מגדלים יפלו וכמה רזונים ושרים יפלו ביום ההוא, וכולם, דהיינו כל הדינים, יתקבצו עליה להרע. וכל בני העולם לא יוכלו להנצל. וכל זה הוא הכנה להשתלמות המשיח באור החיה דג"ר. כנודע, שהאחורים קודמים לפניו.

קיו) מההוא יומא עד וכר: מיום ההוא עד י"ב חדש, כלומר, עד שיתוקנו הארת י"ב גבולים גם במלכות. כי בז"א נקראים י"ב יום, ובמלכות נקראים י"ב חדש. יתיעצו כל המלכים ויגורו כמה גזירות וכמה שמדות על ישראל ויצליחו בהם. כמו שלמדנו, אשרי הוא מי שיקרה שם, היינו בימות המשיח, אשרי הוא מי שלא יקרה שם, שינצל מהדינים הללו. וכל העולם יהיו במבוכה גדולה.

קיח) לסוף תריסר ירחי וכר: לסוף 43 (דסרי יח ח' ע"א *) יח ח' ע"ב

שמות

וכלהו צדיקיא דאתקטלו ביה. כדין נטיל מתמן . עשר, לבושי, כ ואינון אקרו. **נ** עשר לבושי קנאה. ויתגניז תמן ארבעין יומין, דלא אתגליא כלל.

קכב) לסוף ארבעין יומין, קלא חד יתער, ויתקרי מגו כורסייא עלאה. ההוא ק"ן צפורי במלכא משיחא דאתגניז ביה. וכדין סלקין ליה לעילא, וקודשא בריך הוא חמי ליה למלכא משיחא, מתלבש בלבושא נוקמא, וחגיר מאני זייני נטיל ליה, ונשיק ליה על רישיה.

קכג) כדין, מזדעזעו ג' מאה ותשעין רקיעין, ה וארמיו קודשא בריך הוא לחד רקיעא, נ מאינון דהוה גניז מששת ימי בראשית, ואפיק מחד היכלא דבההוא רקיעא חד כתרא גליפא, מחקקא בשמהן קדישין. בההוא עטרא אתעטר קודשא בריך הוא, כד עברו ישראל ית ימא, למיטל נוקמין מכל רתיכי פרעה ופרשו, ואעטר ליה למלכא משיחא.

קכד) כיון דאתעטר ואתתקן בכל הני תקונין, נטיל ליה קב"ה ונשיק ליה כמלקדמין. מאן חמי, רתיכין קדישין, ומשריין עלאין, דסחרין ליה, ויהבין ליה מתנו ונבזבזו סגיאין, ויתעטר מכלהו.

קכה) עאל תמן בחד היכלא, וחמי כל אינון מלאכי עלאי, דאקרוו אבלי

חלופי גרסאות

י ל"ג עשר. כ ואקרוו ול"ג ואינון. ל ל"ג עשר. ט ואומין; אומין. נ באינון.

ביאת המשיח

הסולם

מאמר

וזה אמרו, **כדין מזדעזעו ש"צ** רקיעין, דהיינו מחמת שהגיע התקון למלכות דמדת הדין, ומפחדים מפני דיני המלכות. וז"ש. וארמיו קב"ה לחד רקיעא מאינון דהוה גניז מששת ימי בראשית. דהיינו לרקיע המלכות דמדת הדין, שנגנוה מששת ימי בראשית, כנ"ל. ועתה, ואפיק וכו' חד כתרא, כי חסרון מלכות שבכלים גורם חסרון אור הכתר באורות (תע"ס שיעור ד' דף רכ"א ד"ה חזק טבה) ועתה שנתקנה המלכות חזר אור הכתר לרקיע. ובעת קריעת ים סוף שרצה הקב"ה להטביע קליפת מצרים, באופן שלא יוסיפו ישראל לראותם עוד עד עולם, נתעטר הקב"ה במלכות במדת הדין הזו. וז"ש בההוא עטרא אתעטר קב"ה וכו' ועתה שמלכות זו נתקנה, ונגלה אור הכתר שבה, נטלה הקב"ה ואעטר ליה למלכא משיחא. ובזה נשתלם מלך המשיח באור היחידה דג"ה, אבל רק ב"ק דיחידה.

קכד) כיון דאתעטר ואתתקן בכל וכו'; כיון, שהמשיח נתעטר ונתתקן בכל אליר התקונים, לקח אותו הקב"ה ונשקו כמקודם. מי ראה, המרכבות הקדושות ומחנות מלאכים העליונים שמסבבים אותו ונוהגים לו מתנות ומחמדים רבים והוא יתעטר ככולם.

קכה) עאל תמן בחד וכו': נכנס שמה בהיכל אחד, ורואה כל המלאכים העליונים הנקראים

ורואה שם צורת חרבן בית המקדש, ואת כל הצדיקים שנהרגו בו. או לוקח משם עשרה לבושים, והם נקראים עשרה לבושי קנאה, ויהיה נגנו שם מ' יום שאינו מתגלה כלל. קכב) לסוף ארבעין יומין וכו': לסוף ארבעים יום, יתעורר קול אחד ויקרא מתוך כסא העליון, שהוא בינה, את קן צפור עם מלך המשיח שנגנו בו. ואז מעלים אותו למעלה. והקב"ה רואה את מלך המשיח, שמתלבש בלבושי נקם וחוגר כלי זיינו, לוקחו ונושק אותו על ראשו.

קכג) **כדין מזדעזעוין וכו'**: אז נרעדים ג' מאות ותשעים רקיעים, ורומז הקב"ה לרקיע אחד מהם, שהיה גנוז מששת ימי בראשית, והוציא, מהיכל אחד שברקיע ההוא כתר אחד מפותח וחקוק בשמות הקדושים. בעטרה זו נתעטר הקב"ה, כשעברו ישראל את הים, לקבל נקמה מכל רכבי פרעה ופרשיו, והעטיר את הכתר למלך המשיח.

ביאור הדברים. כי המסך הממותק בבינה מכונה רקיע, ולהיותו נמשך מבינה, יש בו ד' בחי' חו"ב תו"מ, שבכל אחת מאה ספירות, אמנם כיון שהמלכות חסרה מהם, (כנ"ל באות קי"ד) ע"כ אין בהם אלא ש"צ רקיעים, ועשרה רקיעים שבמלכות נגנוזו מששת ימי בראשית, כלומר מעת שנתקן התקון דצמצום ב'. (כמ"ש בהקדמת 199 הזהר דף נ"ד ד"ה וענין. ע"ש).

(דפו"י דף ח' ע"ב)

ציון, איננו דבכו על חרבנו בי מקדשא, ובכאן תדיר, ואיננו יהבין ליה חד פורפירא סומקא, למעבד נוקמין. כדין, קודשא בריך הוא גניז ליה בהוא קן צפור, ואתכסי תמן תלתין יומין.

קכו) לבתר ם תלתין יומין, בהוא קן צפור, יחות מעטר בכל איננו תקונין מעילא ומתתא, כמה משריין קדישין סחרניה, ויחמון כל עלמא, חד נהירו, תלי מרקיעא לארעא, ויקום שבעה יומין, וכל בני עלמא יתמהון ויתבהלון, ולא ינדעון כלל, בר איננו חכימין, דידעין ברזין ם אליו, זכאה חולקהון.

קכז) וכל איננו שבעה יומין ם יתעטר בארעא, בהוא קין צפור. באן אתר. בדרך, דא קבורת רחל, דאיהי קיימא בפרשת אורחין. ויבשר לה, וינחם לה, וכדין תקבל תנחומין, ותקום ותנשיק ליה.

קכח) לבתר יקום ההוא נהירו מההוא אתר, ם ושרי ביריחו קרתא דאילני. בכל עץ דא יריחו. או על הארץ, דא ירושלים. ויהא גניז בהוא נהירו דקין צפור תריסר ירחי.

קכט) בתר תריסר ירחי, יודקף ההוא נהירו בין שמיא וארעא, וישרי בארעא דגליל, דתמן הוה שרותא דגלותא דישראל. ותמן יתגלי מההוא נהירו דקן צפור, ץ ותב לאתריה. וההוא יומא יודעזע כל ארעא כמלקדמין, מסייפי שמיא עד *) סייפי שמיא, וכדין ם יחזון כל עלמא. דהא אתגלי מלכא משיחא. בארעא דגליל.

חלופי גרסאות

ם ל-ג תלתין יומין. ע מוסיף עלאין אליו. ם יתעד; יתער. ץ ויחיב ק ינדעון.

דרך אמת ם סי יהיה שורה אור הווא ביריחו עיר התמרים.

כזאת המשיח

הסולם

מאמר

שהמשיח מעוטר גם באור מלכות דמלכות. הראוי לקבוץ גליות, ע"כ יבשר לה זה, וינחם אותה ואז תקבל תנחומים, מה שאין כן מקודם לכן נאמר, מאנה להנחם על בניה כי איננו. (כנ"ל באות ק"ט) והיא תקום ותנשק אותו את המשיח.

קכח) לבתר יקום ההוא וכר: אח"כ יקום אור ההוא מאותו מקום, מקבורת רחל, וישרה בעיר ירחו, עיר האילנות, וע"כ, בכל עץ זהו ירחו, שהיא עיר התנורים, אשר יהושע לא יכול לתקן אותה לגמרי, וע"כ אמר (יהושע ו' כ"ו) ארור האיש לפני ה' אשר יקום ובנה את העיר וגו', להיותה נמשכת ממדת הדין שבמלכות דמלכות, ועתה המשיח יתקן אותה באור ד' הימים. או על הארץ, זהו ירושלים. שהיא בחינת חיצוניות המלכות, ויהיה גנוז באותו האור בקן צפור, י"ב חדשים.

קכט) בתר תריסר ירחי וכר: לאחר י"ב חדש יהיה אותו האור זקוף בין שמים וארץ, וישרה בארץ הגליל, ששם היה התחלת הגלוה של ישראל, דהיינו גלות אשור, ושם יתגלה המשיח

הנקראים, אבלי ציון. הם הבורכים על חורבן בית המקדש ובורכים תמיד, והם נותנים לו לבוש מלכות אדום, (עי' לעיל ב"ב דף יוד אות י"ט) לעשות נקמות. אז הקב"ה גונז אותו באותו קן צפור, ונסתר שם שלשים יום. שהוא הכנה לקבל בחינת ג"ר דיחידה.

קכו) לבתר תלתין יומין וכר: לאחר שלשים יום שנעלם באותו קן צפור, ירד מעוטר בכל התקונים מלמעלה ומלמטה, כמה מתנות קדושים סביבו, ויראו כל העולם אור אחד תלוי מן הרקיע לארץ. ויעמוד שבעה ימים, בסוד חגית נהי"מ שבמלכות שנמצא מאיר אפילו במלכות שבמלכות, וכל בני העולם יתמהו ויבהלו ולא ידעו כלל, חוץ מאלו החכמים שיודעים בסודות אלו, אשרי חלקם.

קכז) וכל איננו שבעה וכר: וכל אלו שבעת הימים יתעטר בארץ, שה"ס המלכות, באותו קן צפור, שזסריה, כי יקרא קן צפור לפניך, שסובב על מלך המשיח המתעטר בקן צפור, באיזה מקום הוא, בדרך, זו היא קבורת רחל, שהיא עומדת בפרשת דרכים. ומתוך

קל) ויתכנשון ליה כל אינון דלעאן באורייתא, ואינון זעירין בעלמא, ובזכות ינוקי דבי רב, יתתקף חיליה לאתגברא, ורזא דא אפרוחים. ואי לא ישתכחון אלין, הא ינוקי דיתבין בתוקפא דאמהון וינוקי, כד"א, (ח) גמולי מחלב עתיקי משדים. והיינו או ביצים, דבגין אלין, שריא שכינתא עמהון דישראל בגלותא.

קלא) דהא חכימין זעירין אינון דישתכחון בההוא זמנא, והיינו (ט) והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים, לא תקח האם על ר הבנים ו יתעכב עד תריסר ירחין אחרנין. לבתר, ייתי בעלה, ויוקים לה מעפרא, כד"א, (י) אקים את סוכת דוד הנופלת.

קלב) בההוא יומא, מלכא משיחא שארי ויכנוש גלותא, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, כד"א (יא) אם יהיה נדחד בקצה השמים וגו'. מההוא יומא, כל אתין ונסין וגבוראן דעבד קב"ה במצרים, יעביד לון לישראל, כד"א (יב) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קלג) אר"ש, אלעזר ברי, כל אלין מלין תשכח ברזא (יג) דתלתין ותרין שבילין (יד) דבשמא קדישא, ועד דנסין אלין לא יתערון בעלמא, לא ישתלם רזא דשמא קדישא, ולא תתער לאהבה, כד"א (טו) השבעתי אתכם בנות ירושלים

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ר מוסיף הבנים דהא ביה לא קיימא מלה לאסקא לה מן גלותא אלא במלכא עלאה דכיון דאינון רביין וינוקין יביין חוקמא למלכא משיחא כדון אימא עלאה דהיא רביעא עלייהו יתערת לגבי בעלה. ש מוסיף ויתעכב הכי; ויתער בהני.

(ח) (ישעיה כ"ח) ז"ח פ"ד ס"ב שפ"ד. (ט) (דברים כ"ב) ויצא צ"ו צ"ט. (י) (עמוס ט') נח ק"ב צ"ה ז"ח הקת נ"א ס"ד שכ"ה. (כ) (דברים ל') ח"ב יו. קפח: (ל) (מ"כ) ד) ח"א בהשמות רסא: ח"ב לה: נג. נד. קכ. ח"ג גב. קעו. רמב: רעו: ע"ה: ת"ז ת"יג כח: תכ"ב סו. תל"ז עה. ז"ח כ"ו ס"ב ש"ו: ש"ל. ס' ט"א ש"ד. (ט) (שה"ש ב) ויחי ח' צ"ב.

דרך אמת (יז) תרומה קצ"ד ע"א. (יח) נ"א ל"ב מדות שהתורה נדרשת בהם דהא לעיל ח' ע"א דאלין תלתין ותרין שבילין דאורייתא וקרי להו ל"ב שבילין רשמא קדישא משום דאורייתא היא שמו של הקב"ה.

כ"אית המשיח

הסולם

מאמר

או על הביצים, לא תקח האם על הבנים. כי בניס אינם נמצאים אז, ולכן לא תקח אג, שהיא השכינה, והמשיח יתעכב עד י"ב חדשים אחרים, ואחר כך יבא בעלה, שהוא ז"א, ויקים אותה מעפר, כמש"א אקים את סוכת דוד הנופלת.

קלב) בההוא יומא מלכא וכו': ביום ההוא יתחיל מלך המשיח ויקבץ הגלות מסוף העולם עד סוף העולם, כמש"א. אם יהיה נדחד בקצה השמים וגו'. מיום ההוא, כל האותות והנסים והגבורות שעשה הקב"ה במצרים, יעשה לישראל, כמש"א. כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קלג) אר"ש אלעזר ברי וכו': אמר ר' שמעון: בני אלעזר, כל אלו הדברים תמצא בסוד של שלשים ושנים שבילי החכמה של השם

המשיח מאותו האור של קן צפור, ושב למקומו. ובאותו יום תרעד כל הארץ כמקודם, מסוף השמים עד סוף השמים, ואז יראו כל העולם שנגלה מלך המשיח בארץ הגליל.

קל) ויתכנשון ליה כל וכו': ויתקבצו אלין כל אלו שעסקו בתורה, והם שנקראים. בכתוב, בניס. והם מעטים בעולם, ובזכות תנוקות של בית רבן, יתחזק כחו של משיח, להתגבר. וזה סוד אפרוחים שבכתוב, ואם לא נמצא אלה, הנה היונקים שיושבים בחיק אמותם וינוקים, כמש"א, גמולי מחלב עתיקי משדים, והיינו או ביצים שבכתוב, כי בשביל אלו שורה השכינה עם ישראל בגלות.

קלא) דהא חכימין זעירין וכו' כי חכמים, הנקראים בניס, מעטים המה הנמצאים בעת ההוא, והיינו והאם רובצת על האפרוחים

בצבאות. בצבאות: דא מלכא ת משיחא דאקרי צבאות. או באילות השדה שאר חילין ומשריין דלתתא. אם תעירו ואם תעוררו את האהבה: דא ימינא דקב"ה, דאקרי זן אהב"ה. עד שתחפץ היא דשכיבת לעפרא, ויהא רעותא דמלכא בה. זכאה איהו מאן דיזכי לההוא דרא, זכאה איהו בעלמא דין, וזכאה איהו בעלמא דאתי.

קלד) ר' שמעון ארים ידוי בצלו לקב"ה, וצלי צלותיה, לבתר דצלי צלותיה, אתו ר' אלעזר בריה, ור' אבא ויתבו קמיה. עד דהוו יתבי קמיה, חמו חד נהירו דיממא דאתחשך, ואשתקע חד * צנורא דשלהובא דאשא גו ימא דטבריה, ואודעזע כל ההוא אתר.

קלה) אר"ש, ודאי השתא הוא עדנא, דקב"ה אדכר לבנוי, ואחית תרין זן דמעין לגו ימא רבא. וכד נחתין, פגעין בהאי צנורא דשלהובא ב דאשא, וישתקעו דא בדא בימא. בכה ר"ש ובכו חברייא.

קלו) אר"ש, הא אתערנא ברזי דאתון דשמא קדישא, בסתרא דאתערותא דיליה, לגבי בנוי, אבל השתא, אית לי לגלאה, מה דלא אתיהיב רשו לב"נ אחרא לגלאה. אלא זכו דדרא דא, יקיים עלמא עד דייתי מלכא משיחא. אר"ש לר' אלעזר בריה ולרבי אבא, קומו בקיומייכו. קמו ר' אלעזר ור' אבא. בכה ר"ש זמנא אחרא, אמר ווי מאן יקום במה ד דחמינא גלותא יתמשך מאן יכיל למסבל.

חלופי גרסאות

ת ל-ג משיחא. א צנורא. ב ל-ג דאשא. ג ל-ג אתערנא; כאתון וליג אתערנא ברזי. ד דאמינא.

דרך אמת לז שם קמוי ע"ב. מ) ומוריד שתי דמעות לים הגדול (ועיין שמות י"ח ע"א י"ט ע"ב שלה לך קע"ב ע"א).

הסולם

מאמר

ביאת המשיח

נשקע בתוך הים של טבריה, וכל מקום ההוא נזדעזע.

קלה) אר"ש ודאי וכר: אמר ר' שמעון, ודאי שעתה הוא הזמן, שהקב"ה זוכר את בניו, ומוריד שתי דמעות לתוך ים הגדול, (ע"י בהקדמת ספר הזוהר דף נ"ד ד"ה ואוריד) וכשיורדות פוגעות בצנור הזה של אש ליהט וישקעו זה בזה יחד ביים. בכה ר"ש ובכו החברים.

קלו) אר"ש הא אתערנא וכר: אמר ר"ש, הרי הערותי בסוד האותיות של השם הקדוש בסוד ההתעוררות שלו, של הקב"ה, אל בניו. אבל עתה יש לי לגלות, מה שלא ניתן רשות לאדם אחר לגלות, אלא זכות של דור הזה יקיים העולם עד שיבוא מלך המשיח, אמר ר"ש לר' אלעזר בנו ולר' אבא, קומו על רגליכם קמו ר' אלעזר ור' אבא. בכה ר"ש פעם שנית ואמר, אוי מי יקום אז, במה שאני רואה שהגלות יהיה נמשך, מי יכול לסבול.

השם הקדוש. וכל עוד שניסים אלו לא יתעוררו בעולם, לא יהיה נשלם סוד השם הקדוש, ולא תתעורר האהבה, כמש"א, השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות וגו'. בצבאות זהו מלך המשיח שנקרא צבאות. או באילות השדה, זהו שאר הצבאות והמחנות שלמטה, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, זהו ימינו של הקב"ה, דהיינו ספירת החסד, שנקרא אהבה. עד שתחפץ היינו היא ששוככת לעפר, שהיא השכינה שבגלות, שיהיה רצון המלך בה. צדיק יהיה מי שיזכה לאותו הדור, צדיק הוא בעולם הזה, צדיק הוא בעולם הבא.

קלד) ר' שמעון ארים ידוי וכר: ר"ש הרים את ידיו בתפילה לפני הקב"ה והתפלל תפלתו, לאחר שהתפלל תפלתו באו ר' אלעזר בנו ור' אבא וישבו לפניו, בעוד שהיו יושבים לפניו, דאו אור אחד של היום שנחשך, וצנור אחד של אש ליהט, כלומר קילוח של אש ליהט.

קלז) אֹפֶּה אִיהוּ קַם וְאָמַר ט ה' אֱלֹהֵינוּ בַעֲלוֹנוּ אֲדוֹנִים זוֹלַתְךָ לְבַד בְּךָ
 נֹזְכִיר שִׁמְךָ הָאֵי קָרָא אֹקְמוּהּ. אֲבָל בְּהָאֵי קָרָא אֵית רֹזָא עֲלָאָה, גוּ מֵהֵימְנוּתָא.
 ה' אֱלֹהֵינוּ: דָּא ה הוּא ט שִׁירוּתָא דְרִזִּין עֲלָאִין, אַתְר דְּמִתְמַן נִפְקִין כָּל נְהִירוּ
 דְּשָׂרְגִין כְּלָהוּ לְאֲדֻלְקָא. ט וְתַמְן תְּלִיא כָּל רֹזָא דְמֵהֵימְנוּתָא, וְ שִׁמָּא דָּא שְׁלִיט
 עַל כְּלָא.

קלח) בַּעֲלוֹנוּ אֲדוֹנִים זוֹלַתְךָ, דְּהָא ז עֲמַא דִּישְׂרָאֵל, לִית מָאן דְּשְׁלִיט עֲלֵיהּ
 בְּר שִׁמָּא עֲלָאָה דָּא. וְהִשְׁתָּא בְּגִלוּתָא שְׁלִיט עָלֵיהּ סְטְרָא אַחְרָא.

קלט) לְבַד בְּךָ ה נֹזְכִיר שִׁמְךָ. רֹזָא דְשִׁמָּא קְדִישָׁא, כְּלָלָא דְעִשְׂרִין וְתֵרִין
 אַתּוּוּ, וְכִנְיָ לָא מִתְבְּרַכָּא אֲלָא מִגּוּ שִׁמָּא דָּא דְאֶקְרִי בְךָ, כְּדָא ט אשר נִשְׁבַּעַת
 לָהֶם בְּךָ. ט בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, ט כי בְךָ אֲרוּץ גְּדוּד. וּבִזְמַנָּא דְשְׁלִימוּ אִשְׁתַּכַּת,
 לָא הוּוּ מִתְפָּרֵשׁ דָּא מִן דָּא. וְאִסִּיר * (לֹא פִרְשָׁא דָּא מִן דָּא, אַתְתָּא מִבְּעֵלָה, לָאוּ
 בְּרַעֲיוֹנֵי, וְלָאוּ בְּדַכִּירוּ, בְּגִין דְּלָא לְאַחֲזָאָה פְּרוּדָא, וְהִשְׁתָּא בְּגִלוּתָא ט פְּרוּדָא
 אִשְׁתַּכַּת, דְּמִגּוּ עֲאֻקּוּ דְכָל זְמַנָּא וּזְמַנָּא, אֲנִן עֲבַדִּין פְּרוּדָא, לְאֲדַכְרָא הוּוּ שִׁם,
 בְּר מִבְּעֵלָה, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וְהֵינְנוּ לְבַד בְּךָ נֹזְכִיר שִׁמְךָ.

מסורת הזהר חלופי גרסאות

ג) (ישעיה כ"ו) ח"ג רלו: ז"ח מ"ו ט"ב ש"ז ה האני ו שמא ז שמא ח ל"ג נזכיר שמך. ט אשתכח
 תק"ח קי"ט ט"ג ש"י. ט) (שמות ל"ב) ח"ב ק: ח"ג מנו עקו ל"ג פרודא
 יז: רלת. ז"ח ט"ב ט"ב שליב. ת"ז ת"ע קלב
 ט) (בראשית מ"ח) ויהי קנ"ג צ"א. ז"ח ט"ח ט"ב שליב תק"ח קיכ ט"א שכיז. ט) (תהלים י"ח) ת"ז ת"ע קלב

דרך אמת ז פ"י אע"פ ששם ה"י"ח תלוי בת"ת הנה שרשו בחכמה כמו שבא בפרשת האינו ר"ס א. ט) משפטים
 צ"ח ע"א יתרו ט"ח ב' ויצא קניד ע"ב ובהאוינו ר"ץ ע"א נראה משם שמדליק בחכמה ומאיר לשבעה
 נרות כזאתא בפ' נח ולך לך פ"ח ע"א ויקרא ז ע"ב ליד ע"א.

מאמר הסולם כיאת המשיח

וכנסת ישראל, שהיא הנוקבא, אינה מתברכת
 אלא מתוך שם הזה, הנקרא בך, דהיינו ז"א,
 שכולל בתוכו ג"כ כ"ב אותיות כמספר בך,
 כמש"א, אשר נשבעת להם בך. וכן, בך יברך
 ישראל. וכו, כי בך ארוץ גדוד, שכל אלו רומזים
 על ז"א. ובזמן שהשלימות נמצא לא היו נפרדים
 ז"א ונוקבא זה מן זה, ואסוד להפרידם זה מן
 זה, אשה מבעלה, לא בהרהורים ולא בהזכרה,
 בשביל שלא להראות פירוד, ועתה בגלות נמצא
 פירוד, כי מתוך הצרות הבאות עלינו בכל עת
 ועת אנו עושים בזה פירוד להזכיר שם ההוא,
 דהיינו הנוקבא, לחוץ מבעלה, שהוא ז"א, משום
 שהיא שוכבת לעפר. והיינו לבד בך נזכיר שמך.

פירוש. הנהגת העולם היא תמיד על ידי
 הנוקבא, וכשמחוברת עם בעלה ז"א, יש לה
 ממנו כל ענג וכל טוב להשפיע לעולם. ואז
 נבחן שהתחתונים, הזכאים לשפע הזה, גורמים
 זווג הנוקבא עם בעלה ז"א. אבל בזמן הגלות,
 כשאין התחתונים ראויים לשפע הגדול, אלא
 מקבלים מהנהגת הנוקבא צרות ועגוים קשים,
 נבחן

קלז) אֹפֶּה אִיהוּ קַם וְכִי: אֵי הוּא רִישׁ
 קַם וְאָמַר, ה' אֱלֹקֵינוּ בַעֲלוֹנוּ אֲדוֹנִים זוֹלַתְךָ לְבַד
 בְּךָ נֹזְכִיר שִׁמְךָ. מִקְדָּא זֶה בְּאֵרוּהוּ. אֲבָל בְּמִקְרָא
 הַזֶּה יֵשׁ סוּד עֲלִיּוֹן בְּסוּד הָאֲמוּנָה. ה' אֱלֹקֵינוּ,
 זֶה הוּא הַהֲתַחֲלָה שֶׁל סוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, דְּהֵינּוּ
 חֲכֻמָּה וּבִינָה, שִׁמְשֵׁם כָּל הָאֹרֶה יוֹצֵאת לְהַדְלִיק
 אֶת כָּל הַנְּרוֹת. כְּלוּמַר שְׁכָל הַמּוֹחֲזִין דּוֹרִין וּבִיַּע
 יוֹצֵאִים מְחֻרֵב הַלְלוּ הַנְּקָרָאִים הוּיָה אֱלֹקֵינוּ,
 וְשֵׁם תְּלוּיָהּ כָּל סוּד הָאֲמוּנָה, שֶׁהִיא הַנוֹקְבָא,
 דְּהֵינּוּ בְּסוּרָה יוֹבֵן ה' אֱלֹקִים, שֶׁהִי חֻרֵב. אֶת
 הַצֵּלַע שֶׁהִי הַנוֹקְבָא, הַנְּקָרָאת אֲמוּנָה.
 קלח) בַּעֲלוֹנוּ אֲדוֹנִים זוֹלַתְךָ: פִּירוּשׁוֹ,
 כִּי עִם יִשְׂרָאֵל אֵינן מִי שִׁישְׁלוּם עֲלֵיו דַּק שֵׁם
 הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, ה' אֱלֹקֵינוּ, כְּנִי, וְעַתָּה בְּגִלוּת
 שׁוֹלֵט עֲלֵיו צַד הָאֲחֵר. חִישׁ בַּעֲלוֹנוּ אֲדוֹנִים
 זוֹלַתְךָ.

קלט) לְבַד בְּךָ נֹזְכִיר שִׁמְךָ, פִּירוּשׁוֹ שְׁסוּד
 הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ. דְּהֵינּוּ הַנוֹקְבָא, הִיא כָּלֵל שֶׁל כִּיב
 אוֹתִיּוֹת, וְעַל כֵּן הִיא נְקָרָאת אֶת, שְׁרוּמֵז עַל כִּיב
 הָאוֹתִיּוֹת מֵא' עַד ת', (כְּנִי לְבְּרָאשִׁית א' אוֹת י"א)
 (דפויי דף ט' ע"א י' דף ט' ע"ב)

קמ) בר מבעלה, אנו זכרין להאי שם בפרודא, בגין • דאנו רחיקין מינך, ושלטין אחרנין עלן, ושמך איהו בפרודא מן שמא דאקרי כך, והאי ביומי דגלותא.

קמא) בגין דגלותא קדמאה הוה מבית ראשון, • ובית ראשון הוא רזא דה' קדמאה, ולקבל ע' שנין דילה, גלותא דבית ראשון הוה ע' שנין, ואינון ע' שנין לא אשתכחתי אימא רביעא עליהו, והוה פרודא מן שמא עלאה, רזא דה' עלאה. וכדין יו"ד, רזא עלאה, אסתלק לעילא לעילא לאין סוף, ובית ראשון עלאה קדישא, לא נביע נביעו דמיין חיון, דהא מקורא דילה אסתלק.

קמב) ואיהי ע' שנין • בגלותא, בגין דאיהי ז' שנין • אקרי, כד"א • ויבנהו שבע שנים. ואי תימא, דשלטא מלכות בכל לעילא ברזא דע' שנין, ח"ו. אלא • בזמנא דהוה בי מקדשא קיים, נהורא ונביעו דאמא עלאה, הוה נהיר ונחית לתתא. כיון דחטו ישראל, • ואתחרב מקדשא, ושלטא מלכות בכל, הוה חפי, ואחשיך ההוא נהירו, ותתאי קדישין לא • הוה נהירין.

קמג) כיון דתתאי לא הוה נהירין, • בגין שלטנו דמלכותא דבבל, אסתלק ההוא נהורא, וההוא מבושא עלאה • דהוה נביע רזא די, אסתלק לעילא לעילא

מסורת הוהר

(ז' פ"א ו') ויצא י"א צ"ד.

חלופי גרסאות

י דאינון. כ בית ראשון י"ה. ל דגלותא. מ אחקרי. נ ליג סן בוסנא עד נהורא. ס ליג ואתחרב מקדשא. ע ליג הוה. פ סגו. צ דהורא.

הסולם

מאמר

כ"את המשיח

דהויה, שהוא סוד העליון של הבינה, נסתלק למעלה למעלה לאין סוף, ובית ראשון העליון הקדוש, שהוא בינה, אינו נובע מבוש מים חיים, כי המקור שלה שהוא יוד דהויה, שהוא חכמה, נסתלק.

קמב) ואיהי ע' שנין בגלותא וכר: והיא, ה' ראשונה דהויה, ע' שנים בגלות, משום שהיא נקרא ז' שנים, כמשי"א ויבנהו שבע שנים. על בית ראשון, שהיא ה' ראשונה כנ"ל, ושואל, אם תאמר שמלכות בכל שלטה למעלה בסוד הע' שנים, שהם בינה, חס ושלום, ומשיב, אלא בזמן שהיה בית המקדש קיים, תאור והנביעה של אמא עלאה, שהיא בינה, היה מאיר ויורד למטה, כיון שחטאו ישראל ונחרב בית המקדש, ומלכות בכל היתה מושלת, נתכסה ונחשך אור ההוא, והתחתונים הקדושים לא היו מאירים.

קמג) כיון דתתאי לא הוה נהירין, וכיון שהתחתונים לא היו מאירים, משום ממשלת מלכות בכל, נסתלק אור ההוא של הבינה, ואותו מבוש העליון שהיה נובע אל הבינה, שהיא סוד יוד דהויה, שהוא חכמה, נסתלק למעלה למעלה באין סוף, אז, אלו ע' שנים של הבינה לא היו מאירים. משום הארת

נבחן שאנו התחתונים עושים סירור בין ז"א לנוקבא, והנוקבא היא לבדה לחוץ מז"א והיא שוכבת לעפר, כי בהיותה בלי זווג עמו נמשכים ממנה כל הדינים הקשים לעולם, שמחמת זה היא שפלה ומשופלת עד עפר. וז"ש, והיינו לבד כך נזכיר שמך. אשר שמך שהיא הנוקבא תהיה מחוברת כך, שהוא ז"א, ואז יהיה בעולם כל השלמות והטוב.

קמ) בר מבעלה אנו וכר: ומפרש, כשהנוקבא לחוץ מבעלה, נבחן, שאנו מזכירים את שם הזה בפרוד, הוא משום שאנו רחוקים ממך, וגרמנו שאחרים שולטים בנו, ושמך שהוא הנוקבא היא בפרוד מן השם שנקרא כך שהוא ז"א, כמ"ש לעיל בדבור הסמוך. וזהו בימי הגלות.

קמא) בגין דגלותא קדמאה וכר: משום שגלות הראשון היה מבית ראשון ובית ראשון היא סוד ה' ראשונה של שם הויה, שהיא בינה, וכנגד ע' שנים שלה, שהם ז"ס וחתוניות חגית נהירין, היה הגלות של בית ראשון ע' שנים, שכל ספירה כוללת עשר, והם ע', ואלו ע' שנים לא נמצא האם, שהיא ג"ר דבינה, רובצת עליהם, והיו נפרדים מן שם העליון שהוא סוד ה' ראשונה דהויה, ואז יוד

באין סוף, כדין אינון ע' שנין לא הוו נהירין, p בגין ההוא נהירו דאתמנע.
ו דא היה ודאי גלותא דע' שנין.

קמד) כיון דאעדיאו שלטנו דבבל, s ושריאת ה"א תתאה לאנהרא. ישראל
כלהו, לא אהדרו n לאדכאה למהוי סגולה שלימתא כמלקדמין, אלא זעיר a זעיר,
ב וכיון דשלימו לא אשתכת, ג כדין, י' נביעו עלאה לא נחית כ"כ לאנהרא, כמה
דהוה כמלקדמין, אלא זעיר זעיר בערבוביא, ד דלא הוו n דכיון ו כמלקדמין כמה
דאתחזי, ועל כך נביעו עלאה, לא נביע, ולא נהיר, אלא דאהדר לאנהרא זעיר
זעיר, מגו דחקא ז דשמא.

קמה) וע"ד, אתגרו בהו בישראל קרבין סגיאי, n עד דהחשך יכסה ארץ,
וה' תתאה אתחשך, ונפלת לארעא, ונביעו עלאה אסתלק כמלקדמין, בגין
דמלכות אדום אתתקף, וישראל אהדרו לסרחנייהו.

קמו) וע"ד, ה' בית שני אתחרב, וכל אינון תריסר שבטין דילה, כחושבו
משריין דלהון, אינון בגלותא דמלכות אדום. ונביעו עלאה, אסתלק s מההוא
נביעו, דקיימא עלה, כד"א, s הצדיק אבד, אבד ההוא נביעו דמקורא עלאה,
דהוה נגיד ומשיך מלעילא.

קמז) וכדין הוה פרודא בה"א, בית שני, ואיהי בגלותא דאדום, בכל אינון

מסרת הזהר

ק) (ישעיה ג"ו) נח ס"ג צ"ב

חלופי גרסאות

ק בההוא ול-ג בגין. ר ל"ג ורא. ש ל-ג ושריאת ה-א

תתאה לאנהרא. ת לאזרכא; לשלסא; לאתברכא

א מוסיף זעיר בערבוביא. ב וכדין כד. ג מוסיף ושריאת היא תתאה לשלסא כדון. ד ולא. ה בכיון. ו ל-ג
כמלקדמין. ז דשמאלא; דגלותא ודינא; ל"ג דשמא (ר"א) ח ומלכות יון שלסא עלייתו לבתר דאהדרו בחיובתא
אתתקפו עלייתו ואתכמיאו לון ובגין דישראל אהדרו לסרחנייתו מלכות אדום אתתקף ובית שני אתחרב וה-א תתאה
אתחשכת ונפלת לארעא ונביעו עלאה אסתלק מההוא מבוטא דקיימא עלה כד-א הצדיק אבד אבד ההוא נביעו דמקורא
עלאה דהוה נגיד ומשיך עליה מלעילא מ"ס בגין דהחשך יכסה ארץ. s ההוא י ל"ג דאדום.

מאמר

הסולם

ביאת המשיח

ונפלה לארץ, ומבוע העלין, שהוא י' דהויה,
נסתלק כמקודם, משום שמלכות אדום נתחזקה,
וישראל חזרו לסורם.

קמו) וע"ד ה' בית שני וכר: ועל כן
ו' תחתונה, שהיא בית שני נחרבה, וכל אלר
י"ב שבטים שלה, של ה' תחתונה, כמספר
המחנות שלהם, של ישראל, שהם י"ב שבטי
יה, הם בגלות של מלכות אדום. ומבוע העלין
שהוא ו' דהויה, ז"א, נסתלק מאותו מבוע שהוא
המשפיע אליו, שהוא יסוד זד"א, כמו שאתה
אומר, הצדיק אבד, שהוא יסוד, שאבד אותה
הנביעה של מקור העלין, שהיה גזול ומושך
מלמעלה.

קמז) וכדין הוה פרודא וכר: ואז היה
פרוד בלו' שהיא בית שני, שנפרדה מן ו' דהויה,
שהוא ז"א, והיא באה בגלות אדום בכל אלר
י"ב שבטים והמחנות שלהם, של ישראל. י"ב
שבטים עולים למספר גדול, כמ"ש לפנינו.
ומשום

ההיא של ה"י שנמנעת להאיר אג הלו'. וזה
היה ודאי גלות של ע' שנים, של חבינה, שה"ס
בית ראשון.

קמד) כיון דאעדיאו שלטנו וכר:
כיון שהוסדה ממשלת בבל, והתחילה ה'
תחתונה דהויה להאיר, ישראל כולם, לא חזרו
להסתר להיות סגולה שלמה כמקודם, אלא מעט
מעט, חזרו מגלות בבל לארץ ישראל, וכיון
שלא נמצא שלמות, אז י' העליונה דהויה,
לא ירדה להאיר כל כך כמו שהיתה מאירה
לפנים, אלא מעט מעט בלי סדר, כי ישראל לא
היו טהורים כראוי כמקודם. ועל כן מבוע
העלין, שה"ס י' דהויה, לא היה נובע ולא
האיר, אלא שחזר להאיר מעט מעט מתוך הדחק
של השם.

קמה) וע"ד אתגרו בהו וכר: ועל כן
זתגרו בישראל מלחמות רבות עד שהחשך
יכסה ארץ, וז' תחתונה, שחיא הנוקבא, נחשכה

תריסר כ שבטין ומשריין דילהון, תריסר שבטין סלקין לחושבו סגי, ועל דרוא דה' הוה בהו, בכל ההוא נ חושבנא, גלותא אתמשך.
 קמח) רזא דרזין לחכימי לבא ה אתמסר. י' שבטין אלף שנין, תרין שבטין מאתן שנין. שארו דמעין למנפל, פתח ואמר, ה) בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה. לסוף תריסר שבטין דגלותא, ליליא יתחשך לישראל, עד דיתער וא"ו, לזמן שתין ושית שנין.

קמט) לבתר תריסר שבטין, דאינון אלף ומאתן שנין דגלותא, ולבתר שתין ושית שנין ה בחשוכא דליליא, כדיון, ו) זוכרתי את בריתי יעקב. דא אתערותא דאת ו', דאיהו נפש דבית יעקב. ורזא דא, ה) כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו' ששים ושש, ואיהו פ ו', נפש דבית שני, רזא דה' תתאה, ודא ו' רזא דששים ושש, ששים: לאתערותא דיעקב. ושש: לאתערותא דיוסף. וע"ד איהו ר"ו, דאנון תרין בחבורא חדא, ורזא חדא.

קנ) מתמן ולהלאה, יתער קב"ה לאינון נסין ואתין * דקאמרו, ויתערוו על ישראל אינון עקתין דקאמרו, וכדיון, ז ואף את בריתי יצחק. ולבתר כד יגיח מלכא משיחא קרבין בכל עלמא בימינא דקב"ה, כד"א ה) ימינך ה' נאדרי בכח. כדיון, ואף את בריתי אברהם אזכור, ולבתר והארץ אזכור, דא ה' בתראה.

חלופי גרסאות

ר) (איכה א') ש) (ויקרא כ"ו) וירא ה' צי"א ז"ח	כ מוסיף שבטין דילת. ל וע"ד רזא; ועל רזא דא; וע"ד
ני"א ט"ד שכי"ט. ני"ג ט"א שכי"ט. ה) (בראשית ט"ו)	רזא דה בכל. ב ל"ג הוה; ל"ג הוה בהו. נ חשוכא.
וירא קב"ג צ"ב. א) (שמות ט"ו) לך ט"א צ"ת ז"ח	ס אתחייבת. ע דחשוכא. פ ל"ג ר. צ ורזא דא.
ע"ד ט"ד ש"ב	

מסרת הוהר

כאח המשיח

הסולם

מאמר

יעקב, שהוא ת"ת, זהו התעוררות אות ה' דהיינו ת"ת, שהוא א' דהויה, שהיא נפש דהיינו הפנימיות, של בית יעקב, שהיא הנוקבא הנקראת בית של יעקב, וזה סוד, כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה ששים ושש, שהוא א' שהוא הנפש של בית שני, שה"ס ה' תחתונה, ו' זו הוא סוד של ששים ושש, ששים להתעוררותו של יעקב, שהיא תפארת, ושש להתעוררותו של יוסף, שהוא יסוד, ועל כן הוא במלואו ר"ו, שרומז על ת"ת ויסוד, שהם שנים בתבוא אחד וסוד אחד, כי יסוד ות"ת נחשבים כאחת, וע"כ מרומזים בב' וויס שבמילוי ה', שהם אות אחת. (כמ"ש בדבור הסמוך).

קנ) מתמן ולהלאה יתער וכו': משם ולהלאה, יעורר הקב"ה אלו הנסים והאותות. שאמרנו לעיל, ויתעוררו על ישראל אלו הצרנות שאמרנו. ואז נאמר, ואף את בריתי יצחק. כי יצחק ה"ס גבורה ודין, ואחר כך, כשיערוך מלך המשיח מלחמות בכל העולם בימינו של הקב"ה, שהוא חסד, כמש"א ימינך ה' נאדרי בכח, אז נאמר, ואף את בריתי אברהם אזכור, כי אברהם ה"ס חסד, ואחר כך ואת

ומשום שסוד ה' היה בכל מספר הזה ע"כ נמשך הגלות, זמן רב.

קמח) רזא דרזין לחכימי וכו': סוד הסודות לחכימי לב נמסר. י' שבטים הם אלף שנים, שני שבטים מאתים שנה. כי י"ב אורות של הנוקבא, הנקראים שבטים, הם נמשכים מבינה, שספירותיה בסוד מאות, וע"כ הם י"ב מאות. התחילו דמעות לנפול, כלומר שר"ש התחיל לבכות, פתח ואמר, בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה, לסוף י"ב שבטים של הגלות, דהיינו לסוף אלף ומאתים כנ"ל, הלילה יחשך לישראל עד שתתעורר ה' לזמן ששים ושש שנים. פירוש. כי א' במילואו דהיינו כפי שנשמע במבטא הוא ו', אשר ו' ראשונה ה"ס ת"ת שספירותיו בסוד עשירות והם ששים. ו' השניה ה"ס יסוד, ספירותיו בסוד יחידות והם שש ו"ס שה' דהויה ה"ס ששים ושש. כמ"ש לפנינו.

קמט) לבתר תריסר שבטין וכו': לסוף י"ב שבטים, שהם אלף ומאתים שנים של הגלות ולסוף ששים ושש שנים בחשכת הלילה, שהיא הגלות, אז, וזכרתי את בריתי (דסריי דף ט' ע"כ *) דף י' ע"א)

בהוא זמנא כתיב, א והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

קנא) לסוף שתין ושית שנין אחרנין, דאינון מאה ותלתין ותריין שנין, יתחזון אתון בשמא קדישא, גליפן בשלימו, עילא ותתא כדקא יאות. ורזא דא היה עלאה ותתאה, וכל אינון שבילין, דאינון תלתין ותריין א שנין דכלילן ברזא דאת ר ויה, ר"ה, ט רזא דשלימו דמאה ותלתין ותריין.

קנב) לסוף מאה ותלתין ותריין שנין אחרנין, יתקיים, לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. ויתדכי ארעא קדישא. וקב"ה יתער מתייא דארעא קדישא, ויקומון חיילין חיילין א בארעא דגליל.

קנג) וכדין יתער סתימו דנביעו עלאה את י', ויתקיימו תלתין ותריין שבילין ה בשלימו, לנגדא לתתא, א ויתקיימו אתון ב דשמא קדישא כלהו בקיומיהו ידויד, דעד כען לא יהון בשלימו.

קנד) עד זמן דינגיד ויתמשך ההוא נביעו עלאה, בחבורא דאתון, גו ג ה' בתראה, ודא איהו לסוף תשלום מאה וארבעין וארבעה שנין אחרנין דישתלמו. ויתערון שאר מתי ישראל דבשאר ארעאן.

חלופי גרסאות

מסרת הזוהר

ב) (זכריה יג) ביא עיד ז-א. ז"ח כ"ד ט-ב שכי'. ק ליג שנין. ר יוד והיה; יהויד (ד"א) ש ליג בארעא דגליל. ח ליג בשלימו. א ויתקיימו. ב ליג דשמא קדישא ט-ג ט-א ש-א תק"ח קיט סיד ט"ב. קייט ט"א שניא. כלהו. ג וית.

דך אמת ע) (פי יוד עשרים ה-א ה-א י"ב הרי ל-ב הוא רזא דשלימו דקליב שהם כלולים באותיות ית-ח עם הו"ה ואמנם תא-ו כבר נודע למעלה בסוד ששים ושט).

הסולם

ביאת המשיח

מאמר

קנב) לסוף מאה ותלתין ותריין וכר: לסוף מאה ושלישים ושנים שנים אחרות, כי אותן קליב שנשלמו בת"ת ונוקבא, שהם ו"ה דהויה צריכים ג"כ שיאירו בחכמה ובינה, שהם י"ה דהויה, יקיים הכתוב, לאחוז בכנפי הארץ וינערו רשעים ממנו ויטהרו הארץ הקדושה, והקב"ה יחיה המתים שבארץ הקדושה, ויקומו מחנות מחנות בארץ הגליל.

קנג) וכדין יתער סתימו וכר: ואז יתקון הסתימה שבמבוע העליון של הו"ה, דהיינו אות י', שהוא חכמה ויתקיימו ל"ב שבילים שבחכמה בשלימות להשפיעם למטה, ויתקיימו האותיות של השם הקדוש, כולם בשלמות, דהיינו השם י"ה ו"ה שעד עתה לא היו בשלמות.

הארץ אוכר, זו היא ה' אחרונה דהו"ה, דהיינו הנוקבא שנקראת ארץ. בזמן ההוא כתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ וגו'. קנא) לסוף שתין ושית וכר: לסוף ששים ושש שנים אחרות, שהם ביחד עם הששים ושש הנ"ל, מאה ושלישים ושנים, יתראו האותיות בשם הקדוש מפותחים בשלימות הששים ושש, למעלה בת"ת, ולמטה בנוקבא, כראוי. ח"ס, ה"ה עליונה ותחתונה שיש במילואה של ה' תתאה, כמו ו"ו, שיש במילוי ו', כנ"ל אשר ו' העליונה, משפעת סוד ששים לה' העליונה, ו' התחתונה משפעת סוד שש לה' התחתונה. וכל אלו השבילים, שהם ל"ב שנים מן קליב הנ"ל, הכלולים בסוד אות ו"ה ר"ה, אשר ו"ה הראשונות הן ב' פעמים ששים, וו"ה השניות הן ב' פעמים שש כנ"ל, שהם יחד קליב, הנה מספר ל"ב שבהן רומז אל סוד השלימות של מאה ושלישים ושנים, דהיינו שנעשה בהן הכנה לקבל ל"ב שבילים של החכמה מן ה' דהויה, כמ"ש לפנינו.

קנד) עד זמן דינגיד וכר: עד הזמן שיהיה נחל וימשוך מבוע ההוא העליון שהוא י' בחיבור האותיות ה"ו שהם בינה ות"ת, תוך ה' אחרונה, דהו"ה שהיא הנוקבא. וזה הוא לסוף השלמת מאה וארבעים וארבע שנים אחרות

(דפו"י דף י' ע"א)

קנה) דישתכח כל דא בחשבון ז ח'ת, ה דאתיישיב עלמא ויתבסם, ויתעבר
 : סטרא אחרא מעלמא. והיא תתאה תתמלי מגו נביעו עלאה, ותתעטר ותתנהיר
 בשלימו. וכדין כתיב, ו והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים.
 קנו) עד דיהא שבת לה, לאלקטא נפשין בתענוגי ז קדושא, כל ההוא אלף
 שביעאה, ודא איהו ה אתערותא דרוחין קדישין, דעמא דישראל, לאתלבשא לבתר
 שבת, בגופין אחרנין קדישין, לאתקרי קדישין, דכתיב, ז והיה הנשאר בציון
 והגותר בירושלם קדוש יאמר לו. עד כאן מלין דרוין סתימין.

קנו) ויקם מלך חדש. ר' יוסי אמר, בכל יומא, קודשא בריך הוא עביד
 מלאכין שליחן על עלמא, דכתיב, ח עושה מלאכיו רוחות. עשה לא כתיב, אלא
 עושה, בגין דכל יומא ויומא עושה. ובההוא זמנא אתמנא ממנא חד על מצרים,
 ודא איהו דכתיב ויקם מלך חדש, חדש ודאי.

קנח) אשר לא ידע את יוסף: דהא מאתר דפרודא הו, כד"א, ט ומשם יפרד
 וקדמאה מההוא פרודא, נהרא דמצרים איהו. ובגין כך אשר לא ידע את יוסף,
 אתר דכל יחודא שריא ביה, דאקרי צדיק.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ז ח'ת, ה דיתיישיב. ו חויה בישא. ז מוסיף קדושה דא
 ה' בתראה. ח תענוגי.

ז (ישעיה ל') ביא שייב צ"א. ז (ישעיה ד') לך קליח
 צ"ב. ה (זהלים ק"ד) ביב כיו צ"ג ז"ח י ט"א ש"ט.
 ש"ט. ט"א ט"א ש"מ"ו. תק"ח צ"ט ט"ג שלי"א.
 ו (בראשית ב') ביא רייב צ"ה.

ביאת המשיח

הסולם

מאמר

שכתוב, והיה הנשאר בציון והגותר בירושלים
 קדוש יאמר לו. עד כאן דברי סודות הסתומים.

אחרות שישלמו. שהם סוד קל"ב שלישיים עם
 י"ב שבטים שבנוקבא, שהם ביחד מאה
 וארבעים וארבע שנים, ויקוצו שאר המתים
 שבשאר הארצות, דהיינו מתי חוץ לארץ.

מאמר ב' ויקם מלך חדש

קנו) ויקם מלך חדש: ר' יוסי אומר
 בכל יום עושה הקב"ה מלאכים שליחים לעולם,
 שכתוב, עושה מלאכיו רוחות, עשה לא כתוב,
 אלא, עושה, לשון הוה, משום שבכל יום ויום
 עושה. ובעת ההיא נתמנה מלאך ממונה אחד
 על מצרים, והוה שכתוב ויקם מלך חדש, חדש
 ודאי, שהוא הממונה, שהקב"ה עשהו עתה.

קנה) דישתכח כל דא וכר': שימצא
 כל זה במספר ח"ת שהם ב' פעמים קל"ב ומאה
 וארבעים וארבע, שהם ביחד ת"ח. ויתישב
 העולם ויבושם, ויעבר צד האחד מן העולם.
 וד' תחתונה, שהיא הנוקבא, תתמלא מן מבוע
 העליון, שהוא י' דהויה, וסוד החכמה, ותתעטר
 ותאיר בשלמות. ואז כתוב והיה אור הלבנה
 כאור החמה וגר.

קנח) אשר לא ידע את יוסף: כי
 הממונה, ממקום הפרוד היה, כמשי"א, ומשם
 יפרד, והיה לארבעה ראשים. והראשון מפרוד
 ההוא היה נהר מצרים, כמ"ש ושם האחד פישון,
 שהוא נהר מצרים, ומשום זה לא ידע את יוסף,
 שהוא המקום שכל היחוד שורה בו, שנקרא
 צדיק. כי יוסף ה"ט יסוד שנקרא צדיק שכל
 יחודי ז"א ונוקבא נעשים עמו. והפרוד לא
 ירצה לידע את היחוד.

קנו) עד דיהא שבת וכר': עד שיהיה
 שבת לה, ללקוט נפשות בתענוג הקדושה,
 דהיינו להמשיך נפשות יתרות בסוד הזווג
 העליון. בכל אלף השביעי, שהוא כולו שבת,
 וזה הוא התעוררות הרוחות הקדושים, של עם
 ישראל להתלבש אחר השבת, דהיינו אחר אלף
 הז', בגופות אחרים קדושים, להקרא קדושים.

קנט) ר' אלעזר ור' יוסי היו אזלי באורחא, וקדימו בנהורא למיזל. חמו חד כוכבא דהוה רהיט מסטרא דא, וכוכבא אחרא מסטרא דא. א"ר אלעזר, השתא מטא זמנא דכוכבי בקר לשבחה למאריהון, ורהטי מדחילו ואימתא דמאריהון, לשבחה ולזמרא ליה, הה"ד, (ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. בגין דכלהו ביחודא חדא קא * משבחן ליה.

קס) פתח ואמר, (ח) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. אילת השחר: דכד נהירו אנפוי דמזרח, ואתפרשא חשוכא דליליא, חד ממנא אית לסטר מזרח, ומשיך חד חוטא דנהירו דסטר דרום, עד דאתי ונפיק שמשא, ובקע . באינון כוי רקיעא, ואנהיר עלמא, וההוא חנטא אפריש חשוכא דליליא.

קסא) כדין אילתא דשחרא אתי, ואתי נהירו אוכמא בקדרו, לאתחברא ביממא, ונהיר יממא. ונהירו דיממא, כליל ושאיב בגויה, לההוא אילתא ועל האי אילתא, כד אתפרש מיומא, לבתר דכליל לה, אמר דוד שירתא, דכתיב למנצח על אילת השחר.

קסב) ומאי קא אמר * אלי אלי למה עזבתני. דהא אתפרש אילתא דשחרא,

חלופי גרסאות

ס משבחאן . מאינון.

מסרת הזוהר

(ז) (איוב ל"ח) ביכ כ"ט צד. (ח) (תהלים כ"ב) ח"ב
 מו. ח"ג טו: סה: רמנ. ת"ו ת"ג טו: ד"ח
 ר ט"א שמי. שמיט.

אילת השחר

הסולם

מאמר

מאמר אילת השחר

מתגבר הקו האמצעי בכה המסך דחידק שבו ומושך חוט אחד של אור החסדים מצד דרום שהוא ימין עד שמתלבשת החכמה שבנוקבא בחסדים שאור השמש שהוא קו אמצעי משפיע לה בעת שליטתו שהוא היום, ואז נשלמת הנוקבא בסוד היווג של יום. וענין הממונה המושך החוט, היינו המין ומסך דחידק העולים לקו אמצעי שהוא ז"א. (ע"י לעיל דף י"ד ד"ה וצריך שתדע).

קסא) כדין אילתא דשחרא וכ"ו:

ואז באה אילת השחר, דהיינו שבאה אור שחור בחשכה, שהוא הנוקבא בסוד אילת השחר, להתחבר ביום, שהוא ז"א, והיום מאיר. ואור היום כולל ושואב בתוכו את האילה ההוא, שהוא הנוקבא. ועל האילה הזה כשנפרדת מן היום אחר שכבר כלל אותה, אמר דוד שירה, שכתוב למנצח על אילת השחר.

קסב) ומאי קא אמר וכ"ו: ומה אמר

לה דוך, אלי אלי למה עזבתני, כי נפרדה אילת השחר שהיא הנוקבא מאור היום שהוא ז"א, וע"כ אין לה אז מה להגשפיע ועזבה אותו. בעוד שהיו

קנט) ר' אלעזר ור' יוסי וכ"ו: ר' אלעזר ור' יוסי היו הולכים בדרך, והקדימו ללכת לפני אור היום. ראו ככב אחד שהיה רץ מצד זה, וככב אחר שהיה רץ מצד זה. אמר רבי אלעזר, עתה הגיע הזמן הככבי בקר לשבח לאדונם, והמה דצים מפחדו ואימתו של אדונם, לשבח ולזמר לפניו. ז"ש ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלקים. כי כל הכוכבים ביחוד אחד משבחים לפניו.

קס) פתח ואמר למנצח על אילת וג' : אילת השחר, פירושו, כי כשהאיר פני המזרח והשכת הלילה התפשטה, יש ממונה אחד לצד מזרח, שהי"ט קו אמצעי, שמושך חוט אחד של אור מצד דרום, שהוא קו ימין, עד שבא ויוצא השמש, ובוקע באלו חלוני הרקיע, ומאיר העולם. ואותו החוט, שמושך מצד דרום, מעביר את חשכת הלילה.

פירושו. כשהנוקבא היא בבחינת השמאל בלבד, אין החכמה שבה יכולה להאיר, מפאת חסרון החסדים, ונמשך ממנה חשכת הלילה, ואז (דומ"י דף י" ע"א) דף י" ע"ב)

מנהירו דיממא. עד דהוו אזלי, נהיר יממא, ומטא עידן צלותא, א"ר אלעזר, נצלי צלותא וניזיל, יתבו וצלו. לבתר קמו ואזלו.

קסג) פתח ר' אלעזר ואמר (ט) יש הכל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו' אמרתי שגם זה הכל. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל יש הכל, שלמה מלכא עבד ספרא דא, ואוקים ליה על שבעה הכלים, דעלמא קיימא עלייהו.

קסד) ואינון שבעה עמודין סמכין דעלמא, לקבל שבעה רקיעים, ואלין אינון: וילרין. רקיע. שחקים. זבול. מערין. מכרין. ערבוי. ולקבלייהו כ הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל.

קסה) כמה דאינון שבעה רקיעין, ואית אחרנין דדבקי בהו, ומתפשטי ונפקי מנייהו, הכי נמי אית הכלים אחרנין, דמתפשטי ונפקי מאלין, וכלהו אמר שלמה. קסו) והכא רזא דחכמתא אית ביה. יש הכל, דנפקא מאינון הכלים עלאין, דעלמא קיימא עלייהו, ודא נעשה על הארץ, ואתקיימ בקיומיה, ואתתקף בתוקפיה בעובדי ארעא, ובסליקו דסלקא מארעא, ודא אתמנא על ארעא, וכל תוקפא וקיומא דיליה, באינון נשמתינ דצדיקיא, דאתלקיטו מארעא, כד אינון זכאין, עד

חלופי גרסאות

מסדת הזהר

כ ל"ג מן הכל עד הכל.

(קהלת ח) ב"ב ר"א צ"ה ד"ח ה' ט"ג שמי'.

צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים

הסולם

מאמר

הכלים. כי הכל הכלים הם ג', ועוד פעם, הכל הכלים הם ששה, והכל שבסוף הפסוק הם שבעה.

שהיו הולכים האיר היום, והגיע זמן תפלה. אמר ר' אלעזר נתפלל התפלה ונלך. ישבו דהתפללו. ואח"כ קמו והלכו.

קסה) כמה דאינון שבעה וכו' : כמו שאלו הם ז' רקיעים ויש רקיעים אחרים הדבקים בהם ומתפשטים ויוצאים מהם, שהם ז' רקיעים שבנוקבא. כן יש הכלים אחרים, דהיינו של הנוקבא. המתפשטים ויוצאים מאלי ז' הכלים דז"א. וכולם אמר שלמה. בספרו קהלת.

מאמר צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים קסג) פתח ר' אלעזר וכו' : פתח ר"א ואמר. יש הכל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים וגו' שגם זה הכל. מקרא זה בארוהו, אבל מ"ש, יש הכל, הוא, כי שלמה המלך עשה את ספר הזה, ויסד אותו על שבעה הכלים שהם ז' ספירות דז"א שהוא אור הרוח ח"ס דרוח מכוונות הכלים. אשר העולם, שהוא הנוקבא עומד עליהם שז"ס שלה מתקיימות מן ז"ס חג"ת נהי"מ דז"א. כי הנוקבא ה"ס דבור, ואין דבור בלי הכל, המכה על ה' מוצאות הפה, כנודע.

קסו) והכא רזא דחכמתא וכו' : וכאן יש בו סוד החכמה. דהיינו בהכתוב יש הכל, שהוא בחינת יסוד שבהכלים שיוצא מאלו הכלים העליונים הנ"ל, שהעולם, שהיא הנוקבא עומד עליה, זה שכתוב, נעשה על הארץ, דהיינו על הנוקבא הנקראת ארץ, ונעשה פירושו, שהיסוד מתקיים בקיומו, ומתחזק בתוקפו, בעובדי הארץ שהם הצדיקים ובעלית מ"ן שלהם העולים מן הארץ, זה, היסוד, נתמנה להשפיע אל הארץ וכל תקפו וקיומו הוא בנשמות הצדיקים שנלקטו מן הארץ, דהיינו שמתו, כשהם צדיקים טרם שחטאו, בעוד שנתנו

קסד) ואינון שבעה עמדין וכו' : ואלו ז' הכלים הם נקראים שבעה עמודים הסומכים את העולם, שהוא הנוקבא, והם כנגד ז' רקיעים, רקיע ה"ס הפרסא דז"א והוא כולל בתוכו ז' רקיעים, כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ שבפרסא. ואלו הם, וילוך, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות, וכנגדם הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל. שיש כאן ז' (דסו"י דף י' ע"ב)

לא סרחו, [9] בעוד דיהבי רחזא טב, כגון חנוך, דכתיב ביה, ו איננו כי לקח אותו אלהים. ונטל ליה עד לא מטא זמניה, ואשתעשע ביה, וכן שאר זכאין דעלמא. קסז) דתנינן, על תרין מלין, צדיקיא מסתלקי מעלמא, עד לא ימטי זמנייהו, חד, על חובי דרא, דכד אסגיא חייביא בעלמא, אינון זכאין דמשתכחי בנייהו, אתפסון בחוביהון. וחד, כד אתגלי קמי קב"ה דיסרחון לבתר, סליק לון מעלמא, עד לא מטא זמנייהו, הה"ד, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, מטי עלייהו דינא דלעילא, כאילו עבדו חובין ועובדין דרשיעייא.

קסח) דהא זמנא חדא, שאיל רבי יוסי בר יעקב, איש כפר אונז בזמנא דרבי עקיבא והרורי אסתלקו מעלמא, ומיתו בההוא גוונא, לרבי מאיר, אמר ליה, וכי כתיב דא בכל אורייתא כלה, אמר ליה ולא, והא אמר שלמה, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. מטי עלייהו דינא מעלילא, כאילו עבדו חובין ועובדין דרשיעייא. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, יתבי בשקט ושלם בהאי עלמא, דינא לא מטא עלייהו, כאילו עבדו עובדין דצדיקייא. קסט) אמאי, אי בגין דאתגלי קמי קודשא בריך הוא, דיתובין בתיובתא, או דיפוק מנייהו זרעא, דיהא קשוט בעלמא, כגון תרח דנפק מגיה זרעא דקשוט, אברהם. אחז, דנפק מניה חזקיהו. ושאר חייבין דעלמא. ובגין כך, בסטרא דא, ובסטרא דא, הבל דקאמרן, נעשה ואתתקף על הארץ, כדאמרן.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ל דאתגלי וליב כד. ו ובההיא. נ רבי. ט ליב מן מטי עד ויש. ע דלעילא; לעילא (ד"א). פ ליב א.

י) (בראשית ה') כ"א שמי"ז צ"א. ב"ב רי"א צ"ב. כ) (קהלת ח') לעיל את קט"ב.

דרך אמת [9] פ"י קודם שחטאו.

הסולם צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים

מאמר

מן העולם, ומתו באופן ההוא, דהיינו שנהרגו ע"י המלכות, ואמר לו וכי כתוב כזה בכל התורה כולה דהיינו שיגיע לצדיקים יסורים כאלו. אמר לו ר' מאיר, ולא כתוב כזה, והרי אמר שלמה אשר יש צדיקים וגו' מגיע אליהם הדין מלמעלה כאלו עשו עברות ומעשים של רשעים. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, יושבים בשקט ושלוש בעולם הזה והדין לא הגיע אליהם, כאלו עשו מעשים של צדיקים. קסט) אמאי, אי בגין דאתגלי; שואל למה מגיע להם כצדיקים, ומשיב, או משום שגלוי לפני הקב"ה שישובו בתשובה, או שיצא מהם זרע שיהיה צדיק בעולם. כמו תרח שיצא ממנו זרע אמת אברהם, אחז שיצא ממנו חזקיהו. וכן שאר הרשעים שבעולם, ומשום זה בצד זה ובצד זה, דהיינו הן בצדיקים והן ברשעים, נעשה הבל שאמרנו, ומתחזק על הארץ כמו שאמרנו.

שנתנו ריח טוב, כגון חנוך, שכתוב בו, ואיננו כי לקח אותו אלקים, שלקחו מטרם שהגיע זמנו למות, והשתעשע בו. וכן שאר צדיקי העולם. קסז) דתנינן על תרי וכו'; שלמדנו, על שני דברים הצדיקים מסתלקים מן העולם מטרם שמגיע זמנם, אחד, על חטאי הדור, כי כשמתרבים רשעים בעולם, הצדיקים הנמצאים ביניהם נתפסים בעונותיהם. ואחד, כאשר גלוי לפני הקב"ה שיחטאו אחר כך, מעביר אותם מן העולם מטרם שיגיע זמנם. זהו שכתוב, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, שמגיע אליהם הדין שלמעלה כאלו עשו עברות ומעשה הרשעים. קסח) דהא זמנא חדא וכו'; כי פעם אחת שאל ר' יוסי בר יעקב איש כפר אונז את ר' מאיר בזמן שר' עקיבא וחבריו נסתלקו ת"ת.

קע דײַא ישׁ הבל אשר נעשה על הארץ, כדקאמרן : דאתתקף על עלמא. במאי, בגין דיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, מטאן לידייהו כאינון עובדין דחייביא, כגון בת עע׳ז, או חד מאינון עובדין, דאינון ממעשה הרשעים, ואינון קיימי בקיומיהו, מדחילו דמאריהו, ולא בעאן לאסתאבא, כגון כמה זכאי קשוט דמטו לידייהו כעובדין אלין, ואינון גבורי כח, דעבדי רעותא דמאריהו, ולא חטאו. ועל דא, הבל נעשה על הארץ ואתתקף בתוקפיה.

קעא ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, מטי לידייהו חד מצוה, דאיהו עובדא דצדיקא, וזכאן בה, ועבדין יתה. כגון לסטים מקפחא הוה ^ר משתכת בטוריאי, בהדי אינון ^ר לסטים עע׳ז, וכד הוה יודאי אעבר תמן, הוה משויב ליה, ונטר ליה מנייהו, והוה קרי עליה רבי עקיבא, יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים.

קעב וכגון ההוא חייבא, דהוה * בשבכותיה דרבי חייא, דליליא חד פגע בה בהיא אתתא דהות אזלת לבי ברתה. בעא למתקף בה, אמרה ליה, במטו מינך, אוקיר למרך, ולא תחטא גבאי. שבקה ולא חב בה. הוי אומר, ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם זה הבל, כמה דאתתקף ההוא הבל, בהדי אינון צדיקא, דמטו לידייהו עובדי דחייביא, ולא חטאן. אוף הכי, אתתקף בהדי אינון חייביא, דמטי לידייהו עובדי דאינון צדיקא, ועבדי להו. **קעג** דתנינן עבד קודשא בריך הוא צדיקים ורשעים בעלמא. וכמה דאתיקר איהו בעלמא, בעובדי דצדיקא, הכי נמי אתיקר איהו ברשיעיאי, כד

הלופי גרסאות

צ מוסיף דאתתקף ואתתקף. ק משכחא ; משתכתא ; משודא. ר ליג לסטים.

הסולם

שאמר

צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים

היה מציל אותו ושומר אותו מהם. והיה ר' עקיבא קורא עליו, יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים.

קעב וכגון : ההוא חייבא וכר' ! וכמו אותו רשע שהיה שכנו של ר' חייא, שלילה אחד פגש באשה שהיתה הולכת לבית בתה. רצה לאנוס אותה. אמרה לו בבקשה ממך, תכבד את אדונך ואל תחטא עמי, עזבה ולא חטא בה. הוה אומר, ויש רשעים וגר'. שגם זה הבל, דהיינו, כמו שהבל הוא מתחזק אצל הצדיקים שמגיע אליהם מעשה הרשעים ואינם חוטאים, אף כן מתחזק אצל הרשעים שמגיע אליהם מעשים של צדיקים, ועושים אותם.

קעג דתנינן עבד קב"ה וכר' י שלמדנו, עשה הקב"ה צדיקיב ורשעים בעולם וכמו שהוא מתכבד בעולם במעשה הצדיקיב, כן הוא מתכבד ברשעים כשעושים מעשה טוב בעולם

קע דײַא ישׁ הבל אשר וגר' : פירוש אחר על הכתוב יש הבל וגר', כמו שאמרנו שפירושו שהוא מתחזק על העולם. כמה. משום שיש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים, דהיינו שמגיע אליהם מעשה של עובדי עבירה, דהיינו בת עובד עבודה זרה או מעשה אחר מאלו המעשים שהם מעשים של רשעים, ועומדים על ליומם ואינם חוטאים, מפחד דבונם ואינם רוצים להטמא. כמו כמה צדיקי אמת שהגיע לידיהם כמעשים האלו, והם גבורי כח, שעשו רצונו של אדונם, ולא חטאו. ועל זה כתוב. הבל נעשה על הארץ, ונתחזק בתקפו.

קעא ויש רשעים וגר' כמעשה הצדיקים ! הוא כשמגיע להם מצוה אחת שהוא מעשה הצדיקים, וזוכים בה ועושים אותה. כמו שחיה לסטים רוצח יהודי. נמצא בהרים עם לסטים עובדי ע"ז, וכשיהרדי היה עובר שם

(דטרי דף ר' ע"ב * דף י"א ע"א)

עבדי עובדא טבא בעלמא. כמה דאת אמר, ^א את הכל עשה יפה בעתו. ווי לחייבא, כד עביד גרמיה רע, ואתתקף בחוביה, כמה דאת אמר, ^ב אוי לרשע רע וגר. קעד) תו פתח ואמר, את הכל ראיתי בימי הבלי וגר. האי קרא אוף הכי אוקמוה חברייא, אבל כד אתיהיב חכמה לשלמה, חמא כולא, בזמנא דשלטא סיהרא, יש צדיק ^ג דא עמודא דעלמא. אובד : כד"א, ^ד הצדיק אבד, בזמנא דגלותא בצדקו : בגין דהיא שכיבת לעפרא, צדק דא, כל זמנא דישראל בגלותא, איהי עמהון בגלותא, ובגין כך, ^ה צדיק אובד בצדקו. דהא לא מטאן לגביה אינון ברכאן עלאין.

קעה) ויש רשע מאריך ברעתו, דא סמאל, דאוריך שקט ושלוח לאדום, במאי ברעתו. בההיא ^ו רעה ^ז אתתיה, נחש תקיפא, דהא לא מטא עלייהו שקט ושלוח, אלא בגין דאתדבק ^ח בההיא נוקבא. כגוונא דא לשאר מלכוון, עד דקביה יקים מעפרא, לההיא סוכת דוד הנופלת, דכתיב ^ט אקים את סוכת דוד הנופלת. קעו) ^י וילך איש מבית לוי. רבי יוסי פתח ^{יא} דודי ירד לגנו לערוגת הבושם וגר. ^{יב} נ לגנו : דא כנסת ישראל, בגין דהיא ערוגת הבושם, ^{יג} דאיהי כלילא מכל ה זיני בוסמין וריחין דעלמא ^{יד} דאתי. בשעתא דקודשא בריך הוא נחית לגנתא

חלופי גרסאות

^א עמודא דא. ת אשה רעה אשת זנוגים. א אתתא דנחש. ב כהנא. ג מוסיף דודי ירד לגנו. ד ל"ב דאיהי. ה סטרי. ו ל"ב דאתי.

מסרת הזהר

^א קעלה ב) מקץ ט"ו צ"ב. ^ב ישעיה ב) ב"ב קצ"ב צ"ה. ^ג ישעיה ב) לעיל אות קמ"ו. ^ד קעלה זי) ח"ב לח : לט. ח"ג טו. רבא : ז) (עמוס ז') לעיל אות קל"א. ^ה ח"ב יא : יח : יט. ח"ג קעה. רז : ^ו (שה"ש ר') ב"ב ר"ב צ"א.

הסולם צדיקים שמביע אליהם כמעשה הרשעים

סמאל. שמאריך השקט והשלוח לאדום, במה עושה זה, ברעתו על ידי רעה אשתו, כי הוא רע, ואשתו נקראת רעה. שהיא נחש חזק. כי אינם מקבלים שקט ושלוח, אלא משום שסמאל נתדבק בנוקבא ההיא, והנוקבא שלו משפיע להם זה, כעין זה הוא משפיע לשאר המלכים, שישראל אצלם בגלות. עד שהקביה יקים מעפר אותה סוכת דוד הנופלת, שהיא הנוקבא הנופלת בזמן הגלות, שכתוב, אקם את סוכת דוד הנופלת.

מאמר וילך איש מבית לוי

קעו) וילך איש מבית לוי : ר' יוסי פתח, דודי ירד לגנו לערוגת הבושם. לגנו, זהו כנסת ישראל, דהיינו הנוקבא, משום שהיא ערוגת הבושם, להיותה כלולה לכל מיני בשמים וריחות של עולם הבא, שהוא בינה. בשעה שהקביה יורד לגן זה, שהיא הנוקבא, כל בשמות הצדיקים מתעטרים שם, דהיינו שמקבלים מחיין והארות, כולם נתנים ריח, כש"א

מאמר

בעולם. כש"א, את הכל עשה יפה בעתו וגר. אוי לרשע, כשעושה רעה לעצמו ומתחזק בחטאיו, כש"א, אוי לרשע רע וגר.

קעד) תו פתח ואמר וכר : עוד פתח ואמר, את הכל ראיתי בימי הבלי. מקרא זה גם כן בארוהו החברים. אבל כשנתינה חכמה לשלמה, ראה הכל, בזמן ששלטה הלבנה, שהיא הנוקבא, בעוה, שהיא במילואה, מפני ששלמה היה מקבל ממנה. יש צדיק, זהו, עמוד העולם, דהיינו יסוד שהעולם עומד עליו כנ"ל אות קמ"ו) אובד, הוא כש"א, הצדיק אבד, שהיא בזמן הגלות, שאין לו למי להשפיע ונחשב כנאבד. בצדקו, דהיינו הנוקבא שנק' צדק, משום שהיא שוכבת לעפר, אין לו לצדיק למי להשפיע וע"כ הוא אובד בצדקו. צדק זה, כל זמן שישראל בגלות, היא עמהם בגלות ומשום זה, צדיק אובד בצדקו כי הברכות העליונות אינן מגיעות אליו.

קעה) ויש רשע מאריך וכר : זהו

(דפו"י דף י"א ע"א)

ו דא כל אינון נשמתהון דצדיקיא, ם מתעטרן תמן, כלהו יהבי ריתא, ם כמד׳א ם וריח שמניך מכל בשמים, אלין אינון נשמתהון דצדיקיא, דאמר רבי יצחק, כל אינון נשמתין דצדיקיא, דהוו בהאי עלמא, וכל אינון נשמתין, דזמינין לנחתא להאי עלמא, ם כלהו בגנתא ם דא קיימין.

קעז) ם בגנתא די בארעא, ם כלהו קיימין בדיוקנא וצירא דהו קיימין בהאי עלמא, וסתר א ם ורזא דא אתמסר לחכימי. רוחא דנחית לבני נשא, דאיהו מסטרא

חלוסי גרסאות

ו דען, ם דמתעטרן. ם וריח אפך כתפוחים. ם כלא. ם דא קיימין בגנתא. ם ליג בגנתא. ם ליג כלהו. ם ליג ורזא.

הסולם

וילך איש פבית לוי

אמר

זה מזה, כי בחינת לבר, של בליטת הת׳ מתתקן בבחי׳ לגו של המלכות, ובחי׳ השקוע שבמלכות מתתקנת בהחסדים שבבליטת הת׳ ונכללים שניהם מחכמה וחסדים.

ונודע, שסוד קו השמאל שורשו בבינה, ומקום גילוי שלו הוא במלכות. ועי׳ נבחנות שתיהן בבחינת שקועה לפנים, ות׳ נבחן בבחינת בולט לחוץ, להיותו בחינת קו אמצעי וחיצוניות. ועד׳ ג׳ עולמות ביי׳, שהם נמשכים מבינה ות׳ ומלכות, הם נחתמים זה מזה כבחותם, אחד שקוע ואחד בולט. עולם הבריאה הוא שקועה, וחיצירה בולט, והעשיה שקועה. ועל דרך זה גר׳ דצדיקים שהם נמשכים מביי׳, הגפש שבעשיה היא שקועה, הרוח שביצירה הוא בולט, הגשמה שבבריאה הוא שוב שקועה.

אמנם בעולם הזה, הגפש והרוח של האדם המתלכשים בגופו הנה הגפש הארתה קלושה, היא נכללת ברוח, באופן שהרוח היא פנימיות אדם, והגוף היא חיצוניותו. ולפיכך הרוח שקוע כמו חותם, להיותו הפנימיות, והגוף בולט להיותו החיצוניות, וכשהאדם נפטר, הגוף נקבר והגפש לא תוכל לעלות לגי׳ אלא נשארה חופפת על הקבר סמוך הגוף (עי׳ ויחי אות שמו׳ ואת ש׳ט ושי׳) והרוח עולה לגן עדן הארץ, ששם יש גי׳ ג׳ מדרגות, בינה ת׳ ומלכות, והרוח מתלבש שם במדרגתו, שהוא במדרגת ת׳ אשר שם, הנקרא אוירא דגן עדן. ולפיכך חור הרוח להיות בולט כמו האויר שבגי׳. שהוא ת׳.

וזה אמרו, רוחא וכ׳ : דאיהו מסטרא דנוקבא, דהיינו הרוח המלוכב בגופו של אדם בעולם הזה מתגלפא וכ׳ : כהאי חותם, דהיינו ששקועה לפנים כאותיות השקועות שבחותם

כשי׳ וריח שמניך מכל בשמים, שהם נשמות הצדיקים, המכונים בשמים, ועל שפס נקראת הנוקבא ערוגת הבושם. שאמר ר׳ יצחק כל אלו נשמות הצדיקים, שהיו בעולם הזה, וכל אלו הנשמות העתידות לרדת לעולם הזה, כולם עומדים בגן הזה, שהיא הנוקבא.

קעז) בגנתא די בארעא וכ׳ : בגן עדן הארץ, כולם עומדים בדמות וצורה שהיו נמצאים בעולם הזה, הסתר והסוד הזה נמסר לחכמים. הרוח היורד לבני אדם שהוא מצד הנקבה, הוא תמיד נחקק בחקיקה כחותם הזה, שאותיותיו שקועות. כי ציור הגוף בעולם הזה בולט לחוץ, והרוח נחקק לפנימיותו. כשנתפשט הרוח מן הגוף ועולה לגי׳ הארץ, רוח התא בולט בגן י׳ דן הארץ, בצורתו ודמותו של הגוף ממש שבעולם הזה, משום שהוא תמיד כחותם.

ביאור הדברים, כי אור החסדים, נבחן שהוא בולט לחוץ, כי בליטה יורה שני דברים, א) שהשפע מרובה כל כך עד שבולט לחוץ, ב) שהיא מבחינת חיצוניות, כי נמשך מקומת קו אמצעי היוצא על מסך דחירק כניל (פרשת לך ייג ד׳ה ונתבאר, ע׳ט) שהוא בחינת וי׳ וחיצוניות, חיש בליט לבר. וזהו בחינת ת׳ שהוא קו אמצעי, והמלכות להיותה גמשכת בעיקר מן קו שמאל דבינה שהי׳ חכמה בלי חסדים, שאז גם החכמה אינה יכולה להאיר. היא נבחנת שהיא שקועה וחקוקה לפנים, וגם זה מבי׳ טעמים, א) שהיא חסרה מאוד, כי השקיעה אין האור יכול להאיר שם, ב) שהיא בחינת פנימיות, כי הארת החכמה היא בחי׳ ג׳ר ופנימיות, אלא שאינה יכולה להאיר מסבת חסרון חסדים, חיש, אתגליף לגו, וכשהת׳ ומלכות מתחברים, נשלמים שניהם (דס׳י דף י׳א ע׳א)

דנוקבא, מתגלפא תדיר בגלופא כהאי חותם. ציורא דגופא דבר נש בהאי עלמא. בליט לבר, ורוחא אתגליף לגו. כד אתפשט רוחא מן גופא, ההוא רוח בליט בגנתא דארעא, בציורא ודיוקנא ם דגופיה ממש דבהאי עלמא, בגין דהוה תדיר כחותם. קעח) ועל דא אמרה ם איהי, ם שימני כחותם, מה חותם גליף בגלופא לגו, ואתצייר בציורא ם בליטא לבר. אוף הכי איהי ם רוחא, דהוה מסטרא דילה, כהאי גוונא ממש בהאי עלמא, גליף בגלופא לגו, ם וכד אתפשט מן גופא, ועאל בגנתא ם דארעא, אורא דתמן בליט ההוא גלופא לאתציירא לבר, ואתצייר בציורא ם בליטא לבר, כגוונא דציורא דגופא בהאי עלמא.

קעט) ם נשמתא, דאיהי מאילנא דחייא, ם אתצייר תמן לעילא, בההוא צרורא דחיי, לאתענגא בנועם יי, כמה דאת אמר ם לחזות בנועם יי ולבקר בהיכלו. קפ) וילך איש מבית לוי, ם דא גבריאל, כמד"א ם והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון וגו'. מבית לוי: דא כנ"י, דאתיא מסטרא דשמאלא. ויקח את בת לוי דא נשמתא.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ם (שה"ש ח') ויחי רליב צ"א. צ) (תהלים כ"ו) תולדות גיח צ"ב. ז"ח ס"ב ט"א ש"ל. ט"ה ט"א שלייה. ם (דניאל ט') ב"ב ק"ו צ"ב. ם ממש בגופיה בואי עלמא. ם ל"ג איהי. ם בלטא. צ ורוח. : כו. ר בלטא. ם מוסיף לעילא. נשמתא. ם אתציר. א מוסיף איש דא

דרך אמח ם) ויקרא קט"ו ב' אורא דגן עדן.

וילך איש מבית לוי

הסולם

מאמר

בולטת לחוץ, כן הוא הרוח שהוא מצד שלה. הוא באותו אפן ממש בעולם הזה, שחקוק בחקיקה לפנים. כמ"ש לעיל בדבור הסמוך. וכשמתפשט מן הגוף ונכנס בגן עדן הארץ, באויר אשד שם, דהיינו שמתדבק שם במדרגתו שהוא הרוח שבג"ע, בולט מחקוקה ההיא שבפנימיותו אשר שם, להצטייר לחוץ, ומצטייד בצורה בולטת לחוץ כמו שהיתה צורת הגוף בעולם הזה. (וכבר נתבאר לעיל בדבור הסמוך).

משום שהיא פנימיות הגוף, ציורא דגופא וכר': בליט לבר, להיותו בחינת חיצונית, וע"כ אין בו רק אור ויק, כנ"ל, ורוחא אתגליף לגו, כי הרוח היא בחינת פנימיות הגוף, והוא שקוע, שיורח שיש בו חכמה אבל אינה מאירה כנ"ל. כד אתפשט רוחא מן גופא, ההוא רוח בליט בגנתא דארעא וכר': כי שם עולה לבחינת הרוח שבגן עדן הארץ, שהוא ת"ת אשר שם, שהיא חיצונית בג"ע, וע"כ נעשה בולט כמוהו. ח"ש בגנתא די בארעא כלהו קיימין בדיוקנא וציורא דהו קיימין בהאי עלמא, כי הרוחות העולים שמה יש להם אותה הצורה כמו הגוף בעולם הזה, דהיינו שבולט לחוץ. ח"ש, בגין דהוה תדיר כחותם. וע"י, בגוף שהוא בולט נעשה הוא שקוע. להיותו פנימיותו. ובג"ע שנעשה לחיצונית חזר להיות בולט. כמ"ש והולך.

קעט) נשמתא דאיהי מאילנא וכר': הנשמה של האדם שהיא נולדה מעץ החיים, מד"א, מצטיירת שם למעלה באותו צדוד החיים, שהוא מלכות, להתענג בנועם ה'. כמשי"א. לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.

קפ) וילך איש מבית לוי וכר': זהו גבריאל, כשי"א, והאיש גבריאל וגו'. מבית לוי, זו היא כנסת ישראל, דהיינו מלכות, הבאה מצד השמאל, כי גבריאל הוא מצד השמאל, ויקח את בת לוי, זו היא הנשמה.

קעח) ועל דא אמרה וכר': ועל כן היא אמרה, שימני כחותם, מה חותם חקוק בחקיקה לפנים, והנחתם ממנו מצטייר בצורה (דפו"י דף י"א ע"א)

קפא) דתנינן, בשעתא דאתייליד גופא דצדיק, בהאי עלמא, * קודשא בריך הוא קרי ליה לגבריאל, ונטיל ההיא ב נשמתא די בגנתא, ונחתא נ לה להאי גופא דצדיקיא, דאתייליד בהאי עלמא, ואיהי אתפקד עלה ונטיר לה.
 קפב) ואי תימא, ההוא ד מלאכא דאתמנא על רוחיהון דצדיקיא, לילה שמיה, ואת אמרת דאיהו גבריאל. הכי הוא ודאי, בגין דאתי מסטרא דשמאלא, וכל מאן דאתי מסטרא דשמאלא הכי אקרי.
 קפג) וילך איש: דא עמרם. ויקח את בת לוי: דא יוכבד. ובת קול נחתת ואמרת ליה לאזדווגא בה, דהא קריב זמנא דפורקנא דישראל, על ידא דברא ה דאתייליד מנייהו.

קפד) וקביה סייע ביה, דתנינן, שכינתא שריא על ערסייהו ורעותא דלהון בדבקותא חדא, הוה בה בשכינתא, ועיד, לא אתעדי שכינתא, מההוא ברא דאולידו לקיימא, דכתיב ה והתקדשתם והייתם קדושים. בינ ו דמקדש גרמיה מלרע, קביה מקדש ליה לעילא, כמה דרעותא דלהון הוה בדבקותא דשכינתא. הכי אתדבקא שכינתא, בההוא עובדא ממש דעבדו.
 קפה) א"ר יצחק, זכאין אינון צדיקיא דרעותא דלהון בדבקותא דקביה תדיר, וכמה דאינון מתדבקין ביה תדיר, הכי נמי איהו אתדבק בהו, ולא שביק לון לעלמין. ווי לרשיעיא, דרעותא דלהון, ודבקותא דלהון, מתרחקא מניה. ולא די להו דמתרחקן מניה, אלא דמתדבקן בסטרא אחרא. תא חזי, עמרם דאתדבק ביה

חלויי גרסאות

מסרת הזהר

ב מוסיף נשמתא דצדיק. ג ליה. ד מלאך הממונה על התריון לילה שמיה והוא גבריאל. ה דיתיליד. ו מקדש.

ד (ויקרא י"א) ויצא ע"ה צ"ב

וילך איש מבית לוי

הסולם

מאמר

קפד) וקביה סייע ביה וכו': והקביה עזרה, שלמרנו, השכינה שרתה על מטתם, והכונה שלהם בדבקותם יחד היתה בשכינה, ועל כן לא הוסרה השכינה מאותו הבן שהולידו לקיים מה שכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים, שהאדם המקדש עצמו מלמטה, הקביה מקדש אותו מלמעלה. כמו שכוונתם היתה בדבקות השכינה, כן התדבקה השכינה באותו המעשה ממש שעשו.

קפא) דתנינן בשעתא דאתייליד וכו': שלמדנו בשעה שנולד גופו של צדיק בעולם הזה, קודא הקביה לגבריאל, שהוא לוקח נשמה היא אשר בגן, שהוא המלכות, ומורידה לגופו של הצדיק שנולד בעולם הזה, והוא גבריאל, נפקד עליה ושומרה.

קפה) א"ר יצחק זכאין וכו': אר"י, אשריהם הצדיקים, שרצונם הוא בדבקות הקביה תמיד, וכמו שהם דבקים בו תמיד, כן הוא דבוק בהם, ואינו עוזב אותם לעולם. אוי לרשעים, שרצונם ודבקותם מתרחקים ממנו, מהקביה, ולא די להם שמתרחקים ממנו, אלא עוד מתדבקים יצד האחר דהיינו בצד הטומאה.

קפב) ואי תימא ההוא וכו': ואם תאמר, הלא אותו המלאך הממונה על רוחות הצדיקים, שמו לילה, ואתה אומר שהוא גבריאל, הנה כן הוא ודאי ששמו לילה, משום שבא מצד שמאל וכל הבא מצד שמאל נקרא כן, לילה. אבל שמו בעצם הוא גבריאל.

קפג) וילך איש: זה עמרם. ויקח את בת לוי זו היא יוכבד. ובת קול ידרה ואמרה לו לעמרם, שידווג בה, כי הזמן קרוב לגאולת ישראל על ידי הבן שיוולד מהם.

בוא

61 (דפו"י דף י"א ע"א) וף י"א ע"ב

בְּקוֹבֵהָ, נִפְיֵק מִנִּיה מִשֶׁה, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אַעֲדִי מִנִּיה לְעַלְמִין, וּשְׂכִינְתָא אֲתַדְבַקַת בִּהְדִּיה תְּדִיר, זְכָאָה חוֹלְקִיה.

קפו) וְתִהְיֶה הָאֵשֶׁה וְתִלְד בֶּן וְתֵרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. מֵאִי כִּי טוֹב הוּא. אִמְר רַבִּי חֵיִיא, דֵּאֲתִיִּלִּיד מֵהוּל. בְּגִין, דְּרוּזָא דְּבְרִית, טוֹב אֶקְרִי, דְּכָתִיב (n) אִמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב.

קפז) רַבִּי יוֹסִי אִמְר, נִהִירוּ דְּשְׂכִינְתָא דְּנִהִיר בֵּיה חֲמָתָא, דְּבִשְׁעָתָא דֵּאֲתִילִיד אֲתַמְלִיא כָּל בֵּיתָא נְהוּרָא, דְּכָתִיב וְתֵרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, r וְכָתִיב (k) וִירָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְעַל דָּא כִּי טוֹב הוּא p כְּתִיב, וְכֹלֵא הוּוּ.

קפח) וְתַצְפְּנָהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים, ג' יָרְחִים מֵאִי קָא מִיָּרִי. אִמְר ר' יְהוּדָה, רִמּוּ הוּא דְּקָא רִמּוּ, s דְּלֹא אֲשַׁתְּמוּדַע מִשֶׁה בּוֹהֲרָא עֲלָאָה, עַד ג' יָרְחִים. דְּכָתִיב (b) בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, דֵּהָא כַּדִּין אֲתִיְהִיבַת תּוֹרָה עַל יְדוּי, וּשְׂכִינְתָא אֲתַגְלִיא, וּשְׂרִיא עֲלוּי לְעִינְיָהוּן דְּכֹלָא, דְּכָתִיב (a) וּמִשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יי, (t) וְלֹא יָכֹלָה עוֹד הַצְּפִינוּ, דְּעַד הֵהוּא שְׁעָתָא, לֹא אֲשַׁתְּמוּדַע מִלּוֹלִיָה בְּקוֹדֶשָׁא בֵּיה, וְכָתִיב מִשֶׁה יִדְבַר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל.

קפט) וְתַקַּח לוֹ תַבַּת גּוֹמָא, רִמּוּ עַל הָאֲרוֹן, דְּלֹחֹחוּת קִימָא עֲאֲלִין בְּגוּיָה, תִּיבַת גּוֹמָא, אֲרוֹן הַבְּרִית אִיהוּ. וְתַחֲמֵרָה בַּחֲמֵר וּבִזְפַת כ דֵּהָא הָאֲרוֹן הוּוּ מַחּוּפָה מִלְּגוּ וּמִלְּבַר. רַבִּי יְהוּדָה אִמְר, דָּא הִיא אוֹרִייתָא, דֵּהַחֲמִירָה קְבִיָּה בְּמִצּוֹת עֲשֵׂה וּבְמִצּוֹת לֹא תַעֲשֵׂה.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ש) בֵּיא רִיִּם צִיא חֲבִיב יֵט. חֲבִיב פִּנְ קִלְה. קַעֲד. קַעֲדוּ : רסא : תִּזְוֹ תַסִּיט קַעֲדוּ : דִּחִ לִיָּה טִיא שְׂכִיב. שְׂכִיב תַקִּיָּח צִיא טִיא שְׂטִינוּ. קִיב טִיד שְׂטִינוּ קִיִּיח טִיב שְׂכִיב. (ח) (יִשְׁעִיָּה ב) בֵּיא רִסִּינוּ צִיא. א) (בְּרֵאשִׁית א) בֵּיא גִ צִיא. ב) (שְׁמוֹת יֵט) חֲבִיב סָא. עַתָּה : דִּחִ לִיָּה טִיא שִׂיָּה. ג) (שְׁמוֹת יֵט) חֲבִיב עַח : עַט : פ. קַכָּה : רו : חֲבִיב רִנּוּ. תִּזְוֹ תִיד יֵט. ד) חֲבִיב יֵב. חֲבִיב קַעֲדוּ. דִּחִ לִיָּה טִיא שִׂי. תַקִּיָּח צִיא טִיב שְׂמִיב. קִיִּיב טִיד שְׂלִיָּו.

מאמר

הסולם

ותצפנהו שלשה ירחים

קפח) וְתַצְפְּנָהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים : שׁוּאָל, ג' יָרְחִים, מֵהוּ הוֹרָאָתָם, אִמְר ר' יְהוּדָה, רִמּוּ הוּא שְׂרוּמּוֹ, שְׁלֹא הוֹכֵר מַעֲלַת מִשֶׁה בּוֹהֲרָה הַעֲלִיָּו עַד ג' יָרְחִים, שְׂכָתוּב בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי וּגְרָ, כִּי אִזְ נִתְּנָה הַתּוֹרָה עַל יְדוּי, וְהַשְּׂכִינָה נִתְּגַלְתָּה וּשְׂרַתָּה עֲלוּי לְעִינֵי כָּל, שְׂכָתוּב, וּמִשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה'. חֲטָא, וְלֹא יָכֹלָה עוֹד הַצְּפִינוּ, כִּי עַד אוֹתָהּ שְׁעָה לֹא נִדְּעָ דְּבִירוּ עִם הַקְּבִיָּה, וְאִזְ כְּתוּב, מִשֶׁה יִדְבַר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל.

קפט) וְתַקַּח לוֹ תַבַּת גּוֹמָא : רִמּוּ עַל הָאֲרוֹן שְׁלֹחֹחוּת הַבְּרִית בָּאוּ בְּתוֹכוֹ. תִּיבַת גּוֹמָא, הוּא אֲרוֹן הַבְּרִית. וְתַחֲמֵרָה בַּחֲמֵר וּבִזְפַת, כִּי הָאֲרוֹן הִיָּה מַחּוּפָה מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ. ר' יְהוּדָה אִמְר, זֶה הַתּוֹרָה, שֶׁהַחֲמִירָה הַקְּבִיָּה בְּמִצּוֹת עֲשֵׂה וּבְמִצּוֹת לֹא תַעֲשֵׂה.

בּוּא וְרָאָה, עַמְרָם שְׁתַּדְּבַק בְּהַקְּבִיָּה, יֵצֵא מִמֶּנּוּ מִשֶׁה שֶׁהַקְּבִיָּה לֹא סָר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, וְהַשְּׂכִינָה נִתְּדַבְּקָה בּוֹ תְּמִיד, אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ.

קפו) וְתִהְיֶה הָאֵשֶׁה וּגְרָ כִּי טוֹב הוּא : שׁוּאָל, מֵה כִּי טוֹב הוּא. אִמְר ר' חֵיִיא, שְׂפִירוּשׁוּ שְׁנוּלֵד מֵהוּל, כִּי סוּד הַבְּרִית נִקְרָא טוֹב, שְׂכָתוּב, אִמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב, וְצְדִיק הִיָּט הַבְּרִית.

קפז) ר' יוֹסִי אִמְר וְכִי : רִיָּא, אוֹר הַשְּׂכִינָה שֶׁהָאִיר בּוּ, רָאָתָה. שְׂבִשְׁעָה שְׁנוּלֵד נִתְּמַלָּא כָּל הַבֵּית אוֹר, שְׂכָתוּב, וְתֵרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וְכָתוּב, וִירָא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְכִמוּ שְׂטוּב הֵהוּא סוּבֵב עַל אוֹר, כֵּן טוֹב שְׂבַכְאָן סוּבֵב עַל אוֹר. וְעַל זֶה כְּתוּב כִּי טוֹב הוּא. וְהַכֵּל הִיָּה בּוּ : שְׁהִיָּה בּוֹ אוֹר הַשְּׂכִינָה, וְכֵן מִשְׁ לְעִיל, שְׁנוּלֵד מֵהוּל.

(דְּפוּרֵי דִּף יִיא עִיב)

קצ) ותשם בה את הילד, אלו ישראל, כד"א n) כי נער ישראל ואהבהו. ותשם בסוף דלא הוּו פקודי אורייתא ; חומרא למעבד, עד סוף, דעאלו ישראל לארעא, לסוף ארבעין שנין. על שפת היאור : על מימרא דאינון דמורים אורייתא וחוקה לישראל.

קצא) ם ד"א ק) וילך איש, דא קודשא בריך הוא, דכתיב וי) יי איש מלחמה. מבית לוי, דא קב"ה, אתר דחכמה עלאה, וההוא נהר, מתחברן כחדא, וְלֹא מתפרשין לעלמין. מבית לוי ; דאשרי לויתן ם לחידו ם בעלמא, הה"ד, ו) לויתן זה יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי, דא קב"ה, אתר דנהירו ם דסיהרא נהיר.

קצב) ותהר האשה ותלד בן. האשה ודאי, כד"א n) לזאת יקרא אשה. בקדמיתא בת ; לוי, והכי הוא ודאי, וכי בת לוי בקדמיתא, * והשתא אשה. אלא הכי ם הוא ודאי, והכי אוליפנא, אתתא עד לא אזדוגת, אתקריאת בת פלוני, בתר דאזדוגת ; אתקריאת אשה. והכא, בת, ואשה, ם וכלה, חד דרגא איהו.

קצג) ם ותצפנהו שלשה ירחים. אלין תלת ירחין, דדינא קשיא שריא בעלמא

חלופי גרסאות

ל חומרי. ם ד"א ; ר חוקיה אמר הכי אוליפנא ; בד"ק ל"ג מכאן עד אות ר"א. נ דא שארי לויתן בלחודוי בעלמא ; דא גבורה דא שארי. ם כל חידו. ם לעלמא. ם דסיהרא. ם ל"ג מן לוי עד והשתא. ם ל"ג הוא ודאי והכי. ם אשה אתקריאת. ם כלא.

מסרת הוור

ה) (הושע י"א) ויחי פייס צ"ד. ז"ח מ"ג ט"ג ש"י שכ"ט. צ"ב ט"ב שכ"ח. ו) (שמות ט"ו) נח ז' צ"ד ז) (תהלים ק"ד) ב"א שט"ו צ"א. ח) (בראשית ב') ב"א ר"ח צ"ב. ט) ב"א ר"ם צ"א.

דרך אמת ק) נדפט שלח לך קמ"ד ע"א.

הסולם

ותצפנהו שלשה ירחים

קצב) ותהר האשה וגר' האשה ודאי כלומר השכינה נקראת אשה, כמש"א. לזאת יקרא אשה. חאת, הוא שם השכינה. בתחילה היתה בת לוי, שהוא יסוד דאריא הנקרא לויתן כנ"ל, וכן הוא ודאי, כי אריא בנו את הנקבא, (כנ"ל ב"א דף רל"א ד"ה בההוא) ולפי זה שואל, וכי מתחילה היא בת לוי, ועתה אשה. ומשיב, אלא כן הוא ודאי, וכך למדנו, אשה מטרים שנשאת נקראר בת פלוני, דהיינו על שם אריא שלה. אחר שנשאנו נקראת אשה. על שמה עצמה. וכאן, בת, אשה, וכלה, מדדגה אחת היא. דהיינו השכינה.

קצג) ותצפנהו שלשה ירחים ; אלו ם שלשה ירחים שדין קשה שורה בעולם, ומי הם, הם תמוח אב טבת, שאין בהם גילוי השכינה, מחמת הדינים שבעולם. ושואל, מה משמיענו, ומשיב שמשמיענו, שמטרים שירד משה לעולם, היה נמצא למעלה, עם השכינה, ועל כן נתחברו עמו השכינה מיום שנולד.

מכאן

מאמר

קצ) ותשם בה את הילד ! הוא ישראל, כמו שאתה אומר, כי נער ישראל ואהבהו. ותשם בסוף, שלא היה חיוב לעשות את מצות התורה עד סוף, שבאו ישראל לארץ, לסוף ארבעים שנה, על שפת היאור, וזינו על פי הדבור של המורים תורה וחוקה לישראל. שנשפת הוא כמו שפה ודבור, והיאור, הוא לשון מורה.

קצא) ד"א, וילך איש, וכר' ; פירוש אחר, וילך איש, זהו הקב"ה, שכתוב בו ה' איש מלחמה. מבית לוי, זהו הקב"ה שהלך מן המקום ששם חכמה עליונה, שהוא אבא עלאה, ואותו הנהר, שהיא אמא עלאה, מתחברים יחד ואינם נפרדים לעולם, דהיינו שהלך ממקום היסוד דאריא עלאין, מבית לוי, הוא מלשון לויתן, שפירושו יסוד, שהשרה הלויתן לשמחה בעולם, שהוא השכינה, כמש"א. לויתן זה יצרת לשחק בו, ויקח את בת לוי, זהו הקב"ה, דהיינו המקום שאור הלבנה מאיר, שהוא השכינה.

(דפו"י דף י"א ע"ב *) דף י"ב ע"א

ומאי גינהו. ת תמוז, אב, טבת, א מאי משמע. דעד לא נחת משה לעלמא, שכיח הוה איהו לעילא, ועל דא אזדווגת ביה שכינתא, מיומא דאתיליד. מכאן אמר רבי שמעון, רוחיהון דצדיקיא, שכיחין אינון לעילא, עד לא יחתון לעלמא.

קצד) וְלֹא יִכְלֶה עוֹד הַצְּפִינוּ וְגוֹר. מאי ותקח לו תבת גומא. דחפת ליה בסימנהא, למהוי נטיר מאינון נוני ימא, דשאטין ב בימא רבה, דכתיב וְשָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר. והיא חפת ליה, למהוי נטיר מנייהו, ג בחפו ד יקירא, דתרין גוונין חוור ואוכם, ה ואנח ליה למשה ו בינייהו, דישתמודע עמהון, בגין דזמין לסלקא בינייהו זמנא אחרא, לְקַבְּלָא אורייתא.

קצה) וְתִרְדּוּ בַת פְּרַעֲהַ לְרַחוּץ עַל הַיָּאֹר. דא איהי דאתיא מסטרא דשמאלא דדינא קשיא, כמה דאת אמר, לְרַחוּץ עַל הַיָּאֹר, עַל הַיָּאֹר דִּיקָא, וְלֹא עַל הַיָּם. קצו) וְאִי תִימָא, וְהָא כְּתִיב, וּמִטֶּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֹר, וּמִשָּׁה לֹא מִחָא אֲלֵא יִמָּא, וְקִרְיֵיהּ יָאֹר. אֲלֵא יָאֹר ד הוה דמחא אהרן עיי דמשה, ושוויה קרא דאיהו עביד.

קצז) כְּהֵ"ג, וַיִּמְלֵא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיָּאֹר. ואהרן הכהן. אֲלֵא עַל דַּאתָּא מִסְטְרָא דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קִרְיֵיהּ קִרְא אַחֲרֵי הַכּוֹת ה', לְבַתֵּר

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ת תמוז אב ושבת; תמוז טבת שבט. א מוסיף מאי קא משמע. ב בין ימא רבא ובין ימא. ג בחפי דסטרא דויבלא; דטיסת רוכלא; דטיסת רובילא. ד לייג יקירא, אקרי. ה ואחו לה למשט בינייהו וליג מן ואנח עד זמנא. ו לייג בינייהו. ז לייג היה.

י לעיל את קפ"ח. כ) (תהלים ק"ד) ב"א ס"ה צ"ד. כ"ב פ"ג צ"ד ז"ח מ"ו ט"א ש"ה. ל) ז"ח ל"ה ש"מ"ו. מ) (שמות י"ז) ח"ב סד. ח"ג קעד: ז"ח ל' ט"ב ש"ה. תק"ח צ"ה ט"ד ש"כ"ב. נ) (שמות ז') ח"ב כח: ח"ג קעד:

מאמר

הסולם

ותצפתו שלשה ירחים

כמשיא, לרחוץ על היאור, על היאור הוא בדיוק, ולא יל הים. כי הים רומז על המלכות דקדושה, אבל היאור הוא בחינת דין הקשה שמצד שמאל, שהמצרים עשו אותו לעיי שלהם, (כמיש בפרשת וארא דף כ"ט ע"א בדפוס ישן) וכיון שבת פרעה רחצה שם, נמצאת גם היא מדין הקשה ההוא.

קצו) וְאִי תִימָא וְהָא כְּתִיב וְהָא וְכִי וְאִם תִּמְלֵא הַיָּם כְּתוּב, וּמִטֶּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֹר, וּמִשָּׁה לֹא הִכָּה רַק אֶת הַיָּם, וְהַכְּתוּב קוֹרְאֵנוּ גַם יָאֹר. הַיָּם שִׁיאוֹר אֵינוֹ בְּדִיּוֹק, וּמִשָּׁב, אֲלֵא יָאֹר, הוּא שֶׁהִכָּה אֶהְרֹן עַל יְדֵי מִשָּׁה, וְהַשּׁוֹת הַכְּתוּב כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲצֵמוֹ עֲשָׂה זֶה.

קצז) כְּהֵ"ג, וַיִּמְלֵא שִׁבְעַת יָמִים וְגוֹר! כַּעֲיִן זֶה כְּתוּב, וַיִּמְלֵא וְגוֹר אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיָּאֹר, אַע"פ שֶׁאֶהְרֹן הִכָּהוּ, אֲלֵא עַל שְׁבַא מִצַּד הַקְּבִלָּה, קִרְאֵנוּ הַכְּתוּב, אַחֲרֵי הַכּוֹת ה'. כֵּן אַח"כ קִרְאֵנוּ עַל שֵׁם מִשָּׁה, מִשּׁוֹם שֶׁאֶהְרֹן עֲשָׂה עַל פְּיוֹ, וְנַעֲרֹתֶיהָ

מכאן אמר ר' שמעון, תרחות של הצדיקים נמצאים למעלה בגי'ע, מטרם שירדו לעולם.

קצד) וְלֹא יִכְלֶה עוֹד הַצְּפִינוּ וְגוֹר! שׂוֹאֵל, מַהוּ וְתִקַּח לּוֹ תֵּבַת גּוּמָא, וּמִשָּׁב, שִׁצְפַתָּה אוֹתוֹ בְּסִימְנִים, שִׁיחִיהּ נִשְׁמַר מֵאֵלּוֹ דְּגֵי הַיָּם הַשְּׁטִיִּים בִּים הַגְּדוּל, דְּחִיִּינוּ הַקְּלִיפּוֹת וְהַמְזִיקִים, שִׁכְתוּב שֵׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר, וְהִיא צְפַתָּה אוֹתוֹ לְהִיּוֹת נִשְׁמַר מִתָּמ, עַיִ צְפּוּי יִקַּר שֶׁל שְׁנֵי צְבָעִים, לְבָן וְשַׁחֲוֹר, שֶׁהַחֲמֹר לְבָן, וְהַיָּס קוֹ יִמִּין, וְהַזֹּפֶת שַׁחֲוֹר, שֶׁהַיָּס קוֹ שְׁמֵאל הַמְעוֹרָב בְּמַלְכוּת דְּמִדַּת הַדִּין, שְׂאֵז נִהְפֵךְ הָאָדוּם שְׂבּוֹ לְשַׁחֲוֹר, בְּסוּד דְּחֻזְלָה, הָאִי שַׁחֲוֹר אָדוּם הוּא אֲלֵא שְׁלֵקָה, וְהַנִּיחָה אֶת מִשָּׁה, שֶׁהַיָּס קוֹ אֲמַצְעִי, בִּינֵיהֶם, שִׁיחִיהּ נִרְדַּע עִמָּהֶם, בְּסוּד הַדַּעַת שֶׁהוּא קוֹ אֲמַצְעִי, כִּי עֲתִיד לְעֻלּוֹת בִּינֵיהֶם בּוֹמָן אַחֲרַי לְקַבֵּל הַתּוֹרָה.

קצה) וְתִרְדּוּ בַת פְּרַעֲהַ וְכִי! זֶה בַת פְּרַעֲהַ הִיא גֵּאָה מִצַּד שְׁמֵאל שֶׁל דִּין הַקְּשָׁה. (וְסוּרֵי דף י"ב ע"א)

קרייה בשמא דמשה. ונערותיה הולכות על יד היאור, אלין שאר משריין דאתיין מסטרא דא.

קצח) ו תפתח ותראהו את הילד. ותראהו, ו תרא מבעי ליה. מאי ותראהו. אמר רבי שמעון, לית לך מלה באורייתא, דלית בה רזין עלאין ויקירין. אלא הכי אוליפנא, רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכח ביה, ואיהו רשימא דואו היא. זמיד ותחמול עליו וגר. עד כאן לעילא, מכאן ולהלאה לתתא, בר מהאי קרא.

קצט) ו ותתצב אחותו מרחוק וגר. ותתצב אחותו, אחותו דמאן. אחותיה, דההוא דקרא לכנסת ישראל אחותי. כמה דאת אמר, פתחי לי אחתי רעיתי. מרחוק: כמה דאת אמר מרחוק ה' נראה לי.

ר) משמע, דאינון זכאין, כ עד לא נחתו לעלמא, אשתמודעאן אינון לעילא, לגבי כלא, וכל שכן משה. ומשמע נמי, דנשמתהון דצדיקיא, ג אתמשכו מאתר עלאה, כמה דאוקימנא. ורזא דמלה אוליפנא, ד משמע, ד דאב ואם אית לנשמתא, כמה דאית אב ואם לגופא בארעא, ומשמע, דבכל סטרין, בין לעילא, בין לתתא, מדכר ונוקבא אתיין כלא ומשתכחי. והא אוקמוה רזא, דכתיבי, תוצא הארץ נפש חיה. הארץ: דא כנסת ישראל. נפש חיה: נפשא דאדם קדמאה עלאה, כמה

חלופי גרסאות

ז ותראהו. ט מלתא. י מסיף מאי משמע; ל"ג משמע דאינון. כ דלא ולי"ג עד. ל אתמשכו. ט ל"ג דמשמע. נ דאב ואם עכ"ד לגרסא ולי"ג מן אית עד בארעא.

מסרת הזהר

ט ח"ג קעז: ת"ו תי"א כו: תי"ב כו. תכ"א נח: ט הקסה"ו ע"ב צ"ב ז"ח ל"ה ט"א שמי"ב (שה"ש ה') ורא ק"ב צ"ה. צ (זרמיה ל"א) קסה"ו ע"ב צ"ב ז"ח ע"ו ט"א שכ"ז ש"ל.

ותתצב אחותו מרחוק

הסולם

מאמר

נראה לי. כלומר, שאין השמירה בגלוי אלא בסתר, מרחוק.

ר) משמע דאינון זכאין וכר: משמע שהצדיקים מטרם ירידתם לעולם הם נודעים למעלה, וזהו לכל הצדיקים וכל שכן משה. שע"כ נאמר עליו ותראה"ו עם ה"ו, שה"ס הרושם דמלכא ומטרוניתא כנ"ל. וכן משמע. שנשמות הצדיקים נמשכו ממקום עליון, כמו שבארנו בהכתוב וילך איש מבית לוי, שהוא יסוד דחוי"ב (כנ"ל אות קצ"א) שהוא מקום עליון. וסוד הדבר למדנו שנשמע מכאן, שיש אב ואם לנשמה, שהם ז"א ונוקבא, כי איש זה ז"א. ובת לוי, זו היא הנוקבא. כמו שיש אב ואם לגוף בארץ. ונשמע, שבכל הבחינות, בין למעלה ובין למטה, באים הכל ונמצאים מזכר ונקבה, וכן ביארני סוד הכתוב, ותוצא הארץ נפש חיה. הארץ, זו היא כנסת ישראל. שהיא הנוקבא נפש חיה, היינו הנפש של אדם הראשון כמו שבארנו. (עלאה ל"ג) כי ז"א ונוקבא הם אב ואם של אדם הראשון כנ"ל. בא ר' אבא ונשקו

ונערותיה הולכות על יד היאור, הם שאר המחנות הבאים מצד ההוא של היאור.

קצח) ותפתח ותראהו את הילד: שואל, כתוב, ותראהו, ותרא היה צריך לומר. מהו ותראהו. אמר ר' שמעון, אין לך דבר בתורה שאין בו סודות עליונים ויקרים. אלא כך למדנו, שרושם של המלך והמלכה, דהיינו ח"ת ומלכות, נמצא בו, שהוא רושם של ר' ה', שר' הוא ת"ת וה' הוא מלכות, וע"כ נאמר ותראהו, עם ה' ר' יתרות, ומיד, שראתה את זה, ותחמול עליו וגר. עד כאן מדבר הכתוב למעלה בעולמות עליונים, מכאן חללאה מדבר למטה, ח"ץ מבכתוב הזה. ותתצב וגר.

קצט) ותתצב אחותו מרחוק וגר: שואל, ותתצב אחותו, אחותו של מי. ומשיב, אחותו של מי שקרא את כנסת ישראל, אחותי. דהיינו ז"א כמו שאתה אומר, פתחי לי אחותי רעיתי דהיינו השכינה נצבה על משה לשמרו. ומה שאומר, מרחוק הוא כמ"ש, מרחוק ה' (דפו"י דף י"ב ע"א)

דאתמר. אתא רבי אבא ונשקיה. אמר ודאי שפיר קאמרת, והכי הוא ודאי זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי עלמא. ^ט

רא) ^ע ד"א ותתצב אחותו דא היא חכמה, כמה דאת אמר, ^{טז} אמור לחכמה אחותי את. אמר רבי יצחק, מעולם לא ^פ אתעדיאת גזרת דינא מעלמא, דהא בכל שעתא דהוה ישראל חטאן, הוה דינא מקטרגא עמהון, וכדין, ותתצב אחותו מרחוק. ^צ כמה דאת אמר מרחוק ה' נראה לי. ^ק

רב) ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור. בשעתא דהוה פסקי ישראל ^{קא} מאורייתא, מיד ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור. הות נחתת מדת הדין, ^{קב} לאסתחאה מדמא דישראל, על עלבונה דאורייתא. ונערותיה הולכות על יד היאור, ^{קג} אלין אומיא, דאינון אזלין ורדפין אבתרייהו, על יד הקאור, על סבת עלבונה דאורייתא, ואינון ^{קד} דמורים בה, דרפו ידיהו ^{קה} מינה.

רג) א"ר יהודה, כל מלין דעלמא, תליין בתשובה, ובצלוחא דצלי ב"ג לקב"ה, וכל שכן, מאן דאושיד דמעין בצלותיה, דלית לך תרעא, דלא עאלין אינון דמעין. מה כתיב ותפתח ותראהו את הילד. ותפתח, דא שכינתא, דקיימא עליהו דישראל, כאימא על בנין, ^{קו} והיא פתחה תדיר בזכותיהון דישראל.

רד) כיון שפתחה, ותראהו את הילד, ^{קי} ילד שעשועים. דאינון ישראל, ^{קיב} דמתחטאן קמי ^{קיד} מלכיהון בכלא, ומיד ^{קטו} דמתחננן קמי קב"ה, ^{קטז} הדרי ^{קטז} בתשובה.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ק) (משלי ד) לך מ"צ צ"א. ו) (ירמיה ל"א) לך ע"ג צ"ב. ט מוסיף ע"כ. ע ל"ג ד"א; סתרי תורה. פ אתער. צ מוסיף ד"א מרחוק כד"א. ק מוסיף ע"כ. ר באורייתא. ש אלו הן האומות. ת דמיכין. א מניח. ב הוא. ג דחטאן; דמתחטאין. ד מאריטון. ה דמתחננן קמי קב"ה. ו מהדרן; הדרין; הדרן. ז בתשובה ומתחננן קמיה קב"ה.

ותרד בת פרעה

הסולם

מאמר

עלבונה של התורה כי יאור פירושו תורה. ונערותיה הולכות על יד היאור, הן האומות שהולכים ורדפים את ישראל, על יד היאור. על סבת עלבונה של התורה, שאלו שלומדים בה הרפו את ידיהם ממנה.

רג) אמר ר' יהודה וכו' אר"י, כל הדברים שבעולם תלויים בתשובה ובתפילה שהאדם מתפלל להקב"ה, וכל שכן מי שמוריד דמעות בתפלתו, שאין לך שער שאלו הדמעות לא תבאנה בו. מה כתוב, ותפתח ותראהו את הילד, ותפתח, זו היא השכינה, העומדת על ישראל כאם על הבנים, והיא פותחת תמיד בזכותם של ישראל.

רד) כיון שפתחה וכו'! כיון שפתחה ותראהו את הילד, דהיינו ילד שעשועים, שהם ישראל, שמתחטאים לפני מלכם תמיד, ומיד שמתחננים לפני הקב"ה, חוזרים בתשובה ובוכים

ונשקו. אמר ודאי יפה אתה אומר, וכן הוא ודאי. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן, מכל שאר נביאי העולם.

רא) ד"א, ותתצב אחותו! זו היא חכמה, היינו הנוקבא, שנקראת חכמה התחתונה. כמו שאתה אומר. אמור לחכמה אחותי את. אמר ר' יצחק, מעולם לא הוסרה גזרת הדין מן העולם. כי בכל שעה שהיו חוטאים ישראל היה הדין מקטרג עליהם, ואז, ותתצב אחותו מרחוק, שנתרחקה השכינה מהם, כמש"א מרחוק ה' נראה לי.

מאמר ותרד בת פרעה

רב) ותרד בת פרעה וגו'! היינו בשעה שפסקו ישראל מן התורה, מיד, ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, שמדת הדין, שנקרא בת פרעה, היתה יורדת להתרחץ, מן הדם של ישראל, דהיינו מפגס שלהם על ^(דפרי דף י"ב ע"א) דף י"ב ע"ב

ובכאן קמיה, כברא דבכי קמי אבוי, מה כתיב, והנה נער בוכה. כיון דבכי, ׀ אתעדו כל גזרין בישין דעלמא, מה כתיב ותחמול עליו, אתער עלוי ברחמים, ומרחם ליה.

(רה) ותאמר מילדי העברים זה, ׀ דאינון . רכי לבא, ולא מילדי ׀ העכורים, דאינון ; קשי קדל, ׀ וקשי לבא. מילדי העברים ; רכי לבא מאבהן ׀ ומאמהן לאתבא קמי מאריהון. ותקרא את אם הילד. שהיתה בוכה, הה"ד, ׀ קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו', הוא בוכה ואם הילד היא בוכה. (רו) איר יהודה, לזמנא דאתי מה כתיב, ׀ בבכי יבואו ובתחנונים וגו'. מהו בבכי יבואו. בזכות בכי דאם הילד, שהיא רחל, יבואו ויתכנשון מן גלותא. ואמר רבי יצחק, פורקנא דישראל לא תליא אלא בבכי, כד ישתלמון ויכלון, בכי דמעוּת דבכה עשו קמי אבוי, דכתיב ׀ וישא עשו קולו ויבך. ׀ ואינון דמעין, אחיתו לישראל בגלותיה. כיון דיכלון אינון דמעין בבכיה דישראל, יפקון מגלותיה, הה"ד בבכי יבואו ובתחנונים אובילם.

(רי) ׀ ויפן כה וכה. חמא באלין ׀ ׀ אתוון, דמיחדין ליה ישראל בכל יומא, שמע ישראל פעמים, דאית בהון כיה תרי זמני, ולא חמא ביה. ויפן כה וכה וגו'. כה וכה, אמר רבי אבא, כה ׀ חמא, אי הוּו ביה עובדין דכשרין. וכה אי ׀ זמין

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

׀ מתבר ; מתברי ; מתתברי. ׀ ל"ג דאינון רבי לבא. י קשי קדל. ׀ האומות עעו. ל ל"ג קשי קדל. ׀ קשי ; ל"ג וקשי לבא מילדי. נ דכי. ׀ ל"ג ואמהן ; ומן אמהן ; אברהם העברי. ׀ מוסיף איר יוסי אותו בכי דבכה עשו ואינון. ׀ ל"ג מן ויפן עז ויפן. ׀ ל"ג חמא. ׀ מוכיף זמין ליה.

(ו) (ירמיה ל"א) חיי שרה פ"ה צ"א. (ת) (ירמיה ל"א) מקץ ס"א צ"ב תק"ח קי"ג ס"ב שלי"ד. (א) (בראשית כ"ו). (ב) ב"א רל"א צ"ד.

ותרד בת פרעה

הסולם

מאמר

יבואו ויתקבצו מן הגלות. ואמר ר' יצחק, גאולת ישראל אינה תלויה אלא בבכיה, דהיינו כשתשלמנה ותכלינה בכי הדמעות שבכה עשו לפני אביו, אז יגאלו. שכתוב, וישא עשו את קולו ויבך, ואלו הדמעות הורידו את ישראל לגלות, לכן, כיון שתכלינה אלו הדמעות על ידי הבכיה של ישראל, יצאו מן הגלות. ז"ש בבכי יבואו ובתחנונים אובילם.

בוכים לפניו כבן הבוכה לפני אביו. מה כתוב, והנה נער בוכה, כיון שבכה הוסרו ממנו כל גורות קשות שבעולם. מה כתוב, ותחמול עליו, שנתעוררה עליו ברחמים, ותחמל עליו.

(רה) ותאמר מילדי העברים זה ; שהם רכי לב, ולא מילדי העכורים, שהם קשי עורף וקשי לב. מילדי העברים, שהם רכי לב בזכותם של האבות והאמהות לשוב לפני אדונם. ותקרא את אם הילד היינו רחל אמנו, שהיתה בוכה, ז"ש קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו'. הוא בוכה, דהיינו ישראל, ואם הילד בוכה, שהיא רחל.

(רו) איר יהודה וכר' ; אר"י לעתיד לבא מה כתוב, בבכי יבואו ובתחנונים וגו'. שואל, מהו בבכי יבואו. ומשיב, בזכות הבכיה של אם הילד, אמס של ישראל, שהיא רחל, (דמ"י דף י"ב ע"ב)

מאמר ויפן כה וכה

(רי) ויפן כה וכה ; כי ראה באלו ני אותיות שישראל מיחדים בכל יום, שמע ישראל, פעמים שיש בהם כיה וכ"ז אותיות בבי פעמים, ולא ראה בו במצרי שיאמר אותם. ויפן כה וכה, אמר ר' אבא כה, ראשון הוא שראה אם היה בו מעשים טובים, וכה השני, הוא, שראה, אם עתיד לצאת ממנו בן צדיק. מ"ד

לנפקא מניה ברא מעליא, מיד וירא כי אין איש. חמא ברוח קודשא, ם דלא זמין לנפקא מניה ברא מעליא.

רח) דאמר רבי אבא, כמה חייבין אינון בעלמא, דמפקי בני ת מעליא, יתיר מאינון זכאין. וההוא ברא מעליא דנפק מן חייבא, איהו ם מעליא ב יתיר, למהוי טהור מטמא. נהורא מגו חשוכא. חכמתא ג מגו טפשותא. ודא איהו מעליא מכלא. ט) וירא וירא דהכא, כלא ד ברוח קודשא אסתכל וחמא, ובגין כך אסתכל ביה וקטל ליה, ן וקביה, סבב כלא, למהך, ז לההוא בירא, כמה דאזל יעקב לגבי ההוא בירא, דכתיב, ן וישב על הבאר. ביעקב כתיב, ז וירא והנה באר. במשה כתיב, וישב בארץ מדין וישב על הבאר. בגין דמשה ן ויעקב, אע"ג דבדרגא חדא הו, אסתלק משה בהאי, יתיר מניה.

רי) רבי יוסי ורבי יצחק הו אזלי באורחא. אמר רבי יוסי, ההוא באר דחמא יעקב, וחמא משה, ם אי דא הוה ההוא בירא, דחפר אברהם ויצחק. כ איל לאו.

חלופי גרסאות

מסדת הוהד

ג) ויצא מ"ח צ"א. ד) (בראשית כ"ט) ויצא מ"ד צ"ב. ן דלית ת מעליא. א משתבת. ב ל"ב יתיר. ג מן. ז ברוחא קדישא. ה דקביה. ו סבר. ז ל"ג לההוא בירא. ח ל"ג ויעקב. ט ל"ג אי דא י ל"ג דא. כ אי לאו איל.

וישב על הבאר

הסולם

זאמר

הדעת שבפנימיות ת"ת. וסוד הבאר, הוא המלכות בת זוגו של הת"ת, וכיון שמשה היה פנימיות הת"ת, ע"כ נאמר בו וישב, וביעקב דק וירא בלבד.

מיד, וירא כי אין איש, דאה ברוח הקודש שאינו עתיד לצאת ממנו בן צדיק.

רח) דא"ר אבא כמה וכר, שאר"א, כמה רשעים הם בעולם, שמולידים בנים טובים, יותר מן הצדיקים. ואתו בן הטוב שיוצא מן הרשע הוא טוב ביותר, להיותו טהור מטמא, אור מתוך החושך, חכמה מתוך טפשות, וזה טוב יותר מכל.

רי) ר' יוסי ור' יצחק וכר, ר"י ור"י היו הולכים בדרך אמר ר' יוסי אתה הבאר שראה יעקב וראה משה, אם זו היא הבאר שחפרו אותה אברהם ויצחק. שהט. ב' הקוין ימין ועמאל דז"א.

זאמר וישב על הבאר

פ"י המלכות נקראת באר ומתחילה מקודם בריאת העולם, היתה במדת הדין ולא היתה ראויה לקבל שום אור, עד שחפרוהו אברהם ויצחק, שפירושו שהעלוה לבינה, שה"ס מדת הרחמים, ונתקנה שם. ותקן זה נעשה בעת בריאת העולם, כמ"ש להלן. וה"ס החפירה, לעשותה בית קבול. והסו"ה, באר חפרוה שרים וגו'. ושואל ר' יוסי, אם זו היא מצב תבאר שראו יעקב ומשה, למה לא נאמר בהם שחפרו אותו או תקן אחר, אלא וישב על הבאר. בלי תקן מוקדם.

ט) וירא וירא דהכא וכר, שואל, מהו רומז שתי פעמים וירא שנאמר כאן, שנאמר, וירא איש מצרי וגו' וירא כי אין איש. ומשיב, הכל ברוח הקודש הסתכל וראה, ומשום זה הסתכל בו והר, אותו, כלומר שהרגו בהסתכלותו בו, וע"כ נאמר פעם שני וירא. והקבי"ה סבב הכל כדי שמשה ילך אל אותו באר כמו שהלך יעקב אל אותו הבאר שכתוב, וישב על הבאר. שואל, ביעקב כתוב וירא והנה באר, במשה כתוב, וישב בארץ מדין וישב על הבאר, וביעקב לא אמר וישב אלא וירא בלבד. ומשיב, הוא משום שאע"פ שמשה ייעקב היו במדרגה אחת דהיינו בקו אמצעי, מכל מקום נתעלה משה בזה יותר ממנו. כי יעקב הוא בחינת ת"ת, ומשה היא בחינת

א"ל לאו וכר, אמר לו אין הבאר דיעקב ומשה במצב הבאר שחפרוהו אברהם ויצחק. אלא משעה שנברא העולם, נברא באר הזו, כלומר שכבר היתה במצב שלאחר התקון, ובערב

אלא, בשעתא דאתברי עלמא, ז אתברי האי בירא. ובערב שבת בין השמשות, ם אתברי פומא דיליה, והאי איהו באר דחמו יעקב ומשה.

ריא) מתניתין. אינון ז דרדפי קשוט, אינון דתבעו רזא דמהימנותא. אינון דאתדבקו בקשורא מהימנא. אינון דידעיין אורחוי דמלכא עלאה. קריבו שמעו. ריב) כד סליקו תריין, ם ונפקו לקדמות חד, מקבלין ליה בין תריין ם דרועין. תריין ם נחתי ז לתתא תריין אינון, חד ם בינייהו. ך תריין אלין מותבא ם דנביאי יתקין בהו. חד בינייהו, חבורא איהו ת דכלא, איהו נטיל א מכלא.

חלופי גרסאות

ז אברי ם אברי. נ רדפי. ם ונפקי. ע דרעין. תרעין. ף נחתי. צ לתלתא. ף מנייהו. ף מסיף בינייהו. חקלא דתפוחין קרישין איהו מהאיבירא [יתבי]. ר לז תריין. תריין יתבי. ם בנוי. דגרסי. ת ולכלא. א לכלא.

וישב על הבאר

הסולם

מאמר

מקום גילוי החכמה (כנ"ל ויצא דף נ"א ד"ה והנך) אז תוכל המלכות לקבל מהם הג"ר שהיא רק נה"י דג"ר בלבד. ועל שם קבלת הג"ר מנה"י הללו נקראת המלכות בשם באר. שז"ס והנה באר בשדה ג"י עדרי צאן שהם נה"י. רובצים עליה. ונקראת ג"כ שדה תפוחים הקדושים. כי ע"ש נה"י נקראת שדה תפוחים. וע"ש המחזין דחויב שבהם. הם נקראים קדושים.

ובערב שבת בין השמשות נברא פי הבאר, דהיינו היסוד שלה. על ידי עלייתה או לבינה. ובמצב הזה אינה צריכה עוד לתקון. חו היא הבאר שראו יעקב ומשה. וע"כ נאמר בו וישב על הבאר בלי שום תקון מוקדם.

תוספתא

ריא) מתניתין. אינון דרדפי וכר: משנת. אלו רודפי צדק, שרודפים לתקון המלכות שנקראת צדק. על ידי ג' קוין, ימין שמאל ואמצעי. שבז"א. הם התובעים בזרוע סוד האמונה. שה"ס המשכת קו שמאל למלכות שנקראת אמונה. הם שהתדבקו בקשר האמונה. שהוא הקשר שבקו ימין. הם שיודעים דרכי מלך העליון, שהוא ז"א. סוד קו האמצעי. ולא לו קורא בעל התוספתא. ואמר להם, קרבו שמעו. כלומר, אותם הרודפים לתקן את המלכות ולהאירה בג' קוין, שמעו סדר היחוד הזה. כיצד נעשה.

ריב) כד סליקו תריין וכר: כשעולים ויוצאים שני הקוין חויב לקראת קו האחד האמצעי הם מקבלים אותו בין שתי הזרועות, שהם חסד וגבורה. שמחמת קבלתם את קו האמצעי ירדו חויב ונעשו חסד וגבורה. כי נסתלקו מהם הג"ר דג"ר. אמנם עוד המלכות אינה יכולה לקבל חכמה מהם. כי שם שליטת אור החסדים והחכמה מכוסך שמה. עד שהשנים שהם חויב, יורדים למטה, דהיינו שנעשים נצח והוד. הם שנים, עיקר המחזין הם שנים ימין ושמאל, שנעשים נצח והוד, ואחד ביניהם, כלומר שצריכים בהכרח לקו האמצעי שיכריע ביניהם והוא יסוד. כי המכריע בין חויב נקרא ת"ת. והמכריע בין נה"ה נקרא יסוד. ומבאר דבריו, שנים הללו, שירדו למטה, הם מושב שהנביאים יונקים מהם, דחיינו נצח והוד, אחד שביניהם, שהוא יסוד. הוא המתחבר בכל, הן בקו ימין והן בקו שמאל. הוא לוקח מכלם, הן חכמה והן חסדים, כי להיותו קו האמצעי המקיים הארתם ע"כ מקבל הארתם גם לעצמו. כי זה הכלל. כל האורות שהתחתון גורם להתקיים בעליונים זוכה בהם בשלמותו גם הו

דע שתוספתא זו היא ביאור על הכתוב וירא והנה באר בשדה ושלשה עדרי צאן רובצים עליה. ומובאה לעיל (ויצא דף נ' אות ק"ו). ושם ביארתי באורך ע"ש. ותמציתה היא. כי באר. הוא שם המלכות בעת שמקבלת ג"ר וג"ר אלו אינה מקבלת מג"ר דג"ר אלא מנה"י דג"ר. שהוא מטעם, שחויב דג"ר נעלמים עם הכרעת קו אמצעי ביניהם. (כנ"ל ויצא דף נ"א ד"ה כד) ויורדים ונעשים לב' זרועות, שהם חסד וגבורה. וקו אמצעי היא ת"ת. שהם מכוונים רק דג"ר. אמנם גם מאגית לא תוכל המלכות לקבל חכמה, כי בהם שולטים רק החסדים, (כנ"ל ב"א דף רצ"ט ד"ה ר"ח) אלא אחר שבי חקוין יורדים לנצח והוד, שבהם

ריג) ההוא בירא קדישא, קאים תחותייהו, חקלא דתפוחין ב קדישין איהו מהאי בירא אתשקין ג עדרייא, כל אינון רתיכין, כל אינון מארי דגדפיין. תלת קיימין רביעין על האי בירא. האי בירא מנייהו אתמלי. אדניי אתקרי, על דא כתיב, ה) אדני יי אתה החלות וגו'. וכתוב ו) והאר פניך על מקדשך השמש למען אדני, אדון כל הארץ, ההיד ז) הנה ארון הברית אדון כל הארץ. ביה גניז חד מקורא קדישא, דנביע ביה תדיר, ואמלי ליה, יי צבאות אקרי. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין. (ע"כ תוספתא)

ריד) ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה וגו'. איר יהודה, אי בירא ז דא, איהו בירא דיעקב, הא כתיב ביה, ח) ונאספו שמה כל העדרים וגללו וגו'. והכא בנות יתרו לא אצטריכו להאי. אלא ותבאנה ותדלנה בלא טורח אחרא. רטו) איר חייא, יעקב אעדי ה לה מן בירא, דהא כתיב, כד מתכנשי תמן כל עדרייא, והשיבו את האבן. וביעקב, לא כתיב וישב את האבן, ז דהא לא אצטריך לבתר כן, דהא בקדמיתא מיא לא הו סלקין, כיון דאתא יעקב, סליקו מיא ה לגביה, וההוא אבנא, לא הוה על פום בירא, ובגין כך ותבאנה ותדלנה. רטז) ר' אלעזר ור' אבא הו אזלי מטבריא לצפרי. עד דהו אזלי, פגע בהו חד יודאי, אתחבר בהדייהו, איר אלעזר, כל חד לימא מלה דאורייתא.

חלופי גרסאות

ב ליג קדישין. ג מוסיף עדרייא דרעי משה במדברא מהאי בירא אתשקין עדרייא דבריר יעקב כד בריר [אתבריר] לון לגו חולקה. ד ליג דא ה ליה, ו מתרגשי. ז דלא וליג דהא ח מוסיף לגביה ומשה אף הכי סליקו מיא לגביה.

מסרת הזהר

ה) (דברים ג') ויצא גיב צ"א. ו) (דניאל ט') ויצא גיב צ"ב. ז) (יהושע ג') הקסהו כ"א צ"א. ח) (בראשית כ"ט) ויצא מיה צ"ד.

וישב על הבאר

(כנ"ל אות ר"ט) הרי כתוב ביעקב, ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר, וכאן, בנות יתרו לא נצדכו לזה, אלא ותבאנה ותדלנה בלי טרחה אחרת, דהיינו לגו את האבן מעל פי הבאר. רטו) איר חייא וכ"ל: והשיב ר' חייא יעקב הסיר את האבן מן הבאר. כי כתוב, כשנאספו שם העדרים, והשיבו את האבן על פי הבאר, אבל ביעקב לא כתוב וישב את האבן, כי לאחר מכאן לא היו צריכים עוד אל האבן, כי מתחילה המים לא היו עולים, כיון שבא יעקב עלו לקראתו המים, כי נתרבו המים, וע"כ אבן ההוא לא היה על פי הבאר, שלא היו צריכים לשמירה, ועל כן נאמר בבנות יתרו, ותבאנה ותדלנה. בלי טרחה לגול את האבן. רטז) ר' אלעזר ור' אבא וכ"ל: ר"א ור"א היו הולכים מטבריא לצפרי. בעוד שהיו הולכים פגש בהם יהודי אחד. נתחבר עמהם. איר אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה.

הסולם

מאמר

ריג) ההוא בירא קדישא וכ"ל: באר ההוא הקדוש שהיא מלכות, במוחין דגיר כנ"ל, עומדת תחתיהם, דהיינו תחת נצח הוד יסוד הנ"ל, והיא שדה תפוחים הקדושים, כמיש לעיל בדיבור הסמוך. מבאר ההוא ישקו העדרים, שהם כל אלו המרככות של מלאכים, וכל אלו המלאכים בעלי כנפים. ג' נמצאים רובצים על באר הוה, שהם ג' ספירות נה"י כנ"ל, ובאר הוה מתמלא מהם, באור הג"ר, והיא נקראת אדניי. על זה כתוב, אדני ה' אתה החילות וגו'. וכתוב, והאר פניך וגו' למען אדני אדון כל הארץ, כי כשיש לה ג"ר נקראת בלשון זכר אדון. ז"ש, הנה ארון הברית אדון כל הארץ. בה גנח מקור אחד קדוש, דהיינו יסוד הנובע בה תמיד וממלא אותה, שנקרא ה' צבאות. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים. (ע"כ תוספתא).

ריד) ולכהן מדין שבע בנות וגו': אמר ר' יהודה אם באר הוה היא באר של יעקב,

(דפו"י דף י"ג ע"א)

ריז) פתח איהו ואמר, ט) ויאמר אלי הנבא בן אדם הנבא אל הרוח ואמרת אל הרוח וגר. מהאי קרא ידענא, אתר דהרוח נפקא מניה, וכי יכיל הוה יחזקאל לנבאה על הרוח, והא כתיב י) אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח. אלא, בר נש לא יכיל לשלטה ברוח, אבל קודשא בריך הוא איהו שליט בכלא, ו על מימריה הוה י) מתנבי יחזקאל. ותו דהא כ) הוה בגופא בהאי עלמא, ובגין כך אתנבי עליה, מארבע רוחות בואי הרוח, מההוא אתר דאתחם בסמכו בארבע סטרין דעלמא.

ריח) דליג ההוא יודאי קמיה, אמר ליה רבי אלעזר, מאי חמית. אמר מלה חמינא. אמר ליה מאי היא. אמר ליה רוח בני אדם, אי אתלכש ט) בגי'ע בלבושא דדיוקנא בגופא נ) דהאי עלמא, הוה ט) ליה למכתב, כה אמר ה' מגי'ע בואי הרוח, מהו מארבע רוחות.

ריט) א"ל, רוחא לא נחתא להאי עלמא, עד דסלקא מגנתא דארעא, לגו כורסייא, דקיימא על ארבע סמכין. כיון דסלקא תמן, אשתאבא מגו ההוא כורסייא דמלכא, ונחתא להאי עלמא, גופא אתנטיל מארבע סטרי עלמא, רוח אוף הכי י) אתנטיל מארבע סטרי דכורסייא, דמתתקנא עלייהו.

רכ) אמר פ) ליה ההוא בר נש, דליגא דקא דליגנא קמייכו, מלה חמינא מהאי סטרא. בגין דיומא חדא הוינא אזיל במדברא, וחמינא אילנא חד דמרגג למחזי,

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (יחזקאל ל"ז) תלוחח כ"ט צ"ה י) (קהלת ח') ט) מוסיף ועל דא י) מגבי וליב יחזקאל. כ) מוסיף ההוא רוח. ז) ליב הוה. ט) ליב בגי'ע. נ) מוסיף כגונא דהאי. ט) ליב ליה. ע) נטיל. פ) לה.

מאמר

הסולם

מארבע רוחות בואי הרוח

רי) פתח איהו ואמר וכר' : פתח ר"א ואמר, ויאמר אלי הנבא בן אדם וגר ואמרת אל הרוח וגר. ממקרא הוה אני יודע את המקום שהרוח יוצא ממנו. כי איך היה יכול יחזקאל לנבא על הרוח, והרי כתוב, אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח. אלא, אדם אינו יכול למשול על הרוח, אבל הקב"ה הוא שולט על הכל ועל פיו היה מתנבא יחזקאל. ועוד, כי הרוח כבר היה בגוף בעולם הזה, כי מתים היו שם במערה, שהחיה אותם. ועל כן התנבא עליו, מארבע רוחות בואי הרוח, דהיינו ממקום ההוא שנגבל בעמודיו בארבע רוחות העולם, שהם כסא התחתון, שהוא מלכות, שהיא כסא לדיא, ויש לה ד' עמודים בסוד ד' רוחות העולם, שהם חריג תו"מ. ששם עומד הרוח, מטרם שחזר אל הגוף בעולם הזה.

רי) פתח איהו ואמר וכר' : פתח ר"א ואמר, ויאמר אלי הנבא בן אדם וגר ואמרת אל הרוח וגר. מהאי קרא ידענא, אתר דהרוח נפקא מניה, וכי יכיל הוה יחזקאל לנבאה על הרוח, והא כתיב י) אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח. אלא, בר נש לא יכיל לשלטה ברוח, אבל קודשא בריך הוא איהו שליט בכלא, ו על מימריה הוה י) מתנבי יחזקאל. ותו דהא כ) הוה בגופא בהאי עלמא, ובגין כך אתנבי עליה, מארבע רוחות בואי הרוח, מההוא אתר דאתחם בסמכו בארבע סטרין דעלמא.

ריט) א"ל, רוחא לא נחתא להאי עלמא, עד דסלקא מגנתא דארעא, לגו כורסייא, דקיימא על ארבע סמכין. כיון דסלקא תמן, אשתאבא מגו ההוא כורסייא דמלכא, ונחתא להאי עלמא, גופא אתנטיל מארבע סטרי עלמא, רוח אוף הכי י) אתנטיל מארבע סטרי דכורסייא, דמתתקנא עלייהו.

רכ) אמר ליה ההוא וכר' : אמר לו האיש ההוא, הקפיצה שקפצתי לפניכם, הוא משום שראיתי דבר מענין הזה. כי יום אחד הייתי

ריח) דליג ההוא יודאי וכר' : קפץ לפניו אותו היהודי, שנחבר עמהם. אמר לו (דפריי דף י"ב צ"א)

וחד מערתא תחותיה, קריבנא גביה וחמינא ההיא מערתא, דסלקא ריחין מכל זיני ריחין דעלמא. אתתקפנא בגרמאי ז ואעילנא בההיא מערתא, ונחיתנא בדרגין ידיען בגו דוכתא חדא, דהוּו ביה אלנין סגיאין וריחין ובוסמין, דלא יכילנא למסבל.

רכא) ותמן חמינא חד בר נש, ושרביטא חד בידיה. והוּו קאים בחד פתחא. כיון דחמא לי, תוּוה וקם לגבאי. אמר לי, מה את הכא, ומאן את, אנא דחילנא סגיא, אמינא ליה, מארי מן חברייא אנא, כך וכך חמינא במדברא, ועאלנא בהאי מערתא, ונחיתנא הכא.

רכב) אמר לי, הואיל ומן חברייא את, טול האי ק קיטרא דכתבא, והב ליה לחברייא, אינון דידעין רזין ר דרוחיהון דצדיקיא, * בטש בי בההוא שרביטא, ודמיכנא. אדהכי, חמינא כמה חילין ומשיריין גו שינתא, דהוּו אתיין באורחא, ללההוא דוכתא. וההוא גברא בטש בההוא שרביטא, ואמר באורחא דאילני זילו. אדהכי דהוּו אזלי, פרחי באוירא וסלקי, ולא ידענא לאן אתר. ושמענא קלין דמשיריין סגיאין, ולא ידענא ה מאן איהו. אתערנא, ולא חמינא מידי, ודחילנא בההוא אתר.

רכג) אדהכי, חמינא ללההוא בר נש, אמר לי, חמית מידי, אמינא ליה, חמינא גו שינתא כך וכך. אמר, בההוא אורחא אזלי רוחיהון דצדיקיא, גו גנתא דעדן, לאעלא תמן. ומה דשמעת מנייהו, הוא, דקיימי בגנתא בדיוקנא דהאי עלמא, וחדאן ברוחיהון דצדיקיא דעאלין תמן.

חלוסי גרסאות

ז ליג ואעילנא. ק קנסא; ק קטרא. ר לרוחיהון. ש בחתוּו. ת מאי הוא; לאן אתר.

מארסע ורחות בואי הרוח

הסולם

מאמר

חסודות של רוחות הצדיקים. הכה אותי באותו השרביט שבידו, ונרדמתי. בתוך זה, ראיתי בשנתי, הרבה צבאות ומחנות שהיו באים בדרך למקום החוא, ואותו האיש הכה בשרביט ואמר להם, בדרך האילנות לכו. בעוד שחיו חולכים, פרחו באויר ועלו, ולא ידעתי לאיזה מקום. ושמעתי קולות של מחנות רבות ולא ידעתי מי המה. הקיצוטי ולא ראיתי כלום. ופחדתי במקום החוא.

רכג) אדהכי חמינא ללההוא וכר' ז בינתים, ראיתי לאותו האיש, אמר לי, ראית משהו. אמרתי לו ראיתי בשנתי כך וכך. אמר, בדרך החוא חולכים רוחות הצדיקים אל גן העדן להכנס שם. ומת ששמעת מהם, דוחינו הקולות של מחנות רבות, הוא, להיותם עומדים בגן בצורות שלתם מעולם הוּו, וה' שמחים ברוחות הצדיקים הנאים שם.

וכמה

הייתי הולך במדבר, וראיתי אילן אחד נחמד למראה, ומערה אחת תחתיו. קרבתי אליו, וראיתי מערה ההיא, שהיא מעלה ריחות מכל מיני ריחות שבעולם. התחזקתי ונכנסתי באותה המערה, וירדתי במדרגות ידועות במקום אחד, שהיו בו הרבה אילנות וריחות ובשמים, שלא יכולתי לסבול.

רכא) ותמן חמינא וכר' ז ושם ראיתי איש אחד ושרביט בידו, והיח עומד בפתח אחד. כיון שראה אותי, תמה, ועמד אצלי. אמר לי, מה אתה עושה כאן, ומי אתה. אני פחדתי מאד, אמרתי לו, מורי, מן החברים אני, כך וכך ראיתי במדבר, ונכנסתי במערת חוּו וירדתי כאן.

רכב) אמר לי הואיל וכר' ז אמר לי, מאחר שאתה מן החברים, קבל צרור הזה של כתבים, ותן אותו לחברים, לאותם שיוודקים (שירי דף יג ע"א * דף יג ע"ב)

רכד) « וכמה דגופא אתבני בהאי עלמא, מקטורא דארבע יסודי, ואתצייר בהאי עלמא. אוף הכי רוחא, אתצייר בגינתא, מקטורא דארבע רוחין דקיימא בגנתא, וההוא רוחא, אתלבשת תמן, ומתציירת מנייהו, בציורא דדיוקנא דגופא, דאתצייר בהאי עלמא. ואלמלא אינון ארבע רוחין, דאינון אוירין דגנתא, רוחא לא מתציירא בציורא כלל, ולא אתלבשא בהו.

רכה) אינון ד' רוחין, קטירין אלין באלין כחדא, וההוא רוח. אתצייר ואתלבש בהו, כגוונא דגופא אתצייר בקטורי, דד' יסודי עלמא. ובגין כך, מארבע רוחות בואי הרוח, מאינון ארבע ב רוחין דג'ע, דאתלבשא ואתציירת בהו, והשתא טול האי ג קיטרא דכתבא ד וזיל לאורחך, והב ליה לחברייא.

רכו) אתא רבי אלעזר, ואינון חברייא, ונשקוהו ברישיה, א'ר אלעזר, בריך רחמנא, דשדרך הכא, דודאי דא הוא ברירא דמלה, וקביה אומין לפומי האי קרא. י'הב לון ההוא ה קיטרא דכתבא, כיון דנטל ליה רבי אלעזר, ופתח ליה, נפק אפותא דאשא, ואסחר ליה, חמא ביה מה דחמא, ופרח מן ידוי.

רכז) בכה ר' אלעזר, אמר מאן יכול לקיימא בגנזייא דמלכא, ט ה' מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך. זכאה האי אורחא, וההיא שעתא דאערענא בך. ומההוא יומא הוה חדי רבי אלעזר, ולא אמר כלום לחברייא, עד דהו אולי, פגעו בחד בירא דמיא, קיימו עליה, ושתו מן מיא.

חלופי גרסאות

א כמה. ב ל'ג רוחין דג'ע. ג קינסא ;
ד קוטרא. ו ואזיל. ה קנסא.

מסרת הוהר

ט (תהלים ט"ו) וירא ט' צ"ה.

מארבע רוחות בואי הרוח.

רכו) אתא ר' אלעזר וכו' ; בא ר"א והחברים ונשקו אותו בראשו. אמר ר' אלעזר. ברוך הרחמן ששלחך כאן. כי זה הוא ודאי בירור של הדבר, והקביה הזמין לפי את מקרא הזה, מארבע רוחות, כדי שתגלה לי טודו. נתן האיש להם צרור הכתבים. כיון שלקחו ר' אלעזר ופתח אותו, יצא בית של אש וסבב אותו. ראה בצרור הכתבים מה שדאה. והצרור פרח מידי.

רכז) בכה ר' אלעזר וכו' ; בכה ר"א. אמר מי יכול לעמוד בסודות המלך. כמ"ש, ה' מי יגור באהלך ישכון בהר קדשך. אשרי הדרך הזה, ואותה השעה שפגשנו בך. ומיום ההוא היה ר' אלעזר שמה, ולא אמר כלום לחברים. מה שראה בצרור הכתבים. בעוד שהיו הולכים, פגעו בבאר אחת של מים, עמדו עליו, ושתו מן המים.

אמר

הסולם

מאמר

רכד) וכמה דגופא אתבני וכו' ; וכמו שהגוף נבנה בעולם הזה מקשר של ארבעה יסודות, אש רוח ט"ס עפר, ומצטייר מהם בעולם הזה, כך הרוח מצטייר בגן העדן מד' רוחות העומדים בגן, שהם בחי' חורג תו"ט, והרוח מתלבש שם ומצטייר מהם בצורת דמות הגוף שנצטייר בעולם הזה. ואלמלא ארבע רוחות אלו, שהם אוירים שבגן, דהיינו חורג תו"ט מאור החסדים שנקרא אויר, לא היו מצטיירים בציור כלל, ולא התלבש שם הרוח.

רכה) אינון ד' רוחין וכו' ; אלו ד' הרוחות קשורות זו בזו יחד, הרוח הצטייר והתלבש בהן, כמו שהגוף הצטייר בקשר של ד' יסודות העולם, ארמ"ע. ומשום זה, אמר יחזקאל, מארבע רוחות בואי הרוח, דהיינו מאלו ארבע רוחות שבגן עדן, שהתלבש והצטייר בהם. ועתה קבל צרור זה של כתבים ולך לדרכך ותן אותו לחברים.

(דטו"י דף י"ג ע"ב)

רכח) אִיר אֶלְעֹזֶר, זכאה חולקהון דצדיקיא, יעקב ערק מקמי אחוי, ואזדמן ליה בירא, כיון דבירא חמא ליה, מיא אשתמודעו למאריהון, וסלקין לגביה, וחדו בהדיה, ותמן אזדוגת ליה בת זוגיה. משה ערק מקמי פרעה, ואזדמן ליה ההוא בירא, ומיין חמו ליה, ואשתמודעו למאריהון, וסלקו לגביה, ותמן אזדוגת ליה בת זוגיה.

רכט) מה בין משה ליעקב, יעקב כתיב ביה, (ז) ויהי כאשר ראה יעקב את ויגרשום ויקם משה ויושיען וגו'. בודאי ידע הוה משה, כיון דחמא מיא דסלקין לגביה, דתמן תזדמן ליה בת זוגיה. ותו, דהא רוח קודשא, לא אתעדי מניה לעלמין וביה הוה ידע, דצפורה תהוי בת זוגיה. אמר משה, ודאי יעקב אתא להכא, ומיא סליקו לגביה, אזדמן ליה בר נש דאכניש ליה לביתה, ויהב ליה כל מה דאצטריך. אנא אוף הכי.

רל) אמר ההוא בר נש, הכי אוליפנא, דיתרו כומר לכוים הוה. כיון דחמא דכוים לית בה ממשו. אתפרש מפולחנא דילה. קמו עמא ונדוהו. כיון דחמא בנתיה, הוה מתרכן לון, דהא בקדמיתא אינון הו רעאן עאניה. כיון דחמו ו משה ברוח קודשא, דעל מלה דכוים הו עבדי, מיד ויקם משה ויושיען וישק את צאנם. ואתעביד קנאה לקודשא בריך הוא בכלא.

רלא) אמר ליה רבי אלעזר, אנת לגבון, ולא ידענא * שמך. אמר, אנא יועזר

מסדת הזהר

(ז) (בראשית כ"ט) ויצא מ"ז צ"ה.

חלופי גרסאות

ו ליג משה.

מאמר

הכולם

באר ומשה ויעקב

משה, ודאי כשיעקב בא לכאן והמים עלו לקראתו, נזדמן לו אדם שאספו לביתו ונתן לו כל מה שצריך. גם לי יהיה כן.

רל) אמר ההוא בר נש וכר' : אמר אותו האיש כך למדתי, שיתרו כומר לע"ז היה, כיון שראה שאין ממש בע"ז, נפרד מעבודתה. קם העם והחרימו אותו. כיון שראו בנותיו באו להשקות את צאנו. היו מגרשים אותו, כי מתחילה היו הם עצמם רועים את צאנו. להיותו כומר שלהם. כיון שראה משה ברוח הקודש, שעל דבר הע"ז היו עושים לו את זה, מיד, ויקם משה ויושיען וישק את צאנם. ונעשה הכל מחמת קנאה אל הקב"ה.

רלא) אמר ליה ר' אלעזר וכר' : א"ל ר"א, אתה אצלנו, ואין אנו יודעים את שמך. אמר, אני יועזר בן יעקב. באו החברים ונשקוהו. אמרו, ומה אתה אצלנו ולא היינו יודעים אותך. הלכו

רכח) אמר ר' אלעזר וכר' : א"א. אשרי חלקם של הצדיקים, יעקב ברח מפני אחיו, ונזדמן לו באר. שה"ס הנוקבא. כיון שהבאר דאתה אותו, המים הוכרו לבעליהם, ועלו אליו, בסוד מ"ן. ושמו עמו. ושם נתחבר עמו בת זוגו רחל. משה ברח מפני פרעה, ונזדמן לו באר ההיא, והמים ראו אותו וחוכרו לבעליהם ועלו אליו, בסוד מ"ן. ושם נתחברה עמו בת זוגו, צפורה.

רכט) מה בין משה ליעקב וכר' : מה בין משה ליעקב, כלומר שאין הפרש בין משה ליעקב. יעקב, כתוב בו, ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו' ויגל את האבן וגו'. משה מה כתוב בו, ויבואו הרועים ויגרשום ויקם משה ויושיען וגו'. בודאי היה יודע משה אחר שראה את המים עולים אליו, ששם תזדמן לו בת זוגו. ועוד, שהדי רוח הקדש לא פסק ממנו לעולם, ובו היה יודע, שצפורה תהיה בת זוגו. אמר

(דמרי דף י"ג ע"ב * דף י"ד ע"א)

בן יעקב. אתו חברייה ונשקוהו, אמרו, ומה את לגבן, ולא הוינן ידעין כך. אזלו כחדא כל ההוא יומא אחרא אזפרוהו ^ט תלת מילין, ואזיל לאורחיה.

רלב) ^ט ותאמרן איש מצרי הצילנו. רבי חייא אמר, הא אוקמה חברייה, דנצנצא בהו רוח קודשא, ואמרו, ולא ידעו מה ^ז אמרו. לבר נש, דהוה יתיב במדברא, והווי יומין דלא אכל בשרא. יומא חד אתא דובא לנטלא חד אימרא, ערק אימרא, ודובא אכתריה, עד דמטו לגבי ההוא בר נש למדברא, ומא אימרא, ואתקיף ביה ושחטיה ואכל בשרא.

רלג) ד"א ^ו ואלה שמות בני ישראל. רבי יהודה פתח ואמר, ^ט שחורה אני ונאווה וגר, שחורה אני ונאווה, דא כנסת ישראל, דהיא שחורה מן גלותא, ^ח ונאווה, דהיא נאווה באורייתא, ובפקודין, ובעובדין דכשרן. בנות ירושלם, דעל דא, זכאין לירתאה ירושלם דלעילא. כאהלי קדר, ^ט אף על גב דהיא קודרת בגלותא, בעובדין היא כיריעות שלמה, כיריעות, דמלכא דשלמא כלא דיליה.

רלד) רבי חייא רבא, הוה אזיל לגבי מאריהון דמתניתא, למילף מנייהו.

חלופי גרסאות

^ז מוסיף אמרו. מצרי שהרג משה הוא הצילנו. ^ח ל"ג ונאווה. ^ט ואף.

מסרת הוהר

^ח הקסיהו פיה ציה. ^ו לעיל דף א' אות א'.
^ט (שה"ש א') ב"ב קליד צ"ו.

דרך אמת ^ט עשו לו לוויה עד מהלך ג' מילין.

שחורה אני ונאווה

שחורה מן הגלות, ו**נאווה**, שהיא נאווה בתורה ובמצות ובמעשים טובים שישראל עושים. **בנות ירושלים**, הן הנשמות, שעוסקים בתורה ובמצות, שבשביל כך הן זוכים לרשת את ירושלים של מעלה, שהיא השכינה. **כאהלי קדר**, אע"פ, שהיא קודרת בגלות, עכ"ז במעשים היא כיריעות שלמה, דהיינו כיריעות, שה"ס האורות, של המלך שהשלום שלו שהוא ד"א, פירוש, כיון שב' בחינות הן בגלות, שמצד עצם הגלות יש דינים וקטנות, ומצד המעשים טובים שהצדיקים עושים בגלות הם נאים ומעלים את השכינה ליריעות שלמה, וע"כ מבחינת המעשים טובים נאמר בני ישראל הבאים מצרימה, שהוא שם של גדלות, ומבחינת עצם הגלות נאמר את יעקב איש וביתו באו, שהוא שם של קטנות.

מאמר ברוח נודד

רלד) ר' חייא רבא וכו' ^ז ר' חייא הגדול, היה הולך לבעלי המשנה ללמוד מהם. הלך אל ר' שמעון בן יוחאי, וראה מסך של אש שהיה פוסק בבית, ור"ש וחלמידי היו מהמסך

הסולם

מאמר

הלכו יחד כל אותו היום. למחר ליוו אותו ג' מילין והלך לדרכו.

רלב) ותאמרנה איש מצרי הצילנו ^ז ר' חייא אמר, הרי בארוהו החברים שנצנץ בהו רוח הקדש, במה שאמרו איש מצרי הצילנו, ואמרו ולא ידעו מה שאמרו. משל לאדם שהיה יושב במדבר, ועברו ימים שלא אכל בשר, יום אחד בא דוב לחטוף כבש אחד, וברח הכבש הדוב רדף אחריו, עד שהגיעו לאותו האדם שבמדבר, ראה את הכבש, והחזיק בו ושחטו, ואכל בשר. נמצא שהזאב גרם שאותו אדם יאכל בשר. אף כאן, המצרי שנהרג על ידי משה גרם שמשה יברח ויבא למדין אל הבאר, וע"כ אמרו איש מצרי הצילנו, ברוח הקודש, דהיינו המצרי שמשה הרגו.

רלג) ד"א ואלה שמות וגר' ^ז הוקשה לו הלא ישראל הוא שם הגדלות (כנ"ל ויחי אות רח"ט) א"כ, למה נזכר שם זה בבאם לגלות מצרים, ולמה חזר אח"כ, **את יעקב**, שהוא שם הקטנות, ולתרוץ זה, ר' יהודה פתח ואמר, שחורה אני ונאווה וגר', **שחורה אני ונאווה**, זו היא כנסת ישראל, דהיינו השכינה, שהיא

(דפרי דף י"ד ע"א)

אזיל לגבי רבי שמעון בן יוחאי, וחמא פרגוד חד, דהוה פסיק בביתא. תוה רבי חייא, אמר, אשמע מלה מפומיה מהכא.

רלה) שמע דהוה אמר, ט ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים. כל כסופא דכסיפו ישראל מקביה כ הוא, דאר"ש, תאותם של ישראל, שיהיה להקביה ט לא הולך ולא מתרחק, נ אלא בורח כצבי אי כעופר האילים.

רלו) מ"ט, אר"ש, אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים, בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט, ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו, ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו. כך אמרו ישראל, רבש"ע, אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו, יהי רצון, שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים, שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח, הה"ד, ט ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם. ט ד"א, הצבי ט כשהוא ישן, הוא ישן בעין אחת, והאחרת הוא נעור, כך אמרו ישראל להקביה, עשה כמו הצבי, שהנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

רלז) שמע רבי חייא ואמר, אי עלאין ז עסקין בביתא, ואנא יתיב אבראי, בכה. שמע ר"ש ואמר, ודאי שכינתא לברא, מאן יפוק. אמר רבי אלעזר בריה,

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

טו (שה"ש ח"ג, 9.) (ויקרא כ"ז) וירא קביה צ"א. מקמיה דקביה. כ. הא. ל בורח; מוסיף הקביה בורח (ד"א). מ ולא. נ מוסיף אלא כודאי. ס ל"ב מן ד"א עד שמע. ע בזמן שהוא. פ אחד והאחר. צ פסקין וליג בביתא.

ברח חזיר

הסולם

מאמר

משם. זהו שכתוב, ואף גם זאת וגו' ולא געלתים לכלותם. דבר אחר. הצבי כשהוא ישן הוא ישן בעין אחת, והאחרת הוא נעור. כך אמרו ישראל אל הקביה, עשה כמו הצבי, כי הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

רלז) שמע ר' חייא וכו' ? שמע ר"ה, ואמר, הן העליונים עוסקים בתורה בפניס הבית, ואני יושב מבחוץ. בכה. שמע ר"ש, ואמר ודאי שהשכינה היא מבחוץ, דהיינו עס ר' חייא, מי יצא ויכניסנו. אמר ר' אלעזר בנו, אם אשרף, ביציאתי דרך המסך של אש, לא אהיה נשרף, כי השכינה היא מחוץ ממנו, אצל ר' חייא, תכנס השכינה, ותהיה האש של המסך בשלמות. שמע ר' אלעזר קול שאמר, עוד לא נסמכו העמודים, שה"ס ג' קוין, ועוד לא נתקנו השערים, דהיינו ג' שערי בינה, ומקטני הבשמים שבערן הוא עתה, דהיינו מקטני הנשמות המכוננות בשמים כלומר שעוד לא זכה ר' חייא למדרגות שבעולס התקון שהס בעיקר תקון ג' קוין ונש"ב, וע"כ אינו ראוי להכנס

מהמסך ולפניס. תמה ר' חייא, אמר, אשמע דבר מפיו מכאן מאחורי מסך האש.

רלה) שמע דהוה אמר וכו' ? שמע קול של אחד מן התלמידים של ר"ש, שהיה אומר, ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים. כל ההשתוקקות שהשתוקקו ישראל אל הקביה, הוא, כמו שאמר ר"ש, תאותם של ישראל, שיהיה הקביה לא הולך ולא מתרחק, אלא בורח כצבי או כעופר האילים.

רלו) מ"ט, אר"ש וכו' : מהו הטעם, אמר ר"ש, אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או עופר האילים, שבזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו, ולעולם תמיד, הוא מחזיר את ראשו לאחוריו. כך אמרו ישראל, רבונו של עולם, אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו, יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים שהוא בורח, ומחזיר את ראשו למקום שעזב אותו. דהיינו למקום שהיה בו מקודם ועזבו וברח (דפי"י דף י"ד ע"א)

א אי אנא ת ר קלינא, לא ם קלינא, דהא שכינתא א ברא מננא, ליעול שכינתא, ותיהוי אשתא שלימתא. שמע קלא דאמר, עד לא ה סמכין אסתמכו, ותרעין לא אתתקנו, ם ומוטרי ב דבוסמיא דעדן ב דכען הוא, לא נפיק ר' אלעזר. רלח) יתיב רבי חייא, בכה ג ואתגנה, פתח ד ואמר, ז סוב דמה לך דודי לצבי או לעפר האילים. ה אתפתח תרעא דפרגודא, לא עייל רבי חייא, זקיף רבי שמעון עינוי ואמר, ו ש"מ ז אתיהיב רשותא למאן דאיהו אבראי ואנן לגו. קם רבי שמעון. אזל אשא מדוכתיה, עד דוכתא דרבי חייא, אמר רבי שמעון, ג קוטיפא דנהורא ה דקליטרא לבר, ואנא הכא ד] לגו, אתאלם פומיה דרבי חייא. רלט) כיון דעאל לגו, מאיך עינוי, ולא זקיף ם רישיה. אמר רבי שמעון לרבי

חלופי גרסאות

מסרת הזוהר

ז (שה"ש ב) וירא י"ד צ"א. ז ל"ב אי. ר קלילא כחולא; קלינא לא בחיל קלינא. ט ל"ב קלינא. ת סמיכן. א ומוטרי. ב כען; עד כען. ג ואתגנה. ד מוסיף ואמר ר"ה לעצמו. ה מוסיף עד שלא היה ראוי וע"י שנצטער וכה אתפתח. ו ל"ב ש"מ; שמא. ז דאתיהיב. ח דקליטרא. ט ל"ב רישיה. דרך אמת ת] אני הוא קל אבל לא כחול שהוא שף אחד כנודע. א] חוץ ממנו. ב] חנות ואוהל של בוסמי עדן. ג] ניצוץ אור המתפשט ומאיר אשר הוא קלוט לחוץ מבית המדרש. ד] נפנים.

ברח דודי

הסולם

מאמר

דאחודים וחיצוניות, הנמשכים מקו שמאל בלי ימין, בסוד יציאת נקודת השורק, שה"ס בינה שחזרה לראש א"א, והראש דא"א, יש בו אור חכמה בלי חסדים וחכמה בלי חסדים מאירה רק בג"ר ולא בזו"ן ובי"ע, וע"כ גם החכמה אינה מאירה בהם בהיותם שמאל בלי ימין. ונבחנים משום זה למוחין דאחורים וחיצוניות. ואין השמאל מתחבר בימין אלא ביציאת קו אמצעי בבחינת המסך דנקודת החירק, שבכח המסך וקומת החסדים הוא מכניע את קו השמאל ומחבריה בימין. ומתלבשת החכמה דשמאל בחסדים שבימין, ואז, יכולה החכמה להאיר בשלמות. וזכור כאן סוד ג' הנקודות חולם שורק חירק, שנתבאר לעיל (ב"א דף ט"ו ד"ה ההוא עש"ה) ומוחין הללו הבאים בהכרעת קו אמצעי, בכח המסך דחירק, נקראים מוחין דפנים ופנימיות, ויש מעלה בקו שמאל, שאינה בקו אמצעי כי הקו שמאל מושך חכמה מן הראש דא"א שהוא ג"ר דג"ר, אע"פ שאינם מאירים בו כנ"ל. ויש מעלה בקו אמצעי שאינה בקו שמאל, כי קו אמצעי מאיר בכל השלימות מחמת התלבשות החכמה בחסדים, אמנם אין בו אלא ר"ק דג"ר, כי כח המסך דחירק ממעטו מג"ר דג"ר, (כמ"ש שם. וכמ"ש פ' לך דף י"ג ד"ה ונתבאר, עש"ה), ואין כאן המקום להאריך.

הנה

להכנס מבפנים למסך, וע"כ לא יצא ר' אלעזר להכניסו. רלח) יתיב ר' חייא וכ"ז; ישב ר' חייא. בכה ונאנה. פתח ואמר, סוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים, דהיינו ע"פ הפירוש ששמע מר"ש, שאע"פ שבורח הוא מחזיר ראשו לאחוריו ואינו מתרחק (כנ"ל אות רל"ה) אז נפתח שער המסך. אבל ר' חייא לא נכנס. נשא ר"ש עינוי, וראה שנפתח שער המסך. אמר, משמע שניתן רשות למי שהוא מבחוץ, ואנחנו לפנים, ולא נכניסו. קם ר"ש, הלך האש ממקומו עד מקומו של ר' חייא. אמר ר"ש, ניצוץ אור הקליטה כבר נתפשט לחוץ, לר' חייא, ואני כאן מבפנים, ולא אכניסנו. נאלם פיו של ר' חייא מחמת האש שנתפשט אליו. רלט) כיון דעאל לגו וכ"ז; כיון שנכנס ר' חייא לפנים השפיל עינוי, ולא הרים ראשו. אמר ר"ש לר' אלעזר בנו, העביר ירך על פיו של ר' חייא, שאינו יודע בזה, כי אינו רגיל בו. ואינו יודע לשית עצה בנפשו. קם ר' אלעזר, והעביר ידו על פיו של ר' חייא. פתח ר' חייא את פיו, ואמר, עינוי ראה מה שלא ראיתי מעודי, וקומתי הודקף, שלא חשבתי כל כך מעולם, טוב למות באש זהב הטוב הבוער. פנימיות הדברים, כי נודע שיש מוח

(דפ"י דף י"ד ע"א)

אלעזר בריה, קום אעבר ידך אפומיה, דלא ידע בהאי, כ דלא רגיל ביה. קם רבי

חלופי גרסאות

י דלא רגיל בהאי. כ ולא ; ליג דלא רגיל ביה.

ברח זודי

הסולם

מאמר

הבריחה של הקב"ה תחזיר את ראשו שהוא הג"ר. למקום שהנית. שהוא קו שמאל. שמשם נסתלק. כנ"ל.

ח"ש. (באות דל"ד) ד"א. הצבי כשהוא ישן הוא בעין אחת והאחרת הוא נעור. כך אמרו ישראל וכי פי עינים הי"ס חכמה. ויש בהם ע"ס. שהג"ר באחת ובאחרת ז"ת. ושינה הוא הסתלקות המוחין. והתפללו ישראל שהסתלקות זו לא תשלוט אלא בעין אחת. שהוא ג"ר דחכמה. ולא בשניה שהוא ר"ק דחכמה. שהם צריכים להתקיים אחי"כ. ע"י קו האמצעי. וזו"ה הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל. אלא עינו פתוחה ומאירה חכמה לישראל.

וכ"ז אמר תלמיד אחד של ר"ש. לר"י חייא. להודיע לו מעלת רשב"י. שאעפ"י שמשתמש בקו האמצעי ובמסך דחירק שלה. מ"מ הוא מקבל אור החכמה מקו שמאל. בכל שלימות הארתה. אלא מבחינת ר"ק דחכמה. אבל ר"י חייא. הגם שנאחו בקו שמאל בלי מסך. שהוא יכול להמשיך ג"ר דחכמה. אבל מה יועיל לו זה. בשעה שאינה מאירה לו כלום. והקב"ה היא בהסתלקות מן השכינה בסבתה. והוא כביכול ישן.

ח"ש שמע ר"י חייא. שהבין רבריו שהצדק עמו. ואמר. אי עלאין עסקין בביתא. ואנא יתיב אבראי. בכה. שעתה הכיר שהעליונים שהם רשב"י וחבריו הם בבית. שהי"ס חכמה. והוא יושב בחיצוניות החכמה. כי אינה מאירה לו. וע"כ בכה. שמע ר"ש ואמר ודאי שכינתא לברא. שגם ר"י חייא מרגיש כבר. שהשכינה היא ודאי בחיצוניות מסיבתו. וע"כ מאן יפוק. להמשיך לו מוחין דפנים. אמר ר"י אלעזר בנו. להשמיע לר"י חייא. אי קלינא ע"י המסך דחירק שבקו אמצעי. דהיינו שנסתלקו ממני הג"ר דג"ר. לא קלינא. כלומר. איני מחשיב את זה לשריפה. שהרי השכינה היתה מחוץ ממנו. שהיתה בחיצוניות כנ"ל. ליעול שכינתא. לפנים בפנים עם ז"א. ע"י שקבלתי את המסך דחירק שבקו אמצעי. ותהוי אשתא שלימתא ותהיה האש של המסך שלמה. מכח שגרמה הזוג של הקב"ה והשכינה פנים בפנים. ובדברים

והנה ר' חייא היה במדרגת מוחין דאחורים הנ"ל. הבאים מקו שמאל מטרם הכרעת קו האמצעי. וזה אמרו (באות דל"ד) ר' חייא רבא וכי למילף מנייהו. שהיה דרכו תמיד ללמוד אצל בעלי המשנה. איך הולכים במדרגות מחיל אל חיל. אזיל לגבי רשב"י. וחמא פרגוד חד דהוה פסיק בביתא.

פירוש. שהרגיש בר"ש בן יוחאי את המסך דחירק שבקו אמצעי. שממנו מקבל ר"ש המוחין דפנים שלו. אשר מסך זה פוסק את המוחין דחכמה המכונה בית. דהיינו שמסלק ממנו הג"ר דג"ר ואינו מאיר אלא בוי"ק דג"ר. כנ"ל. תוה ר' חייא. כי נהמה לו שהוא קטן ממנו. כי ר' חייא. אף על פי שהיה במוחין דאחורים. היה לו ג"ר דג"ר. כדרך קו שמאל. כנ"ל. ור"ש בן יוחאי אין לו אלא ר"ק דג"ר. מסכה שמשתמש בקו אמצעי. כנ"ל. וע"כ חשב ר"ח את המוחין של עצמו יותר פנימים מן המוחין של רשב"י. אמר. אשמע מלה מפומיה מהכא. דהיינו מבחינת ו"ק דג"ר. שמע וכי תאותם של ישראל שיהי הקב"ה לא הולך ולא מתרחק אלא בורח כצבי וכי הוא מחזיר את ראשו לאחוריו. שבשעה שישראל אחוזים בקו שמאל. בורח הקב"ה מהם ואינו מאיר להם כנ"ל. אמנם אין בריחה זו ענין של הסתלקות ח"ה. אלא להיפך. כי רוצה להאיר להם בחינת ראש. דהיינו חכמה. אלא משום שחסר להם חסדים. ואין הראש יכול להאיר להם בלי התלבשות בחסדים. ע"כ בורח מהם. עד שמקבלים המסך דחירק. שעליו יוצא קו אמצעי. ואז מאיר הראש שלו באחוריו. משום דהיינו בקו שמאל הנקרא אחורים. משום שעתה ע"י קו אמצעי מתלבשת החכמה בחסדים ומאירה בשלמות. אלא בוי"ק דג"ר כנ"ל. והו נבחן. שבורח כצבי. שמחזיר ראשו לאחוריו. והו שהתפללו ישראל. אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו. דהיינו משום שנאחנו בקו שמאל שהחכמה אינה מאירה מחמת חסרון חסדים. וע"כ גרמנו שהקב"ה הסתלק מבינינו. יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהנית. כן

(דמו"י דף י"ד ע"א)

אלעזר, אעבר ידיה : אפומיה דרבי חייא, פתח פומיה רבי חייא, ואמר, ׀ חמא

חלופי גרסאות

? בסומיה. ׀ רמאן.

מאמר

הסולם

ברח זודי

ובדברים אלו חשב ר"א לפעול אצל ר' חייא שיפדוש מקו שמאל ויקבל את קו אמצעי. שמע קלא דאמר, עד לא סמכין אסתמכו. עוד לא נסמכו אצל ר' חייא. הקוין דימין ושמאל עם המסך דחירק, ותרעין לא אתתקנו, ושעדים עוד לא נתקנו במסך דצמצום א'. (כמ"ש להלן). ומזוטרי דבוסמיא דעדן, דכען הוא, ומשום זה לא יקבל ר"ח ממנו. לא נפיק ר' אלעזר, כי הבין שר' חייא לא יוכל לקבל דבריו, וסוד יציאה זו פירושו, להתרבק במדרגתו של ר' חייא שהיא חיצונית, כי אי אפשר להגביה את מדרגת חבירו, אלא אם ירד וישתווה עם מדרגתו. וע"כ היה ר"א צריך לצאת מפנימיות לחיצונית. יתיב ר' חייא בכה ואתגנח, הרבה בתפילה לזכות למוחין דפנימיות. פתח ואמר, טוב דמה לך דודי לצבי וגר'. זה רומז שזכה להשיג את מסך דחירק הממעט את הג"ד רקו שמאל ונשאר בריק בלי ראש, וע"כ בקש מהקביה שיחזיר ראשו לאחוריו כצבי (כנ"ל באות רל"ח) אתפתח תרעא דפרגודא, כלומר, שעוד לא זכה למסך עצמו, שעליו יוצא קו האמצעי, אלא שזכה רק לשער שלו בלבד. והטעם הוא, (כמ"ש באורך ב' לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) כי מתחילה יוצא המסך דחירק במסך דצמצום א' שבכחו מכניע הקו שמאל תחת קו הימין, ובבחינה זו עוד אינו ראוי לזוג עליון להמשיך אור הפנים, כי המסך דצמצום א' אינו מקבל לתוכו אור, ולפיכך צריכים להמתיק את המסך הזה בצמצום ב', ואז ראוי להמשיך ולקבל אור הפנים. (עש"ה בכל ההמשך) וע"כ המסך דצמצום א' אינו נחשב למסך ממש אלא לשער המסך, כלומר, שהוא סבה למסך הממותק דצמצום ב', חולתו לא היה נכנע הקו שמאל, כמו שנתבאר שם באורך. ח"ש כאן אתפתח תרעא דפרגודא, ח"ש לא עייל רבי חייא, משום שמסך דצמצום א' אינו ראוי להמשיך אור הפנימית, כנ"ל וע"כ עוד לא יכול להכנס לפנימיות. ח"ש זקיף ר"ש עינוי ואמר שמע מנה, אתיהיב רשותא למאן דאיהו אבראי, דהיינו שר"ש הרגיש בו שכבר זכה במסך דחירק, צמצום א', שהוא רק שער (דפרי"ד י"ד ע"א)

המסך כנ"ל, ונחשב לנתינת רשות לכנוס לפנים, ואנן לגו ולא נעזור לו לאכנס. קם ר"ש, אזל אשא מדוכתיה, שהלך אש המסך, ממקומו של ר"ש, שהוא מסך הממותק דצמצום ב', עד דוכתא דרבי חייא, וקבל ר"ח בזה מן ר"ש את המתקת המסך דצמצום ב', אז אמר ר"ש קוזטיפא דנהורא דקליטרא לבר ואנא הכא לגו, שניצוץ אור הקליטה בחוץ אצל ר' חייא, דהיינו שכבר קבל בחי' קטנות דמוחין ע"י זוג על המסך דצמצום ב', שאע"פ שהיא עוד בקטנות כמו ניצוץ, אמנם היא אור הקליטה, שכבר הפנימיות קולט אותו ויכול לכנוס לשם, והוא ראוי לקלוט אח"כ המוחין רגילות (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה ונבר) כי קטנות זה בהיותו מאמא מכשרתו לקבל הגרלות דאמא, כמ"ש שם.

ח"ש אתאלם פומיה דר' חייא, כי קטנות זה שקבל, מכונה אלם דאלקים, הרומז שחסר לו י"ה דאלקים, שה"ס ג"ד, שזסו"ה מ' שם פ"ה לאדם, שהבינה הנקרא מ' משים פ"ה לאדם, שה"ס גילוי ג"ד, או מ' ישום אלם, מ"י, שה"ס בינה, משפעת מוחין דקטנות שהפה מתאלם בסוד אלם דאלקים, שחסר ג"ד שה"ס י"ה דאלקים, כיון דעאל לגו, מאיך עינוי ולא זקיף רישיה, משום שהיה לו משם רק מוחין דקטנות, כנ"ל, והיה חסר ראש, א"ר שמעון לר' אלעזר בריה קום אעבר ידך אפומיה, דלא ידע בהאי דלא רגיל ב"ה, יד, פירושו כח חויל, וא"ל ר"י לר"א שיעביר ידו על פיו של ר"ח, ויעזור לו להעלות מ"ן להמשכת הג"ד, ויתגלה לו המוחין דג"ד, שגילויים מכונה פ"ה, קם ר"א אעבר ידיה וכו', פתח פומיה ר"ח, דהיינו שהשיג המוחין דג"ד דפנימיות שגילויים מכונה פתיחת פ"ה, ואמר, חמי עינא מה דלא חמינא, ראייה ה"ס שפע החכמה, כי עינים ה"ס חכמה, ואמר ר"ח כי עתה שהשיג המוחין דג"ד דפנימיות הוא ר"א, דהיינו שעתה השיג אור החכמה מה שלא ראה, כי מקורם לכו היה בחיצונית, ואע"פ שהיה יונק מג"ד דג"ד שבקו שמאל, אכן החכמה זו לא האירה לו כלל, מטעם חסרון לבוש החסדים, כנ"ל, אבל אלו ג"ד דפנימיות שהשיג עתה, מאירה בהם החכמה

עֵינָא מַה דְּלֵא חֲמִינָא, אִזְדַּקַּף דְּלֵא חֲשִׁיבָנָא, טַב לְמִימַת בֵּאשָׁא דְדִהְבָּא טַבָּא דְלִיק. (רמ) הַן בֵּאתַר דְּשִׁבְיָיִן זִרְקִין לְכַל עֵיבֵר, וְכַל שְׂבִיבָא, וְשִׁבְיָבָא, סְלִיק לְתַלְתָּ מֵאָה *) וְשִׁבְעִין רְתִיכִין. וְכַל רְתִיכָא, אֲתַפְרֵשׁ לְאַלְפֵי אֲלִפִין, וְרַבּוּא רַבּוּן, עַד דְּמִטּוּ לְעֵתִיק יוֹמִין, דִּיתִיב עַל כְּרִסְיָא, וְכְרִסְיָא מִזְדַּעְזַעָא מְנִיָּה, לְמֵאֲתָן וְשִׁתִּין עֲלִמִין. (רמא) עַד דְּמִטָּא לְאַתֵּר עֲדוּנָא דְצִדִיקִיא, עַד דֵּאשְׁתַּמַּע בְּכַל רְקִיעִין, וְכַל עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, וְכִלְהוּ בִּזְמַנָּא חֲדָא, תּוּוּהִין וְאִמְרִין, הֲדִין הוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְהוּוּ מֵרַעִישׁ כְּלָא, מֵאֵן יִכִּיל לְמִיקָם קְמִיָּה. דִּין הוּא רִשְׁבִּי, דְּבִשְׁעָתָא דְּפִתַּח פּוּמִיָּה לְמַשְׁרֵי לְמַלְעֵי בֵּאוּרִייתָא, צִייתִין לְקַלְיָה, כַּל כְּרִסּוֹן וְכַל רְקִיעִין וְכַל רְתִיכִין, וְכַל אֵינוֹן * דְּמִשְׁבַּחִי לְמַרְיָהוֹן.

(רמב) לִית דְּפִתַּחִין, וְלִית דְּמִסְיִמִין, הַן כִּלְהוּ * מִשְׁתַּכְּחִין, עַד * לֵא אִשְׁתַּמַּע בְּכַל * רְקִיעִיא דְלְעֵילָא * וְתַחַת פְּטָרָא. כַּד מְסִיִים רַבִּי שְׁמַעוֹן לְמַלְעֵי בֵּאוּרִייתָא, מֵאֵן חֲמֵי שִׁרְיָן, מֵאֵן חֲמֵי חֲדוּתָא, דְּמִשְׁבַּחִין לְמַרְיָהוֹן, מֵאֵן חֲמֵי קֶלֶן דְּאִזְלִין בְּכִלְהוּ

חלופי גרסאות

נ לִיג עֵינָא מַה נ לִיג וְשִׁבְיָבָא ט דְּמִשְׁבַּחִי ע מִשְׁתַּכְּחִין. * דְּלֵא ; דְּלִשְׁתַּמַּע. * רְקִיעִיא * וְתַתְּאִין. דְּדַךְ אִמַּת הַן בְּמִקּוּם שְׁנִיצוּצֵי שְׁלַחַת זִרְקִין וְתַפְשִׁטִין לְכַל צַד. * וְכֹלֵם חַס נִשְׁקָטִים מְלוּמֵר שִׁירָה עַד שְׁלֵא נִשְׁמַע בְּכַל הַרְקִיעִים שׁוּם פִּתְחוֹן פֹּה כִּלְל.

ברח זודי

הסולם

מאמר

לְעֵתִיק יוֹמִין שְׁטַפִּירוּתִין בְּסוּד רַבּוּבוּת וְהוּט רַבּוּא רַבּוּן. שְׁהוּא יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף, שְׁהִיט זִיט תַּחְתּוֹנוֹת דְּעֵתִיק, שְׁהַגִּיר יוֹשְׁבוֹת עֲלֵיהֶם, וְהִכְסָא מִזְדַּעְזַע מִמְּנֵו לְמֵאֲתִים וְשִׁשִּׁים עוֹלְמוֹת. שְׁהִכְסָא מִזְדַּעְזַע מְלַקְבֵּל מִן הַגִּיר עֲשֵׁר הוּיִוֹת שְׁהִט בְּגִימְטֵרִיא רִיט, שְׁהִסְוִיָּה, סִיָּר לְרֵאוֹת. וְכַל מְדַרְגּוֹת הָאֵלוּ יִשְׁנוּ בְּרִי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי. רַמָּא עַד דְּמִטָּא לְאַתֵּר עֲדוּנָא וְכֹר ; עַד שְׁרַשְׁבִּי מְגִיעַ לְמִקּוּם הַעֲדָן שֶׁל הַצִּדִיקִים. עַד שְׁנִשְׁמַע בְּכַל הַרְקִיעִים מַעֲלַת רִשְׁבִּי, וְכַל הַעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כּוֹלֵם בְּזִמְן אַחַד, תַּמְהִים וְאוּמְרִים, הַזֶּה הוּא רִי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, שְׁהַכֵּל הִיָּה מֵרַעִישׁ, מִי יִכּוֹל לְעַמּוּד לְפָנָיו. זֶה הוּא רִישׁ, שְׁבַשְׁעָה שְׁפוּתָה פִּיו לְתַתְּחִיל לְעַסוּק בְּתוֹרָה, מֵאִזְנִים לְקוּלוֹ, כַּל הַכְּסָאוֹת, וְכַל הַרְקִיעִים, וְכַל הַמְּרַכְבוֹת, וְכַל אֵלוֹ שְׁמִשְׁבַּחִים לְאִדּוֹנֵם.

הַחֲכָמָה בְּשִׁלְמוֹת כִּי יֵשׁ לָהּ חֲסָרִים לְהַתְּלַבְּשׁוֹת, אֵלֵא שְׁמֵאִירָה בְּרִיק דְּגִיר. כְּנִיָּל. אִזְדַּקַּף דְּלֵא חֲשִׁיבָנָא, רֵאשִׁי נִזְדַּקַּף, דְּהֵיִינוּ שְׁהִשִּׁיג גִּיר הַנְּקָרָאִים רֵאשׁ שְׁלֵא חֲשַׁבְתִּי שְׁעוֹד אִשִּׁיגָם פַּעַם, טַב לְמִימַת בֵּאשָׁא דְדִהְבָּא טַבָּא דְלִיק הַסְתַּלְקוֹת גִּיר דְּגִיר מַחְמַת הַמְּסַךְ דְּחִירָק שְׁקַבֵּל, מְכוּנָה מִיתָה, וְכִינָה מְכוּנָה זֶהב טוֹב, וְאִמֵר שְׁכָרִי לְהַשִּׁיג הַגִּיר שֶׁל זֶהב הַטוֹב, הַבּוֹעֵר, מַחְמַת הַמְּסַךְ דְּחִירָק, כְּדֵאי לְמוֹת, דְּהֵיִינוּ לְהַפְסִיד הַגִּיר דְּגִיר.

(רמ) בֵּאתַר דְּשִׁבְיָיִן זִרְקִין וְכֹר ; בְּמִקּוּם שֶׁל רִישׁ בֶּן יוֹחָאי, שְׁהוּא זִרְק נִיצוּצִין לְכַל צַד. דְּהֵיִינוּ הַמּוֹחִין דְּקַטְנוֹת שְׁרִישׁ זִרְק לֹו (כְּנִיָּל אוֹת רְלִיח) שְׁהִיט נִיצוּץ אוֹר הַקְּלִיטָה, וְכַל נִיצוּץ וְנִיצוּץ עוֹלָה לְשִׁלֵּשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים מְרַכְבוֹת, דְּהֵיִינוּ שְׁכַל נִיצוּץ מְקַבֵּל הַגְּדִלוֹת מְבִינָה, שְׁטַפִּירוּתִיה בְּסוּד מֵאוֹת, וְדִי הַטַּפִּירוּת חוּיָב תּוּיָם עוֹלִים אַרְבַּע מֵאוֹת, וּמִשׁוּם שְׁחֲסָרִים מִגִּיר דְּגִיר חֲסָרִים שְׁלִשִׁים טַפִּירוֹת מִן הַחֲכָמָה, וְהִט רַק שִׁיעַ רְתִיכִין, וְחֲסָר שְׁלִשִׁים לְאַרְבַּע מֵאוֹת, וְאַחֲרֵי כֵּשׁוּזִכִים יוֹתֵר, עוֹלִים לְאוּיָא עֲלֵאִין וְלֵאִיא שְׁטַפִּירוּתִין בְּסוּד מֵאָה אֲלַף, וְעִים שְׁלוֹ הִט אֲלַף אֲלִפִין, וְאוֹ כַל מְרַכְבָּה וּמְרַכְבָּה מְפּוֹרֶשֶׁת לְאַלְפֵי אֲלִמִין מִצַּד שְׁכַל אַחַת מִהֵן מִשְׁגַּת מּוֹחִין דֵּאִיא וְרַבּוּא רַבּוּן עַד דְּמִטָּי

(רמב) לִית דְּפִתַּחִין וְלִית וְכֹר ; אֵינן מִי שִׁיפְתַּח לּוּמֵר שִׁירָה, וְאֵינן מִי שִׁיטִים שִׁירָתוֹ, כְּלוּמֵר אוֹתָם שְׁעוּמוּדִים בְּאַמְצַע הַשִּׁירָה אֵינֵם גּוֹמְרִים שִׁירָתָם, כִּי כּוֹלֵם נִמְצָאִים, לְהַקְשִׁיב לְקוּלוֹ שֶׁל רִשְׁבִּי, עַד שְׁלֵא נִשְׁמַע, בְּכַל הַרְקִיעִים שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל מַטָּה, פִּתְחוֹן פֹּה, כְּשִׁגְמַר רִישׁ לְעַסוּק בְּתוֹרָה, מִי רֵאשׁ שִׁרְיָם, מִי רֵאשׁ שְׁמַחָה, שֶׁל חֲמִשְׁבַּחִים לְאִדּוֹנֵם, מִי רֵאשׁ

(דְּשִׁירֵי זִף יִיד עֵיא *) זִף יִיד עֵיא

רקיעין, אתיין כלהו בגיניה דר"ש, וכרעין וסגדין קמי דמריהון, סלקין ריחין דבוסמין דעדן, עד עתיק יומין, וכל האי בגיניה דר"ש.

רמג) פתח רבי שמעון פומיה ואמר, ר שית דרגין נחתו עמיה דיעקב למצרים וכל חד וחד עשרה אלף רבוא. ולקבליהון שית דרגין לישראל. ולקבליהון שית דרגין לכרסייא דלעילא. ולקבליהון שית דרגין לכרסייא דלתתא. דכתיב **ש** מעלות לכסא. הה"ד **ה** רבבה כצמח השדה נתתיך וגו', הרי שית. ולקבליהון כתיב, ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו'.

רמד) ת"ח, כל חד וחד סליק לעשרה, **ט** והו שתיך, ואינון שתיך גברין דבסחרני שכינתא, ואינון שתיך רבבן, דנפקו עם ישראל מגלותא, ודעאלו עם יעקב בגלותא.

רמה) **ת** א"ל ר' חייא, והא **א** הו שבעה, וסלקין לשבעין, א"ל ר' שמעון, **ב** שבעין לאו מהכא, ואי ס"ד שבעה, הא כתיב **ט** וששה קנים יוצאים מצדיה שלשה קני

חלופי גרסאות

ר שש מעלות ירדו עם יעקב למצרים וכל אחת ואחת עשרה אלף רבוא וכנגדן עשרה מעלות לישראל וכנגדם ששה מעלות לכסא של מעלה וכנגדן שש מעלות לכסא של מטה שנאמר שש מעלות לכסא וה"ד רבבה וגו' הרי שתא וכנגדן כתיב ובני ישראל. **ט** והיינו שתיך גברין. **ת** אמר. **א** תנינן ; חמינן. **ב** ל"ג שבעין.

מסרת הוהו

ק (פ"א י"י) ח"ב ט"ה. ח"ג פ"ח. קל : ת"ו תי"ח לא : **ת** (פ"א י"י) ח"ב ט"ו. **ט** (שמות כ"ה) ח"ב קנח.

ברח דודי

הסולם

זאמר

רמד) ת"ח כל חד וכר' ? בוא וראה, כל אחת ואחת, שבויק הנ"ל, עולה לעשרה דהיינו מהארת ז"א עצמו, שספירותיו בסוד עשרות, כנ"ל בדבור הסמוך, ונעשו, הוי"ק, ששים. ואז, הן ששים גבורים שמסביב השכינה, כמ"ש הנה מטתו שלשלמה, שהיא השכינה הנקראת **מטה**, ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. והן ששים רבוא, כשמקבלת הארת החסדים מעתיק כנ"ל בסמוך, שיצאו עם ישראל מן הגלות, ושבאו עם יעקב אל הגלות.

ראה הקולות ההולכים בכל הרקיעים. ובשביל ר"ש, כולם באים, דהיינו כל הנשמות והמלאכים, וכורעים ומשתחוים לפני אדונם, ומעלים ריחות הבשמים שבעדן שה"ס הארת החכמה, עד עתיק יומין. וכל זה בשביל ר' שמעון.

רמג) פתח ר"ש פומיה וכר' ? פתח ר"ש פיו ואמר, שש מדרגות ירדו עם יעקב למצרים, שהס חג"ת נה"י, וכל אחת ואחת מתפשטת עד עשרה, כשהס בהארת ז"א לבד, ואז הן ששים, והן אלף כשמקבלות הארת חכמה שהיא בסוד אלפים, והן ששים אלף, ועד רבוא כשמקבלות הארת החסדים מעתיק, והן ששים רבוא. וכנגדן שש מדרגות לישראל, כי מישראל יורדות ליעקב, (כנ"ל דף ג' ד"ה כ"י). וכנגדן שש מדרגות לכסא העליון, שהוא חג"ת דז"א הכלול מנה"י. וכנגדן שש מדרגות לכסא התחתון, שהיא המלכות, שהן חג"ת נה"י שכתוב, שש מעלות לכסא. ז"ש רבבה כצמח השדה נתתיך, היא מדרגה א', ותרכ"ב היא ב', ותגדלי היא ג', ותבאי בעדי עדים, היא ד'. שדים נכוננו, היא ה'. ושערך צמח, היא ו' וכנגדן כתוב, ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו'. וישרצו היא ב'. וירבו היא ג'. ויעצמו היא ד'. במאד היא ה'. מאד היא ו' (רמ"י דף י"ד ע"ב)

רמה) א"ל ר' חייא וכר' א"ל ר"ח והרי שבעה הם, חג"ת נה"י ומלכות, וכשכל אחת נעשית לעשרה הן עולות לשבעים, ולא ששים, אמר לו ר' שמעון, שבעים, אינם שייכים לכאן, כי כאן המדובר הוא ממדרגות המאירות, ומדרגת המלכות אינה מאירה מעצמה. ואם יעלה על דעתך לומר שבעה, דהיינו לחשוב גם את המלכות עם הוי"ק, הרי כתוב, וששה קנים יוצאים מצדיה שלשה קני מגורה וגו'. שהם כנגד חג"ת נה"י, וקנה תאחד האמצעי, שהוא מלכות, אינה באה בחשבון, שכתוב אל מול פני

מנורה וגר. וקנה האחד נ האמצעי לאו בחשבנא, דכתיב (n) אל מול פני המנורה יאירו וגר.

רמו) עד דהו יתבי, אר"א לרבי שמעון אבוי, מה חמא קב"ה, לנחתא ד ישראל, למצרים בגלותא. א"ל חדא שאלתא את שאיל, או תרין. א"ל תרין. גלותא למה. ולמצרים למה. א"ל תרין אינון ואתחזרו לחד. א"ל קום בקיומך, בגינך יתקיים לעילא, משמך האי מלה, אימא ברי ה אימא.

רמו) פתח ואמר (a) ששים המה מלכות ושמונים פילגשים. ו ששים המה מלכות, אינון גבריא דלעילא [ז] מחילא דגבורא ז דאתאחדן ח בגליפין, ס דחיותא קדישא דישראל. ושמונים פילגשים, ממנן י בגליפוי כ דתחותוי. ל ועלמות אין מספר, כד"א (ב) היש מספר לגדודיו. ועם כל דא כתיב, (ג) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, דא (d) היא שכינתא קדישא [ח] דנפקא נ מתריסר זיהרא, ס דזהרא דנהיר לכלא, ואיהי אתקרי אמא.

רמח) כגוונא דא עביד קב"ה בארעא, זריק לכל עמין לכל עיבר, ומני עליהן פ רברבי, הה"ד (ד) אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים, והוא נסיב לחולקיה פ כנישתא דישראל, הה"ד, (n) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה אחת

חלופי גרסאות

מסרת הוור

נ ליג האמצעי. ד לישראל. ה ליג אימא ו ועלמות אין מספר ששים המה מלכות המה הגבורים של מעלה מכח גבורה. ז דאתחזון; דאתחזק. ח מקליפין; בקליפין. ט דרזחא. י בקליפין; בקליפות. כ תחותוי. ל מוסף בחזרא [ניא בחד] חד ממנא ועלמות. ס ליג היא. נ מתריסין. ס דזהרא; דזהרא. ע רברביא. פ לכנישתא.

(ח) (במדבר ח) ח"ב קסו. ח"ג כח : קמח : קמט : קע. ת"ו תיג כו : א) (שה"ש ר) ויצא ק"ד צ"ב (ב) (איוב כ"ה) ויצא ק"ד צ"ה. ג) (שה"ש ר) חי שרה מ"ב צ"ב ד) (זכרים ד) ח"ג סד : תק"ח קכ"א ט"א שליב ה) (זכרים ל"ב) ב"א קצ"ד צ"ד.

דרך אמר [ז] הששים גבורים הם מצד הקדושה שבגבורה תוקף הדין שבו ושמונים פילגשים הם מדרגות אינונים קליפות הסמונים על השולם ולהם אחיזה תחת אלו ששים גבורים. [ח] הפסרה שחיא יוצאה מבעלי תריסין המזהירים ומאירים.

גלותא למה ולמצרים למה

הסולם

מאמר

בחקיקות, דהיינו בחיצוניות, של החיה הקדושה דישראל, שהיא המלכות, וע"כ נקראים על שמה ששים מלכות. והם מלאכים הממונים על האומות כמ"ש להלן. ושמונים פלגשים, הם המלאכים הממונים בחקיקות המלכות שמתחתיהן של הששים מלכות, וע"כ נקראים פלגשים ולא מלכות. ועלמות אין מספר, הוא כש"א היש מספר לגדודיו. ועם כל זה כתוב, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, זו היא השכינה הקדושה היוצאת משנים עשר אורות (כנ"ל דף ב' ד"ה כד) והיא זהר המאיר לכל, וע"כ היא נקראת אמא, כמ"ש אחת היא לאמה.

פני המנורה יאירו וגר. כי המלכות אינה מאירה מעצמה, רק מקבלת משעת הנרות. רמו) עד דהו יתבי וכר; בעוד שהיו יושבים, אמר ר' אלעזר לר"ש אבוי, מה דאח הקב"ה להוריד את ישראל למצרים בגלות. אמר לו, שאלה אלו אתה שואל, או שתי שאלות, א"ל ר"א, שתיים, אני שואל, הגלות למה. ולמה דוקא למצרים. א"ל ר"ש, שתיים הן, והן חזרות לאחת. א"ל ר"ש, קום בקיום שלך, דהיינו במדרגתך, בשבילך יתקיים למעלה, במתיבתא דרקייע, דבר זה על שמך. אמור בני, אמור.

רמח) כגוונא דא עביד וכר; כעין זה עשה הקב"ה בארץ, זרק כל העמים לכל צד ומינה

רמו) פתח ואמר, ששים המה מלכות ושמונים וגר; ששים המה מלכות, הם גבורים של מעלה שמצד הגבורה, הנאחזים (דסו"י דף י"ד ע"ב)

היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, דא היא שכנת יקריה, דאשרי ביניהון, ז אחת היא ק ומיוחדת ליה. ראוה בנות ויאשרוה, כד"א ה רבות בנות עשו חיל ואח עלית על כלנה. מלכות ופילגשים ויהללוה, אלין רברבי עמין דאתפקדן עלייהו. רמט) ועוד רזא דמלה היא דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם, וכד תסתכל תלתא אינון, ועלמא בהו אתברי, ו) בחכמה ובתבונה ובדעת, ועלמא לא אתברי אלא בגיניהון דישראל, כד בעא לקיימא עלמא, עבד לאברהם ברזא דחכמה. ליצחק, ברזא דתבונה. ליעקב ברזא דדעת. ו ובהאי אתקרי, ח) ובדעת חדרים ימלאו. ובההיא שעתא אשתכלל כל עלמא. ומדאתילידו * ליעקב תריסר שבטין, אשתכלל כלא, כגוונא דלעילא.

רנ) כד חמא קב"ה חדוותא סגיא דהאי עלמא תתאה, ט) דאשתכלל כגוונא דלעילא, אמר, דילמא ח"ו יתערבון בשאר עממין, וישתאר פגימותא בכלהו עלמין. מה עבד קב"ה, טלטל לכלהו מהכא להכא, עד דנחתו ה למצרים. למיזר דיוריהון בעם קשי קדל, דמבזין נמוסיהון, ומבזין להון לאתחתנא בהו, ולא תערבא

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

צ ל"ג אחת היא. ק ומיוחדת לה. ר והיינו דכתיב. ט אשתכלל. ת ל"ג למצרים; במצרים.

י) (משלי ל"א) ביב קל"ח צ"א. ז) (שמות ל"א) ח"ב ק"ו. ח"ג קסד. ת"ז בהקדמה יד: ח) (משלי כ"ד) ח"ב קכ. ח"ג נד: קלו. רפט: רצו. ת"ז תכ"א מט.

גלותא למה ולמצרים למה

הסולם

מאמר

דנ) כד חמא קב"ה וכו' כשראה הקב"ה את השמחה הגדולה של עולם הזה כשנשתכלל כעין של מעלה, אמר, פן ח"ו יתערבו י"ב השבטים, בשאר העמים, וישאר פגם בכל העולמות. מה עשה הקב"ה, טלטל את כולם מכאן לכאן, עד שידרו למצרים לשבת בדירותיהם בתוך עם קשי עורף המבזים מנהגיהם ומבזים אותם מלהתחתן בהם, ומלהתערב עמהם, וחשבו אותם לעבדים. הזכרים מאסו בהם והנקבות מאסו בהם, עד שנשתכלל הכל בודע קדוש, בלי תערובת עם נכר, ובינתים נשלם עונם של העמים. שנאמר כי לא שלם עון האמורי עד הנה, וכאשר יצאו יצאו צדיקים קדושים, שכתוב שבטי יה עדות לישראל. בא ר"ש ונשקו בראשו, אמר לו עמוד בני בקיום שלך, דהיינו במדרגתך, כי השעה עומדת לך.

ומינה עליהם ממונים, ז"ש, אשר חלק ה' אלקיד אותם לכל העמים. והוא דהיינו הקב"ה, לקח לחלקו את כנסת ישראל. ז"ש כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, זו היא שכנת כבודו שהשרה ביניהם, אחת היא ומיוחדת לו. ראוה בנות ויאשרוה הוא כמשי"א רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. מלכות ופילגשים ויהללוה, אלו הם שרי העמים שנתמנו עליהם.

רמט) ועוד רזא דמלה וכו': ועוד, סוד הדבר הוא, שלמדנו בעשרה מאמרות נברא העולם, וכשתסתכל הם רק שלשה, שהעולם נברא בהם, דהיינו בחכמה, ובתבונה ודעת. והעולם לא נברא אלא בשביל ישראל. וכשרצה הקב"ה, לקיים את העולם, עשה לאברהם, בסוד החכמה, ליצחק בסוד התבונה, ליעקב בסוד הדעת, שבוה נקרא ובדעת חדרים ימלאו. שז"ס שחג"ת, שהס אברהם יצחק ויעקב, עלו ונעשו חב"ד. ובאותה שעה נשתכלל כל העולם, וכשנולדו ליעקב י"ב שבטים, שהס סוד י"ב גבולי אלכסון (כנ"ל דף ב' ד"ה כד) נשתכלל הכל, בעולם הזה, כעין של מעלה. באצ"לות.

ובזה מיושבים ב' השאלות ששאל לעיל (אות רט"ו), למה נגלו ישראל, ולמה למצרים דוקא. כי מפורד שלא יתערבו השבטים בשאר האומות, שהיו מוקירים את ישראל, הגלה איהם למצרים שהיו בעלי גאה ומבזים ומואסים בישראל, והיו שם עד ששלם עון אמודי ובאו לארצם

בהדיהו, וחשיבו להון עבדין. גוברין ^ט געלן בהון, נוקבתא געלן בהון עד דאשתכלל כלא בזרעא קדישא, ובין כך ובין כך שלים חובא דשאר עמין, דכתיב ^ק כי לא שלם עון האמורי עד הנה. וכד נפקו, נפקו זכאין קדישין, דכתיב ^ר שבטי יה עדות לישראל. אתא ר' שמעון ונשקיה ברישיה, א"ל קאים ברי בקיומך, דשעתא קיימא לך.

רנא) יתיב ר' שמעון, ור' אלעזר בריה קאים ומפרש מלי דרזי דחכמתא, הוּו אנפוי נהירין כשמשא. ומלין ^א מתבדרין וטאסין ברקיעא. יתבו תרין יומין זלא אכלו ולא שתו, ולא הוּו ידעין אי הוּו יממא או ליליא. כד נפקו, ידעו דהוּו תרין יומין דלא טעמו מידי. קרא על דא רבי שמעון, ^ב ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו'. ומה אי אנן בשעתא חדא כך, משה, דקרא אסהיד ביה, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וגו', עאכ"ו.

רנב) כד אתא רבי חייא קמיה ^ב דרבי, וסח ליה עובדא, תוה ^ג רבי, ואמר ^ד ליה ר' שמעון בן גמליאל אבוי, ברי, ר' שמעון בן יוחאי אריא, ורבי אלעזר בריה אריא, ולא ר' שמעון כשאר אריותא, עליה כתיב ^ה אריה שאג מי לא יירא וגו'. ומה עלמין דלעילא מזדעזעין מיניה, אנן עאכ"ו. גברא דלא גזר תעניתא לעלמין על מה דשאייל ובעי, אלא הוא גזר, ^ה קב"ה מקיים. קב"ה גזר, ואיהו מבטל. והיינו דתנן, מאי דכתיב ^ו מושל באדם צדיק, מושל יראת אלהים, ^ז הקב"ה מושל באדם, ומי מושל בהקב"ה, צדיק. דאיהו גזר גזרה, והצדיק מבטלה.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

^ק (בראשית ט"ז) נח י"ט צ"א. ^ר (תהלים קכ"ב) ויצא צ"ז צ"ה. ^ט (שמות ל"ד) תולדות י"ט צ"ג. ^ת (עמוס ג') ח"ב יה. ח"ג קנז. רע. ת"ז תכ"ב סד. תכ"ו עב. ^א (שמאל ב' כ"ג) הקסתיז קל"ג צ"ג.

דרך אמת ^ט מחזיקים אותם טיאוס ומאוס סבלי להתחתן עמהם וע"ז נשאר ישראל זרע כשר שלא נתערבו בהם.

לחם לא אכל ומים לא שתה

הטולם

מאמר

רנב) כד אתא ר' חייא וכו' : כשבא ר' חייא לפני דבי וסיפר לו המעשה, תמה רבי. ואמר לו ר' שמעון בן גמליאל אביו, בני, ר' שמעון בן יוחאי הוא אריה, ור' אלעזר בנו אריה, ואין ר' שמעון כשאר אריות, עליו כתוב, אריה שאג מי לא יירא וגו'. ומה העולמות של מעלה מזדעזעים ממנו, אנו על אחת כמה וכמה. הוא איש, שלא גזר תענית מעולם על מה ששאל והתפלל, אלא הוא גזר והקב"ה מקיים. הקב"ה גזר, והוא מבטל. והיינו שלמדנו, מה שכתוב, מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים, הוא, כי הקב"ה מושל באדם, ומי מושל בהקב"ה צדיק, שהוא גזר גזרה, והצדיק מבטלה.

לארצם הם, שאין עוד פחד מפני תערובות בשאר העמים. רנא) יתיב ר"ש ור"א וכו' : ישב ר' שמעון, ור' אלעזר בנו עומד ומפרש דברי סודות החכמה, והיו פניו מאירות כשמש. והמלות מתפוררות ומעופפות ברקיע. ישבו שני ימים שלא אכלו ולא שתו, ולא היו יודעים אם היה יום או לילה. כשיצאו, ידעו שכבר חלפו שני ימים שלא אכלו כלום. קרא על זה ר"ש, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו'. ומה אם אנו שזכינו לדבקות עם ה' שעה אחת, היה כך, שחלפנו עלינו באור ה' ב' ימים, שלא ידענו היכן אנו, משה שהכתוב מעיד עליו, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וגו' על אחת כמה וכמה.

רנג) תנן, אמר ר' יהודה, אין לך דבר בחביבותא קמי קביה, כמו תפלתן של צדיקים, ואף על גב דניחא ליה, זמנין דעביד בעותהון, זמנין דלא עביד. רנד) ין ת"ר, זמנא חדא הוה עלמא צריכא למטרא, אתא רבי אליעזר, וגזר ארבעין תעניתא, ולא אתא מטרא, צלי צלותא, ולא אתא מטרא. אתא רבי עקיבא, וקם וצלי, אמר משיב הרוח, ונשב π זיקא, אמר ומוריד הגשם, ואתא מטרא. חלש דעתיה דרבי אליעזר, אסתכל רבי עקיבא באנפוי. רנה) קם רבי עקיבא קמי עמא ואמר, אמשול לכם משל, למה הדבר דומה, רבי אליעזר דמי לרחימא דמלכא, ם דרחים ליה יתיר, וכד עאל ם קמי מלכא, ניחא ליה, ולא בעי למתן ליה בעותיה בבהילו, כי היכי דלא ם ליתפרש מניה, דניחא ליה ם דלישתעי בהדיה. ואנא דמי לעבדא דמלכא, דבעא בעותיה ם קמיה, ולא בעי מלכא דליעול לתרעי פלטרין, וכ"ש ם דלישתעי בהדיה, אמר מלכא, הבו ליה בעותיה בבהילו, ולא ליעול ם הכא. כך רבי אליעזר ם איהו רחימא דמלכא, ואנא עבדא, ובעי מלכא לאשתעי בהדיה כל יומא, ולא יתפרש מניה. ואנא, לא בעי מלכא ם דאעול תרעי דפלטרין. נח דעתיה דרבי אליעזר. רנו) א"ל, עקיבא, תא ואימא לך מלתא, ם דאתחזיא לי בחלמא ם האי פסוקא,

חלוסי גרסאות

זי רוחא. ם דחכיב י קמיה דמלכא. כ יתפרש. ז דישתעי ם לקמיה. נ למשתעי. ט להאי. ם ל"ג איהו. ם דאיעול לתרעי פלטרין. ם דאתחזיא; דאתחזי. ם הא כתיב.

דרך אמת י] מצאתי כתוב מכאן עד סוף הפרשה הוא ממדרש הנעלם.

הסולם

מאמר

י"ב טורי אפרסמונא

רנג) תנן אמר ר' יהודה וכו' ! למדנו אמר ר"י, אין לך דבר שיהיה אהוב לפני הקבי"ה, כמו תפלתם של צדיקים, ואע"פ שרצוי לו, פעם עושה בקשתם ופעם אינו עושה. רנד) ת"ר זמנא חדא וכו' ! תנו רבנן, פעם אחת היה העולם צריך מטר. בא ר' אליעזר וגזר ארבעים תעניות, ומטר לא בא. התפלל תפלה ולא בא מטר. בא ר' עקיבא, ועמד והתפלל, אמר, משיב הרוח, ונשב רוח עז וקשה. אמר, ומוריד הגשם, ובא מטר. חלש דעתו של ר' אליעזר. הסתכל ר' עקיבא בפניו והרגיש חולשת דעתו. רנה) קם ר' עקיבא וכו' ! עמד ר"ע לפני העם ואמר, אמשול לכם משל למה הדבר דומה, ר' אליעזר דומה לאוהבו של מלך, שאוהב אותו ביותר, וכשבא לפני המלך, הוא רצוי לו, ואינו רוצה לתת לו בקשתו במהרה, כדי שלא יפרד ממנו, כי רצוי לו שידבר עמו. ואני דומה לעבדו של המלך, שמבקש לפניו בקשה, והמלך אינו רוצה שיכנס לשערי המלך, ם (ישרי דף ט"ו ע"א) ומכל שכן לדבר עמו. אמר המלך, תנו לו בקשתו מיד ולא יכנס כאן. כך ר' אליעזר הוא אוהבו של המלך, ואני עבד. ורוצה המלך לדבר עמו כל יום ולא יפרד ממנו. ואני, אין המלך רוצה, שאבא לשערי ההיכל. ע"כ נתן לי בקשתי מיד. נח דעתו של ר' אליעזר. רנו) א"ל, עקיבא, תא וכו' ! אמר לו ר' אליעזר: עקיבא, בוא ואמור לך דבר, שנראה לי בחלום פסוק הזה, שכתוב, ואתה אל תתפלל בעד העם הזה וגו'. הרי שמסתב עונם של הדור אין התפלה מתקבלת בעדם, ומכל מקום נאמר, ואתה אל תתפלל עליהם, שמשמע שאחריים יכולים להתפלל, וע"כ אני לא נענית, ואתה נענית, ויותר מזה, יש בחינות שאין צדיק בעולם, שיוכל להתפלל עליהן. בוא וראה, י"ב הרים אפרסמונא, שהם חגת"ס דבינה הנקראת אפרסמון, הכלולים זה מזה, שכל אחד מהם כלול מן חגת"ס והם י"ב, אבל המלכות, אינה מאירה אפילו במלכות (כנ"ל ב"א דף פ"ה ד"ה ולפיכך) מטרים גמר התקון. נכנס העלה מ"ן אותו הלובש

דכתיב, ^א ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי. תא חזי, ^ב תריסר טורי ^ג אפרסמונא, עאל. ההוא דלביש חושנא ואפודא, ובעא מן קודשא בריך הוא, למיחט על עלמא ועד האינדא תלי איהו. ^ד אי הכי אמאי חלש דעתיה דרבי אליעזר. משום בני נשא, דלא ידעין בהאי.

רנז) אמר רבי אליעזר תמני סרי טורי ^ה אפרסמונא עלאין, עאלין נשמתהון דצדיקיא, וארבעין ותשעה ריחין, סלקין * בכל יומא, עד ההוא אתר דאתקרי עדן, ^א די לקבל דא, אתיהיבת אורייתא, במ"ט פנים טמא, ובמ"ט פנים טהור. מיט אתוון ^ב בשמהן דשבטי. מיט יומין לקבלא אורייתא. מיט ^ג יומין קדישין עלאין ^ד קיימין, למיטל רשותא בכל יומא מאבנין זהירין, ^ה דגליפאן בההוא חושנא. רנח) וההוא דלביש חושנא, יתיב בכרסייא קדישא יקרא, דארבע ^ו סמכין קיימין מסתכלין בחושנא, על מימריה עלאין, ועל מימריה נפקין, זקפן עינין

חסרת האזר

חלופי גרסאות

ב) (פרט"ג ד')

ד מוסקי אפרסמונא דכיא. ש ליג אי הכי. ת מוסקי אפרסמונא דכיא. א ליג די. ב בשמהן; בשמהתין

דשבטיין. ג ליג יומין. ד מוסקי יתבין קיימין. ה גליפאן. ו ליג סמכין.

דרך אמת ^כ ייב גבולי אלכטון מי"ב צרופי הסם יהוה ונכנס החסד שהוא כהן גדול בי"ב הרים אלן וביקש מהקב"ה שיהיה מראש חזק על כל העולם. ^ל אפרסמון טהור והוא כנוי אל שפע הכתר ע"י החכמה ובינה ועיין לקטן בריש פרשת תרומה.

מאמר

הסולם

י"ח טורי אפרסמונא

ניתנה התורה במ"ט פנים טמא ובמ"ט פנים טהור, שמחמת חסרון שער הני יצאו מ"ט פנים טמא, בסו"ה זה לעומת זה עשה האלקים. וכן מ"ט אותיות שבשמות השבטים. וכן מ"ט ימים של הספירה כדי לקבל התורה, שבהם מ"ט ימים העליונים של ז'ו"ג, עומדים לקבל רשות דהיינו להתתקן בכל יום, ממ"ט ימים אלן. מאבנים המזהירים הממולאים בחקיקות של אותו החשן, שייב הללו מקבלים מי"ב טורי דאפרסמונא כנ"ל בסמוך, שבזה מתוקנות ז"ח של ז'ו"ג הכלולים מז', ע"י ספירות העומר.

רנח) וההוא דלביש חושנא וכו'! ואותו הלוש את החושן, שהוא ז"א, בסמוך דגדלות, יושב בכסא הקדוש יקר, דהיינו שמאיר במלכות הנקראת כסא, שארבע עמודים של כסא הזה, שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, עומדים ומסתכלים בחושן, דהיינו שמקבלים מי"ב אבנים המאירים בו, על פיו, של לובש החושן, יבואו, ועל פיו יצאו. שכל האורות והתקונים נמשכים מי"ב האורות שבחושן, הנמשכים מי"ב אורות שבכינה. נושאים עיניהם ומסתכלים למעלה, רואים את הציץ שלוהט בשש מאות ועשרים צדדים. דומז

הלובש חשן האפר, שהוא ז"א, שתית שלו נקרא חשן והמלכות נקראת אפוד שייב אבנים שבחשן מקבלים מי"ב אורות הנ"ל דבינה, יי"ב של האפוד מקבלים מי"ב של החושן, וגם בהם אין עצם המלכות מאירה כמו בבינה, והתפלל אל הקב"ה, שהעלה מין לבינה, לרחם על העולם, דהיינו לגמור התקון גם במלכות עצמה, שתהא מאירה כמו הזאת, ועד עתה עדיין תפלתו תלויה, שעוד לא נתקבלה. הרי שיש בחינות, שאין התפלה נשמעת עליהן, ושואל, אם כן, למה חלשה דעתו של ר' אליעזר, כיון שראה בחלומה, ואתה אל תתפלל וגו', שמתוכו נשמע, שאחר יכול להתפלל, כנ"ל. ומשיב, שהוא משום האנשים שאינם יודעים מזה, וחשבו שמעלתו קטנה ממעלת ר"ע.

רנז) אמר ר' אליעזר וכו'! ארי"א שמונה עשר הרי אפרסמון עליונים, שהוא יסוד דבינה, שיש בו ט' ספירות של אור וט"ס של אור חוזר, שהם י"ח הרים. נכנסים שמעליס מ"ג, בשמות הצדיקים, שהם מרכבה ליסוד, וארבעים ותשעה ריחות, שהם נ' שערי בינה חסר אחת, עולים בכל יום מבינה עד מקום ההוא שנקרא עדן, שהוא חכמה. שכנגד זה

ומסתכלין לעילא, חמאן ציצא, דלהיט בשית מאה ועשרין עיבר, ושמא קדישא עלאה, גליף עלוי, מזדעזען ומתחלחלן. קטירי בסטרוי דימינא קדישא, דשמאלא גטיל בידוי סמכי שמיא, ז עליל לון, וגלי לון. הדא הוא דכתיב, ונגולו כספר השמים.

רנט) א"ל ר' עקיבא, מהו דכתיב, אל גנת אגוז ירדתי. א"ל תא חזי, ה ההוא גנתא נפקא מעדן, ודא היא שכינתא. אגוז: דא היא רתיכא. עלאה קדישא, דאינון ארבע רישין. דנהרין, דמתפרשן מן גנתא, כ כהאי אגוזא, דאינון ארבע רישין. קדישין לגו. ומאי דאמר ירדתי, כ כמה דתנון, ירד פלוני למרכבה.

רס) א"ל ר' עקיבא, אי הכי, ה הוה ליה למימר, לאגוז ירדתי, מהו אל גנת אגוז ירדתי. א"ל, משום דהיא שבחא דאגוזא. מה אגוזא, טמירא וסתימא מכל סטרוי, כך רתיכא דנפקא מגנתא, ט סתימא מכל סטרוי. מה אינון ארבע קרישין די באגוזא, ט מתחברן בהאי גיסא, ומתפרשן מהאי גיסא. כך רתיכא, מתחברן

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

א) (ישעיה ל"ד) ח"ב ית. ד) (שה"ש ר') ב"א ק"א צ"ב. ז ל"ג עליל לון. ח הגנה הוא ט ל"ג עלאה. י מוסיף קדישין דנהרין. כ ל"ג כהאי אגוזא. ל ל"ב קדישין. ט כ"א נ היה לו לומר ירדתי ט ל"ג א"ל. ע סתים. פ ל"ג מן אתחברן עד באחזותא.

אל גנת אגוז ירדתי

הסולם

מאמר

שה"ס ד' הפנים, פני אריה, פני שור, פני נשר, פני אדם, כאגוז הוה, שיש לו ד' ראשים קדושים בפנים, דהיינו בהפרי שלו, ויש לו ג"כ ד' קליפות החופפים על הפרי, הרומזים על ד' קליפות, שהם: רוח סערה, וענן גדול, ואש מתלקחת, ונוגה. כמו המרכבה העליונה, ומה שאמר ירדתי, דהיינו אל גנת אגוז ירדתי, הוא כמו שלמדנו ירד פלוני למרכבה.

ירמוז לכתר שהוא בגי' תר"כ, כי הוא קשור על המצח ועל הגלגלת שה"ס הכתר. ושם הקדוש העליון, חקוק עליו, והם מזדעזעים ומתחלחלים, קשורים העמודים הנ"ל, בצד ימין, שהוא ז"א, והשמאל שהיא המלכות, לוקחת בידיה עמודי השמים, שה"ס ג' קרן שבז"א הנקרא שמים, מברר אותם ומגלה אותם. זהו שכתוב, ונגולו כספר השמים.

פירוש, ההוא דלביש חושנא, שהוא ז"א, יושב על הכסא של ארבעה עמודים דהיינו על המלכות שיש לה ד' עמודים ח"ג ת"מ, ואלו ארבעה עמודים קשורים בז"א שהוא נוטה לימין, דהיינו שמאיר להם, בחסדים מכוסים שאינם מגולים בהארת החכמה, אמנם המלכות שהיא בחינת שמאל, היא מבררת אותם ע"י המשכת החכמה, ומגלית אותם ע"י התלבשות החכמה בחסדים. ואז נעשים ד' העמודים ח"ג ת"מ ל"ד סמכין שבכל אחת חג"ת, המאירים בחסדים מגולים, בסו"ה ונגולו כספר השמים. ועל שם זה נקראת המלכות עלמא דאתגליא.

רס) א"ל ר' עקיבא וכו'! אם כן, היה לו לומר לאגוז ירדתי, שהיא המרכבה, מהו שאומר, אל גנת אגוז ירדתי. אמר לו, משום שהגנה, שהיא המלכות, הוא כל השבת שבאגוז, שצומחים ויוצאים מן הגנה הזו שהיא המלכות, וע"כ מזכיר את הגנה בעיקר, וממשיך לפרש דבריו, למה נרמזה המרכבה באגוז. מה אגוז צפון וסתום מכל צדדיו, בתוך קליפתו, כך המרכבה היוצאת מן הגן שהיא מלכות, סתומה מכל צדדיה, מה אלו ארבעה ראשים שבאגוז מתחברים בצד זה, דהיינו במרוכז, ומתפרדים מצד זה, כלפי חוץ, כך המרכבה הדי' פנים שלה, מתחברים באחדות בחזית בשלמות, ונפרדים כל אחד לבחינתו, על מה שנתמנה, וזה שכתוב, הוא הסובב את כל ארץ העזוילה, וכן. הוא ההולך קדמת אשור, וכן כלום.

פירוש

רנט) א"ל ר' עקיבא וכו'! א"ל ר"ע, מהו שכתוב, אל גנת אגוז ירדתי. א"ל בוא וראה, גנה זו יוצאת מעדן, חו היא השכינה. אגוז, זה היא מרכבה העליונה הקדושה שהיא ארבעה ראשים של הנהרות הנפרדים מן הגן,

(דפו"י דף ס"ו ע"ב)

באחדותא ז בחדותא פ בשלימותא, ומתפרש כל חד ר בעברוי, על מה דאתמני, ההי'ד, ה) הוא הסובב את כל ארץ החוילה הוא ההולך קדמת אשור, וכן כולם. רסא) אמר רבי עקיבא, האי לכלוכא דהיא בקליפוי דאגוזא, למאי רמיזא אמר ליה, אעיג דאורייתא לא גלי ליה, בהאי גלי.

רסב) ת"ח, ט שקדים, מנהון מרירן, ומנהון מתיקן, ורמיזא אית לון, אית מארי דדינא ה קשיא, ואית מארי דשירותא, אבל כל רמיזא דגלי באורייתא א חזינן דדינא הוי, והכי הוא לירמיהו, אחזו ליה בדינא, דכתיב, ה) מקל שקד אני רואה. מאי שקד. ב שקדים ממש. וכן ג במטה אהרן, ז) ויגמול שקדים. ומן ז תיבותא ממש, אשתמע, דהוא דינא קשיא. דכתיב, ח) וישקוד ה' על הרעה. וכן ט) שוקד אני על דברי, וכן כולם. אמר ה ליה ר' עקיבא, משמע כל מה דעבד קודשא בריך הוא, למילף מניה חכמתא סגיא, דכתיב י) כל פעל ה' למענהו. ר' אלעזר אמר מהכא, דכתיב, י) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. ו מהו מאד. למילף מניה חכמתא עלאה.

חלופי גרסאות

מסורת הוטר

ה) (בראשית ב') חיי שרה מיד צ"א. ו) (ירמיה א'). ז) (במדבר י"ז) ח"ב רלה. ח) (דניאל ט') ח"ג נד. י) (משלי ט"ז). כ) (בראשית א') ב"א ג' צ"א. ז) בשלימותא בחדותא. ק מוסיף בשלימותא בשלימו. ר בעובדוי. ט ל"ג שקדים. ת מוסיף קשיא, ואית מארי דרחמנותא. א חזינא דהוא דינא. ב שקדן שקדם. ג בבליעת קרת. ד תיבתא. ה לא גרסינן ליה. ו מאי.

אל גנת אגוז ירדתי

הסולם

מאמר

שקדים יש מהם שהם מרים, חזמת קליפותיהם, ויש מהם שהם מתוקים, ויש להם רמז, שיש בעלי דין קשה, שעליהם רומזים השקדים המרים, ויש בעלי שרות, המשרתים לקדושה, שעליהם רומזים השקדים המתוקים, אבל כל רמז המגולה עליהם בתורה, אנו רואים, שהוא דין, ואינה מדברת מן הטוב שבהם, שהם המתוקים, וכן הוא בירמיהו, שהראו לו הדין שבהם, שכתוב מקל שקד אני רואה. מהו שקד. שקדים ממש ונאמר לו, כי שקד אני על דברי וגו', דהיינו לנטוש ולנתוח ולהאביד וגו'. וכן במטה אהרן, כתוב, ויגמול שקדים, שנעשה לאות לבני מרי. הרי שהתורה מדברת מבחינת הדין שבהם בלבד. ומן המלה עצמה שנקראים שקדים, בשמע, שהוא דין קשה, שכתוב, וישקוד ה' על הרעה, וכן שוקד אני על דברי, וכן כולם. הרי שהמלה שקד מורה על דין קשה. אמר לו ר' עקיבא, משמע שכל מה שעושה הקב"ה, הוא ללמד ממנו חכמה רבה. שכתוב כל פעל ה' למענהו. ר' אלעזר אמר מכאן, שכתוב, וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מהו מאד, הוא שטוב ללמד ממנו חכמה עליונה.

פירוש. שבמרכזם נמצאים ד' הפנים, מיוחדים זה בזה, והארת ג' הקוין, דהיינו האחדות שמקו ימין והשמחה שבקו שמאל, והשלמות שבקו האמצעי, נמצאות בכל אחד ואחד מהם בלי הפרש משהו, ומבחינה זו הם מחוברות. אבל מבחינת תפקידם להשפיע לתחתונים הם נפרדים שכל אחד מגביר את בחינתו, לפני אריה שהוא ימין משפיע חסדים בעיקר, לפני שור שהוא שמאל, משפיע חכמה בעיקר, לפני נשר שהוא אמצעי, משפיע בעיקר שפע ממוזג. לפני אדם, תפקידו בעיקר לגלות החסדים בהארת החכמה כנ"ל בדבור הסמוך. ומבחינה זו, כל אחד נפרד מחברו.

רסא) אמר ר' עקיבא האי וכי: אר"ע, לכלוך זה, שהוא בקליפת האגוז, דהיינו בד' קליפות הסובבות אותה, למה הם רומזות. אמר לו, אר"ע שהתורה לא גילתה אותו, כי מדברת רק בבחינת הטוב שבאגוז, גילתה אותו בזה, דהיינו בשקדים, כמ"ש והולך, שהתורה מדברת על ד' הקליפות שבשקדים דוקא הרומזות על דין, ולא מבחינת הטוב שבהן.

רסב) ת"ח שקדים וכי: בוא וראה,

(דפוי דף י"ד ע"ב)

רסג) אִיר יהודה, מאי דכתיב, ^ז גם את זה לעמת זה עשה האלהים. כגוונא דרקייעא, עבד קביה בארעא, וכלהו רמיזא למה דלעילא. דכד הוה חמי ר' אבא, חד ^ח אילנא, ^ז דאביה אתעביד ^ה עופא דפרח ^ו מניה, הוה בכי ואמר, אי הוּו בני נשא ידעי למאי ^ו רמיזאן, הוּו מבוען ^כ מלבושיהון עד טבוריהון, למאי ^ג דאתנשי חכמה מנהון. כ"ש בשאר מה דעבד קביה בארעא.

רסד) ^ה כדאמר ר' יוסי, אלנין, אינון דאתחזי מנהון חכמתא, כגון חרובא, ^ג דקל, פסתוקא, וכדומה לון, כלהו בחד ^ג רכיבא אתרכבו. כל אינון דעבדין פירין, בר מתפוחין, רזא חדא אינון, ^ו בר שבילין דאתפרשן.

רסה) כל אינון דלא עבדין פירין, ואינון רברבין, בר מערבין דנחלא, דאית ^ה להו רזא בלחודוי ^ה כגוונא דלעילא, מחד יניקא יניקו, ^ז וכל חד מאינון דאינהו זוטרי, בר מאזובא, מאימא חדא אתילידו.

רסו) כל עשבין דארעא, דאתמני עליהון רברבין תקיפין בשמיא. כל חד וחד רזא בלחודוי, כגוונא דלעילא, ובגין כך כתיב, ^ה שדך לא תזרע כלאים. דכל חד וחד עאל בלחודוי, ונפיק בלחודוי, הה"ד, ^ה הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ. (וכתיב ^ה) לכלם בשם יקרא. ומה ^ה בכל מה, דבעלמא רזא בלחודוי

חלופי גרסאות

מסרת חוחר

ז) (קחלת ז') ח"א רסג רסד: ח"ב רסה. ח"ג כט: פו: נד: רפב. ת"ז תקיע קכ"ה: ד"ח ל"ג ט"ג שלי"ד. ח) (ויקרא י"ט) ח"ב ל: ח"ג פו: רנא. ת"ז חס"ו צו: חס"ט קט. ו) (איוב ל"ח) ח"א רנא. ד"ח ח' ט"ב ש"ה. ט) (ישעיה ז') הקסח"ז כ"ג צ"א.

דדך אמת ^ח פ"י אילן גדול שבו מגדל עופות כי יש אילן מגדל עופות. ^ג פ"י גרעיני פרי עקורין גלנדש.

גם את זה לעומת זה

הסולם

שומר

חוץ השבילים, שבהם הם נפרדים, כי לכל אילן יש שביל מיוחד, שמאיר בו.

רסה) כל אינון דלא עבדין וכו': כל אלו האילנות שאינם עושים פירות, והם גדולים, חוץ מערבי נחל, שיש להם סוד בפני עצמם כעין של מעלה, שהם נו"ה, מיניקה אחת הם יונקים, דהיינו שיונקים מחיצוניות בסוד אל אחר, שאינו עושה פירות, וכל אחד מן האילנות הקטנים, חוץ מאזוב הרומז על יסוד, מאם אחת נולדו, דהיינו מנוקבא.

רסו) כל עשבין דארעא וכו': כל עשב הארץ, שנתמנה עליהם שרים חזקים בשמים. שאין לך כל עשב ועשב בארץ שאין לו כוכב ומזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל (כמ"ש להלן חרומה קע"א ד"י ב"ר פ"י) כל אחד ואחד מהם יש לו סוד בפני עצמו, כעין של מעלה, כמו שיש להם למעלה ממוניט מיוחדים, ומשום זה כתוב, שדך לא תזרע כלאים

רסג) אִיר יהודה וכו': אר"י, מה שכתוב, גם את זה לעומת זה עשה האלקים. יורה, כעין שיש ברקיע עשה הקביה בארץ, וכל מה שיש בארץ, כולם רומזים למה שיש למעלה, ברקיע. כי כשראה ר' אבא אילן אחד, שפריו נעשה עוף הפורח ממנו, היה בוכה, ואמר, אם אנשים היו יודעים למה הם רומזים, היו קודעים לבושיהם עד הטבור שלהם, על מה שנשכחה החכמה מהם. כל שכן בשאר דברים מה שעשה הקביה בארץ.

רסד) כדאמר ר' יוסי וכו': כמו שאמר ר"י, האילנות, שחכמה נראית מהם, דהיינו, חרוב, ודקל, ופסתוקא, שהוא מין עץ אגוז, וכדומה להם, כולם ברכב אחד נרכבו, כי כל אלו האילנות שעושים פירות, חוץ מתפוחים, שהם נו"ה, סוד אחד הם, שרומזים לתחת,

(דפריי דף ט"ו ע"א *) דף ט"ו ע"א

ולא בעא קב"ה לגלאה לון, ולערבבא לון, וקראן בשמהן. בני יעקב דאינון שבטין קדישין, דאינון קיומא דעלמא, על אחת כמה וכמה, הה"ד ואלה שמות בני ישראל. (רסז) ר' יוסי בר' יהודה אמר, אילו נאמר אלה שמות, משמע דהכי הוא. השתא דכתיב ואלה שמות, משמע דעל הראשונים מוסיף, מה הראשונים בני יעקב, ש אף כאן בני יעקב.

(רסח) א"ר יהודה, ח"ו, בשעתא ת דאמר קב"ה, ט אנכי ארד עמך מצרימה, ס"ד « דשכינתא תיחות עמיה בההיא שעתא ב ממש, אלא, בשעתא דהות ירידה ג לבנוהי, נחתת שכינתא, הה"ד, אנכי ארד עמך מצרימה, ואנכי אעלך גם עלה. ד כל זמנא דיהוי לך ה עלייה, כביכר"ל ו עלייה אית לי, ובשעתא ז דיהוי לך ירידה, כביכר"ל אנכי ארד עמך. ועד דמית יוסף וכל אחיו, והות לון ירידה, קמת שכינתא ונחתת עמהון, כמה דנחתו אלין, כך נחתו אלין.

מסרת הזהר

חלוסי גרסאות

(ע) (בראשית מ"ו) ויחי לי"ס צ"ב.

ד לערסבא וליג לגלאה לון. ש אוף. ת שאמר הקב"ה. א שהשכינה ירדה עמו באותה שעה. ב מוסיף א"ל והא כתיב אנכי ארד עמך מצרימה עמך ממש. ג לפניו ירדה שכינה. ד כל זמן שיש לך עליה כביכול עליה יש לי ובשעה שיש לך ירידה כביכול אנכי ארד עמך ועד שמת יוסף וכל אחיו והיתה להם ירידה עמדה שכינה וירדה עמהם כשם שירדו אלה כך ירדו אלה. ה עליהו. ו עליהו. ז דהיינו.

מאמר

הסולם

בני ישראל בני יעקב

יהודה חולק עליו. מטעם תוספת ה' שנאמר ואלה, שזה יורה שמחובר לכתובים הקודמים, ועומד כבר אחר מיתת יעקב ויוסף והשבטים, שאז באו לירידת המדרגה. ונקראים בני יעקב. ואע"פ שהכתוב אומר בני ישראל, אין זה משום חשיבות כי מבחינת המדרגה כבר נפלו למדרגת בני יעקב. אלא מטעם אחר, דהיינו לכבודו של יעקב.

כלאים. כי כל אחד ואחד נכנס לבדו, ויוצא לבדו, שאין ממנה מתערב בחברו, והזורע כלאים, מערב שליטתם זה בזה, ז"ש, הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ. וכתוב, לכולם בשם יקרא. ומה לכל מה שבעולם יש סוד בפני עצמו, ולא רצה הקב"ה לגלותו ממוקומו ולערבו באחר, וקראם בשמות לכל אחד מהם, בני יעקב, שהם שבטים קדושים, שהם קיומו של עולם, על אחת כמה וכמה. ז"ש ואלה שמות בני ישראל.

(רסח) א"ר יהודה ח"ו וכ"ו! אר"י, לר' יוסי בר' יהודה, חס ושלום, בשעה שאמר הקב"ה אנכי ארד עמך מצרימה, שיעלה על דעתך שהשכינה ירדה עמו בשעה ההיא ממש, שר' יהודה חשב, שכונת ריב"ר, הוא, שמיד בבואם מצרימה, היו בבחינה בני יעקב, דהיינו בירידה, אלא בשעה שהיתה ירידה לבניו ירדה השכינה, ז"ש, אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, שפירושו, כל זמן שתהיה לך עליה, כביכול, יש גם לי עליה ובשעה שתהיה לך ירידה, אנכי ארד עמך, ואחר שמת יוסף כל אחיו, והיה להם ירידה, עמדה השכינה ירדה עמהם, כמו שירדו אלו, דהיינו בני ישראל, כך ירדו אלו, דהיינו השכינה ומרכבותיה.

(רסז) ר' יוסי בר' יהודה וכ"ו! ריב"י אמר, אלו נאמר אלה שמות, היה משמע שכן הוא, כמ"ש ר' יהודה, אשר, ואלה שמות בני ישראל, הוא על חשיבותם של השבטים מקיימי העולם, עתה שכתוב ואלה שמות, עם ר' נוספת משמע של הראשונים מוסיף, מה הראשונים בני יעקב אף כאן בני יעקב.

פירושו. כי השם ישראל יורה על עליה וחשיבות והשם יעקב יורה על ירידה, (כנ"ל ויחי דף ב' אות ה') וכיון שכתוב כאן בני ישראל פירש ר' יהודה בדבור הסמוך, שהוא נאמר על חשיבות השבטים. אבל ר' יוסי בר' (דפו"י דף ט"ז ע"א)

רסט) אמר ה' יוסי ברי יהודה, מה כתיב ל' לעיל מניה, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים וגו', בההיא שעתא כ' דמית יוסף, וכלהו שבטין, והוה לון ירידה, נחתו בני ישראל בגלותא, ושכינתא ומלאכי עלאי נחתו עמהון, ההיד. ואלה שמות בני ישראל, דאינון אתוספו על קדמאי למיחת ל' בגלותא.

רע) א"ל, אי הכי, יעקב הוה מית או לא. א"ל מית. ומהו דכתיב הבאים מצרימה את יעקב, אי בחיי, אימא את יעקב, ואי בתר דמית, אפיק מתמן את יעקב. ואלא תא חזי, לא אמר קרא היורדים מצרימה את יעקב, דעד כען לא הות ירידה ליעקב, אלא הבאים, אוליפנא דאתו עמיה דיעקב, ואזלו להון, עד דנחתו אלין בגלותא, נחתו אלין עמהון, ההיד ואלה שמות וגו'.

רעא) ר' דוסתאי ז' אמר, בכל יומא ויומא הוה אתיין, ואזלין לון, ההיד הבאים מצרימה, ולא כתיב אשר באו, והיינו דכתיב הבאים מצרימה בקדמיתא את יעקב. ולכתר כד הות לון ירידה איש וביתו באו. ות"ח, בני יעקב כללו הוה מתין בההוא זמנא ונחתו אלין ר' ואלין.

חלופי גרסאות

מסרת הזוהר

פ) (בראשית ג') ויחי ז' צ"א. ח ר' יהודה, ו לפעלה מן הענין. באותה שעה ירדו בני ישראל לגלות והשכינה ומלאכי השרת עמהם ההיד ואלה שמות בני ישראל שהם הוסיפו על הראשונים לרדת בגלות. כ ל"ג מן דמית עד נחתו. ל לגלותא. מ ל"ג א"ל. נ ומה. ו בחייו. ע א"ל. פ שעדיין לא היתה ירידה ליעקב אלא הבאים עמהם ההיד ואלה שמות בני ישראל שהם הוסיפו על הראשונים לרדת בגלות. כ ל"ג מן דמית עד והולכים להם ההיד הבאים מצרימה ולא כתיב אשר באו והיינו דכתיב הבאים בתחלה את יעקב ולאחר כשהיתה להם ירידה איש וביתו באו. ק מייחזין. ר מוסיף ואלין נחתו.

בני ישראל בני יעקב

הסולת

מאמר

היתה ירידה ליעקב, אלא הבאים, כתוב, ולמדנו שהשכינה וי"ב השבטים שבה, באו עם יעקב למצרים, והלכו משם, עד שירדו לגלות, דהיינו אחר מיתת יעקב והשבטים, ואז ירדו אלו עמהם. דהיינו השכינה וי"ב השבטים שבה. וע"כ הכתוב, ואלה שמות בני ישראל הוא נאמר על גודל מעלתם וחשיבותם. להיותו טובב על ימי העליה ולא על ימי הירידה.

רסט) אמר ר' יוסי ברי יהודה וכו' : אמר לו ריב"ז, מה כתוב למעלה ממנו, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים וגו', באותה שעה שמת יוסף וכל השבטים, והיה להם ירידה, ירדו בני ישראל בגלות, והשכינה ומלאכים העליתים ירדו עמהם, דהיינו כמו שאמר ר' יהודה, זה שכתוב, ואלה שמות בני ישראל, שה"ל של ואלה מוסיף על הראשונים, שלאחר מיתת יוסף ואחיו, לרדת בגלות, וע"כ הם בהכרח בני יעקב, דהיינו בירידה.

רעא) ר' דוסתאי אמר וכו' : בכל יום ויום היו באים, השכינה וי"ב השבטים שבה, והלכו להם. זה שכתוב, הבאים מצרימה, לשון הוה, ולא כתוב, אשר באו, לשון עבר, דהיינו שכתוב מתחילה הבאים מצרימה את יעקב, שמדבר מטרס הירידה, ואח"כ כשהיתה להם ירידה, כתוב, איש וביתו באו, שהוא לשון עבר, ובוא וראה, בני יעקב כולם כבר מתו באותו זמן, וירדו אלו ואלו, לגלות.

רע) א"ל, אי הכי וכו' : אמר לו ר' יהודה, אם כן, יעקב היה מת או לא. אמר לו מת. א"ל ומהו שכתוב, הבאים מצרימה את יעקב, אם בחייו, יתכן שיאמר, את יעקב, אבל אם הכתוב מדבר אחר שמת, הוצא משם את יעקב, שהרי כבר מת. מטעם שה"ל מוסיף על הראשונים. אלא בוא וראה, לא אמר הכתוב, היורדים מצרימה את יעקב, כי עד עתה לא

רעב) • רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו, האי פרשתא מלין עלאין אית בה, דתנן, בשעתא דנחתו אלין ת רתיכין * ומשריין קדישין, דיוקניהון דשבטין, דגליפין לעילא, כלהו ב עאלן למידר עמהון. ההי, איש וביתו באו, וכתוב ראובן שמעון לוי.

רעג) ג ד"א ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וגו'. אתחזר פרשתא דא, למה דא"ר יוסי ברבי יהודה, וכלא הוה.

רעד) ות"ח, רבי אלעזר בן ערך, כד י הוה מטי להאי פסוק, הוה בכי, דתניא, א"ר אלעזר בן ערך, בשעתא ה דאזלי ישראל בגלותא, אתכנשו כלהו נשמתהון דשבטין, למערתא דכפלתא, צווחו ואמרו: סבא סבא, כאבא דבנין לאו ; בלאותא דעלמא דין, בניך כלהו משתעבדין בקשיו, עם אחרן עבדין בהו נוקמין דעלמא. רעה) בההיא שעתא, אתער רוחיה דההוא סבא, רשותא שאיל, ונחית, קרא קב"ה לכל רתיכוי ומשרייתיה, ומלכיהון בראשיהון. ונחתו כלהו עם יעקב ועם שבטוהי. שבטין נחתו חיינ עם אבוהון, ושבטין נחתו מתים עם אבוהון, ההי ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו' וכתוב ראובן שמעון לוי וגו'. ות"ח, מתים

חלוסי גרסאות

ט ר אלעזר ורי יוסי. ת מוסיף קדישין. א ומשרייתין ; ומשרייתא קדישא דדיוקנין. ב עאלו. ג ל"ג ד"א. ד מטי והה. ה שוכנסו. ו בגלותא.

איש וביתו באו

הסולם

מאמר

ערך. בשעה שהלכו ישראל בגלות נתאספו כל הגשמות של השבטים למערת המכפלה. צעקו ואמרו: סבא סבא. הכאב של הבנים אין בעמל עולם הזה משלנו. בניך, כולם משתעבדים בעבודה קשה על ידי אחרים. עושים בהם כל נקמות שבעולם.

רעה) בההיא שעתא אתער וכר: בשעה ההיא, נתעורר רוחו של סבא ההיא, דהיינו יעקב, בקש רשות, וירד למצרים. קרא הקב"ה לכל מרכבותיו והמחנות שלו, ומלכם. שהוא השכינה בראשם. וירדו כולם עם יעקב ועם השבטים שלו. השבטים ירדו חיים עם אביהם למצרים, וכן ירדו מתים עם אביהם למצרים, ז"ש, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו', וכתוב, ראובן שמעון לוי וגו'. ובוא וראה, עתה מתים היה כנ"ל, וירדו למצרים. וכתוב, ויוסף היה במצרים. כי רוחו לא נפרד ממצרים לאחר מיתתו, שיהיה צריך לחזור ולרדת, כמו שאר השבטים. אמר ר' אבא בזה הוא יוסף, נקרא, כרחם אב על בנים. כי לא נפרד מהם גם לאחר פטירתו.

רעב) ר' יוסי ור' אלעזר וכר: ר"י ור"א אמרו, פרשה זו דברים עליונים יש בה. שלמדנו, בשעה שירדו אלו המרכבות ומחנות הקדושים, שהם צורת י"ב השבטים החקוקים למעלה, בשכינה, כולם באו לגור עמהם. ז"ש איש וביתו באו, שסובב על המלאכים שבאו לגור במצרים, עם בני ישראל, וכתוב, ראובן שמעון לוי וגו'. שרומזים על צורות י"ב השבטים שבשכינה.

רעג) ד"א ואלה שמות בני ישראל וגו' את יעקב: שהקשה לו שפתח בני ישראל וסיים את יעקב, ואומר, שהחזרה פרשה זו מבני ישראל אל יעקב, הוא למה שאמר ר' יוסי ב"ר יהודה (לעיל אות רס"ז) שבני ישראל ירדו למדרגת בני יעקב, והכל היה. כלומר שכל הפשטים הם אמת.

רעד) ות"ח, ר' אלעזר בן ערך וכר: ובוא וראה, ראב"ע כשהגיע לפסוק הזה, ואלה שמות וגו', היה בוכה. שלמדנו, אמר ר"א בן

הו, ונחתו, וכתוב ויוסף היה במצרים. אמר רבי אבא, בהאי אתקרי (ג) כרחם אב על בנים.

רעו) רבי יהודה בר שלום, הוה אויל באורחא, ורבי אבא הוה עמיה, עאלו לחד אתרא, ובתו תמן, (ד) אכלו, כד בעו למשכב, שוו רישיהון בההוא תלא (ה) דארעא, דהוה חד קברא ז תמן, (ו) עד דלא דמיכו, קרא חד קלא מן קברא, אמר זרעא (ז) לארעא (ח) אזלא, תריסר שנין הוה (ט) דלא אתערית, בר האינדא, דפרצופא דברי חמינא הכא.

רעו) איר יהודה, מאן את. א"ל יודאי (א) אנא, ואנא יתיב (ב) נזיפא, דאנא לא יכילנא למיעל, בגין ההוא צערא דברי, דגנביה ההוא עכרם, כד איהו (ג) הוה זעירא, ואלקי ליה כל יומא, וצערא דיליה דחי לי למיעאל בדוכתאי, ובהאי אתרא לא אתערית, בר האינדא.

רעו) אמר ליה ואתון ידעין בצערא דחיי. ל א"ל, שרי (ד) קברי, אי לאו בעותא דילן על חיי, לא יתקיימון פלגות יומא (ה) בעלמא, והאינדא אתערית הכא, דהו אמרין (ו) לי כל יומא, (ז) דלעגלא ייתי ברי הכא, ולא (ח) ידענא אי בחיי אי במותא. רעט) א"ל רבי יהודה, מאי עבידתייכו בההוא עלמא. אתרגיש קברא, ואמר, אזילו קומו, דהאינדא ילקון לברי, תוהו, וערקו מתמן כפלגות מיל, יתבו עד

חלוסי גרסאות

מסרת הוהר

ז ל"ב תמן. ח לזרעא. ט ל"ב אנא. י בעינא. כ ל"ב הוה. ל א"ל חייך דעלמא שרי קברא. ט ל"ב בעלמא; לעלמא. נ ל"ב לי. ס מוסיף ידענא דיענא דין.

(ז) (תהלים ק"ג) ויחי פי צ"א.

דרך אמת (ט) פ"י וחיו לניס שס. (ע) פ"י חסכיבו ראשם על חר קטן שחיה שס קבר אחד. (פ) פ"י קודם שהתחילו לישן חרעיש הקבר ושמעו קול אחד מן הקבר. (צ) פ"י חורע חלך לארץ ורמזו על עצמו שהוא אל עפר ישוב ונקבר בארץ והנח זח שנים עשר שנה שלא נתעורר בקברו רק עתה שראה פרצוף בנו כמבואר בסמוך. (ק) פ"י אני יושב בניזיפא ואיני יכול ליכנס לפרגוזתכח צער בני שגנבו שכרם אחד כשהיה קטן והיה סכח אותו כל יום ויום. (ר) פ"י שר חקבר אם לא חיו בקשתנו על החיים לא היה לחם קיום חצי יום בעומ"ז. (ש) פ"י במהרה יבוא.

המתים ידעון בצערא דחיי

הסולם

מאמר

מלהכנס במקומי, ובמקום הוה לא נערתי רק עתה.

רעו) א"ל ואתון ידעין וכר; אמר לו, ואתם יודעים בצער של החיים. אמר לו, נשבע אני בשר של קברי, אם לא התפלה שלנו על החיים, לא היו מתקיימים בעולם אפילו חצי יום. ועתה נערתי כאן, שהיו אומרים לי כל יום שבני יבא כאן במהרה, ואיני יודע אם בחיו או לאחר מיתתו.

רעט) א"ל ר' יהודה וכר; א"ל ר"י, מה אתם עושים בעולם ההוא. נרעש הקבר, ואמר, לכו קומו, כי עתה מכים את בני תמיה, וברחו משם כחצי מיל. ישבו, עד שהאיר הבוקר. קמו ללכת, ראו אדם אחד, שחיה רץ ובורח.

מסני

רעו) ר' יהודה בר שלום וכר; ריביש היה הולך בדרך, ור' אבא היה עמו, נכנסו למקום אחד ולנו שם, אכלו, כשרצו לשכב, הניחו את ראשם על תל של עפר, שהיה שכ קבר. טרם ישנו, קרא קול אחד מן הקבר, אמר, זרע שלי הולך לארץ, כלומר הולך לאבוד, כבר שתים עשרה שנים שלא נערתי, לבד עתה, שפני בני ראוא כאן.

רעו) א"ר יהודה מאן וכר; אר"י, מי אתה. אמר לו, יהודי אני, ואני יושב בבדידות, כמו מוחרט, כי איני יכול לכנוס לגן עדן, בשביל הצער מבני, שגנבו עכרם בעוד היותו קטן, ומכחו בכל יום, והצער שלו דוחה אותי

(וסרי דף ט"ו צ"א) (דף ט"ו צ"ב)

דנהיר צפרא. קמו למיזל, חמו חד בר נש, דהוה רהיט וערק, והוה שתית דמא אכתפוי, אחדו ביה, וסח להו עובדא, אמרו ליה מה שמך. אמר להו, לחמא בר ליואי. אמרו, ומה ע ליואי בר לחמא הוה ההוא מיתא, ומסתפינא לאשתעויי יתיר בהדיה. לא אהדרו. אמר רבי אבא, האי דאמרו, דצלותהון דמתייא, מגינן על חיי. מנלן. דכתיב (ק) ויעלו בנגב ויבא עד חברון.

(רפ) א"ר יהודה, ת"ח, תרין נדרין נדר קב"ה ליעקב. חד, דייחות עמיה ע למידר עמיה בגלותא, וחד דיסקיניה (ת) מקבריה, למחמי חדותא דסייעתא קדישא דדיירי עם בנוהי, הה"ד, אנכי ארד עמך מצרימה אנכי ארד עמך בגלותא. ואנכי אעלך גם עלה, כד"א (ו) והעליתי אתכם מקברותיכם עמי. וכתיב (ז) ששם עלו שבטים וגו'.

(רפא) ד"א (ח) ויקם מלך חדש על מצרים וגו', אר"ש, ז בההוא יומא, אתיהיב ק ליה רשותא ר לשרו של מצרים, על כל שאר עמין, דתנא, עד דלא מית יוסף, לא אתיהיב שלטנו לשלטנא דמצרים על ישראל, כיון דמית יוסף, ט כדין ויקם מלך חדש על מצרים, ויקם: כמאן דהוה מאיך (ת) וקם.

(רפב) א רבי יצחק פתח, (א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. עד שהמלך:

חלופי גרסאוו

מסרת הזוהר

ע מוסיף בר ליואי. פ ל"ג למידר עמיה. צ בו ביום נתנה רשות לשרו של מצרים על האומות דתנא עד שלא מת יוסף לא נתנה שררה לשרו של מצרים על ישראל כיון שמת יוסף ויקם מלך חדש על מצרים ויקם כלומר מאן דהוה מאיך קם. ק ל"ג ליה. ר ל"ג

(ק) (במדבר י"ג) ח"ב לא ח"ג קנח: קנט. קס. (ר) (יחזקאל ל"ז) נח ע"ד צ"ה. (ט) (תהלים ל"ב) לעיל אות ר"ב וש"נ. (ת) לעיל דף כ"ד ציון צ"י. (א) (שה"ש א') ב"א ר"ט צ"א.

לשרו של מצרים. ט ל"ג כדין. ת קם. א מוסיף ויקם מלך חדש וכו' ר"י.

דרך אמת (ת) פ"י שיעלוהו מקברו.

עד שהמלך במסבו

הסולם

מאמר

עמך מצרימה, שפירושו, אנכי ארד עמך בגלות. ואנכי אעלך גם עלה. היינו בשעת הגאולה, כי עליה. הוא לשון גאולה כמש"א והעליתי אתכם מקברותיכם עמי. וכתוב, ששם עלו שבטים וגו'.

מפני רבו, כי ניצל ממנו בתפלת אביו המת. והיה נזול דם מכתפיו. אחזו בו, וסיפר להם המעשה שהנכרי שגנבו בהיותו קטן, הכוהו עד זוב דם. אמרו לו, מה שמך. אמר להם, לחמא בר ליואי. אמרו, ומה ליואי בר לחמא, היה שמו של אותו המת, אנו יראים לדבר עמו יותר. לא חזרו אליו. אמר רבי אבא, זה שאמרו, שתפלות המתים מגינות על החיים. מאין לנו. הוא כי כתוב, ויעלו בנגב ויבא עד חברון, דהיינו להתפלל על קברם של האבות, שיתפללו בעדם.

(רפא) ד"א ויקם מלך חדש וגו': פירוש אחר על הכתוב, ויקם מלך חדש. אמר ר"ש ביום ההוא ניתנה רשות לשרו של מצרים שיתחזק על כל שאר העמים. כי למדנו עד שלא מת יוסף, לא ניתנה שליטה לממשלת מצרים על ישראל, כיון שמת יוסף, או, ויקם מלך חדש על מצרים. ויקם. פירושו כמי שהיה שפל וקם. כי ביום ההוא נתגדל שרו של מצרים כנ"ל.

(רפ) א"ר יהודה, ת"ח וכו' אר"י, בוא וראה, שני נדרים נדר הקב"ה ליעקב: אחד שירד עמו לגור עמו בגלות, ואחד, שיעלה אותו מקברו, לרא... השמחה של המחנה הקדישה של המרכבות והמלאכים, שגרו עם בניו בגלות, בשעת הגאולה. ז"ש, אנכי ארד

מאמר עד שהמלך במסבו
(רפב) ר' יצחק פתח וכו' ר"פ, עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. עד שהמלך, זה

(דפו"י דף ס"ו ע"ב)

ב דא קב"ה. הה"ד, א כה אמר יי מלך ישראל. וכתב א ויהי בישורון מלך. במסבו : בין כנפי הכרובים. נרדי נתן ריחו, ג דגרמו לאסתלקא מביניהון.
 רפג) ד"א, עד שהמלך במסבו, בעוד ז דקב"ה הוה יהיב אורייתא לישראל, דכתיב ט ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו'. בעוד ה דהוה כתיב אורייתא לישראל, שבקו ריחיהון טב, ואמרו אלה אלהיך ישראל.
 רפד) ד"א עד שהמלך במסבו, בעוד ו דהוה קב"ה נחית על טורא דסיני, למיהב אורייתא לישראל, נרדי נתן ריחו, דכתיב ה נעשה ונשמע.
 רפה) רבי תנחום אמר, כל אומה ואומה ז אית ה לה שר לעילא, וכד קב"ה יהיב שלטנותא לדין, אנחית לדין, וכד יהיב שלטנותא להווא שר, לית ליה שלטנותא, אלא ט בגין ישראל, הה"ד ו) היו צריה לראש.
 רפו) רבי יצחק אמר, ישראל י אינון לקביל כל שאר אומין דעלמא, מה שאר עמין אינון שבעים, אוף ישראל אינון שבעים, הה"ד, ז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים. כ ומאן דשליט על ישראל, כאילו שליט על כל עלמא.
 רפז) רבי אבא אמר מהכא, ובני ישראל פרו וישרצו וגו', הא שבעה. ח וכל דרגא ט לעשרה, הא שבעים. מה כתיב י בתריה, ויקם מלך חדש על מצרים.

מסרת הוזהר

ב) (ישעיה מ"ד) הקסוין קליג צ"ה. ג) (דברים ל"ג) ח"ב רל"ה. ח"ג פב ת"ז חל"ז ע"ח. ד"ח צ"ח ט"א ש"יט
 ד) (שמות ל"ד) תולדות י"ט צ"ג. ה) (שמות כ"ד) לך ע"ד צ"א. ו) (איכה א') ח"ג רלז : רעט. רפב : ז) (בראשית מ"ו) ת"ז תסי"ט ק.

חלופי גרסאות

ב ל"ג דא קב"ה. ג שסכבו להסתלק מביניהם. ד שהיה הקב"ה נותן תורה לישראל. ה שהיה כותב התורה לישראל הגיתו ריחם הטוב ואמרו. ו שהיה הקב"ה יורד על הר סיני לתת התורה. ז יש לה שר מלמעלה וכשהקב"ה נותן שררה לזה מוריד לזה וכשנותנים שררה לאותו שר אין לו שררה וזולתיבישראל הה"ד.
 ח האומות הם שבעים אף ישראל הם שבעים כנגד כל אומות שבעולם דכתיב. כ ומי ששולט בישראל כאלו על כל העולם כולו. ל וכל מדרגה לעשרה הא שבעים. מ מוסיף סלקא לעשרה. נ אחריו.

מאמר

זהו הקב"ה. ז"ש, כה אמר ה' מלך ישראל. וכתוב, ויהי בישורון מלך. במסבו. היינו, בין כנפי הכרובים שעל ארון העדות נרדי נתן ריחו, היינו שגרמו שיסתלק הקב"ה מביניהם. ונתן ריחו, פירושו ריחם הרע.
 רפג) ד"א, עד שהמלך במסבו : היינו בעוד שהקב"ה היה נותן התורה לישראל. שכתוב, ויהי שם עם ה' וגו', בעוד שהיה כותב התורה לישראל, עזבו את ריחם הטוב ואמרו אלה אלהיך ישראל. ונתן, פירושו עזב.
 רפד) ד"א, עד שהמלך במסבו : היינו בעוד שהיה הקב"ה יורד על הר סיני לתת התורה לישראל. נרדי נתן ריחו, היינו כפשוטו, שנתן ריחו הטוב, שכתוב, שאמרו נעשה ונשמע.
 רפה) רבי תנחום אמר וכו' : רת"א, כל אומה ואומה יש לה שר למעלה, וכשהקב"ה (דמ"ז דף ס"ז ע"ב)

הסולם

ישראל לקביל שאר אומין דעלמא נותן ממשלה לזה משפיל לזה, וכשנתן ממשלה לשר ההוא של מצרים, אין לו הממשלה אלא בשביל ישראל. ז"ש היו צדיה לראש.
 רפו) ר' יצחק אמר וכו' : רי"א, ישראל הם כנגד כל שאר אומות העולם, מה שאר העמים הם שבעים אף ישראל הם שבעים. ז"ש כל הנפש לבית יעקב הבאים מצרימה שבעים, ומי שמושל על ישראל, הוא כאלו מושל על כל העולם.
 רפז) ר' אבא אמר וכו' : רא"א, מכאן נשמע שישראל הם שבעים. שכתוב : ובני ישראל, פרו, וישרצו, וירבו, ויעצמו, במאד, מאד. הרי כאן שבע מדרגות, וכל מדרגה כוללת עשרה, הרי שבעים. מה כתוב אחר זה, ויקם מלך חדש על מצרים. שמחמת שליטתו על ישראל שהם כנגד שבעים אומות נבחן כמלך חדש.

אמר

רפח) אמר **ה** רב הונא, **ו** אמאי אשתעבידו ישראל בכל **ה** האומין, בגין דישתאר **ז** בהון **ק** עלמא, דאינון לקביל כל עלמא, וכתבי, **ח** ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. **ו** ומה הוא חד, אוף ישראל חד, דכתיב **ט** גוי אחד בארץ. **י** מה שמיה חד, ונתפרש בע', אוף ישראל חד, ונתפרש בשבעין.

רפט) רבי יהודה פתח, **י** תחת שלש רגזה ארץ וגר, תחת עבד כי ימלוך, דתניא* **ת** לית לך אומא מכיכא וקלילא **א** ונבזית קמי קודשא בריך הוא, כוותייהו דמצראי, ויהיב לון קודשא בריך הוא שלטנותא בגינייהו דישראל. ושפחה כי תירש גבירתה, דא הגר, דאולידת לישמעאל, **ב** שעשה כמה רעות לישראל, ושלט בהם, ועינה אותם בכל מיני ענויין, וגזר עליהם כמה שמדות, **ג** ועד היום הם שולטים עליהם, ואינם מניחים להם לעמוד בדתם. ואין לך גלות **ד** קשה לישראל כמו גלות ישמעאל.

רצ) ר' יהושע הוה סליק לירושלם, והוה אזיל באורחא, חמא חד ערבאה, דהוה אזיל באורחא, ובריה עמיה. פגעו ביודאי חד. אמר לבריה, האי יודאי געלא, דמאיס ביה מריה. **ה** נוול ליה, ורקיך ליה בדיקניה **ו** זמנין, דאיהו מזרעא דראמין, דאנא ידענא **ז** דמשעבדן בהו שבעין עממין, אזיל בריה ואחיד בדיקניה. אמר רבי

חלופי גרסאות

ס רכי אמא ; רבי הונא (ד"א). **ע** מסוי מה גשתעבדו ישראל בכל האומות כדי שישאר העולם בהם שהם כנגד כל העולם. **פ** אומין. **צ** מנהגן. **ק** בעלמא. **ר** ומהו אחד אף ישראל אחד. **ש** מה שמו אחד ונתפרש אומה שפלה ונבזית לפני הקב"ה כמו המצרים ונתן גבירתה זו הגר שילדה לישמעאל ועשה. **א** ועינת. **ב** ליג דראמין ; דראמין דאנא ידענא. **ז** דמשעבדן ביה שבעין.

מסרת הגהר

(ז) (זכריה י"ד) ב"א ע"ד צ"א. **ט** (שמואל ב' ז') ח"ב. **זו**. קבו. קנה : קסב : קסט : ח"ג פא. צא. צו. קג : רנה. **י** (משלי ל') לעיל דף כ"ז ציון י.

בע' אף ישראל אחד ונתפרש בשבעים. **ת** אין לך להם הקב"ה שררה בשביל ישראל ושפחה כי תירש מן שעשה עד ר' יהושע. **ג** ועוד. **ד** נוול. **ה** טול. **ו** ליג

תחת עבד כי ימלוך

שעשה כמה רעות לישראל, ומשל בהם, ועינה אותם בכל מיני עינוים וגזר עליהם כמה שמדות, ועד היום הם משתלטים עליהם, ואינם מניחים אותם לעמוד בדתם. ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל.

רצ) ר' יהושע הוה וכר' ; ר"י היה עולה לירושלים, והיה הולך בדרך, דאה ערבי אחד שהיה הולך בדרך ובנו עמו. פגעו ביהודי אחד. אמד הערבי לבנו, יהודי מגואל זה שמאס בו אדונו. לכלך אותו ודקק בזקנו שבע פעמים, שהוא מדוע עליונים דהיינו מאברהם יצחק ויעקב, ואני ידוע ששבעים אומות משעבדים בהם. הלך בנו ואחו בזקנו של היהודי. אמר ר' יהושע עליונים עליונים, דהיינו שהתפלל בזכות אבות, גתר אני על העליונים, היינו על הערבי ובנו, שמחזיקים עצמם עליונים על היהודים

הסולם

רפח) אמר רב הונא וכר' ; אר"ה, למה גשתעבדו ישראל בכל האומות, הוא, כדי שיתעלה על ידם העולם. כי הם כנגד כל העולם. וכתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ומה הקב"ה הוא אחד אף ישראל הם אחד, שכתוב, גוי אחד בארץ. מה שמו של הקב"ה הוא אחד ונתפרש בשבעים שמות. (כנ"ל וירא אות רפ"א) אף ישראל אחד ונתפרשו בשבעים.

גאמא, תחת עבד כי ימלוך

רפט) ר' יהודה פתח וכר' ; ר"י, תחת שלש רגזה הארץ וגר. תחת עבד כי ימלוך, כי למדנו, אין לך אומה שפלה ונקלה זנבזה לפני הקב"ה, כמו המצרים, ונתן להם הקב"ה ממשלה בשביל ישראל. ושפחה כי תירש גבירתה, זו הגר, שהולידה את ישמעאל.

(דמרי דף ט"ז ע"ב י' דף י"ז ע"א)

יהושע א) ראמין ב ראמין, גוזרנא על עלאין, ב דיחתון לתתא. עד לא סיים, אתבלעו באתריהון.

רצא) רבי יצחק פתח, ב עד שיפוח היום ונסו הצללים וגר, עד שיפוח היום, האי קרא על גלותא דישראל אתמר. דאינון ישתעבדון בגלותא, עד דיסתיים . ההוא יומא דשלטנותא דאומין. דתנו, א"ר יצחק, אלף שנין הוא שלטנותא ב דכל אומין כחדא, עלייהו דישראל. ולית לך אומה דלא ישתעבד בהון. ויומא חדא, הוא לקבליה דכתיב, ג והיה יום אחד הוא יודע ליי וגר.

רצב) ד"א, עד שיפוח היום ב קדם דיפוח ב ההוא יומא דאומין. ונסו הצללים, אינון שולטנין דשלטו עלייהו. אלך לי אל הר המור, אמר קב"ה, אלך לי, לנערא האומות מירושלם דהוא הר המור, כמה דכתיב, בהר המוריה אשר בירושלם. ואל גבעת הלבונה, דא בי מקדשא די בציון, דכתיב ביה ב) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגר, ג כד"א, ב לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. כהאי דאחיד בטלית, לנערא טנופא מנה.

רצג) א"ר יוסי, עתיד קב"ה ב לאתגלייא בירושלם דלתתא, ולדכאה יתה

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

כ) (שיר השירים ב) לעיל אות ר"ח ציון צ"ג. ז) ז מוסיף ראמין ידענא. ב דיחתון. י אותו היום של מעלת האומות דתנו אמר ר' יצחק אלף שנין הוא מעלת כל האומות על ישראל ואין לך אומה שלא ישתעבד בהם ויום אחד הוא כנגדו דכתיב והיה היום

יום אחד הוא יודע לה' וגר. כ דאומין וליג דכל אומין כחדא. ג ליג קדם דיפוח. ב אותו היום מן האומות ונסו הצללים הם השרים השולטים עליהם אלך לי אל הר המור אמר הקב"ה אלך לי לנער האומות מירושלים שהיא הר המור שנאמר בהר המור אשר בירושלים אל גבעת הלבונה זו בית המקדש אשר בציון. ג מוסיף א"ר יהודה כד"א. ב להגלות על ירושלם של מטה ולטהר אותה מגלולי העמים קודם שיסתיים אותו היום של האומות דא"ר חייא אין שלטנות האומות בישראל אלא יום א' ממש נתנני שוממה כל היום. דוה יום א' ממש ולא יתיר.

דרך אמת א) גבורים גבורים תדעו גוזרני על עליונים שירדו למטה.

עד שיפוח היום

הסולם

מאמר

קודם שיפוח היום ההוא של האומות, (כנ"ל בסמוך) ונסו הצללים, הם הממשלות ששלטו עליהם. אלך לי אל הר המור, אמר הקב"ה, אלך לי לנער האומות מירושלים, שהוא הר המור, כמ"ש בהר המוריה אשר בירושלים, ואל גבעת הלבונה, זהו בית המקדש אשר בציון, שכתוב בו, יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגר. והיינו ג"כ, כדי לנער משש את הרשעים. כמ"ש, לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. כמי שאחוז בשמלה לנער את הטנופת ממנו.

רצג) א"ר יוסי, עתיד וכו'; ארי, עתיד הקב"ה להתגלות בירושלים של מטה ולטהר אותה מטנופת העמים, עד שלא נשלם יום

היהודים, שירדו למטה. עד לא גמר ר' יהושע דבריו נבלעו במקומם בתוך האדמה.

מאמר עד שיפוח היום

רצא) ר' יצחק פתח וכו'; רי"פ, עד שיפוח היום ונסו הצללים. עד שיפוח היום, מקרא זה על גלות ישראל נאמר, שהם יהיו משועבדים בגלות עד שיגמר היום ההוא של ממשלת האומות. שלמדנו, א"ר יצחק, אלף שנים הם ממשלת כל האומות ביחד על ישראל. ואין לך אומה שלא תשעבד אותם. ויום אחד, הוא כנגד מה שכתוב, והיה יום אחד הוא יודע לה' וגר.

רצב) ד"א, עד שיפוח היום: ויינו

(דפו"י רף י"ז ע"א)

מטנופי עממא, עד דלא תשתלים ההוא יומא דאומין. דאיר חייא, לית שולטנר לאומין עליהו דישראל, אלא יומא חדא לחוד, ^ט דהוא יומו של הקב"ה, והוא אלף שנים. ^פ הה"ד, ^ס נתנני שוממה כל היום דוה. יומא חד לחוד, ולא יתיר.

רצד) איר יוסי, אי יתיר ישתעבדון, לא על פום גזרת מלכא הוא, אלא על דלא בעיין למיהדר לקבליה, וכתוב ^ט והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו', וכתוב, ^פ אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.

רצה) ^צ ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל. איר שמעון ת"ח, דהא על כל פנים מלאכא שלטונא דממנא על מצראי הוה, והכי הוא, דרובא דפרשתא לא אתמר, אלא מלך מצרים סתם, והיינו ^צ ממנא רברבא על מצראי. פרעה מלך מצרים, פרעה ממש.

רצו) איר שמעון, לפיכך כתיב, ויאמר כלומר ^ק אכניס בלבהון מלתא דא, כד"א, ^ק כי יי אמר לו קלל את דוד. מחשבת הלב בלבד. וכן ^ר ויאמר המן בלבו, וכן ^ט ויאמר בלבו הלבו מאה שנה. אוף הכא נמי, ^ר אכניס מחשבתא בלבהון, דאמרו רב ועצום ממנו. מאי ממנו. ר"ל ^ט ממנא דילהון, אינון אמרו בלביהו, דחילא ותוקפא דילהון, רברבא ותקיפא ממנו, משולטנא דילהון.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

^ט (איכה א') וירא קליב צ"ב. ^ע (דברים ל') ח"ב קפת. ^פ (שם) לעיל דף מ"ב ציון כ'. ^צ לעיל אית פ"ח. ^ק (שמואל ב' ט"ז) ח"ב קז : ^ר (אסתר ר'). ^ט (בראשית י"ז) ח"ב נג. קס :

^ע ל"ג מן דהוא עד דה"ד. ^פ ל"ג דה"ד, ^צ רברבא ממנא. ^ק אכניס בלבם דבר זה. ^ר אכניס מחשבה בלבם. שאמר. ^ט ממנא ; ממני והם אמרו במחשבתם שגדול כחם ועצום ממנו מהשר שלהם.

מאמר

הסולם

ויאמר אל עמו

יום ההוא של האומות. דאיר חייא. אין ממשלו האומות על ישראל אלא יום אחד בלבד. הוא יומו של הקב"ה. שהוא אלף שנים. ז"ש נתנני שוממה כל היום דוה. יום אחד לבד, ולא יתיר.

רצד) איר יוסי אי וכר' : אר"י, אם ישתעבדו יתיר מאלף שנים, הוא אינו על פי גזרת המלך, אלא על שאינם רוצים לשוב בתשובה לפניו. וכתוב, והיה כי יבואו עליך וגו' ושבת עד ה' אלקיך וגו'. וכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.

מאמר, ויאמר אל עמו

רצה) ויאמר אל עמו וגו' : איר שמעון בוא וראה, כי על כל פנים מלאך מושל ממונה על מצרים היה, מי שאמר אל עמו, הנה בני ישראל וגו'. וכן הוא ברובו של הפרשה, שלא

(דס"י דף י"ז ע"א)

רצז) ר' יצחק אמר, כל ה אומין א דעלמא, משכין תוקפא משריהון, וישראל נגדין חליהון מקב"ה, ואינון אתקרון עמא דיי, ולא עמא דשולטניא. ר' יהודה אמר, ב הכא אתקרון עמו, דכתיב ויאמר אל עמו, והתם כתיב, ה) ראה ראיתי את עני עמי, עמי ממש, ישראל ג אקרון עם יי, ושאר אומין אקרון, עמו דשולטנא דיהון דכתיב, ו) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יי אלהינו לעולם ועד.

רצח) אמר רבי אבא, האי פסוקא, הוה ליה למימר ד בני ישראל רב ועצום ממנו, ה מהו עם בני. אלא עם בני ישראל ממש, מההוא ישראל דלעילא, דחשיבו דעם בני ישראל הו, ולא עם יי, וכתוב ב) ויקוצו מפני בני ישראל, ולא כתיב מפני * עם בני ישראל, ו אלא מפני בני ישראל ממש.

רצט) רבי יוחנן הוה קאים קמיה דר' יצחק, אמר, מה ז חמא בלק ה למימר, ג) הנה עם יצא ממצרים, ו לא אמר הנה עם בני ישראל. א"ל ר' יצחק, בלק מכשף גדול הוה, וכן דרך המכשפים לקחת כ הדבר שאין בו חשדא, וכן אין מזכירין לעולם שם אביו של אדם, אלא שם אמו, דבר שאין בו חשדא.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ת כל העולם כלו חוץ מישראל מושכים כח משריהם וישראל מושכים כחם מהקב"ה והם נקראים עם ה' ולא עם השרים. א מוסיף דעלמא בר ישראל. ב והכא נקראים עמו דכתיב. ג נקראו עם ה' ושאר האומות עמו של השר שלהם דכתיב. ד הנה עם ישראל או בני ישראל; הנה עם ישראל או הנה בני ישראל; ו ל"ג אלא מפני בני ישראל. ז ראה ח לומר. ולמה לא י אלא אמר; אמר ול"ג ליה. כ מוסיף בנה הדבר.

ח) (שמות ג) ח"ג קלו. א) (מיכה ד) וישלח ע"ז צ"א. ת"ק"ד ק"כ ס"ג שלי"א. קכ"א ס"א שלי"ג. ב) (שמות א) ח"ב ית. סח. ח"ג ש"ו. ג) (במדבר כ"ב) ח"ג קצב. קצב רז; שד. ז"ח ג"ג ס"ד שלי"ה שמי"ה ג"ד ס"א ש"ב.

ויאמר אל עמו

הסולם

מאמר

שהוא ז"א, אבל העם עצמו אינם מיוחסים לישראל של מעלה, וע"כ הוסיפו המלה עם. כי חשבו שעם בני ישראל שלמטה הם. ולא עם ה', שהוא ז"א. וכתוב, ויקוצו מפני בני ישראל, ולא כתוב, מפני עם בני ישראל ממש, שהוא ישראל של מטה, כי לבסוף הכירו שהם בני ישראל של מעלה, דהיינו עם ה'.

רצז) ר' יצחק אמר וכו' ז רי"א, כל אומות העולם מושכים חזק מן השרים הממונים בשמים עליהם. וישראל מושכים כחותיהם מן הקב"ה. והם נקראים, עם ה', ולא עם של מושל ממונה. ר' יהודה אמר, כאן נקראים המצרים עמו של הממונה, שכתוב, ויאמר אל עמו ושם כתוב, ראה ראיתי את עני עמי. היינו עמי ממש. כי ישראל נקראים עם ה', ושאר האומות נקראים עמו של המושל הממונה שלהם. שכתוב, כי כל העמים ילכו איש בשם אלקיו, ואנחנו נלך בשם ה' אלקינו לעולם ועד

רצט) ר' יוחנן הוה וכו' ז ר"י היה עומד לפני ר' יצחק, אמר, מה ראה בלק לומר, הנה עם יצא ממצרים, ולא אמר, הנה עם בני ישראל. אמר לו ר' יצחק בלק מכשף גדולו היה, וכן דרך המכשפים לקחת הדבר שאין בו חשד. וכן אין מזכירים לעולם שם אביו של אדם, אלא שם אמו, שהוא דבר שאין בו חשד. וע"כ לא הזכיר בלעס, בני ישראל, שהוא שם האב.

רצח) אמר ר' אבא וכו' ז אר"א, פסוק זה, היה לו לומר, בני ישראל רב ועצום ממנו, מהו עם בני, ומשיב, אלא עם בני ישראל ממש, דהיינו עם בני ישראל שלמטה שהוא ישראל הגשמי הנמשך מישראל ההוא של מעלה.

(דטרי"ז דף י"ז ע"א * דף י"ז ע"ב)

(ש) דכן דרך השדים, דמעיינים בהוא מלה : דקאמרי להו, אי איהו כדיבא, מודיעין ליה ׀ מלין כדיבין, ואי הוא קשוט, כל מה דאמרין לזמנא זעירא קושטא ׀ הוא, כל שכן למעבד עבידתא. רבי ׀ אחא אמר, בלק אורחא דקלנא נקט, הנה עם יצא ממצרים, כלומר, דלית אנן ידעין ממאן אינון.

(שא) אמר רבי יוחנן, מפני מה עמא דרבברין נטירין, ועמא דקודשא בריך הוא לא נטירין. אמר רבי יצחק, לא דמי מסכנא לעתירא. מסכנא בעי לנטרא דיליה, עתירא לא נטיר ׀ דיליה, וכל שכן דישראל, אינון ממלכא דרחים קשוט ודינא. ודינא קדמאה עביד ׀ בגוברין דביתיה, דבעי דאינון להוון נטירין מחטאה יתיר מכלהו, הדא הוא דכתיב, (ד) רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו'. (שב) רבי יוסי נפק לאורחא, והוה רבי ׀ אחא בר יעקב אזיל עמיה, עד דהו אזיל ׀ שתיק רבי יוסי, והרהר במלי דעלמא. ורבי ׀ אחא הרהר ׀ במלי דאורייתא. ׀ חמא רבי יוסי חד חויה, דהוה רהיט אבתריה. ׀ אמר רבי יוסי ׀ לרבי אחא, חזית האי חויה ׀ דרהיט אבתראי. אמר ליה רבי ׀ אחא, אנא לא חמינא ליה. רהט רבי יוסי וחויא אבתרוי. נפל רבי יוסי, ודמא שתת ונחת מחוטמוי, שמע דהו אמרין, רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו', אמר רבי יוסי, ומה על שעתא ׀ חדא כן, מאן דמתייאש ׀ מנה על אחת כמה וכמה.

מסרת הוהר

חלוסי גרסאות

(ד) (עמוס ג.)

ל דקאמרין : דקאמרין. ׀ ל"ג מלין. ׀ מוסיף הוא שנאמר מודיעים לחרשים אשר יבוא וכו'. ׀ אבא. ׀ ל"ג דיליה. ׀ בגוברי ביתיה. ׀ צ חייא ׀ אשתיק. ׀ ר חייא. ׀ באורייתא ול"ג במלי. ׀ מוסיף עד דהו אזיל חמא. א איל. ב ל"ג לר' אחא. ג דהוה רביט. ד חייא ה ל"ג ודא.

מאמר

הסולם

ויאמר אל עמו

הוא עושה באנשי ביתו, כי רוצה שיהיו שמודים מן החטא, יותר מכל האומות. ד"ש רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה. וגו'.

(שב) ר' יוסי נפק וכר' : ר"י יצא לדרך, ור' אחא בר יעקב היה הולך עמו. בעוד שהיו הולכים, שתק ר' יוסי מדברי תורה, והרהר בדברי העולם. ור' אחא המשיך להרהר בדברי תורה. ראה ר' יוסי נחש אחד שהיה רץ אחריו. אמר ר' יוסי לר' אחא, אתה רואה את הנחש הזה הרודף אחרי. אמר לו ר' אחא, אני איני רואה אותו. רץ ר' יוסי והנחש אחריו. נפל ר' יוסי, והדם נחל ויורד מחטמו. שמע שהיו אומרים. רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו'. כלומר, שבזכות זה ניצל מן הנחש. אמר ר' יוסי, ומה על שעה אחת שחזלתי מדברי תורה ופניתי לדברי העולם, עלתה לי כך, מי שהזיח דעתו לגמרי מדברי תורה על אחת כמה וכמה.

(ש) דכן דרך השדים וכר' : שכן דרך השדים שמעיינים בדבר ההוא שנאמר להם, חפי המכשפים, אם הוא שקר, מודיעים להם דברי שקר. ואם הוא אמת, כל מה שאומרים להם הוא עכ"פ אמת לזמן קצר. כל שכן אם המכשפים רוצים מהם, שיעשו מעשה, ודאי שהם מדקדקים לומר אמת בלי חשד, וע"כ אין מזכירים שם אביו של אדם. ד' אבא אמר, בלק, דרך בזיון אחו, הנה עם יצא ממצרים. כלומר, שאין אנו יודעים ממי הם.

(שא) אמר ר' יוחנן וכר' : אר"י, מפני מה עם שהוא תחת הנהגת השרים, נשמרים. העם של הקב"ה אינם נשמרים. אמר ר' יצחק, העני אינו דומה לעשיר, העני, צריך לשמור על שלו, מפני שבני אדם אינם יראים מלהתגרות בו. העשיר, אינו שומר על שלו, משום שהכל יראים להתגרות בו. וכל שכן, ישראל, שהם בהנהגת המלך האוהב אמת ודין, ודין הראשון

(דברי נח י"ז ע"ב)

(שג) פתח ואמר, m כי ה' אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך וגר המוליכך וגר, נחש שרף ועקרב וגר, נחש שרף למה הכא. אלא, לקחת עונשן מישראל, כל זמן שמתפרשין מן עץ החיים. z דכתיב n כי הוא חייד ואורך ימך. (שד) n תא חזי, אמר רבי חייא, כתיב z חושך שבטו שונא בנו וגר. וכתביב n אהבתי אתכם אמר ה'. וכתביב, m ואת עשו שנאתי. מהו שנאתי, דכתיב s חושך שבטו שונא בנו. כלומר שנאתי. אותו, ועל כן חשכתי שבט מהם, כל שכן וכל שכן תלמידי חכמים, דלא בעי קב"ה דיתפרשון מעץ החיים אפילו רגעא חדא.

(שה) ויאמר אל כ עמו. יהב ליהון עיטא, למעבד עמהון בישא. אמר רבי תנחום, ידעון הוון מצראי באצטגנינות דלהון, שסופן למלקי בגין ישראל, ולכך אקדים שולטנא דלהון, למעבד עמהון ביש.

(שו) רבי יצחק פגע בההוא טורא, וחמא חד בר נש דהוה נאים תחות חד אילן. יתיב תמן, l אדהוה יתיב, חמא b ארעא דמתחלחלא, ואתבר ההוא אילנא, ונפל, וחמא בקיעין גומין בארעא, וארעא סלקא ונחתא.

(שז) אתער ההוא גברא, צווח לקבליה דרבי יצחק, ואמר ליה יודאי יודאי, בכי ונהים, דהאינדא מקימין n ברקיעא חד רברבא ממנא שלטנא עלאה, הווא זמין למעבד עמכון ביש סגי, והאי רגשא דארעא בגיניכון הוה. דכל זמנא n דרגשא ארעא, כד קם ממנא, דייעביד עמכון בישא.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

h (דכרים ב'). o (דכרים ל') לך ק"כ צ"ב. z (משלי יצג). h (מלאכי א') ח"ג לב. n סכ : פו. קיד : קכח. רסו. ט) (שם) ח"ג לב. עמהם רעה. ל"ג אדהוה יתיב. n בארעא. n רגשא ; דמתרגשא

דרך אמת ב] הארץ היתה רועשת ונשבר האילן וראה נוסות בקיעות בארץ והארץ היתה עולה ויורדת.

ויאמר אל עמו

הסולם

מאמר

המצרים בחכמת הכוכבים שלהם, שסופם שיוכו בשביל ישראל. ולכן הקדים השר שלהם לעשות עמהם רעה. (שו) ר' יצחק פגע וכר' : ר' יצחק פגע בהר וראה איש אחד שהיה ישן תחת האילן. ישב שם ר"י. בעוד שהיה יושב, ראה הארץ שמתנודדת, ואותו אילן נשבר ונפל, וראה בקעים חורים בארץ, והארץ היתה עולה ויורדת. (שז) אתער ההוא גברא וכר' : נעור אותו האיש, צעק לעומת ר' יצחק, ואמר לו, יהודי יהודי, בכה ונהם, כי עתה מקימים ברקיע שר אחד, ממונה, מושל עלינו, והוא עתיד לעשות עמכם רעה רבה. ורעש זה של הארץ היה בשבילכם. כי כל זמן שהארץ רועשת הוא בעת שקם ממונה ברקיע, שיעשה עמכם רעה.

(שג) פתח ואמר, כי וכר' : פתח ואמר, כי ה' אלקיך וגר המוליכך וגר, נחש שרף ועקרב. שואל, נחש שרף, למה היה כאן במדבר. ומשיב, אלא לקחת על ידו עונש מישראל, בכל זמן שמתפרדים מן עץ החיים. שכתוב בו, כי הוא חייד ואורך ימך. (שד) תא חזי אמר וכר' : בוא וראה, אמר ר' חייא, כתוב, חושך שבטו שונא בנו וגר. וכתוב, אהבתי אתכם אמר ה'. וכתוב, ואת עשו שנאתי. מהו שנאתי. היינו שכתוב חושך שבטו שונא בנו. כלומר, שנאתי אותו, וע"כ חשכתי שבט ממנו. כל שכן וכל שכן תלמידי חכמים, שאינו חושך שבטו מהם, שהקב"ה אינו רוצה שיפרדו מעץ החיים אפילו רגע אחת. (שה) ויאמר אל עמו : נתן להם עצה לעשות להם רע. אמר ר' תנחום, ידעיים היו

שח) תווה רבי יצחק ^ט ואמר, ודאי כתיב, ^י תחת שלש רגזה ארץ, ^ז וכתיב תחת עבד כי ימלוך. ממנא ^פ דהוה תחות שלטנא אחרא, ומליך, ויהבין ליה שלטנא. וכ"ש כד שליט בישראל.

שט) א"ר חמא בר גוריא, ^צ כד אנח לישראל תחות שלטנותא דאומין, יתיב ^ק וגעי ובכי, הדא הוא דכתיב, ^כ במסתרים תבכה נפשי. אמר רבי יוסי, במסתרים ^ר דווקא.

שי) רבי יהודה עאל לגביה ^ס דרבי אלעזר, אשכחיה דהוה יתיב, וידיה בפומיה, והוה עציב. אמר ליה, במאי ^ת קא עסיק מר. אמר ליה ^א דכתיב, ^ב באור פני מלך חיים. אי ^ג טרנא עציב, וכ"ש דגעי ובכי, ^ד שמשוי מאי ^ב עבדי, הדא הוא דכתיב, ^ה הן אראלם צעקו חוצה. ^ו מאי חוצה. מריהון כגו, ואינון לבר. מריהון בבתי גואי, ואינון בבתי בראי. בתי גואי ^ז מאי אינון. אמר רבי יצחק, אינון מעשרה כתרי מלכא.

שיא) מלאכי שלום מר יבכיון, וכי יש מלאכים שאינם שלום. אמר ליה אין. תא חזי, אית מארי דדינא קשיא, ^י ואית מארי דדינא דלא קשיא, ואית מארי

חלופי גרסאות

ט אמר. ע ליג וכתיב. פ מוסיף דהוה ממנא. צ כשהקב"ה מגיח לישראל תחת ממשלת האומות. ק געי. ר מוסיף אמש דחקא. ש רבי. ת ליג קא. א כתיב. ב עבדין; עבדון; יעבדון. ג טעמא וליג מאר חוצה; ליג מן חוצה עד מלאכי שלום. ד מאן. ו ליג ואית מארי דדינא לא קשיא.

חלופי גרסאות

י (משלי י') לעיל אות דפ"ט. כ) (ירמיה י"ג). ז) (משלי ט"ז) ויחי ליה צ"ד. ח) (ישעיה י"ג) לעיל חף ב' ציון ד'.

דרך אמת ג] פ"י השר שלנו כענין סרני פלשתים שתרגמו סורני פלשתאי. ד] פ"א שמשים שלו.

הן אראלים צעקו חוצה

ומכל שכן אם הוא גועה ובוכה, מה עושיב משמשויו, זהו שכתוב, הן אראלים צעקו חוצה. מהו חוצה. היינו שאדונם בפנים, כמי"ש במסתרים תבכה נפשי, והם חוצה. אדונם בבתים הפנימים שהם באצילות, והם בבתים החיצונים, שהם בבי"ע. שואל, בתים הפנימים מה הם. אמר ר' יצחק הם מעשרה כתרי המלך. דהיינו מע"ס של ז"א באצילות.

שיא) מלאכי שלום מר יבכיון; שואל, וכי יש מלאכים שאינם שלום. אמר לו כן. בוא וראה, יש מלאכים שהם בעלי דין הקשה. הנמשכים מספירת הגבורה. ויש שהם בעלי דין שאינו קשה. הנמשכים ממלכות. ויש שהם בעלי דין ורחמים הנמשכים מת"ת. ויש בעלי רחמים שאין בהם דין כלל, הנמשכים מבינה. והם נקראים מלאכי שלום. ועל אלו המלאכים של מטה, שהם חיצונים, כתוב אלביש

הסולם

שח) תווה ר' יצחק וכו'; תמה ר' יצחק ואמר, ודאי כתוב, תחת שלש רגזה ארץ, וכתוב, תחת עבד כי ימלוך, שפירושו, ממונה שהיה מקודם משועבד תחת מושל אחר, ועתה מלך, ונתנו לו ממשלה, אומר הכתוב שרגזה הארץ, ומכל שכן כשמונה ההוא ימשול על ישראל. ודאי שהארץ רגזת ורועשת.

שט) א"ר חמא בר גוריא וכו'; ארחביג, כשהניח הקב"ה את ישראל תחת ממשלת האומות, ישב וגעה ובכה ז"ש, במסתרים תבכה נפשי. אמר ר' יוסי, במסתרים, הוא בדיוק. דהיינו בעולם אצילות.

שי) ר' יהודה עאל וכו'; ר"י, בא אל ר' אלעזר, מצאו שהיה יושב וידו בפיו, והיה עצב. אמר לו במה עוסק אדוני. אמר לו שכתוב, באור פני מלך חיים. אם האדון עצב (דסודי דף י"ז ע"ב * דף י"ח ע"א)

ז דינא ורחמנותא. ואית מארי דרחמנותא דלית בהו דינא ככלל. ואלין אתקרונ מלאכי שלום. ועל אינון דלתתא, כתיב, אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קְדוֹת וּשְׁקֵי אַשִּׁימָם כְּסוּתָם. וכתִּיב, וּנְמַקּוּ כָל צְבָא שָׁמַיִם.

שיב אי הכי, כ כל אינון שלטנין, דממנן על שאר עמין, כד חמאן למריהון עציב, מ למאי עבדין פרוכא, לבנוהי. איר אלעזר, לא עבדי אלא מאי דאתפקדו, ורעותא דמריהון עבדין.

שיג ר' דוסתאי אמר בעדנא דאתמסרן בנוי דקודשא ביה, לשלטני עממין, מתכנפין תריסר בתי, דינין, ומשתקען גו תהומא רבה, געי טרנא, געין,

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ז דינא; מוסיף דינא רפיא, ח ליב כלל, ס אינון. י על, כ ליב כל, ל ושאר וליב דממנן על, ס כדן. נ לבנוי, ס דינא, ע ומשקעאן, פ בעון.

(ג) (ישעיה ג') וישב כ"ב צ"ג. (ט) (ישעיה ל"ד) לעיל אות רנ"ח ציון ג'.

הסולם

ב' דמעין לשקיעו דימא רבא

מאמר

דהיינו דין, ומתגלגלים עליונים למטה, ונבקעו התחתונים, וירדו מאתים וארבעים מדרגות. ז"ש, אריה שאג מי לא יירא.

אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. וכתוב, ונמקו כל צבא השמים.

פירוש, ר' דוסתאי מבאר כאן איך נעשה ירידתם של זרין לבחי' ויק בלי ראש, בזמן שנמסרו ישראל לגלות בין העמים. ח"ש בעדנא דאתמסרן וכו' מתכנפין י"ב בתי דינין ומשתקען גו תהומא רבא. שאו עלתה המלכות לבינה הנקראת תהומא רבא, ועל ידי זה באה הבינה לקטנות, המכונה געי ובכה, ונעשה ב' מיני דינין במלכות המכונים דמעו כנ"ל. ומפרש יותר, ומתגלגלן עלאין לתתא, דהיינו שישסוית שהיה מחובר עם או"א, ירדו עתה למטה מחמת המסך דמלכות שנתעלה בחצי הבינה, כי מחמת זה נתחלקה הבינה לבי פרצופין, הגי'ר שבה נקראים או"א שהם גשארו במעלתם להיותם מחצי הבינה שלמעלה ממסך, וישסוית שהם מחצי בינה שלמטה מן המסך דמלכות הנ"ל, ירדו למטה, ונמצא שישסוית שהיו עלאין נתגלגלו למטה, ואח"כ נתבקעו גם כח"ב תו"מ של ישסוית ג"כ, מחמת עלית המלכות לבינה, שכתר חכמה חצי בינה גשארו למעלה ממסך דמלכות, חצי בינה ת"ת ומלכות ירדו למטה ממסך המלכות העומד בחצי בינה, ח"ש אתבקען תתאין, שישסוית שכבר יצאו מאו"א למטה, נתבקעו גם הם, ונתחתן מאתן וארבעין דרגין, שהם חצי בינה ות"ת ומלכות, שהם מאתים וחמשים, כי ספירת ישסוית הם בסוד מאות, אלא משום שהמלכות דמלכות עלתה ונשארה למעלה באו"א עלאין, ע"כ לא גשארו במלכות

שיב אי הכי, כל וכו' ? שואל, אם כן כל אלו השרים הממונים על שאר העמים, כשרואים את אדונם עצוב, מחמת שעבוד ישראל, למה עובדים בפרך עם בניו, איר אלעזר, אינם עושים אלא מה שמוטל עליהם, ורצון אדונם הם עושים.

שיג ר' דוסתאי אמר וכו' : רד"א בשעה שבניו של הקב"ה נמסרו, למושלי העמים, מתאספים י"ב בתי דינין, דהיינו המלכות, שיש לה י"ב צירופי אדני, שהוא אותיות דינא, וכיון שנתבטל הזוג הוי"ה אדני, שייב צירופי אדני היו מקבלים מייב צירופי הוי"ה, ע"כ נאספו י"ב צירופי אדני, ומשתקעים בתוך תהום הגדול, שהוא בינה, בכה האדון שהיא בינה, בכיות בהרמת קול הנקרא געיות, דהיינו שבינה ירדה מחמת עלית המלכות, לבחינת קטנות, המכונה בכיה, ורצות ויורדות שתי דמעו מן נקבי עינים, שהיא בינה, לשקיעא דימא רבה, שהוא מלכות, דהיינו שנעשה במלכות ב' מיני דינין, אחת מבחי' בינה דמלכות, ואחת מבחי' מלכות דבינה (כנ"ל ב"ב דף ע"ה ד"ה מינה) ומתוך שנעשו ע"י עלית המלכות לבינה והתערבותם זו בזו, הן מכונות דמעו, שהוא מלשון מדומע (שבת קמ"א:) ועוד, משום שבינה זו הי"ס נקבי עינים, וכל היורד ויוצא מנקבי עינים נקרא דמעו, זהו שכתוב, משפטיך תהום רבה, שהוא מחמת שהדין שבמלכות עלה לבינה, שנקראת תהום רבה, ונעשה בה משפטיים,

דישסוית

(דפו"י דף י"ח ע"א)

[ח] ז רהיטן [ו] ונחתין תרין דמעין ק לשקיעא דימא רבה, ההי"ד ט משפטיך תהום רבה. ה ומתגלגלן עלאין לתתא, אתבקען תתאין, ונחתן מאתן ט וארבעין דרגין ההי"ד ט אריה שאג מי לא יירא.

שיד) תנא, בשעתא ה דמסר קביה לישראל א לשרא דמצראי, גזר עלייהו ז' גזרות, ב שישעבדו בהון מצראי. ההי"ד ז וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו'. ג ולקבליהון ד שבעה לטב, ובני ישראל פרו, וישרצו, וירבו, ויעצמו. במאד, מאד, ותמלא הארץ אותם.

שטו) ר) הבה נתחכמה לו. רבי יוסי אמר, אין הבה אלא לשון הזמנה. ה למעבד דינא. כמה דאת אמר, ה) הבה נרדה. ט) הבה תמים. ו) אמר רבי יוחנן, הבה ז כולם, לשון הסכמה והזמנה. כמו ה) הבה נבנה לנו עיר. א) הבו לכם עצה. א) הבו לה בני אליהם.

שטז) רבי יצחק אמר, הבה נתחכמה לו ה) נהוי בהסכמת דינא לגביה. פן ירבה. ורוח הקדש אומרת כן ירבה, וכן יפרוץ. ט) ומלאכי השרת הו' להו לשכים

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ז רהיטין ; תריסין. ק למשקיעא ; לשקיעא. ר מתגלגלן. ט מוסיף וארבעין ותמניא. ת שמסר. א לשרו של מצרים. ב עליהם ז' גזירות שישתעבדו בהם המצרים. ג וכגדמ. ד ליג שבעה לטב. ה לעשות דין. ו ר' יוחנן אמר. ז לשון הסכמה כולם. ח והיה בהסכמת דין אצלו. ט ליג פן ומלאכי עז ויקוצו.

ט) (תהלים ל"ו) נח מ"ג צ"ג ח"ב קנו. רסח. : רעס. ח"ג כו. : כט. : מה. צא. קמו. רטו : ז"ח ב' ט"א ש"ט. ט) (עמוס ג') לעיל אות רנ"ב צינן ית'. ז) ביא רכיב צ"ב. ר) לעיל אות פ"ת. ר) (בראשית י"א) ח"ג ד. ט) (ש"א י"ד. ת) (בראשית י"א) ביא ר' צ"ג א) (שופטים כ"ג. ב) (תהלים כ"ט) ביא קע"ג צ"ב.

דרך אמת ה) שמשין הרצים. ו) ע' לקמן י"ט ע"א.

בי דמעין לשקיעא דימא רבא

הסולם

מאמר

עבודתם, אשר עבדו בהם בפרך. וכנגדן שבע לטוב, ובני ישראל פרו, וישרצו, וירבו, ויעצמו. במאד, מאד, ותמלא הארץ אותם.

דיספורת, שהיא בסוד מאה, אלא צ' ספירות ראשונות שלה עד יסוד, ונמצא שאין בה אלא צ' ספירות, וע"כ נבחנו שירדו רק ר"מ מדרגות ולא ר"ג. ואלו ב' מדרגות וחצי שירדו מישפורת הם נתלבשו בזרין, כנודע, והם בחי' ר"ק בלי ראש, כי הג"ר שה"ס כתר חכמה וחצי בינה העליונה חסרות מהן. ומשום זה נשארו הזרין בלי זווג ובבחי' ר"ק חסר ראש. עד שיגאלו ישראל מן הגלות. ואע"פ שיש זמנים ומועדים, ועל ידי התפללות, שזרין חוזרים ומשיגים ג"ד גם בימי הגלות, אמנם אין זה בקביעות, אבל בזמן הגאולה, יחזרו לג"ד בקביעות, כמו או"א שבימי הגלות.

מאמר, הבה נתחכמה

שטו) הבה נתחכמה לו : ר' יוסי אומר, אין הבה, אלא לשון הזמנה לעשות דין. כמש"א. הבה נרדה. הבה תמים. אמר ר' יוחנן, הבה. כולם לשון הסכמה והזמנה כמו הבה נבנה לנו עיר. הבו לכם עצה. הבו לה בני אליהם.

שטז) ר' יצחק אמר וכ"ז : ר"א. הבה נתחכמה לו, פירושו נהיה אליו בהסכם הדין. פן ירבה, ורוח הקודש אומרת כן ירבה וכן יפרוץ. ומלאכי השרת היו להם לשכים ולצנינים. זהו שכתוב, ויקוצו מפני בני ישראל, שפירושו בני ישראל של מעלה שהם המלאכים כ"ל

שיד) תנא בשעתא דמסר קביה לישראל לשר למדנו, בשעה שמסר הקביה את ישראל לשר מצרים, גזר עליהם ז' גזירות, שישעבדו בהם מצרים. ז"ש, וימררו את חייהם, בעבודה קשה, בחומר, ובלבנים, ובכל עבודה בשוה, את כל (דברי דף י"ח ע"א)

ולצנינים. ההיד, ויקוצו מפני בני ישראל. דהו מתעקצי ממלאכי השרת, כהני קוצי דמתעקצי בהו. אינשי.

שיז) איר כ יודאי ז איר יצחק, מ מה הוה מחשבתהון דמצראי, נ דממנע מישראל פריה ורביה, ושלטנא דממנא עליהון דאעיל בלבהון כך. מ אלא, אמר להון, הו ידעין, דזמין ברא חדא למיפק מישראל, דיתעביד דינא באלהיהון על ידיה.

שיח) ע דאמר רבי יוחנן, בשעה שאמר משה, א ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים הלך דומה שרו של מצרים, ד' מאות פרסה. אמר ליה קב"ה, גזרה נגזרה לפני, דכתיב ד' יפקד יי על צבא המרום במרום וגו'. באותה שעה נטלה השררה ממנו, ונתמנה דומה שר של גיהנם, לידון שם נפשות הרשעים. ורבי יהודה אומר על המתים נתמנה.

שיט) אמר רבי חנינא, כתיב ה) ובאלהיהם עשה יי שפטים. וכי באלהי של כסף, ושל זהב, ושל עץ, ושל אבן, יש שפטים. אלא אמר רבי יוסי, של כסף ושל זהב ו היו נתכים מאליהם, ושל עץ מתרקבין.

שכ) אמר רבי אלעזר, אלוה של מצרים שה היה, וצוה הקב"ה לעשות ז בו שפטים, לשרוף אותו באש, כמה דאת אמר, ה) פסילי אלהיהם תשרפון באש. כדי

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

י בני נשא. כ יצחק. ל ל"ג איר יצחק. מ מה היתה מחשבתו של מצרים למנוע ישראל מפריה ורביה והשר הממונה עליהם שהכניס בלבם כך אמר להם הו יודעים שעתיד בן אחד להוליד לישראל ועתיד לעשות דין באלהיהם על ידו. נ לממנע. ס ל"ג אלא. ע אמר. פ ל"ג היו; הית. צ ל"ג בו.

ג) (שמות י"ב) לעיל דף ל"א צ"ל פ"ד (ד' ישעיה כ"ד) לעיל דף ל' צ"ל פ"ה. ה) (במדבר ל"ג) ח"א ר"ו. ח"ב ל"ח. ח"ג ר"א: ו) (דברים ד') ח"א ר"ו. ח"ג ס"ב ר"א: ר"א: ת"ז ת"כ בהשמות קל"ט. ד"ה ע"ז ט"ג ש"י.

בכל אלהי מצרים אעשה שפטים

הסולם

זאמר

נגזרה לפני ואין להשיבה. שכתוב יפקד ה' על צבא המרום במרום. באותה שעה הוסרה השררה ממנו ונתמנה דומה להיות שר של גהינם לדון שם נפשות הרשעים. וד' יהודה אומר על המתים נתמנה.

וכנ"ל אות רצ"ח שהיו נעקצים ממלאכי השרת. כאותם הקוצים שאנשים נעקצים מהם.

זאמר, בכל אלהי מצרים אעשה שפטים

שיט) אמר ר' חנינא וכו': אר"ה. כתוב, ובאלהיהם עשה ה' שפטים. ושואל, וכי באלהי של כסף או של זהב ושל עץ ושל אבן, יש שפטים. אלא אמר ר' יוסי, של כסף ושל זהב היו נתכים מאליהם, ושל עץ נרקבים.

שיז) איר יודאי וכו': אר"י איר יצחק, מה היה מחשבתם של המצרים, למנוע מישראל פריה ורביה, ומחשבתו של השר הממונה עליהם שהביא זאת בלבם. כי ויאמר אל עמו, פירושו השר שלהם (כנ"ל אות רצ"ה) ומשיב, אלא אמו להם, היו יודעים שבן אחד עתיד לצאת מישראל, שיעשה דין על ידו באלהיהם.

שכ) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א. אלוה של מצרים שה היה, וצוה הקב"ה לעשות בו שפטים, לשרוף אותו באש. כשיא פסילי אלהיהם תשרפון באש, כדי שיהיה ריחו נודף. ועוד, ראשו על כרעיו ועל קרבו, בדרך בזיון. ועוד

שיח) דאמר ר' יוחנן וכו': זאמר ר"י, בשעה שאמר משה, בכל אלהי מצרים אעשה שפטים, הלך דומה שרו של מצרים ד' מאות פרסה, מרוב פחד, אמר לו הקב"ה גזרה (דברי דף י"ב ע"א)

שיהא ריחו גודף. ועוד, ז) ראשו על כרעיו ועל קרבו. ועוד, שעצמותיו מושלכים בשוק. וזאת היתה למצרים קשה מכולן, הדא הוא דכתיב, שפטים.

שכא) אמר רבי יהודה באלהיהם ממש ק וזהו שר שלהם, לקיים, יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. וכל זה היו יודעים החכמים שבהם, וכ"ש שר שלהם. ר על כן כתיב, הבה נתחכמה לו.

שכב) רבי יוחנן אמר, הרבה ע"ז היו במצרים, ונילוס אלוה * שלהם ה היה, ובכלל אלהיהם ה היה הוא, ובכולם עשה ה' שפטים. אמר רבי אבא, הא דר' יוחנן זייקא, ופשיטא, משום דאלהיהם נלקים בתחלה, ואח"כ האומה, וכן נילוס נלקה בתחלה, והעצים והאבנים, הה"ד מ) ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים, שהיו להם אלהות ממש. כ ואמר רבי יצחק, על צבא המרום במרום כתיב, ונילוס לא היה במרום. ב א"ר יוחנן, רוב מימיו כדוגמתן במרום. ג אמר רבי יצחק, שר שלהם נלקה בתחלה, ואח"כ שאר אלהיהם.

שכג) רבי שמעון ד ברבי יוסי אומר, לקות אומה של מצרים ממש, לא היה זלא בים, דכתיב, ט) לא נשאר בהם עד אחד. וקודם זה, נעשה שפטים באלהיהם. וע"ד כתיב, הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה. ונתנבאו על העתיד, כפי מה שאירע ה להם. ונוסף גם הוא על שונאינו, נבאו על מחנות עליונים,

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ז) (שמות י"ב) ח"א רנו. ח"ב לט : רלו. ח"ג רנא : ק זהו. ר ועל. ש ל"ג היה. ת ל"ג היה הוא א מוסיף תנא ר' אליהו מה ת"ל בעצים ובאבנים אלא מלמד שאמילו ע"ז שלהם היה פולטים ומוצאים דם שנאמר אומרים לעץ אבי אתה. ב אלא ול"ג מן אמר ר' יוחנן עד שר. ג אלא ול"ג א"ר יצחק. ד בר ; ור"י אומרים. ה ל"ג להב.

בכל אלהי מצרים אעשה שפטים

הסולם

מאמר

ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים, שהיו להם אלהות ממש. וא"ר יצחק לר' יוחנן, על צבא המרום במרום, כתוב, ונילוס לא היה במרום, אלא בארץ. אמר ר' יוחנן לרוב מימיו של נילוס הם נדמים כמו שהיה הנהר במרום. אמר ר' יצחק, השר שלהם מוכה בתחלה ואח"כ שאר אלהיהם.

ועוד, שעצמותיו מושלכים בשוק. וזאת היתה למצרים קשה מכולן. זהו שכתוב, שפטים.

שכא) אמר רבי יהודה וכ"ז אר"י באלהיהם ממש עשה שפטים, וזהו השר שלהם. לקיים יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. וכל זה היו יודעים החכמים שבהם, וכל שכן השר שלהם. ע"כ כתוב, הבה נתחכמה.

שכג) ר' שמעון ברבי יוסי וכ"ז : ר"ש בר"י, אומר, הכאת האומה של מצרים ממש, לא היתה אלא בים, שכתוב, לא נשאר בהם עד אחד, ומקודם לכן נעשה שפטים באלהיהם, וע"כ כתוב, הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה, שנבאו על העתיד כפי מה שקרה להם. ונוסף גם הוא על שונאינו, נבאו על מחנות מלאכים העליונים שיהיו שרוים בתוכם (כנ"ל אות שט"ז

שכב) ר' יוחנן אמר וכ"ז : ר"א, הרבה עבודה זרות היו במצרים, ונהר נילוס אלוה שלהם היה, והוא היה בכלל אלהיהם, ובכולם עשה ה' שפטים. א"ר אבא, דעה זו של ר' יוחנן, היא מדויקת וברורה, משום שאלהיהם מוכים תחלה ואחר כך האומה. וכן נילוס הוכה בתחילה והעצים והאבנים, שעבדו אליהם, ז"ש (דטו"י דף י"ח ע"א י) דף י"ח ע"ב) 106

ו שיהיו שרויים בתוכם. ונלחם בנו, נבאו על מה דכתיב ^א ה' ילחם לכם וגו'. ועלה מן הארץ, כמה דאת אמר ^ב ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

שכד) ^ג וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. רבי אלעזר פתח, ^ד שיר השירים אשר לשלמה. תנא, כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עלה בחפץ לפניו, וברא את השמים בימינו והארץ בשמאלו, ועלה בחפץ לפניו, לנהוג היום והלילה. וברא המלאכים ^ה הממונים בחסדו, ^ו ביום. וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה. הדא הוא דכתיב, ^ז יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. אלו מימין, ואלו משמאל, ^ח אלו מקשיבים שירת היום, ^ט שירתם של ישראל ^י קדוש. רבי יצחק אמר, אותם ^{יא} שאומרים שירה בלילה, מקשיבים שירתם של ישראל ביום, הדא הוא דכתיב, ^{יב} חברים מקשיבים לקולך.

שכה) אמר רבי שמעון, כת אחת, ^{יג} כלולה משלש כתות, אומרת שירה בלילה. הה"ד, ^{יד} ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.

שכו) אמר רבי אלעזר, עשרה דברים נבראו ביום ראשון, ^{טו} מהם מדת לילה,

חלופי גרסאות

מסדת הוהר

א) (שמות י"ד) ח"ב מו: ב) (שמות י"ד) ח"ג קח: ^א ת"ו ת"ה כ: תק"ח צ"ט ט"ד שמי"ב ג) לעיל את קצו צ"ט. ה) (שה"ש א') ח"ב קמב: קמד: קמה: ח"ג נו: רפד: ז"ח ס' ט"ג שמי"ו. ט"א ט"ב שלי"ג ט"ד ש"א שמי"ג. ט"ב ט"ג ש"ו, ש"ט, שכ"ח. ט"ז ט"א שמי"ד. ו) (תהלים מ"ב) לך ג"ד צ"א צ"ג ויחי וסי"ח צ"ה.

ו שהיו. ז מוסיף המצנים לומר שירה. ח מוסיף ביום לומר שירה ביום זמן החסד. ט ואלו. י מוסיף ואלו מקשיבים שירת הלילה שירתם. כ קדושים. ל שמקשיבים. ט בלילה. נ ומהם.

טו) (שה"ש ח') לך ז' צ"א. עו) (משלי ל"א) ב"א ס"ט צ"ג ויחי וסי"ח צ"ה.

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

היינו הממונים על השירה, ואלו שמימין, מקשיבים שירת היום, שירתם של ישראל קדושים. כי ישראל אומרים שירה ביום. רבי יצחק אמר, אותם שאומרים שירה בלילה, מקשיבים שירתם של ישראל ביום, זהו שכתוב, חברים מקשיבים לקולך.

שט"ו) ונלחם בנו, נבאו על מה שכתוב, ה' ילחם לכם, ועלה מן הארץ, הוא כש"א. ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

מאמר, שיר השירים אשר לשלמה

שכד) וילך איש מבית לוי וגו': ר' אלעזר פתח, שיר השירים אשר לשלמה. למדנו, כשברא הקב"ה שהוא בנה את עולמו, עלה בחפץ לפניו, וברא את השמים, שהוא ז"א, בימינו, שה"ס החסדים, והארץ, שהיא הנוקבא, בשמאלו, שה"ס הנברות. ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה, שיבואו לידי זווג בסו"ה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. וברא המלאכים הממונים בחסדו, הנמשכים מז"א, ביום. וברא המלאכים והממונים לומר שירה בלילה. כי השירה ה"ס הארת חכמה הנמשכת ע"י הנוקבא הנקראת לילה. ז"ש יומם יצוה ה' חסדו, ע"י המלאכים הממונים על החסד, ובלילה שירה עמי. ע"י המלאכים הממונים על השירה, אלו מימין, היינו הממונים על החסד, ואלו משמאל,

שכה) א"ר שמעון וכו': אר"ש, כת אחת, שהיא מבחינת קו שמאל, כלולה משלש כתות, דהיינו שכלולה מכל ג' הקוין, אומרת שירה בלילה. זהו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.

פירושו. ר"ש משמיענו, שאם הקו שמאל הוא לבדו, ואינו כלול מכל ג' הקוין, אין השירה נמשכת ממנו אלא להיפך שכל הדינין נמשכים או ממנו. כנודע.

שכו) א"ר אלעזר וכו': אר"א, עשרה דברים נבראו ביום ראשון, מהם מדת לילה, שהוא המלכות, ומדת יום, שהוא ת"ת. ועל מדת לילה כתוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה

ומהם מדת יום, ועל מדת לילה כתיב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. כד"א.
 (9) אפו טרף. וכת"ב, (3) וטרף ואין מציל. וחק לנערותיה, כמה דאת אמר (2) חק
 ומשפט. (1) חקיו ומשפטיו. (10) כי חק לישראל הוא משפט וגר. מכאן שמה"ד שולטת
 בלילה.

שכז) ותנא, אלו האומרים שירה בלילה, אלו הם שרים על כל בעלי שיר.
 וכשפותחין ⁸ החיים שירה, מוסיפים העליונים כח, לדעת ולהכיר ולהשיג מה
 שלא השיגו. שמים וארץ, מוסיפין כח בהאי שירה.

שכח) אמר רבי נחמיה, אשרי הזוכה לדעת באותו שיר, דתניא הזוכה באותו
 שיר, ⁹ ידע בענייני התורה והחכמה, ¹⁰ ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה,
 ובמה שעתיד להיות, ובזה זכה שלמה לדעת.

שכט) דתני רבי שמעון, דוד ע"ה, ידע בזה, ותקן שירים ותושבחות הרבה,

חלופי גרסאות

8 ל"ג החיים. ע ל"ג ידע בענייני ; ענייני הל"ג ידע.
 9 יאזין.

מסרת הזהר

(9) (איוב ט"ז). (3) (מיכה ה') ויחי צ' צ"א. (2) (שמות
 ט"ו) ח"א רנה : ח"ב מ. ס : קכה : רעג. ח"ג קכד :
 ב"א רכ"ג צ"ג צ"ד. (1) (תהלים קמ"ז) ח"ב סח : קטא :
 ח"ג עג : (10) (תהלים פ"א) ח"ב ס : ח"ג סו : קצז

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

אם לא יתגלו המחזין ההם מקודם בכל
 הפרצופים שבעולם האצילות ובי"ע שקדמו
 להם (כמ"ש באורך לעיל בפתיחה לחכמת
 הקבלה אות קס"א ע"ש) ח"ש וכשפותחין
 החיים שירה מוסיפים העליונים כח,
 לדעת ולהכיר וכ"ו. כי כשהתחוננים פותחין
 בשירה, שהיא השגת המחזין דחכמה, הגה
 בהכרח שאותם המחזין כבר נתגלו בורין
 ובמלאכים הקודמים להם. (כמ"ש ש.ס.) שברוך
 זה נמצאים התחוננים מוסיפים כח והארי
 מחזין בעליונים.

שכח) אמר ר' נחמיה וכ"ו! אמר ר'
 נחמיה, אשרי הזוכה לדעת באותו שיר, דהיינו
 באלו המחזין דהארת החכמה, שלמדנו, הזוכה
 באותו שיר, ידע בענייני התורה והחכמה,
 ויאזון ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה
 ובמה שעתיד להיות, ובזה, זכה שלמה לדעת.

שכט) דתני ר' שמעון וכ"ו! שלמד
 ר"ש, דוד, עליו השלום, ידע בזה, דהיינו
 שהשיג את המחזין דחכמה בתוך הדעת, ועל
 כן, תקן שירות ותשבחות הרבה, ורמז בהם
 העתידות לבא, והוסיף כח וגבורה ברוח
 הקודש, שה"ס הנוקבא, בשעה שמקבלת
 רוח מן הקדש, שה"ס חכמה, ידע בענייני
 התורה

לביתה. שטרף הוא דינים, כמ"ש, אפו טרף,
 שפירושו, אף ה' טרף אותי. וכתוב, וטרף ואין
 מציל. וחק לנערותיה, חק הוא ג"כ
 דינים, כמ"ש, חק ומשפט, חקיו ומשפטיו, כי
 חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב. מכאן
 נשמע, שמדת הדין שולטת בלילה.

שכז) ותנא אלו האומרים וכ"ו:
 ולמדנו, אלו האומרים שירה בלילה, אלו הם
 שרים המתעלים על כל בעלי השיר, וכשפותחין
 החיים, דהיינו התחוננים, בשירה, מוסיפים
 העליונים כח, לדעת להכיר ולהשיג מה שלא
 השיגו. שמים וארץ, שהם זו"ן, גם הם מוסיפים
 כח על ידי שירה זו.

פירוש. שירה, ה"ס המשכת המחזין דהארת
 חכמה, ששורשה רק מקי שמאל, ומן הנוקבא
 הנקדאת לילה. והיא נמשכת בסוד גורא דדינא
 (כנ"ל וירא אות רט"ז בסולם) ח"ש, אלו
 האומרים שירה בלילה, אלו הם שרים
 על כל בעלי השיר ח"ש ותקם בעוד לילה,
 שגילוי המחזין דהארת חכמה נקרא קימה,
 וקימה זו נוהג רק בלילה, שאז זמן הדינים
 בנוקבא. ח"ש ותתן טרף לביתה וחק
 לנערותיה, כי טרף חק משמעותם דינים.
 ונדע שאי אפשר שהתחוננים ימשיכו מחזין,

ורמו בהם העתידות לבוא, והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש. ידע בענייני התורה והחכמה, ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקודש.

של) ושלמה זכה יותר באותו השיר ממש, והיינו דכתיב, ^ח עשיתי לי שרים ושרות. הרבה, ועשה ספר מאותו השיר ממש, והיינו דכתיב, ^ט וזכרתי לך שיריך ושרותיך. כלומר, קניתי לי לדעת שיר, מאותן השירים העליונים, ואשר תחתם. והיינו דכתיב, שיר השירים, כלומר, שיר, של אותם שרים של מעלה. שיר, שכולל כל ענייני התורה והחכמה, וכח וגבורה, במה שהיה, ועתיד להיות, ^י שיר שהשרים של מעלה משוררים.

שלא) א"ר אלעזר, אלו השרים, עמדו, עד שנולד לוי, אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר. כיון שנולד משה ונמשח אהרן, ונתקדשו הלויים, נשלם השיר, ועמדו על משמרותם.

שלב) ואמר רבי אלעזר, באותה שעה שנולד לוי, פתחו למעלה ואמרו, מי יתנך כאח לוי יונק שדי אמי * אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי. כיון

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

א) (קהלת ב') ב"א ק"א צ"ד. א) (שה"ש ח') וישנו צ ל"ג כלומר. ק ל"ג ענייני ר ל"ג שיר. ט ונשארו השרים ול"ג ועמדו.

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

עוד אינה בשלמות כי הקו אמצעי עצמו צריך להתחלק לימין ושמאל. שז"ס ששבט לוי נתחלק לכהנים בימין ולויים בשמאל, והלויים, שה"ס החכמה שבקו שמאל, צריכים להתלבש באור החסדים של הכהנים שמימין, ואז מאידה החכמה בלויים. שז"ס שהלויים מתקדשים על ידי הכהנים, כי קדש ה"ס חכמה, ואז השירה שה"ס המשכת החכמה הוא בשלמות, כיון שהוא נמשכת ע"י קו שמאל שבקו אמצעי שהם הלויים, שהם מחוברים תמיד בכהנים, ונתונים אליהם. וזה שאומר, **כיון שנולד משה ונמשח אהרן**, שמשח הברזל את שבט לוי לכהנים מבני אהרן והישאר ללויים שה"ס ימין ושמאל, ונתקדשו הלויים, מטעם שהחכמה שבהם נתלבשה בהארת החסדים שבכהנים, נשלם השיר, להיותו נמשך מבחינת השמאל שבקו אמצעי ולא מקו שמאל ממש כנ"ל. ואז **ועמדו**, השרים של מעלה, על משמרותם, דהיינו במשמרות שביליה שהמלאכים אומרים בהם שירה. (כנ"ל אות שכ"ד).

שלב) ואמר רבי אלעזר וכו': באותה שעה שנולד לוי, פתחו למעלה ואמרו, שהשכינה אמרה לז"א, מי יתנך כאח לוי, דהיינו שתשפיע בי חכמה, כי מבחינת ואזכמה נקראים ז"ל

התורה והחכמה, ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקדש. שה"ס הנוקבא, בשעה שמקבלת דעת מן הקדש שה"ס חכמה. (כמ"ש בזהר אחרי מות דף ס"א ע"א ד"י ע"ש).

של) ושלמה זכה יותר וכו': ושלמה זכה יותר בשיר הזה וכו' (עד אות של"א) א"צ פירושו. ודע שכל הנאמר כאן בלשון הקודש, נעתק ע"י מי מלשון תרגום של הזהר, ללשון הקדש.

שלא) א"ר אלעזר וכו': א"ר, אלו השרים דהיינו המשוררים של מעלה עמדו מלשיר שירה, עד שנולד לוי, אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר, אבל עוד לא היה בשלמות, כיון שנולד משה ונמשח אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר, ועמדו, השרים של מעלה, על משמרותם.

פירושו. ראובן שמעון לוי, ה"ס חגיגה דהיינו ג' קוין ימין שמאל אמצעי, ולכן אע"פ שנולד שמעון שה"ס קו שמאל שממנו נמשך השירה שה"ס הארת החכמה כנ"ל, מ"מ עמדו מלומר שירה, כי קו שמאל אינו יכול להאיר מטעם שהוא מחוסר חסדים. עד שנולד לוי שה"ס קו אמצעי המקיים את שניהם ומלביש החכמה שבשמאל בחסדים שבימין, הנה אז מאידה החכמה שבשמאל שה"ס השירה, אמנם (יש"י דף י"ח ע"ב י' דף י"ט ע"א)

שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה, ונתקדשו כולם, ת ועמדו על משמרותם, ונתקדשו אלה לנוכח אלה, חברים כאחד, והעולמות אחד, ומלך אחד שוכן עליהם, בא שלמה, ועשה ספר מאותו שיר של אותם שרים, ונסתם החכמה בו.

שלג) א"ר יהודה, למה א נקראו השרים של מטה לויים, על שנלוים ונחברים למעלה כאחד. והשומע, נלוה ונדבק נפשו למעלה. וע"כ אמרה לאה, ב ילוה אישי אלי. רבי תנחום אמר, שבכל נלוה זרע לוי עם השכינה, במשה ואהרן ומרים, ובכל זרעו אחריו, ב והם הנלוים אל ה' לשרתו.

שלד) ת"ח, בשעה שעמדו המשוררים למעלה, לא עמדו על משמרתם, עד שנולדו שלשה האחים: משה, אהרן, ומרים. תינח משה ואהרן, מרים למה. אמר רבי יוסי, הה"ד, א ושרות. כד"א, ד ותען להם מרים.

שלה) תאנא, באותה שעה שנולד לוי, נטלו הקב"ה, ובחרו מכל אחיו, והושיבו בארץ, והוליד לקהת, וקהת הוליד לעמרם, והוא הוליד לאהרן ומרים. ג פירש מאשתו, והחזירה, באותה שעה היו המשוררים של מעלה עומדים ומשוררים, גער בהם הקב"ה, ונשתכך השיר, עד שנטה קו ימינו, והושיט לעמרם. שלו) מ"ט נקרא עמרם. שיצא ממנו עם רם על כל רמים, ולא נזכר שמו. מ"ט לא נזכר שמו. רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו, מפני שבצנעא הלך, ובצנעא חזר לאשתו, כדי שלא יכירו בו, הה"ד וילך איש, ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא. ויקח את בת לוי, אף היא בצנעא חזרה, ולא נזכרה שמה.

חלופי גרסאות

ת היו על משמרתם ועמדו אלה נוכח אלה, א נקרא שיר השירים. ב ל"ג מן והם עד ת"ח. ג ונתפרש.

מסרת הזהר

ב) (בראשית כ"ט) ויצא סיס צ"ג. ג) (קהלת ב') לעיל אות ש"ל. ד) (שמות ט"ו).

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

הלויים, חברים כאחד, כי מעשה התחתונים משלימים את העליונים (כנ"ל אות שכ"ז ד"ה ותנא) אז נעשו העולמות אחד, ומלך אחד שוכן עליהם. לאחר כל אלו התקונים, בא שלמה ועשה ספר, מאותו שיר של אותם שרים הנ"ל, ונסתמה החכמה בו.

זו"ן אח ואחות. יונק משדי אמי, שאז יונקים שניהם מן הבינה, והם במדרגה אחת לא זה גדול מזה. אמצאך בחוץ אשקך, כי הארת החכמה בלי חסדים ה"ם חצוניות ובקשה ממנו שתוכל לנשקו ולהאיר ממנו גם בהיותה בחיצוניות. גם לא יבוזו לי, כי בחיצוניות מתעוררים הקליפות לבזות את השכינה, בסו"ה, לפתח חטאת רובץ. ובקשה ממנו שלא יוכלו לבזות אותה. וכל זה היה מטרם שקו האמצעי, שה"ם לוי, הכריע וקיים את שני הקוים ימין ושמאל, שמחמתם יורש גם הוא אותם ב' הקוים בעצמו. שה"ם כהנים ולויים. כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה, דהיינו אחר שנתחלקו לימין ושמאל, לכהנים וללויים כנ"ל, שאז נתקדשו כולם שחכמה שבלויים נתקדשה ע"י התלבשותם בחסדים שבכהנים כנ"ל בדבור הסמוך, ועמדו על משמרותם דהיינו השרים של מעלה, ונתקדשו אלה המלאכים כנגד אלה

שלג) א"ר יהודה וכ"י: למה נקראו השרים של מטה לויים, הוא על שנלוים ומתחברים למעלה כאחד. ומטעם שהשומע, את השירה, נלוה ונדבק נפשו למעלה בה. וע"כ אמרה לאה, ילוה אישי אלי. רבי תנחום אמר, שג"כ נקרא לוי, מטעם שזרע לוי כולו נלוה עם השכינה, במשה ואהרן ומרים, ובכל זרעו אחריו, והם הנלוים אל ה' לשרתו.

שלד) ת"ח, בשעה שעמדו וכ"י: בוא וראה, בשעה שעמדו וכ"י עד אות שליז א"צ ביאור.

שלז) וילך איש. רבי אבהו אמר, וילך איש, זה גבריאל. דכתיב, ה) והאיש גבריאל. שהלך הוא והחזירה לעמרם. רבי יהודה אמר, עמרם ממש היה, ולא נזכר שמו, מפני שהליכה זו לא היתה ממנו להזדווג לאשתו, אלא מלמעלה.

שלח) רבי יצחק אמר, באהרן ומרים לא נאמר זיווג אבותם בתורה, ובמשה כתיב ויקח את בת לוי, להורות, שהשכינה נקראת על שם לוי. ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה, עד שנטל חלק בשכינה, והוליד למשה. הדא הוא דכתיב, ויקח את בת לוי. ולפיכך כתיב, ו) ותרא אותו כי טוב הוא.

שלט) רבי אלעזר אמר, זכה עמרם שיצא ממנו ד בן, שזכה לקול גדול, דכתיב ז) והאלהים יעננו בקול. ועמרם זכה לבת ה קול, דכתיב ויקח את בת לוי. כלומר, בת קול. ולפיכך כתיב וילך. כלומר, שהלך למדרגה זו. תאנא, כשנולד משה, ייחד הקב"ה שמו עליו, דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא. וכתיב, ח) טוב ה' לכל. וכתיב, ט) טעמו וראו כי טוב ה'.

שמ) ויהי בימים הרבים ההם. רבי יהושע דסכנין אמר, ויהי בימים הרבים ההם, סוף גלותם היה, שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה. בימים הרבים ההם, שהיו רבים לישראל במצרים, וכיון שנשתלם קץ גלותם, מה כתיב, וימת מלך

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ה) (דגיאל ט') לעיל אות ק"ס צ"ש. ו) לעיל אות קפ"ז צ"א. ד) מוסיף בן עמרם בן שזכה. ה) מוסיף קול הולך. ז) (שמות י"ט. ח) (תהלים קמ"ה) ב"א רס"ו צ"ב. ט) (תהלים ל"ד) ח"ב קכ"ג ח"ג רצה: י) חיי שרה ע"ב צ"א. ח"ג קלה:

וילך איש

הסולם

מאמר

מאמר, וילך איש

ז"א, שכתוב, והאלקים יעננו בקול. ועמרם זכה לבת קול, שהיא המלכות. שכתוב, ויקח את בת לוי, כלומר, בת קול. ולפיכך כתוב וילך, כלומר, שהלך למדרגה זו. למדנו, כשנולד משה יחד הקב"ה שמו עליו, שכתוב, ותרא אותו כי טוב, וטוב הוא שמו של הקב"ה, שכתוב, טוב ה' לכל. וכתוב, טעמו וראו כי טוב ה'. הרי שהקב"ה נקרא טוב.

שלז) וילך איש: רבי אבהו אמר, וילך איש, זהו גבריאל, שכתוב, והאיש גבריאל. שהוא הלך והחזירה לעמרם. ר' יהודה אמר, עמרם ממש היה, ולא נזכר שמו, מפני שהליכה זו להזדווג לאשתו, לא היתה ממנו אלא מלמעלה. כי עצת הקב"ה הפעיל אותו, והלך.

מאמר, וימת מלך מצרים

שמ) ויהי בימים הרבים וכו': ר' יהושע דסכנין אמר, ויהי בימים הרבים ההם, סוף גלותם היה, שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה. בימים הרבים ההם, שהיו רבים לשהיית ישראל במצרים, דהיינו שהגיע הקץ, וכיון שנשתלם קץ גלותם מה כתוב, וימת מלך מצרים. מהו הפירוש. הוא, שהורד שר מצרים ממעלתו ונפל מגאותו. וע"כ אומר הכתוב, עליו, וימת מלך מצרים, כי הירידה נחשב לו כמיתה. וכיון

שלח) ר' יצחק אמר וכו': ר"א, למה באהרן ומרים לא נאמר זיווג אבותם בתורה, ובמשה כתוב, ויקח את בת לוי, ומשיב, הוא להראות, שהשכינה נקראת על שם לוי, ולא היה עמרם ראוי להוליד את משה, עד שלקח חלק בשכינה, והוליד את משה. ז"ש ויקח את בת לוי, שהיא השכינה. ולפיכך כתוב, ותרא אותו כי טוב הוא, שפירושו ששרתה עליו השכינה.

שלט) ר' אלעזר אמר וכו': עמרם זכה שיצא ממנו בן שזכה לקול גדול, שהוא (דפו"י דף י"ט ע"א) 111

מצרים. מ"ט. שהורד שר מצרים ממעלתו, ונפל מגאותו. וכיון שנפל מלך מצרים, שהוא שר שלהן, זכר הקב"ה לישראל, ושמע תפלתם.

שמא) אמר רבי יהודה, בא וראה שכך הוא, שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל, לא נשמע צעקתם של ישראל, כיון שנפל השר שלהם, כתיב וימת מלך מצרים, ומיד ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים. שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם.

שמב) אמר רבי אלעזר, בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, כשהוא מרחם על ישראל, כופה למדה"ד, ומורידה, ומרחם עליהם. והיינו זתנן, שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות לים הגדול. מאן אינון שתי דמעות. אמר רבי יוסי, לאו * מלה ברירא היא, דהא א"ל ז לאובא טמיא, דהוא כדיב, ומליה ז כדיבן.

חלופי גרסאות

ו דהא ז בריה.

דרך אמת ז] פ"ג מוב וידענו.

הסולם

שתי דמעות לים הגדול

מאמר

נעשה ג"כ במלכות, (כמ"ט בהקסה"ז במאמר אמא אחיפת לברתא מאנהא דף כ' ד"ה ואמא ע"ט) ויוצאים מוחין דג"ר גם במלכות.

זה אמרו כשהוא מרחם על ישראל כופה למדת הדין שה"ס המלכות שעלתה לבינה, ומורידה למקומה עצמה. ומרחם עליהם. שאו יוצאים הג"ר בבינה ובמלכות ובנשמות ישראל למטה. והיינו זתנן שהקב"ה מוריד שתי דמעות. שהם ב' מיני דינים הנ"ל, המכונים בינה המעורבת במלכות ומלכות המעורבת בבינה, לים הגדול שהוא המלכות. ושואל מאן אינון שתי דמעות, כלומר, למה הן מכונות דמעות. אמר ר' יוסי לאו מלה ברירא היא, כלומר שהדין שבהם אינו ברור שהוא דין, מטעם התערובת של בינה במלכות ומלכות בבינה, ודמעות יורה על תערובת מלשון מעלים את המדומע (שבת קמ"א) ומביא ראיה לפירושו, שהדין שבהם אינו ברור, כי אפילו בעת הקטנות שאור הבינה נעשה לאויר וכן אור הזו"ן נעשה מחמתם לאויר, והקליפה הנקראת אובא טמיא רוצה להאחו בדינים אומרים לו לאובא טמיא דהוא כדיב ומליה כדיבן. כלומר, שמכחישים אותו ואומרים על ב' דינים אלו שאינם בחינת דין וזוה מרחיקים אותו מלהאחו בהם. (וע"י מס' ברכות דף נ"ט. ותבין.) הרי שאין הדין שבהם ברור כל כך, וע"כ נקרא דמעות מלשון תערובת דין שאינו ברור שהוא דין.

וכיון שנפל מלך מצרים שהוא השר שלהם, זכר הקב"ה את ישראל ושמע תפלתם.

שמא) אמר רבי יהודה וכ"ו: אר"י, בוא וראה שכך הוא, כמו שאמר ר' יהושע דסכנין, כי כל זמן שניתנה להשר שלהם שררה על ישראל לא נשמע צעקתם של ישראל, כיון שנפל השר שלהם, כתוב וימת מלך מצרים, ומיד ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים. אבל עד אותה שעה לא נענו בצעקתם.

שמב) אמר ר' אלעזר וכ"ו: אר"א בוא וראה, רחמנותו של הקב"ה, כשהוא מרחם על ישראל, כופה למדת הדין ומורידה ומרחם עליהם. והיינו שלמדנו שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות לים הגדול. ושואל מה המה שתי דמעות. אמר רבי יוסי, שאינם דבר ברור. כי אומרים לאוב השואל בעצמות המתים, שהוא שקר ודבריו שקרים. (כמ"ט במס' ברכות נ"ט.) פנימיות הדברים. כבר ידעת שבסוד צמצום ב' עלתה המלכות לבינה בסוד ז' שנכנסה באור ונעשה אויר שאור הבינה נהפך לאויר מחמת הדינין שבמלכות שנכנסו בה, ואויר פירושו ו"ק בלי ראש. ומחמת עלית המלכות נעשו שם בבינה ב' מיני דינים, א) המלכות המעורבת בבינה, ונודע, שלעת גדלות ע"י הארה מע"ב ס"ג חוזר ומוריד המלכות מן הבינה למקומה עצמה, ונמצא שה"י יצאה מן אויר הבינה, וחזרה הבינה להיות אור, שפירושו ג"ר. ועד"ו שנעשה הקטנות והגדלות בבינה, (דפו"י דף י"ט ע"א *) דף י"ט ע"ב)

שמג) אִיר אלעזר, לאו בתר אובא טמיא אזלינן, דברירא דמלה הוא, דתנן, בעשרה ^ח כתרי מלכא, אית תרין דמעין ^ה לקביה, והן שתי מדות דין, שהדין בא משתיהן, כד"א, ^ו שתי הנה קוראותיך. וכשהקביה זוכר את בניו, הוא מוריד אותם לים הגדול, שהוא ים החכמה להמתיקן, והופך מדת הדין למדת רחמים, ומרחם עליהו. אִיר יהודה, שתי דמעות, שמהם באים הדמעות, מהם בא הדין. שמד) אִיר יהודה, כתיב, ^ז והנה מצרים נוסע אחריהם. ואִיר יוסי זה שר של מצרים הוא, ואת אמרת וימת מלך מצרים, זה שר של מצרים. אִיר יצחק, האי מלה קא מסייע לההוא דלעילא, כתיב הכא והנה מצרים, וכתיב התם וימת מלך מצרים. מלמד דעכשיו לא היה מלך, דהורידוהו מגדולתו. ולפיכך כתיב, והנה מצרים, ולא ^ט כתיב מלך מצרים. ומה דאמר וימת. כד"א ^ט כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

כ) (ישעיה נ"א, ז) (שמות י"ד, ט) (שמות ד')

ח ל"ג לקביה ט ל"ג כתיב

דרך אמת ח פ"ב בעשר ספירות אצילות הסלך ית.

מאמר

הסולם

שתי דמעות לים הגדול

בשורשם בכינה המתהוות מחמת עליית המלכות אליה אינם דין ברור, אלא מהן נמשכות דמעות אחרות למקום המלכות ומדמעות האלו שבמלכות בא הדין. וי"ש שתי דמעות מהן באים הדמעות במלכות ומהן בא הדין. ומי"ש במשנה והן שתי מדות דין סובב על הדמעות שבמלכות.

שמד) אִיר יהודה כתיב וכו' : ארי, כתוב, והנה מצרים נוסע אחריהם. ואִיר יוסי, זהו השר של מצרים, משמע שעוד היה בתקומתו בעת יציאת ישראל ממצרים, ואתה אומר, וימת מלך מצרים, זהו השר של מצרים. שזה היה עוד לפני יציאת ישראל ממצרים. אִיר יצחק דבר זה של ר' יוסי, אינו סתירה, אלא עוד הוא מחזק הפירוש בהכתוב שלמעלה, שהוא וימת מלך מצרים. כי כתוב כאן והנה מצרים וכתוב שם וימת מלך מצרים, זה מלמד, שעתה, לאחר יציאת מצרים, לא היה מלך, כי כבר הורידוהו מגדולתו, ולפיכך כתוב והנה מצרים, ולא כתוב והנה מלך מצרים. ומה שאמר וימת אין הפירוש שנתבטל לגמרי, אלא שהורידוהו מגדולתו ואינו יכול עוד להזיק, כמשי"א כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך, שפירושו שאינם יכולים עוד להזיק, אף וימת, שבכאן, פירושו שאינו יכול עוד לגעיק, מחמת שירד מגדולתו.

שמג) אִיר אלעזר, לאו וכו' : ארי, אין אנו הולכים אחר קליפת אוב. כלומר אין אנו מביאים ראיה מקליפת אוב. שמתוך שאנו מכחישים לפנינו לומר שאין בהם דין ומרחיקים אותה, הוא ראיה שהדין שבשתי דמעות אינו ברור. כנ"ל. אינו כן, אלא בידורו של הדבר הוא, כלומר, אלא שהדין שבשתי דמעות דבר ברור הוא. כי למדנו בעשר ספירות של המלך יש ב' דמעות להקביה והן שתי מדות דין. א) הנמשך מתערובת המלכות בכינה. ב) הנמשך מתערובת הכינה במלכות. כנ"ל בסמוך. שהדין בא משתיהן, כמשי"א שתי הנה קוראותיך, הרי שהדין שבהם ברור הוא. וכשהקביה זוכר את בניו, הוא מוריד אותם לים הגדול, שהוא ים החכמה, שהוא המלכות, להמתיק אותם, שע"ז יוצא קטנות הכינה במלכות, ואח"כ יכולה המלכות לקבל גם את הגדלות דאמא בסוד אמא אחיפת לברתא מאנהא כנ"ל בסמוך, ואז הופך מדת הדין שבמלכות למדת הרחמים, שמקבלת ג"ר, ומרחם עליהם. דהיינו על ישראל שמקבלים ג"ר גם הם.

אמר ר' יהודה וכו' : ארי, שתי דמעות שמהם באים הדמעות, מהם בא הדין. פירוש. ר"י חולק על ר' אלעזר, ואומר שאין ראיה מן המשנה שאומרת בעשרה כתרי מלכא וכו' ששתי דמעות הן דין, אלא שתי דמעות

שמה) אִיר יצחק אִיר יהושע, בא וראה, כל מלכי מצרים פרעה שמם. ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם. ובמקומו פרעה, והוא פרעה ממש. ת"ח, בעוד דאית שולטנותא דלעילא, אית שולטנותא בעמא דלתתא, אתעדי שולטנותא דלעילא, אתעדי שולטנותא דלתתא.

שמו) אִיר יוסי, כתיב ו הנה יום בא ליי וגר והיה יום אחד הוא יודע ליי וגר. וכי שאר יומין לאו אינון דליה. אלא אמר רבי אבא, מלמד, ששאר הימים, נתנים לשרים, ואותו יום, אינו של השרים, אלא של הקביה, כדי לעשות דין בעכו"ם. מפני שבאותו יום, יפלו כל השרים ממעלתם. וע"ד כתיב, ו נשגב ה' לבדו ביום ההוא. שאותו יום לא יהיה מעלה לשרים.

שמו) אִיר אבא, כשהקביה עושה דין בשרים של מעלה, מה כתיב, ו כי רותה בשמים חרבי. וכי חרב ו אית ליי. ו אלא אמר רבי יצחק, חרב ו אית ליה, ו דכתיב, ו חרב ליי מלאה דם. וכתיב ו ובחרבו את כל בשר.

שמו) אִיר אבא, החרב הזה הוא הדין שעושה, דכתיב, ו וירא את מלאך ה' עומד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו. וכי חרב ו שלופה היתה ביד המלאך, ו אלא, שהיתה הרשות נתונה בידו לעשות דין.

שמו) ו והא אמר ריב"ל, אמר לי מלאך המות, אי לאו דחייסנא ליקרא דברייתא, פרענא להו בית השחיטה, כבהמה. אִיר אבא, כלא משום דאתייהיב

חלופי גרסאות

י ר יצחק וליג אמר. כ מסיקו אית ליה; לייב אית. ל לייב אלא. מ לייב אית ליה. נ כתיב. ס לייב שלופה. ע לייב מן אלא עד אמר ריב"ל. פ לייב והא.

מסרת הזהר

ו (זכריה י"ד) ח"ג נה. ז"ח ח' ס"ד שי. ט (ישעיה כ') ויצא קים צ"ו. ו (ישעיה ל"ד) ח"ג רעד: פ (שם) ב"ב קס"ה צ"ב. צ (שם ס"ו) ק (ד"ה אי כ"א) נח ס"ו צ"ד.

וכי חרב אית ליה

ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, כי ביום ההוא לא יהיה מעלה לשרים.

שמו) אִיר אבא וכו'! אריא. כשהקביה עושה דין בשרים של מעלה, מה כתוב, כי רותה בשמים חרבי, ושואל, וכי חרב יש לו לה. אלא אמר ר' יצחק, יש לו חרב. שכתוב, חרב לה' מלאה דם וכתוב, ובחרבו את כל בשר.

שמו) אמר ר' אבא וכו'! אריא החרב הזה הוא הדין שעושה, שכתוב, וירא דוד את מלאך ה' עומד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו. ושואל, וכי חרב שלופה היתה ביד המלאך, ומשיב, אלא שהיתה הרשות נתונה בידו לעשות דין, ורשות הזה מכונה חרב.

שמו) והא אמר ריב"ל וכו'! ומקשה, הרי אמר ר' יהושע בן לוי, אמר לי מלאך המות

הסולם

מאמר

שמה) אִיר יצחק אִיר יהושע וכו'! אריי אִיר יהושע, בוא וראה כל מלכי מצרים פרעה שמם, ובכאן לא נאמר אלא וימת מלך מצרים סתם, ולא נאמר פרעה מלך מצרים. והוא מפני שהמדובר הוא בשרו של מצרים, כנ"ל, ואם היה כתוב במקומו פרעה, הוא פרעה ממש ולא השר של מצרים. בוא וראה, כל עוד שיש ממשלה למעלה, בשר של העם, יש ממשלה בעם שלמטה, הוסרה הממשלה שלמעלה מן השר של העם, הוסרה גם הממשלה שלמטה.

שמו) אִיר יוסי כתיב! אריי, כתוב, הנה יום בא לה' וגר' והיה יום אחד הוא יודע לה' וגר', שואל, וכי שאר הימים אינם של ה', אלא אמר רבי אבא, מלמד ששאר הימים ניתנו לשרים, ויום ההוא אינו של השרים אלא של הקביה, כדי לעשות דין בעכו"ם, מפני שביום ההוא יפלו כל השרים ממעלתם. וע"כ כתוב,

(דפריי דף י"ט ע"ב)

רשותא בידיה, למעבד גמר דינא, ההי"ד, ה חרבו שלופה בידו, הרשות נתונה בידו לעשות דין. אי הכי מאי טו וישב חרבו אל נדנה. אמר רבי אבא, שנחזר הדין לבעל הדין, והרשות למי שהרשות שלו.

שנב ויאנחו בני ישראל, ז ויתאנוו לא כתיב, אלא ויאנחו, כלומר, ק נתאנחו לו למעלה שהאנחה היתה בשבילם למעלה.

שנא ר' ברכיה אמר, בני ישראל דלעילא הוו, ומאן אינון בני ישראל. אינון דאתקרון בני פולחנא. כלומר, אותם שהם מן העבודה של מעלה. ותעל שועתם אל האלהים, שעד אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו.

שנב ו איך יצחק כד עביד קביה דינא בפמלייא של מעלה, ההוא דינא מאי הוי. אמר רבי טו אלעזר, מעבר להו בההוא נהר דינור, ואעבר לון משלטניהון, ומני שולטנין אחרנין דשאר עמין. א"ל והא כתיב טו משרתיו אש ליהט. א"ל, אית אשא קשיא מאשא, ואית אשא ט דדחיא אשא.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ז ויאנחו. ק האניחו ; נתאו ; נאנחו למטה ; נאחו למטה. ד ל"ב מן אמר ר' יצחק עד א"ר יצחק. ט אבא ת דחי.

ר (יהושע ה') ח"ג נד : ט (ר"ה א' כ"א). ת (תהלים ק"ד) לעיל אות קניו צ"ה.

ויאנחו בני ישראל

הסולם

מאמר

שנא ר' ברכיה אמר וכו' : רביא. שהכתוב, ויאנחו בני ישראל, בני ישראל שלמעלה היו, דהיינו המלאכים, (כנ"ל אות רצ"ח) ומה שמסיים הכתוב, מן העבודה, הוא ללמד, מי המה בני ישראל, שבכתוב, אותם הנקראים בעלי עבודה, כלומר, אותם שהם מן העבודה של מעלה, דהיינו מלאכי השרת. וע"כ אין צורך ללמוד את זה ממה שלא כתוב ויתאנחו כדברי הוהר לעיל. ותעל שועתם אל אל האלקים. ללמד, שעד אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו.

המות אם לא הייתי חס על כבוד הבריות, הייתי מגלה להם את בית השחיטה כבהמה. משמע, שיש חרב ממש בידי מלאך המות. א"ר אבא הכל, דהיינו בכל מקום שכתוב חרב בעליונים, פירושו, משום שניתנה הרשות בידו לעשות גמר הדין, ולא חרב ממש. ופרענא להם בית השחיטה, הוא, שהיה מגלה הסיבה של המות, דהיינו העון, שהיא כמו בית השחיטה שהיא סיבה למות הבהמה. ח"ש חרבו שלופה בידו, שהרשות נתונה בידו לעשות דין. ושואל, אם כן מהו שכתוב, וישב חרבו אל נדנה. אמר ר' אבא, פירושו הוא, שהחזר הדין לבעל הדין, והרשות לפעול הדין, החזרה למי שהרשות שלו, דהיינו לה'.

שנב אמר רבי יצחק וכו' : אריי. כשעושה הקביה דין בחברת המשרתים של מעלה דהיינו במלאכי השרת, וש"י ע' אומות, דין ההוא מה הוא. אמר ר' אלעזר, מעביר אותם באותו נהר דינור, ומסירים מממשלתם, וממנה שרים אחרים משאר העמים. אמר לו, הדרי כתוב, משרתיו אש ליהט, וא"כ מה ירדע מהם, אם מעבירים אותם בנהר דינור. אמר לו, יש אש שהוא קשה מאש, ויש אש שדוחה אש. וע"כ אע"פ שהם אש, האש של נהר דינור קשה מהם. ונעשה שם הדין למלאכי אש.

מאמר ויאנחו בני ישראל

שנב ויאנחו בני ישראל : שואל, ויתאנחו לא כתוב, שהיה משמע שנאנחו מחמת צרתם עצמם, אלא ויאנחו, שאפשר לפרש שנאנחו בשביל צרות של אחרים. ומשיב, כלומר, שנאנחו להם למעלה, שהאנחה היתה בשבילם למעלה. דהיינו שהמלאכים נאנחו בשביל ישראל.

שנג) א אמר רבי יצחק, תלת ענייני הכא: אנחה, שועה, צעקה. וכל חד מתפרשא מאחרא. אנחה: כתיב, ויאנחו בני ישראל. צעקה: דכתיב, ויצעקו. שועה: דכתיב, ותעל שועתם. וכל חד בלחודוי מתפרשא, וכלהו עבדו ישראל. אמר רבי יהודה, צעקה ושועה עבדו, אנחה לא עבדו, משמע מדכתיב ויאנחו ב ולמעלה היתה האנחה בשבילם.

שנד) צעקה ושועה במאי אתפרשן, אמר רבי יצחק, אין לך שועה, אלא ב תפלה. שנאמר, שמעה תפלתי יי ושועתי האזינה. ב אליך יי שועתי. ג שועתי אליך ותרפאני. צעקה שצועק ואינו אומר כלום. אמר רבי * יהודה, הלכך גדולה צעקה מכולן, שצעקה היא בלב. הה"ד, צעק לבם אל יי. צעקה וזעקה דבר אחד הוא, וזה קרובה להקב"ה, יותר מתפלה ואנחה, דכתיב ה כי אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו.

שנה) אמר רבי ברכיה, בשעה שאמר הקב"ה לשמואל, ו נחמתי כי המלכתי את שאול למלך. מה כתיב, ויחר לשמואל, ויצעק אל יי כל הלילה. הניח הכל, ולקח צעקה, משום דהיא קרובה לקב"ה יתיר מכלהו, הה"ד, ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי.

שנו) ת"ר, האי מאן דצלי ובכי וצעיק, עד לא יכיל למרחש בשפוותיה, האי

חלופי גרסאות

מסרת הזוהר

א בדיק ובחולבך גרס כאן כל הזוהר ולעיל מן את ציט עד אות פ"ה. ב מלמעלה; אנוה למעלה. ג תפלה. (תהלים ל"ט) חיי שרה ע"א צ"ב. ב (שם ס"ח). (שם ל"ז, ד) (איכה ב"י, ח) (שמות כ"ב) ח"ג ט. (ש"א ט"ז) ח"ג קסו.

אנחה שועה צעקה

הסולם

מאמר

פירוש. אנחה צעקה ושועה, הן בבחינת מחשבה קול דיבור, שהם בינה ז"א מלכות. וע"כ צעקה שאין בו דיבור הוא יותר מקובל לה' מתפלה בדבור, משום שהדבור שהוא בהתגלות, יש בו אחיזה למקטריגים. אבל צעקה שאין בו התגלות רק בלב הצועק, אין בו אחיזה למקטריגים. וגם הוא מקובל יותר מאנחה, שהוא מגולה רק במחשבת הנאנח, שהיא בחינת בינה ואין התחתון ביכולת להתדבק על ידה כדאוי בה'. וע"כ צעקה יותר מקובלת.

שנג) אמר רבי יצחק תלת וכו'! אר"י שלשה ענינים כאן, אנחה, שועה, צעקה. וכל אחד מתפרד מחבירו, שאינם דומים זה לזה. אנחה, שכתוב, ויאנחו בני ישראל. צעקה, שכתוב, ויצעקו. שועה, שכתוב, ותעל שועתם אל ה'. וכל אחד מתפרש בפני עצמו. וכולם עשו ישראל. אמר ר' יהודה, צעקה ושועה עשו ישראל אנחה לא עשו, וזה משמע ממה שכתוב, ויאנחו ולא ויתאנחו, ולמעלה היתה האנחה בשבילם (כנ"ל אור ש"ג).

שנה) אמר ר' ברכיה וכו'! אר"ב, בשעה שאמר הקב"ה לשמואל נחמתי כי המלכתי את שאול למלך. מה כתוב ויחר לשמואל ויצעק אל ה' כל הלילה. הניח הכל, דהיינו אנחה ושועה, ולקח צעקה, משום שהיא קרובה להקב"ה יותר מכולן. ז"ש ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי.

שנד) צעקה ושועה במאי וכו'! שואל, צעקה ושועה כמה הם נבדלים. א"ר יצחק, אין לך שועה אלא בתפלה. שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה. וכן אליך ה' שועתי. וכן שועתי אליך ותרפאני. הרי ששועה פירושו דיבורי תפלה. צעקה, פירושו, שצועק ואינו אומר כלום, דהיינו בלי דיבורים. אמר ר' יהודה, הלכך גדולה צעקה מכולן, שצעקה הוא בלב, ז"ש צעק לבם אל ה'. וזו קרובה להקב"ה יותר מתפלה ואנחה, שכתוב כי אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו.

שנו) תנו רבנן האי וכו'! תנו רבנן, זה מי שמתפלל ובוכה וצועק עד שאינו יכול עוד לנענע בשפתיו, זו היא תפלה שלמה שהיא בלב

צלותא שלימתא דהיא בלבא, ולעולם לא הדרא ריקניא. אמר רבי יהודה, גדולה צעקה, שקורע גזר דינו של אדם מכל ימיו.

שנז) רבי יצחק אמר, גדולה צעקה, שמושלת על מדת הדין של מעלה. רבי יוסי אמר, גדולה צעקה, שמושלת בעוה"ז ובעוה"ב. בשביל צעקה נוחל האדם העוה"ז והעוה"ב, דכתיב, ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם.

שנח) ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין. רבי שמעון פתח, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. אר"ש, אוי להם לבריות, שאינם משגיחים ואינם יודעים, בשעה שעלה במחשבה לפני הקדוש ב"ה, לברא עולמו, כל העולמות עלו במחשבה אחת, ובמחשבה זו נבראו כולם, הה"ד, כלם בחכמה עשית. ובמחשבה זו, שהיא החכמה, נברא העולם הזה, והעולם של מעלה.

שנט) נטה ימינו, וברא העולם של מעלה. נטה שמאלו, וברא העולם הזה, הה"ד, אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. קורא אני אליהם יעמדו יחדו. וכלם ברגע אחת ה נבראו, ועשה העולם הזה, כנגד העולם של מעלה. וכל מה שיש למעלה, כדוגמתו למטה. וכל מה שיש למטה, כדוגמתו בים. והכל אחד. ברא בעליונים המלאכים, ברא בעוה"ז בני אדם, ברא בים לויתן, כד"א לחבר את האהל להיות אחד.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ד ל"ג האדם. ה ל"ג נבראו ; מוסיף ובשעה אחת נבראו.

(תהלים ק"ז, ח) ח"ב כ : כא. ט) (שה"ש ב')
 גה ל"ט צ"ב י"ח ל"ו ט"ב שכ"ד. י) (תהלים ק"ד)
 תולדות ב' צ"ג כ) (ישעיה מ"ח) ב"א רנ"ו צ"ג
 (ישעיה מ"ח) ב"א רנ"ו צ"ג ז) (שמות ל"ו).

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים

הסולם

מאמר

ובמחשבה זו נבראו כולם. ז"ש כולם בחכמה עשית, ובמחשבה זו, שהיא החכמה, נברא עולם הזה והעולם של מעלה.

בלב, ולעולם אינה חוזרת ריקנית, אלא שמתקבלת. א"ר יהודה, גדולה צעקה שקורע גזר דינו של אדם מכל ימיו.

שנט) נטה ימינו וברא וכו' : נטה ימינו וברא העולם של מעלה, שהוא ז"א. נטה שמאלו וברא עולם הזה, שהיא מלכות. ז"ש אף ידי יסדה ארץ שהיא מלכות, וימיני טפחה שמים, שהיא ז"א. קורא אני אליהם יעמדו יחדיו. וכולם ברגע אחת נבראו, ועשה עולם הזה כנגד העולם של מעלה, וכל מה שיש למעלה יצא כדוגמתו למטה, שאין לך דבר למטה שאין לו שורש בעולמות עליונים, וכל מה שיש למטה בארץ יש כדוגמתו בים, והכל אחד. ברא בעולמות העליונים המלאכים, ברא בעולם הזה בני אדם, ברא בים לויתן. כמשי"א לחבר את האהל להיות אחר.

שנז) ר' יצחק אמר גדולה וכו' : די"א, גדולה צעקה שמושלת על מדת הדין של מעלה. ר' יוסי אמר, גדולה צעקה, שמושלת בעולם הזה ובעולם הבא. בשביל צעקה נוחל האדם העולם הזה והעולם הבא. שכתוב ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם.

מאמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים

שנח) ומשה היה רועה וגר' : שמעון פתח, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. אר"ש אוי להם לבריות שאינם משגיחים ואינם יודעים, בשעה שעלה במחשבה לפני הקב"ה לברוא עולמו, כל העולמות עלו במחשבה אחת.

שס) כתיב באדם, (ט) כי בצלם אלהים עשה את האדם. וכתיב, (ז) ותחסרהו מעט מאלהים. אי בני נשא, ו יקירין, בעובדוי כל האי, ואינון (ט) מתאבדין (ח) מעפר דבירא, (ט) במה אתיין לשאבא מניה. ובחר בעליונים, ובחר בישראל, לעליונים לא קרא בנים, לתחתונים קרא בנים. והי'ד (ט) בנים אתם לה' אלהיכם. הוא קרא להם בנים, והם קראו לו אב, דכתיב (ט) כי אתה אבינו. וכתיב דודי לי ואני לו. הוא בחר בי, ואני בחרתי בו.

שסא) הרועה בשושנים, הוא רועה בשושנים, אע"פ שהקוצים סביב להם, ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו. ד"א הרועה בשושנים, מה שושן זה הוא אדום, ומימיו (ט) לבנים, כך הקב"ה, מנהיג עולמו, ממה"ד למה"ר. וכתיב (ט) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

שסב) רבי אבא הוה אוזיל באורחא, והוה עמיה רבי יצחק. אדהו אזלי, פגע באינון ורדים, נטל חד רבי אבא בידוי והוה אזיל. פגע בהו רבי יוסי, אמר ודאי שכינתא הכא, ואנא חמינא בידוי דרבי אבא, למילף חכמתא סגיא, דהא ידענא. דרבי אבא לא נטל האי, אלא לאחזאה חכמתא.

שסג) אמר רבי אבא, תיב ברי' : תיב. יתבו. ארח רבי אבא בהווא ורדא.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (מראשית ט') נת צי ציא. ד"ח ניט ט"ג שליב. ו יקירין כל האי. ז בעובדיהו. ח מטסה. ט כמה. (תהלים ח') ביב רטין ציא. ד"ח ט"ו ט"א ש"ג ט"ב. י בבני אדם. כ לבן. ל ליג תיב. שייט. ט) (זכרים י"ד) לך ניג ציב. ע) (ישעיה ט"ג) ויש מי ציא. פ) (ישעיה א') ח"ב כז : קלה. ח"ג מט. ז : סו. קכו. רמח : רה : ת"ז תכ"א נה. תליב עו : תק"ח קריו ט"ג שכ"ו.

דרך אמת (ט) פירוש על דרך הן גויים כמר מדלי הן אבודין יותר מאותה טיפה כששואבין מים מן אבור.

מאמר

הסולם

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים

שס) כתיב באדם וכר' : כתוב באדם. כי בצלם אלקים עשה את האדם. וכתיב, ותחסרהו מעט מאלקים. אם בני אדם יקרים במעשיהם כל כך והם נאבדים מעפר הבאר, דהיינו שנאבדים על ידי הקליפות הנאחזות בעפר המלכות שנקראת באר, איך יבואו לשאוב שפע מן הבאר. ובחר בעליונים, במלאכים, ובחר בישראל, לעליונים לא קרא בנים, לתחתונים קרא בנים. ז"ש בנים אתם לה' אלקיכם. הוא קרא להם בנים, והם קראו לו אב, שכתוב, כי אתה אבינו. וכתיב, דודי לי ואני לו. הוא בחר בי ואני בחרתי בו.

שסב) ר' אבא הוה אזיל וכר' : ר"א היה הולך בדרך, והיה עמו ר' יצחק. בתוך שהיו הולכים, פגעו באלו הורדים, לקח ר' אבא ורד אחד בידיו והיה הולך. פגע בהם ר' יוסי, אמר ודאי שהשכינה כאן. ואני רואה ורד בידיו של ר' אבא שהוא ללמד ממנו חכמה רבה, כי אני יודע שר' אבא לא לקח את זה אלא להראות חכמה.

שסג) אמר ר' אבא וכר' : אד"א, שב בני שב. ישבו. הריח ר' אבא באותו ורד. אמר, דאי אין העולם מתקיים אלא על הריח. שה"ס המחזין דהארת חכמה המאירים ממטה למעלה כדרך הריח. כי אני רואה שאין הנפש מתקיימת אלא

שסא) הרועה בשושנים : הוא רועה בשושנים אע"פ שהקוצים סביב להם, דהיינו הקליפות, ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו. דבר אחר, הרועה בשושנים, מה שושן זה הוא אדום ומימיו שמוצקים ממנו הם (דמיו דף כ' ע"א)

אמר, ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח. דהא חזינא דלית נפשא מתקיימא אלא על ריחא. וע"ד, הדס במוצ"ש.

שסד) פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מי גרם לי, שאני לדודי ודודי לי, מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים. מה שושן יש בו ריח, והוא אדום, מוצקין אותו, והוא ׀ מתהפך ללבן, ולעולם ריחו לא זז. כך הקב"ה, מנהיג עולמו בדרך זה, שאלמלא כן לא יתקיים ׀ העולם בשביל האדם ׀ החוטא. והחוטא נקרא אדום, כמה דאת אמר, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג * ילבינו, מקריב קרבנו לאש שהוא אדום. ׀ זורק ׀ הדם, סביב למזבח שהוא אדום. מדת הדין אדום, ׀ מוצקין ׀ אותו, ועולה העשן כלו ׀ לבן, ואז האדום נהפך ללבן, נהפך מדת הדין למדת הרחמים.

ססה) ותא חזי, כל מדה"ד, אין צריך הריח שלו, אלא מצד ׀ אודם. והיינו אמר רבי יהודה, מה דכתיב, ׀ ויתגודדו כמשפטם וגו' עד שפך דם עליהם. אלא היו יודעים, שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם, זולתי באודם.

שסו) אמר רבי יצחק, ועוד, אודם ולבן נקרב לעולם, והריח עולה משתיהן. מה השושן אדום ולבן, כך ריח הקרבן. ׀ והקרבן, מאדום ולבן. בא וראה מריח הקטורת, ׀ שהשמנים, מהם אדומים, ומהם לבנים, כגון הלבונה, שהוא לבן. מר

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

׀ מהפך. ׀ ל"ג העולם בשביל. ׀ חוטא. ׀ זורק. ׀ דם. ׀ מוציקין. ׀ הריח. ׀ ללבן. ׀ אדם. ׀ ל"ג והקרבן. ׀ שהסמנים.

(מ"א י"ח).

הסולם

מאמר

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים

מצד האודם, כי הריח, שהי"ס הארת חכמה. אינו נמשך מצד הלבן שהוא קו ימין שכולו חסדים, אלא מצד האודם שהוא קו שמאל. שמשט החכמה, בסוד נקודת השורק כנודע. והיינו דא"ר יהודה, מה שכתוב ויתגודדו כמשפטם וגו' עד שפך דם עליהם. אלא שהיו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין, שהוא מלכות. כרצונם. דהיינו להמשיך החכמה ממעלה למטה כרצון כל עובדי ע"ן. זולתי באדם, דהיינו ע"י קו שמאל שהוא אדום וע"כ התגודדו בחרבות עד שפך דם עליהם. כדי להמשיך האודם.

שסו) אמר רבי יצחק וכ"ו: ועוד, אדם ולבן שהם שמאל וימין. נקרב לעולם והריח עולה משניהם, כי אין החכמה שבשמאל תוכל להאיר בלי התלבשות באור החסדים שבימין. וע"כ, מה השושן אדום ולבן, כך ריח הקרבן הקרבן עצמו מאדום ולבן. (כנ"ל באות שס"ד) בוא וראה מריח הקטורת, שהשמנים, מהם אדומים ומהם לבנים. דהיינו הלבונה, שהוא לבן, מר דרור, אדום, והריח עולה מאדום ולבן

אלא על הריח, ועל כן מריחים בהדס במוצאי שבת. כדי להמשיך המוחין דהארת חכמה שהי"ס ריח כנ"ל.

שסד) פתח ואמר, דודי וכ"ו: פתח ואמר, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. היינו, מי גרם לי שאני לדודי דודי לי, מפני שמנהיג עולמו בשושנים. מה שושן יש בו ריח, והוא אדום. מוצקים אותו, והוא מתהפך ללבן. ולעולם ריחו לא זז, כך הקב"ה מנהיג עולמו בדרך זה, שאם לא כן לא היה מתקיים העולם משום האדם החוטא. והחוטא נקרא אדום, כש"א, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. וכן החוטא מקריב קרבנו לאש שהוא אדום, זורק הדם שהוא אדום סביב למזבח. וכן מדת הדין הרמוז באדום. מוצקים אותו היינו כשנשרף הקרבן על המזבח ועולה העשן כולו לבן. ואז האדום נהפך ללבן הרמוז שמדת הדין נהפך למדת הרחמים.

ססה) ותא חזי כל וכ"ו: ובוא וראה, כל מדת הדין אינו צריך אל הריח שלו אלא (מפ"י דף כ' ע"א י') דף כ' ע"ב)

דרור אדום, ב והריח עולה מאדום ולבן. וע"כ מנהיג עולמו בשושנים, שהוא אדום ולבן. וכתוב (ק) להקריב לי חלב ודם.

שסז) כנגד זה, אדם מקריב חלבו ודמו, ומתכפר לו, זה אדום, וזה לבן. מה השושן שהוא אדום והוא לבן, אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן, אלא באש. כך הקרבן אין מוצקין אותו, לחזור כלו לבן, אלא באש. עכשיו, מי שיושב בתעניתו, ומקריב חלבו ודמו, אינו נצמק לחזור כלו לבן, אלא באש. דאר"י, מתוך תעניתו של אדם, מחלישין אבריו, וגובר עליו האש, ובאותה שעה, צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש, והוא הנקרא מזבח כפרה.

שסח) והיינו ד דרבי אלעזר, כד הוה יתיב בתעניתא, הוה מצלי ואמר, גלוי וידוע לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, שהקרבתי לפניך חלבי ודמי, והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי, יהי רצון מלפניך, שיהא הריח העולה מפי בשעה זו, כריח העולה מהקרבן באש המזבח, ותרצני.

שסט) נמצא, ה שאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם, ו והריח שעולה מפי, הוא מזבח כפרה, ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן, ובלבד שיתכוין למה דאמרן. אמר רבי יצחק, מכאן ולהלאה כתיב, (ו) כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר. אמר רבי יוסי, כשהיה בית המקדש קיים, אדם מקריב קרבנו בענין זה, ומתכפר לו. עכשיו, תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן, כי האי גוונא.

חלופי גרסאות

ב מוסיף והריח שעולה מפי. ג הכל לבן. ד דאר"י.
ה באדם שהוא. ו מוסיף והאש והריח. ז ליג מפי.

מסדת הזהר

(ק) (יחזקאל מ"ד) ח"ב סב. (ו) (במדבר ל"א).

חזוי לי ואני לו הרעיה בשושנים

אבותי, שהקרבתי לפניך חלבי ודמי, והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי, יהי רצון מלפניך שיהא הריח העולה מפי בשעה זו, כריח העולה מקרבן באש המזבח, ותרצני.

שסט) נמצא שאדם מקריב בתעניתו החלב והדם, והריח שעולה מפי, הוא מזבח כפרה. ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן, ובלבד שיתכוין למה שאמרנו. אמר רבי יצחק, מכאן ולהלאה כתוב, כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר. דהיינו (כנ"ל אות שס"ד) שעי האש מוחזר להיות כולו לבן. אמר ר' יוסי כשהיה בית המקדש קיים, אדם מקריב קרבנו בענין זה. בסוד האדום והלבן והריח העולה מהם, וחזרתו לכולו לבן ע"י האש. כנ"ל. ומתכפר לו, עתה תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן באותו הדרך, של כוונת הקרבן.

דבר

מאמר

ולבן. וע"כ מנהיג עולמו בשושנים שהם אדום ולבן. וכתוב, להקריב לי חלב ודם. שהחלב לבן והדם אדום.

שסז) כנגד זה, אדם וכו'! כנגד זה, אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו, שזה אדום וזה לבן. מה השושן שהוא אדום והוא לבן, אין מוצקים אותו להחזירו כולו לבן אלא באש, כך הקרבן אין מוצקים אותו להחזירו כולו לבן אלא באש. (כנ"ל באות שס"ד) עתה, מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כולו לבן אלא באש. דאר"י, מתוך תעניתו של האדם, נחלשים אבריו וגובר עליו האש, ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש, והוא הנקרא מזבח כפרה.

שסח) והיינו דרבי אלעזר וכו': והיינו, דר"א כשהיה יושב בתענית, היה מתפלל ואמר, גלוי וידוע לפניך ה' אלקי ואלקי

(דפו"י דף כ' ע"ב)

שע דבר אחר, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מה השושנים קוצין מצויין בתוכם, אף הקדוש ברוך הוא, מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים. מה השושנים, אלמלא הקוצים, אין השושנים מתקיימין. כך אלמלא הרשעים, אין הצדיקים ניכרים. דאמר רבי יהודה, במה הצדיקים ניכרים, מתוך שיש רשעים, דאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים. ד"א הרועה בשושנים, המנהיג עולמו בשש שנים, והשביעית שבת לה. ד"א בשושנים, באותם ששונים בתורה.

שעא ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין. רבי חייא פתח ואמר, מזמור לדוד יי רועי לא אחסר. כלומר, יי רועי: יי הרועה שלי. מה הרועה מנהיג את הצאן, ומוליכם למרעה טוב, למרעה שמן, במקום נחלי מים, מישר הליכתן בצדק ובמשפט. אף הקדוש ברוך הוא, כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב.

שעב אמר רבי יוסי, דרך הרועה, לנהוג בצדק את צאנו, להרחיקם מן הגזל, להנהיגם במישור, והשבט בידו שלא יטו ימין ושמאל. כך הקדוש ברוך הוא, הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור, ובכל עת השבט בידו שלא יטו ימין ושמאל.

שעג דבר אחר ומשה היה רועה, אמר רבי יוסי, תדע לך, שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו, הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים. אם הרועה שוטה, עליו נקרא ^ח תקוה לכסיל ממנו.

שעד אמר רבי יהודה, משה חכם היה, ובקי לנהוג את צאנו. בא וראה, מדוד, שנאמר ^ק והנה רועה בצאן. ללמדך שדוד * חכם גדול היה, והיה רועה צאנו כדין וכשורה. לפיכך, עשהו הקב"ה מלך על כל ישראל. ולמה צאן ולא

מסרת הזהר

^ט (תהלים כ"ג). ויצא קב"ה צ"ו. (ת) (משלי כ"ו) ח"ג קנה. (א) (ש"א ט"ז).

הסולם

מאמר

ומשה היה רועה

שע דבר אחר דודי וכו'! פירוש אחר בפסוק, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מה השושנים קוצים מצויים בתוכם, אף הקב"ה מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים. מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימים, כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים. דאמר ר' יהודה, במה הצדיקים ניכרים, מתוך שיש רשעים, כי אלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים. דבר אחר, הרועה בשושנים. המנהיג עולמו בשש שנים, כי שושנים אחריות שש שנים והשביעית ייבת לה. דבר אחר, בשושנים, פירושו באותם ששונים בתורה. כי שושנים הוא לשון שונה.

פתח ואמר, מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר. ה' רועי, כלומר, הרועה שלי. מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב, למרעה שמן, במקום נחלי מים, מישר הליכתן בצדק ובמשפט, אף הקדוש ברוך הוא, כתוב, בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב.

שעב אמר ר' יוסי וכו'! אר"י, דרך הרועה, לנהוג בצדק את צאנו, להרחיקם מן הגזל, להנהיגם במישור, ובכל עת השבט בידו שלא יטו ימין ושמאל.

שעג דבר אחר ומשה וכו'! מכאן ועד אות שע"ט אין צריך ביאור.

מאמר ומשה היה רועה

שעא ומשה היה רועה וגר'! ר' חייא

ויבא

(דפ"י דף כ"ב ע"ב *) דף כ"א ע"א

בקר. אמר רבי יהודה, ישראל נקראים צאן. שנאמר, (א) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. וכתיב, (ב) כצאן קדשים כצאן ירושלים.

שעה) מה הצאן, (ה) כשיקריבו על המזבח, בשבילם זוכה לחיי העולם הבא. כך המנהיג לישראל כדין וכשורה, בשבילם זוכה לחיי העולם הבא. ועוד, הרועה את הצאן, כשהצאן (ו) יולדת, הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו, כדי שלא ילאו ויגעו, ומוליכם אחרי אמותם, ומרחם עליהם. כך המנהיג לישראל, צריך להנהילם ברחמים, ולא באכזריות. וכן אמר משה, (ז) כי תאמר אלי, שאהו בחיקך וגו'.

שעו) מה הרועה את הצאן, כשהוא רועה טוב, מציל את הצאן מן הזאבים, ומן האריות. כך המנהיג לישראל, אם הוא טוב, מצילן מן העכורים, ומדין של מטה, ומדין של מעלה, ומדריכין לחיי העולם הבא. כך משה, רועה נאמן היה, וראה הקב"ה, שכדאי הוא לרעות את ישראל, באותו הדין ממש, שהיה רועה את הצאן, (ח) לכשבים, כפי הראוי להם. והנקבות, כפי הראוי להן.

שעז) ולפיכך כתיב, ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו, ולא שלו, (י) דאמר רבי יוסי, וכי (י) מה שנתן את צפורה בתו למשה, לא נתן לו צאן ובקר, והלא יתרו עשיר היה. אלא משה לא היה רועה את צאנו, כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו, היה רועה אותן בטוב. ולכן כתיב את צאן יתרו חותנו, ולא את שלו. כהן מדין, רבי תנחום אמר, אף על גב שהיה עובד כרים, בשביל שעשה עמו חסד, היה רועה צאנו כדין וכשורה, במרעה טוב, (יא) שמן ודשן.

שעח) (יב) וינהג את הצאן אחר המדבר. רבי יוסי אמר, משה, מיום שנולד, לא זזה ממנו רוח הקודש. ראה ברוח הקודש, שאותו מדבר היה (יג) קדוש, ומוכן לקבל עול מלכות שמים עליו. מה עשה, הנהיג את הצאן אחר המדבר. רבי יצחק אמר, אחר המדבר עכ"פ, ולא במדבר, שלא רצה שיכנסו בתוכו, אלא (יד) הרחיקם אחר המדבר.

שעט) (טו) ויבא אל הר האלהים חרבה, הוא לבדו (טז) בלא צאן. אר"י, (יז) האי אבנא, דמקבלא פרזלא, כד חמי (יח) ליה, מדלגא (יט) עילו. כך משה והר סיני, כשנראו זה עם זה, דלג עליו. הה"ד, ויבא אל הר האלהים חרבה.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

(א) יחזקאל ליד) ב"א קייג צ"א ח"ב קכא. קסכ :
 ת"ז תייס לח : ז"ח ל"ז ט"ב שלי"ו. תק"ח צ"ט ט"ד
 שמי"ו, ק"א ט"ד שכי"ט, ק"כ ט"ג ש"כ. ג) (שם ל"ז).
 ד) (במדבר י"א). (ל) לעיל אות שני"ח ציון ח'. ו) לעיל
 אות שני"ח ציון ח'.

ח ל"ג כשיקריבו ; כשיקריבו. ט יולדות. י הזאב.
 כ הזכרים. ל אמר. ט מ' שנתן לו. נ ל"ג שמן ודשן.
 ט מזכן ול"ג קדוש. ע להרחיקם. פ ל"ג בלא צאן אר"י ;
 מוסיף בלא צאן שנאמר ההר אשר חמד אלקים לשבתו.
 צ לה ; מוסיף ליה מחטא ; ליה מיד היא. ק עליו

דרך אמת [י] הוא אבן השואבת ודמיונו הוא במשה והר סיני כמבואר.

הסולם

מאמר

ומשה היה רועה

שעט) ויבא אל הר האלקים חרבה :
 הוא לבדו בא בלי הצאן. אר"י, אבן זה המושך
 ומקבל ברזל, כאשר רואה אותו הברזל קופץ
 חורבה.

מכאן

(דפו"י דף ב"א ע"א)

שצא) רבי אבא אמר, האי דמשה, אית לאסתכלא ביה בחכמתא עלאה, ^ו על מה ^ע כתיב, כי מן המים משיתיהו. מאן דאתמשך מן ^פ מיא, לא דחיל מנורא. דתניא אמר רבי יהודה, מאתר ^צ דאתגזר משה, ^ק לא אתגזר בר נש אחרא. א"ר יוחנן, בעשרה דרגין אשתכלל. דכתיב, ^ט בכל ביתי נאמן הוא. ולא ^ר נאמן ביתי. זכאה חולקיה דבינ, דמריה אסהיד כדין עלוי.

שצב) אמר רב דימי, והא כתיב ^ח ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. ואמר ריב"ל, בישראל לא קם, אבל באוה"ע קם, ומנו בלעם. א"ל, ודאי שפיר קאמרת, אשתיק. כד אתא רשב"י, אתו, שאילו קמיה האי מלה.

שצג) פתח ואמר, ^כ קוטיפא דקרנטי, אתערבא באפרסמונא טבא ח"ו. אלא, ודאי כך הוא, באוה"ע קם, ומנו בלעם. משה עובדוי לעילא, ובלעם לתתא. משה, אשתמש בכתרא קדישא דמלכא ^ט עלאה לעילא. ובלעם, אשתמש בכתרין תתאין דלא קדישין לתתא. ובהוא גוונא ממש כתיב, ^א ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב. ואי סלקא דעתך יתיר, זיל שאיל לאיתניה. ^ג אתא רבי יוסי, ונשק ידוי, אמר, הא ^ה חמרא דלכאי נפק לבר.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

^ט (במדבר י"ב) וירא ס"ז צ"א. ת) (זכרים ל"ד) ^ו ל"ג על מה. ע דכתיב. פ מוסיף מיא דינא עלאה. ^צ אתגזר. ק דלא. ר נאמר בביתי נאמן הוא. ^ט ל"ג הקסה"ז קליב צ"א. א) (יהושע י"ג) וישלח ז' צ"א. עלאה. ת חמידא ; חמרא.

דרך אמת. ^כ פ"י זפת הנוסף מכריתת עצי ארזים וריחו רע נתערב באפרסמונא טבא ח"ו אף כאן היאך נדמה ענין משה שנרמז באפרסמונא לבלעם שנרמז בקוטיפא דקרנטי. ^ל פ"י לאתון שלו והוא דרך הלצה ושחוק.

בלבת אש מתוך הסנה

הסולם

מאמר

שצג) פתח ואמר וכ"ו ; פתח ר"ש ואמר, נחל היוצא מפרח קרנטי, שריחו רע. נתערב חס ושלוש באפרסמון הטוב, כלומר, אתה מדמה ח"ו את בלעם הרשע למשה רבינו. אלא ודאי כך הוא הפירוש של, באומות העולם קם, ומי הוא בלעם, אשר משה מעשיו למעלה, בקדושה, ובלעם למטה, בטומאה, משה השתמש בכתר הקדוש של מלך העליון, שהוא ז"א, למעלה. ובלעם השתמש בכתרים התחתונים, שאינם קדושים, למטה. ובאותו הדרך ממש כתוב, ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב. הרי שנקרא קוסם, כי היו מעשיו בטומאה ואם יעלה על דעתך יותר מזה, לך שאל לאתונג. שנשטא בה תשכב עמה, כמי"ש חז"ל. בא ר' יוסי ונשק ידי, אמר הנה האבן שבלבי יצאה לחוץ. כלומר שקושיא זו הכביד על לבו, כ"ו אבן בתוך לבו. ועתה יצאה ונשתחרר ממנה. חמרא פירטשו אבן. מלשון ונעיינ בחומרנא דנפקי מניה. (גימין ס"ט :)

שצא) רבי אבא אמר וכ"ו ; רא"א. בענין הזה של משה, יש להסתכל בו בחכמה עליונה, כי למה כתוב מן המים משיתיהו, אלא ללמד, שמי שנמשך מן מים, שהוא חסד, אינו מתירא מאש, שהוא דין. כי למדנו, אמר ר' יהודה, ממקום שנגזר נשמת משה, לא נגזר אדם אחר. א"ר יוחנן בעשר מדרגות, דז"א, נשתכלל, שכתוב, בכל ביתי, שהיא הנוקבא, נאמן הוא, ולא כתוב נאמן ביתי, שהיה משמע נאמן של הנוקבא, אלא כתוב נאמן הוא, שפירטשו נאמן של ז"א, שהיא למעלה מן הנוקבא. אשרי חלקו של אדם, שאדונו מעיד עליו כזה.

שצב) א"ר דימי וכ"ו ; רא"ד. והרי כתוב, לא קם נביא עוד בישראל כמשה, ואמר ר' יהושע בן לוי, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, ומי הוא, הוא בלעם. ואיך אתה אומר שממקום שנגזר משה לא נגזר אדם אחר. אמר לו ר"א, ודאי יפה אמרת. שתק, כאשר בא ר"ש בן יוחאי, באו ושאלו לפניו דבר הזה.

שצד) דהכא משמע, דאית עלאין ותתאין, ימינא ושמאלא, רחמי ודינא, ישראל ועכו"ם. ישראל, משתמשינ בכתרין עלאין קדישין. עכו"ם, בכתרין תתאין דלא קדישין. אלין דימינא, ואלין דשמאלא, ועכו"ם, מתפרשין נביאי עלאי מנביאי תתאי. נביאי דקודשא, מנביאי דלאו דקודשא.

שצה) אמר רבי יהודה, כגוונא דהוה * משה, פריש מכל נביאי, בנבואה קדישא עלאה. כך הוה בלעם, פריש משאר נביאי וחרשי, בנבואה דלאו קדישא לתתא. ועכו"ם משה הוה לעילא, ובלעם לתתא, וכמה דרגין ב ודרגין מתפרשין בינייהו.

שצו) ג אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק, משה הוה מהרהר ז ואומר, שמא ח"ו ישראל יכלו בהאי עבודה קשה, הדא הוא דכתיב, וירא בסבלותם. לפיכך, וירא מלאך יי אליו בלבת אש וגו', וירא והנה הסנה בוער באש וגו'. כלומר, משועבדים הם בעבודה קשה, אבל והסנה איננו אוכל. זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא פריש לון מכל עמין, וקרא לון בנין, דכתיב ב) בנים אתם להי אלהיכם.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ב) לעיל את ש"ס.

א) תתאה. ב) ליג ודרגין. ג) ליג אמר. ד) ואמר.

מאמר

הסולם

בלבת אש מתוך הסנה

למטה. ועל כל פנים משה היה למעלה. ובלעם למטה, וכמה מדרגות ומדרגות היו מבדילות ביניהם.

שצו) א"ר יוחנן א"ר יצחק וכו': אר"י אר"י. משה היה מהרהר ואומר, אולי יכלו חס ושלום ישראל בעבודה קשה הזו. ז"ש וירא בסבלותם. לפיכך, וירא מלאך ה' אליו בלבת אש וגו', וירא והנה הסנה בוער באש וגו', כלומר, משועבדים הם בעבודה קשה, אבל, והסנה איננו אוכל. דהיינו שאינם כלים בגלוחם כנ"ל. אשרי הם ישראל, שהקב"ה הבדיל אותם מכל העמים, וקרא אותם בנים. שכתוב בנים אתם להי אלקיכם.

שצד) דהכא משמע דאית עלאין וכו'! כי כאן מדברי ר"ש, משמע, שיש עליונים ותחתונים, ימין ושמאל, רחמים ודין, ישראל ועכו"ם. ישראל, משתמשים בכתרים עליונים הקדושים, עכו"ם, בכתרים התחתונים שאינם קדושים, אלו של ישראל, הם מימין, ואלו של עכו"ם, הם משמאל. ועכו"ם נבדלים נביאים העליונים שמישראל, לנביאים התחתונים של עכו"ם, נביאים של הקדושה מנביאים שאינם מן הקדושה.

שצה) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, כשם שהיה משה נבדל מכל הנביאים, בנבואה הקדושה העליונה, כך היה נבדל בלעם משאר הנביאים: המכשפים. שבנבואה שאינה קדושה. (דפו"י דף כ"א ע"ב * דף כ"ב ע"א)